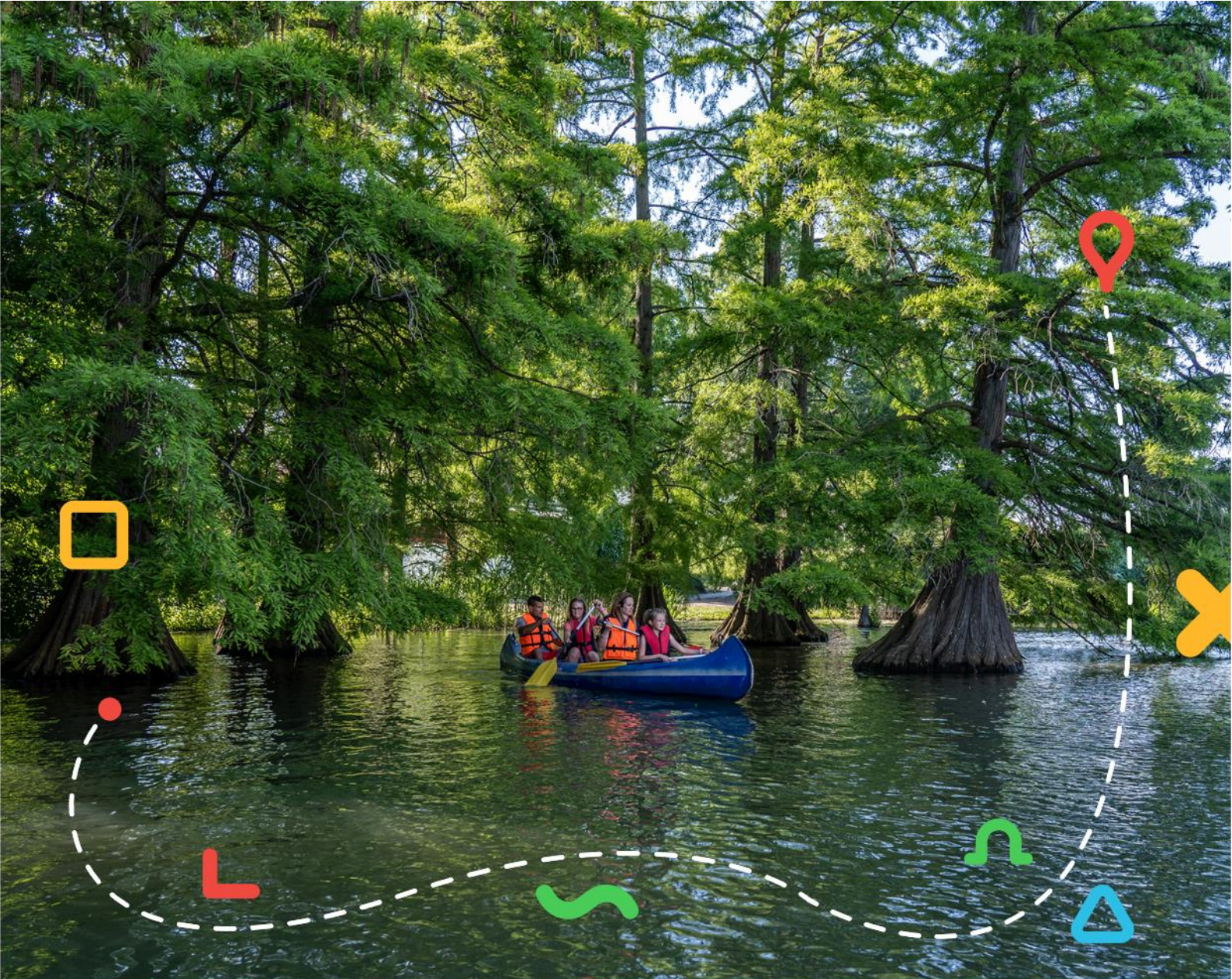

TÉRSÉGI AKTÍV TURISZTIKAI STRATÉGIA

KÖRÖSÖK VÖLGYE

TARTALOM

I.	Bevezetés.....	4
II.	Helyzetfeltárás	5
II.1.	Lehatárolás	5
II.2.	Természetföldrajzi helyzet és területhasználat	6
II.3.	Védett területek	8
II.4.	Kulturális és épített örökség	10
II.5.	Szolgáltatások	15
II.6.	Kommunikáció, információ, promóció.....	18
II.7.	Értékelés az egyes túratípusokra való alkalmasság szempontjából.....	19
II.7.1.	Gyalogos természetjárás	19
II.7.2.	Kerékpáros turizmus	25
II.7.3.	Vízi turizmus	28
II.7.4.	Lovas turizmus	32
II.8.	Szervezeti háttér	34
II.8.1.	Állami- és önkormányzati szereplők.....	34
II.8.2.	Civil- és piaci szereplők	36
III.	Helyzetértékelés	38
III.1.	SWOT.....	38
III.2.	Térség profilja	41
III.3.	Konklúzió, célcsoportok, versenyképesség várható alakulása	42
IV.	Térségi Aktív Turisztikai Jövőkép és Célrendszer.....	46
IV.1.	Jövőkép.....	46
IV.2.	Célrendszer	49
IV.2.1.	Átfogó célok	51
IV.2.2.	Fejlesztési célok.....	53
IV.2.3.	Területi célok	55
IV.3.	Élménycsomagok – turisztikai termék és marketing stratégia.....	59
V.	Intézkedések.....	61
V.1.	Vonzerőfejlesztés	63
V.2.	Infrastruktúra fejlesztése.....	69
V.3.	Szolgáltatásfejlesztés.....	72
V.4.	Marketing, információ és promóció fejlesztése	76
V.5.	Szervezetfejlesztés – Koordináció és menedzsment.....	79
V.6.	Kapcsolódó intézkedések.....	82
VI.	Megvalósításban résztvevők várható köre.....	84
I.	MELLÉKLET – Élménycsomagok.....	86
I.1.	Körösvölgyi kék	86
I.2.	Mályvádi körök	88
I.3.	Wenckheim körök.....	90
I.4.	Körös Csillag.....	92
I.5.	Kitekintés a Körösökről.....	94
I.6.	Három város körtúra.....	96
I.7.	A Körösök gerincén	98
I.8.	Szabad Körös.....	100
I.9.	Holtág túrák.....	102
I.10.	Lovas csillag	104
I.11.	Vágtázó Körös	105
II.	Melléklet – Akcióterületek, Projektjavaslatok	108
II.1.	Akcióterületek	111
II.1.1.	Szanazug Akcióterület	111

II.1.2.	Dánfok Akcióterület.....	113
II.1.3.	Gyula akcióterület.....	114
II.1.4.	Gyomaendrőd akcióterület	115
II.1.5.	Túrkeve akcióterület	116
II.1.6.	Szentes akcióterület	117
II.1.7.	Körös torok akcióterület	118
II.2.	Egyéb projektek	121
II.2.1.	Doboz	121
II.2.2.	Körösök Völgye Natúrpark Egyesület	121
II.2.3.	Szeghalom	122
II.2.4.	Körösladány	123
II.2.5.	Köröstarcsa.....	124
II.2.6.	Mezőberény	124
II.2.7.	Mezőtúr	125
II.3.	Hálózatos projektek.....	126
II.3.1.	Kerékpáros turisztikai hálózat fejlesztése a Körösök völgyében	126
II.3.2.	Vízi turisztikai útvonalhálózat fejlesztése a Körösök völgyében	127
II.3.3.	Tanyák Körös körül- élmény a vidéki élet! - Élménygazdaságok kialakítása, fejlesztése	131
II.4.	Élővíz csatorna kiemelt projektcsomag.....	131
II.4.1.	Megvalósíthatósági tanulmány.....	131
II.4.2.	Dánfok I.	132
II.4.3.	Dánfok II.	132
II.4.4.	Békéscsaba I.	133
II.4.5.	Békéscsaba II.	133
II.4.6.	Békéscsaba III.	134
II.4.7.	Békéscsaba IV.	134
II.4.8.	Körösök Völgye Natúrpark	135
II.4.9.	Gyula I.....	135
II.4.10.	Gyula II.....	135
II.4.11.	Gyula III.....	136
II.5.	Vízügyi projektek	136
II.6.	Szervezetfejlesztés Körösök Völgye Natúrpark.....	137

Ábrajegyzék

1. Ábra A térség lehatárolása	5
2. Ábra Körösök völgye domborzati és kistáj térképe	6
3. Ábra Körösök völgye területhasználati térképe	7
4. Ábra Természetvédelmi területek a Körösök völgyében	8
5. Ábra Natura 2000 területek a Körösök völgyében	9
6. Ábra A térség épített attrakcióinak térbeli koncentrációja	11
7. Ábra A térség főbb közúti közlekedési folyosói	13
8. Ábra A térség központi településeinek elérhetősége Budapestről egy átlagos szombati napon.	14
9. Ábra A térség jelölt turistaújtjai és zarándokútja	21
10. Ábra A térségben található gyalogosan bejárható tanösvények	22
11. Ábra A térség tanösvényeinek és a Tanyasi tanösvényben résztvevő tanyák térbeli elhelyezkedése	23
12. Ábra A térség kerékpározásra alkalmas útvonalai	26
13. Ábra Kerékpáros kitáblázás és egyéb kerékpározást segítő létesítmények	27
14. Ábra A térség vízitúra megállópontjai	30
15. Ábra A térségi szolgáltatók listája, a 2019-es patkós minősítéseket is tartalmazva.	34
16. Ábra Helyi civil- és sport szervezetek	37
17. Ábra Gyula turisztikai térség (Gyula és Békéscsaba együtt) vendég és vendégéjszaka adatok, 2018-2019.	42
18. Ábra A Körösök völgye aktív turisztikai jövőképe és stratégiai célrendszere	50
19. Ábra A Körösök völgye területi céljainak lehatárolása	55
20. Ábra A fejlesztési célok és intézkedések összefoglalása	61

I. BEVEZETÉS

A Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégiában megfogalmazott térségi gondolkodáshoz kapcsolódva, az aktív turizmus fejlesztése szempontjából fontos térségekben térségi fejlesztési programok készülnek. A Körösök völgye térség aktív turisztikai fejlesztési program részeként valósult meg a Körösök völgye Térségi Aktív Turisztikai Stratégia című dokumentum, mely 2034-ig terjedő időtávban határozza meg a Körösök völgye térségének aktív turisztikai fejlesztési irányait, de nem minősül a 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet szerinti stratégiai tervdokumentumnak. A dokumentum 2023-ban került véglegesítésre annak érdekében, hogy a Kormány részére a stratégia elfogadásáról előterjesztés készüljön. A dokumentum célja, hogy kijelölje azokat a fejlesztési irányokat, melyek segítségével a Körösök völgye erőteljesebben megjelenhet az ország aktív turisztikai térképén. A tervezés eredményeként a cél és intézkedési rendszeren túl konkrét fejlesztési javaslatok, projekttervek is kidolgozásra kerültek. A dokumentum időtávja magában foglalja a jelenlegi és a következő Európai Unió támogatási ciklust is, így a dokumentum a következő ciklus forrástervezését is segítheti.

A Tisza és mellékfolyói térsége gazdag természeti és kulturális örökséggel rendelkező kiemelt ökológiai terület. Épített és természeti értékei, hagyományai a helyben élők és az ide látogatók számára is vonzóvá teszik a térséget. A terület, kiemelten a Körösök völgye aktív turisztikai fejlesztésével cél, hogy a térség bekapcsolódjon az országos aktív turisztikai kínálatba, hozzájárulva, hogy az aktív szabadidős és sporttevékenység eltöltésére épülő magyarországi hálózat teljesebbé váljon. A fejlesztésben kiemelt szempont, hogy a térségből valódi és egységes turisztikai desztináció alakuljon ki, mely középpontjában a Körösök állnak. A fejlesztési program részben a már meglévő szolgáltatási és infrastruktúra hálózatot kívánja használni, ugyanakkor szükséges további beruházás, szolgáltatás-fejlesztés és kiemelten térségi marketing fejlesztés is. A Körösök turisztikai hajózási feltételeinek megteremtéséhez alapvető szükséglet a Tisza folyó vizének rekreációs célú felmérése és esetleges fejlesztése.

A tervezés elsődleges fejlesztési területeit a Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégiában kijelölt hat aktív turisztikai túratípus adja meg. Ezek közül a Körösök völgyében kiemelt lehetőség van a kerékpáros és a vízi turizmus fejlesztésére. A Körösök folyása adja a fő útvonalat – értelemszerűen a vízi fejlesztések esetében, de a kerékpározási útvonalak bővítését illetően is. A Körösök mentén és a térségben elhelyezkedő települések megközelíthetők kerékpárral, ezért a területet érintően körbejárható, változatos útvonalakat lehet kialakítani. A térségen áthalad az országos kékkör is, emellett Békéscsaba és Gyula környékén az összességében 120 km-es turistaút hálózat megfelelő alapot adnak az alföldi kevésbé megerőltető gyalogos túrázáshoz is.

A helyi ökoturizmus és az ilyen irányú törekvések szorosan összefonódnak a Körösök völgye aktív turizmusával is. A stratégia írásakor, a célok és a projektek meghatározásakor ügyeltünk a két szegmens kapcsolódási pontjainak kiaknázására, mindezt úgy, hogy a környezeti fenntarthatóságot szem előtt tartottuk. A fejlesztések megvalósulásával mindkét turisztikai szegmens profitál.

II. HELYZETFELTÁRÁS

II.1. Lehatárolás

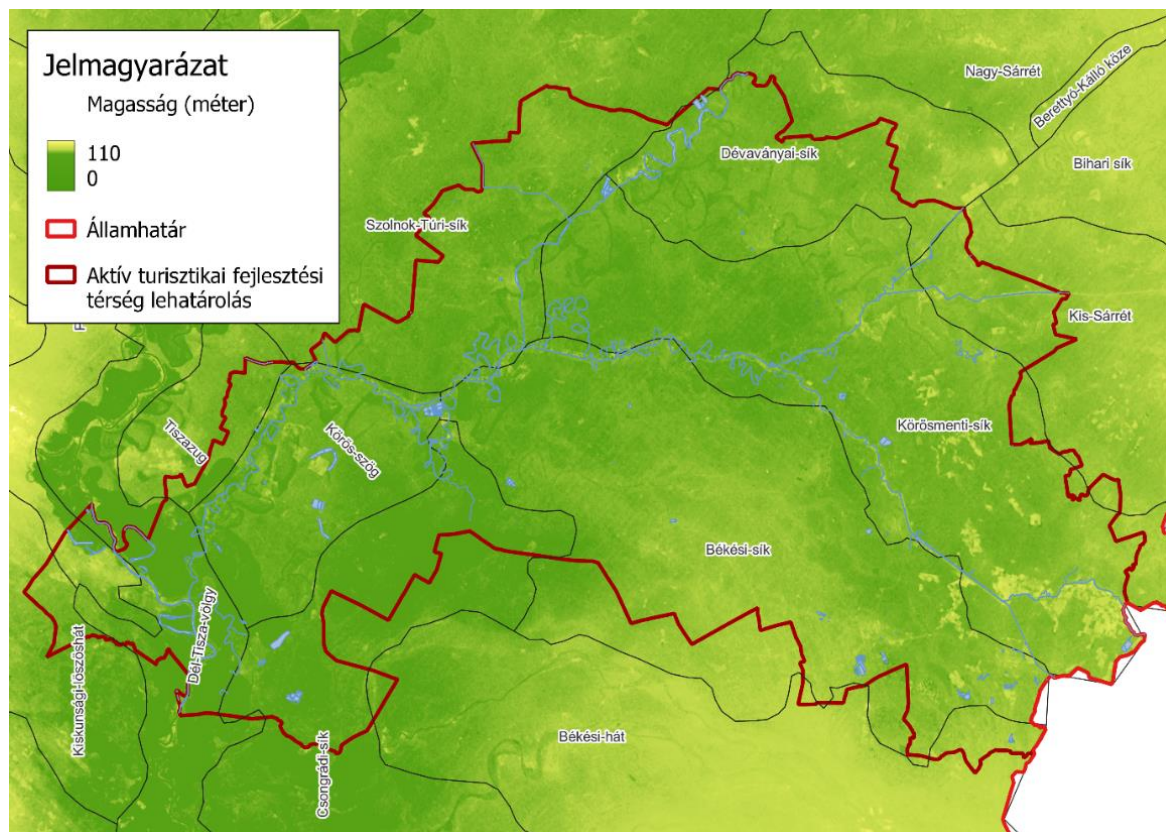
A Körösök völgye aktív turisztikai térség lehatárolása a Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégiában meghatározott szempontok szerint került meghatározásra. Ezen alapelvek mentén figyelembe vettük a meglévő természeti, táji adottságokat, a jelenlegi szolgáltatói és attrakció kínálatot, azok fejlesztési potenciálját és a más turisztikai szektorokkal való összekapcsolhatóságot. A térség lehatárolása a többi mintatérseghoz hasonlóan az érintett települések közigazgatási határai alapján került meghatározásra. A települések kiválasztásakor a Körösök Völgye Natúrpark működési területe is mérvadó volt, továbbá az áthaladó nemzetközi és országos útvonalak, a térség jelenlegi és jövőbeli gerincútvonalainak futása, az általuk jelenleg, vagy a későbbiekben érintett települések. Társadalomföldrajzilag a Gyula, Békéscsaba, Békés, Szarvas, Gyomaendrőd, Mezőtúr, Békésszentandrás, Csongrád, Szentes tengelyen húzódik és összesen 35 település közigazgatási területét foglalja magában. Fontos volt az aktív turisztikai útvonalakkal való felfűzhetőség. A Körösök völgyében nem szükséges területileg elkülöníteni magterületet, a fejlesztéseknek átfogóan kell történniük az egész lehatároláson belül. A Magyar Turisztikai Ügynökség által meghatározott Békéscsaba-Gyula térséggel átfedés jött létre, ezen stratégia viszont kifejezetten az aktív turizmusra koncentrál. A térség aktív turizmusának fejlesztése, az MTÜ által meghatározott szempontok és fejlesztési irányok egyfajta kiegészítője kíván lenni. A cél, hogy más turisztikai szegmenseket (fürdőturizmus, gasztroturizmus) kiegészítve növelje az itt eltöltött vendégéjszakák számát és aktív kikapcsolódásra sarkallja az idelátogatókat.

1. Ábra A térség lehatárolása

II.2. Természetföldrajzi helyzet és területhasználat

A Körösök völgye Magyarország és az Alföld nagytájunk dél-keleti részén a Körös-Maros köze és a Berettyó-Körös-vidék középtájuk találkozásánál helyezkedik el. Ebbe a főként folyóvizekhez kötődő területbe több mint 4000 km² tartozik bele. Éles természetföldrajzi határok nem találhatók, elsősorban a Körösök a Tisza és a Hortobágy-Berettyó futása az, amely természetföldrajzilag meghatározó lehatároló tényező.

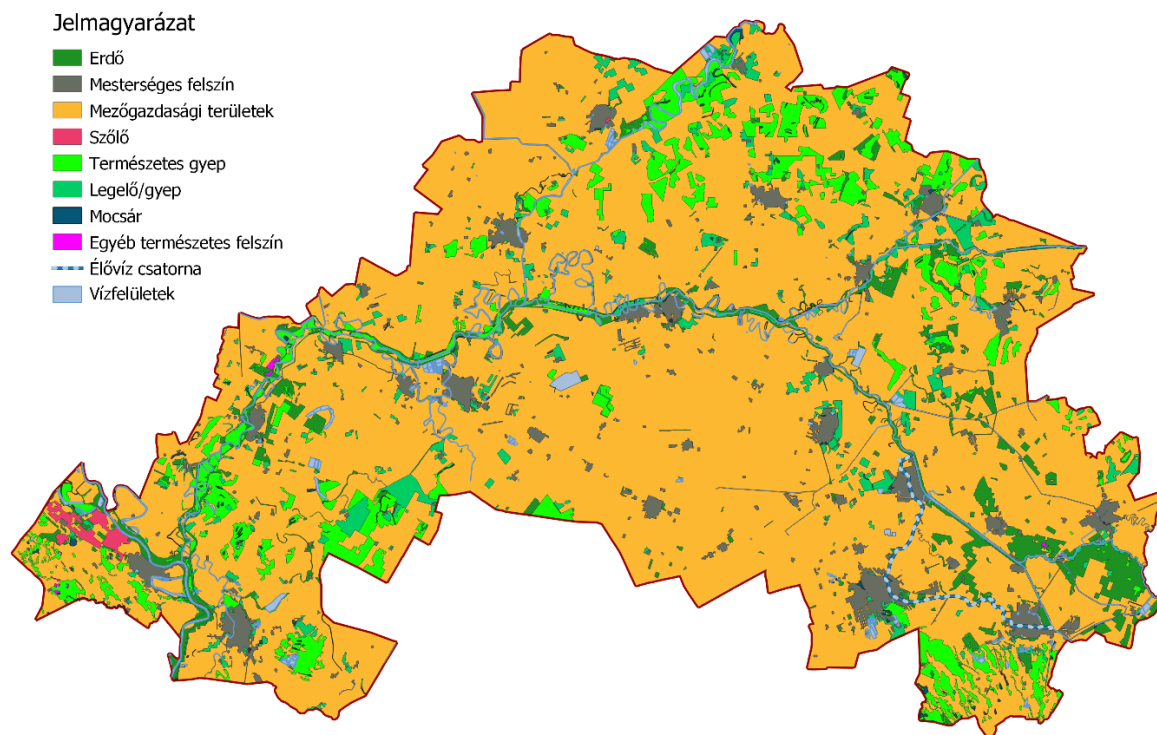

2. Ábra Körösök völgye domborzati és kistáji térképe

A térséget a Körösök, a Tisza és a Berettyó hordaléka formálta. A folyók a határon túli Erdélyi-középhegységekből eredve szállítják hordalékukat az Alföld síkvidéki területére. A térségben elsősorban mesterségesen a folyószabályozás hatására jöttek létre azok a holtágak, amelyek a folyók teljes szakaszán megtalálhatóak és a térség fontos vonzerői, arculati elemei, megfelelő vízi élőhelyet biztosítanak számos állat és növény fajnak. A folyók felszínformáló tevékenységétől eltekintve a táj síkvidéki jellegéből fakadóan meglehetősen egyhangú. A térség legmagasabb pontja sem haladja meg a 110 métert. Ez a sík térszín a területhasználatra is jelentősen kihat.

A területhasználatot a mezőgazdasági hasznosítás dominálja az össz terület több mint 75%-án folyik ilyen jellegű tevékenység. Többségében szántóföldi művelésről beszélhetünk és kisebb részben vannak jelen az állattenyésztéshez kapcsolódó területhasználati elemek (legelő 3,5%). Ez nem meglepő, hisz a térségben a folyók korábbi kiöntései nyomán termékeny talaj halmozódott fel. Erdős, fás területek elsősorban a folyók környezetében, azok ártereiben ártéri erdőként találhatók, összességében valamivel kevesebb, mint 5%-a erdősült a területnek. Meghatározó még a természetes gyepek (7%) és a beépített területek mérete (közel azonos az

erdőterületek részesedésével). Ez utóbbi az alföldi fekvésből is adódik, hisz nincs olyan domborzati tényező, ami a települések horizontális terjeszkedését nehezítené. A térség nyugati határában a Tisza mentén szőlőtermesztés is folyik közel 1500 hektáron a Csongrádi-borvidék ide eső részén.

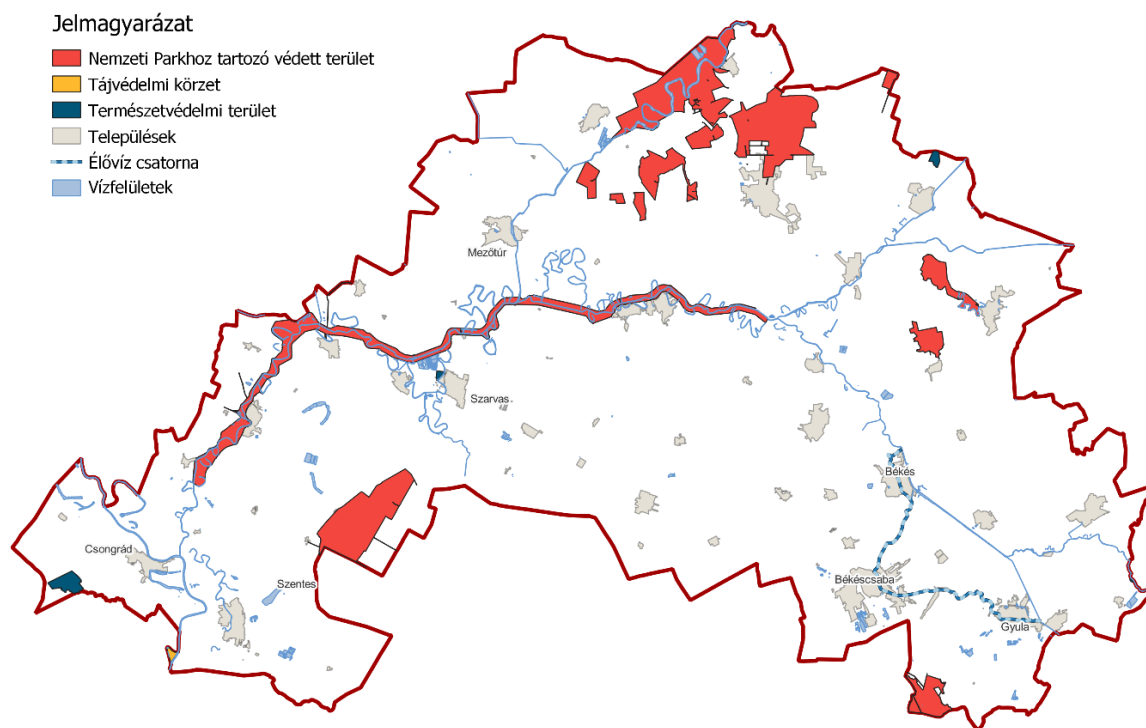
3. Ábra Körösök völgye területhasználati térképe

A Körösök völgye legerősebb, középhegységeinkre jellemző attrakció és vonzerőkínálatban (hegycsúcsokban, geológiai képződményekben) szegény. Ennek oka egyrészt a domborzat, másrészt az, hogy az Alföldön a folyók feltöltőmunkájának köszönhetően jelentős folyami üledékréteg fedi az alapkőzetet. A térség **pontszerű természeti értékei** ennél fogva geológia helyett a víz köré csoportosulnak, holtágak, tavak formájában. Pontszerű attrakciónak tekinthetjük az arborétumokat is, a térségben ilyen szempontból csak a *Szarvasi Arborétum* releváns.

A térség természeti vonzerejét sokkal inkább a **táji értékekben** kell keresnünk. Egyrészt a magyar puszta, mely magában foglalja a tanyavilágot és a különleges kunhalmokat, másrészt a puszta és a folyók közötti egyedi kapcsolat, harmadrészt a folyók és azok természetes ártere. Kiemelendő táji értékek a Dévaványai-Ecsegi puszták, a Körös-ártér, a Cserebökényi-puszta, a Kis-Sárrét, a Bélmegyeri Fás-puszta és a Mágor-puszta. A nagyobb területet érintő táj jellegű attrakció egyben a fenntarthatóságot is segíti, hisz a turisták általában a pontszerű attrakciók környékén csoportosulnak, ami a környezetre is erőteljesebb hatást gyakorol.

II.3. Védett területek

Az érzékeny vizes élőhelyek¹ védelme kiemelten fontos a hazai természetvédelemben. A lehatárolt térségben ezért a Körös-Maros Nemzeti Park igazgatósága a felelős. A Nemzeti Park területe két nagyobb és több kisebb részre tagolható a térségben. Északon a Hortobágy-Berettyó ártere, valamint Dévaványa térsége, mint a tűzokok élőhelye, a térség központjában pedig a Kettős-Körös és a Hármaskörös ártere azok a területek, amelyek a Nemzeti Parkhoz tartoznak. A kisebb területek közé tartozik a Holt-Sebes Körös környezete, a Bélmegyeri fáspuszta térsége, a Szabadkígyós és Kétegyháza közötti lápvidék és a Szentestől észak-keletre lévő lápvidék. A Nemzeti Park területei mellett természetvédelmi területek és tájvédelmi körzetek is találhatóak kisebb számban és területtel a térségben. Természetvédelmi területek közé tartozik a Szeghalmi Kék-tó, a Csongrádi Kónyaszék, a Dénesmajori Csigás-erdő, a Szarvasi Történelmi Emlékpark, a Szarvasi Arborétum. Tájvédelmi körzetből kettő található a térségben, a Pusztaszeri és a Bihari-sík Tájvédelmi Körzet.

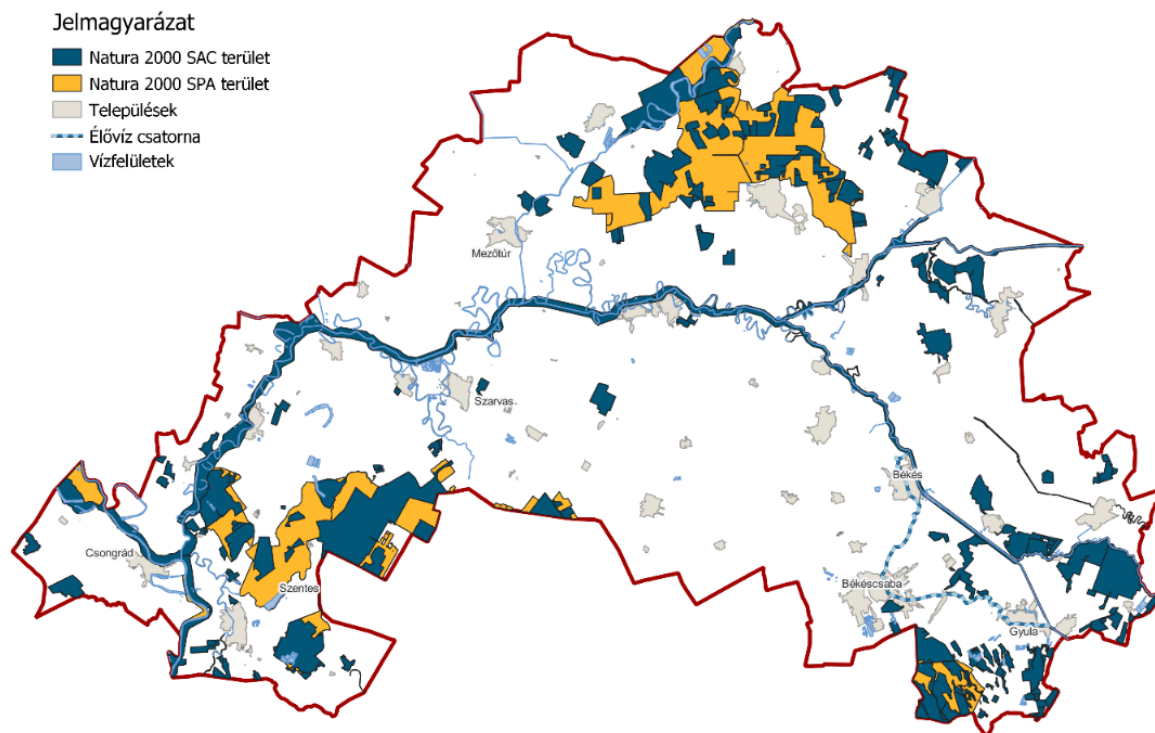

4. Ábra Természetvédelmi területek a Körösök völgyében

A hazai védettség mellett a Natura 2000 európai ökológiai hálózat területeit is fontos itt megjelölnünk. A Natura 2000 a közösségi jelentőségű természetes élőhely-típusok, közösségi jelentőségű állat- és növényfajok védelmén keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megővését, és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetük fenntartásához, illetve helyreállításához. A hazai Natura 2000-es területek a 275/2004. (X.8.) Kormányrendelet alapján kerültek kijelölésre. Ezek alapján közel 550

¹ Jelen megfogalmazásban csak a védett területekre gondolunk, de a térségben nem csak a védett vizes élőhelyeket soroljuk az attraktív területek közé, hanem minden vízhez közeli területet, mert a térség fő vonzerejét ezek a területek biztosítják. A dokumentum további részében a vizes élőhelyek így a szokásostól eltérően egy sokkal tágabb értelmezésben értendők.

km² terület került kijelölésre, mint különleges madárvédelmi területekkel érintett földrészlet, míg körülbelül 200 km² különleges természetmegőrzési területté lett nyilvánítva. Előbbi három jól elkülöníthető tömbben helyezkedik el a térségben, északon Dévaványa és Ecsegfalva között, dél-keleten a Gyulától dél-nyugatra eső területeken, míg dél-nyugaton a Tisza árterében, illetve a Csongrádi-sík és a Körös-szög kistájainak találkozásánál. Utóbbi nehezebben tömbösíthető, sokkal inkább szétszórt és kisebb egységekre tagolódott területekből áll. Leginkább egybefüggő és kiemelendő területként azonban érdemes kiemelni a Körösök és a Tisza árterét, mint különleges természetmegőrzési terület.

5. Ábra Natura 2000 területek a Körösök völgyében

Érdemes még szót ejtenünk a klímaváltozás okozta hatásokról, melyek várhatóan a térségben is érzékelhetőek lesznek. A nyári aszályos napok száma nagy valószínűséggel növekedni fog. A csapadék hiánya és az erős párolgás hosszútávon nem kedvez a védett holtágaknak és az egyéb vízfelületeknek. A hóhullámok a turistákat is megviselik, ezért a vízvételi lehetőségek felértékelődnek. A bel- vagy árvizeket okozó tartósan erős csapadékos napok ritkábbakká válhatnak, ugyanakkor bizonyos rendkívüli időjárási események melyek száma folyamatosan növekszik okozhatnak komoly károkat, a természetben és az épített környezetben egyaránt. Az extrém időjárás hatására lezúduló hatalmas esőzések, havazások kiválthatják a folyók vízhozamának drasztikus növekedését, mely veszélyes helyzeteket teremthet, villámárvizeket, nagy kiterjedésű belvizes területeket generálva. A nyári zivatarokkal járó erős villámtevékenység tüzeket is előidézhet, továbbá az éppen úton lévő túrázókra is veszélyes lehet, amennyiben az alföldi sík és nyílt terepen éri őket a vihar, menedék nélkül.

II.4. Kulturális és épített örökség

A Körösök völgye gazdag kulturális értékkínálattal rendelkezik, melyek közül kiemelendők a templomok, kastélyok, tájházak, múzeumok és kiállítóhelyek, földvárak. Ezek többsége települési környezetben csoportosul, a tájban elhelyezkedő pontszerű attrakciókból kevesebb található. A települések és az ott található attrakciók felfűzésére az aktív turizmus egyes túratípusai kiváló lehetőségeket nyújtanak. Kerékpárral az útvonalaknak nagy variációs lehetősége van, de a kötöttebb útvonallal rendelkező vízi turizmus is olyan településeket érint, amelyek gazdag épített attrakciókínálattal rendelkeznek.

Egyházi épületek a térség szinte minden településén jelen vannak, de komolyabb turisztikai vonzerővel csak egy részük bír. A török hódítás nyomán számos középkori templom megsemmisült, így elsősorban nem történeti szempontból attraktívak a térség templomai. Kiemelendő Gyulán a *Szent Miklós katedrális*, a *Szent József Római Katolikus Templom*, Békéscsabán az *Evangélikus Nagytemplom* és *Kistemplom*, a *Római Katolikus Templom* és a *Páduai Szent Antal-társszékesegyház*, Gyomaendrődön a *Jézus Szíve Katolikus Templom*, a *Szent Imre plébánia* és a *Református Templom*. A zsinagógák közül kiemelendő a kunszentmártoni, illetve a szentesi, mely jelenleg könyvtárként üzemel. Ezen egyházi épületek bírnak olyan vonzerővel, melyek az aktív turisták számára is érdekesek lehetnek, túrájuk megállópontjaként. A templomok mellett érdemes még megemlíteni az Ellés monostort, az Ecseri templomromot és a Vésztő-Mágor Történelmi Emlékhelyen található Csolt monostort. Ezek a romos állapotú korábbi keresztény emlékek szintén attraktívak és felfűzhetőek az egyes túrák útvonalaira.

A **várak** és a középkori épített örökség nagyrésze elpusztult a török korban. Az északi- középhegységben épült végárákhoz hasonló csupán egy helyen, Gyulán maradt fenn. Gyula vára a 14-15. században épült gótikus stílusban. Különlegessége, hogy mivel az alföldön megfelelő kő nem állt rendelkezésre helyben égetett téglából építették. A gyulai vár kedvelt tömegturisztikai célpont, így az aktív turisták számára is érdekes látnivaló.

A térségben nagy számban találhatóak kultúrtörténeti jelentőséggel bíró **kastélyok**. Ezek többsége jó állapotú, így megfelelő vonzerővel rendelkeznek ahhoz, hogy az aktív turisták beépítsék a túráikba egy-egy kastély megtekintését. A Wenckheim családnak 17 kastélya volt Békés megyében, melyek közül a térségben kiemelendő a *Wenckheim vadászkastély* (jelenleg magántulajdonban van, nem látogatható) Bélmegyer mellett és a helyiek kedvelt rekreációs helyszíne a romos állapotú *Széchenyi-Wenckheim kastélyrom*. A térségben más családok is előszeretettel építettek kastélyokat, vadászkastélyokat. Kiemelendő a *Batthyány-Geist Kastély* Kondoros mellett, az *Almásy-kastély* Gyulán (melyben a térség egyik fontos látogatóközpontja és múzeum is üzemel), a *Mittrovszki-kastély* és a *Bolza-kastély* Szarvason és a bélmegyeri *Kárász Vadászkastély*.

Múzeumok, kiállítóhelyek közül a nagyobb településeken általában található egy a településhez kapcsolódó múzeum, melyben a történeti értékek mellett egyéb tematikájú időszak kiállítások is megtekinthetők (pl. Békéscsabán a nagy múltú *Munkácsy Mihály Múzeum*, Szarvason a *Tessedik Sámuel Múzeum*, Békésen a *Jantyik Mátyás Múzeum*). Ezek mellett vannak kifejezetten tematizált múzeumok is melyeket érdemes kiemelni. Gyulán a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság által létrehozott *TÁJVÍZHÁZ kiállítás*, *Húsipari Történeti Kiállítás*, a várhoz kapcsolódó *vármúzeum*, a *Százéves Cukrászda* és *Cukrászműhely Múzeum* és egy helyi magánszemély gyűjteményét bemutató különlegesség a *rádiótörténeti múzeum* várja

Békéscsaba, Csongrádi Tájház – Csongrád, Endrődi Tájház és Néprajzi Gyűjtemény – Gyomaendrőd)² és vannak olyan különleges tájházak is, mint a békésszentandrásai tájház vagy Gyulán a ma is lakott tanyamúzeumként is üzemelő Steigervald tanya. Csongrádot érdemes külön kezelni a szokványos tájházaktól. Azért kell kiemelni, mert a település belvárosában megmaradt népi építészeti együttes, közel negyven, sok esetben 200-300 éves védett házat foglal magában, ami igazi ritkaságnak számít hazánkban. A másik ok, hogy bár a házak falusias parasztház jellegűek, de itt nem földművesek éltek, hanem kézművesek, halászok és a hajózáshoz szükséges felszerelés előállításával foglalkozók, ami tovább emeli az értéket. Csongrád mellett természetesen számos tájház található a térség településein, melyek turisztikai szempontú kiemelése nem indokolt. Elérhetőség

A belföldi turizmus legnagyobb hazai turistakibocsátója a főváros és annak vonzáskörzete, agglomerációja. A Körösök völgye ettől mintegy 200 km-re helyezkedik el, ebből fakadóan aktív turisztikai elérhetőség szempontjából periférikus helyzetben van. A legtöbb közlekedési eszközzel elérhető legjelentősebb belépési pont Békéscsaba. A megfelelő közúti elérhetőség mellett tömegközlekedési eszközzel is jól elérhető hétvégén óránként indulnak ide járatok sok esetben busz és vonat párhuzamosan egy időben is. A helyközi járatok is ide futnak be és innen indulnak ki, ezért a térség egyik fontos központja. Másik központi településnek Szarvas tekinthető. Középvárosaink ugyan kisebb aktív turista kibocsátók, de Szarvas a térség közepén jó elérhetőséggel rendelkezik Szolnokról, Békéscsabáról és Kecskemétről egyaránt, ami kiváló belépési ponttá teszi a várost. Ezen kívül a Holt-Körös külön vonzerőt biztosít számára. Szintén megemlítené Csongrád, mint a térség nyugati kapuja. Csongrád a Tiszához érkező turistákat megfelelő helyi promócióval képes a Körösök völgye felé is irányítani, ennél fogva fontos belépési pontja a térségnek. Kisebb jelentőséggel érdemes még megemlíteni Mezőtúrt és Gyomaendrődöt is, mint kisebb belépési pontokat.

A térség közúti közlekedéséhez nyugat-keleti irányban a kétszer kétsávos M44-es autópályát mellett a kétszer egysávos 44-es főúttal is rendelkezésre áll. Az észak-dél irányú összeköttetés kevésbé fejlett. A Körösök mellett, hogy fontos attrakciói a térségnek erős elválasztó szerepük is van. Az elválasztóhatás a Körös jobb parti (a térség északi része) és a Sebes-Körössel közösen körülhatárolt területen lévő településeket érinti rosszabbul, mivel az M44-es autópályát (a fő közlekedési folyosó) a folyó másik oldalán halad. A negatív hatást enyhíti a számos átkelési lehetőség, melyek közül a fontosabbak Kunszentmártonnál, Gyomaendrődnél Köröstarcsánál és Körösladánynál találhatóak. A térséget észak-déli irányban ezeken az átkelési lehetőségeken keresztül a 45-ös, a 46-os és a 47-es számú főút köti össze.

² A részletes listát a 27/2015. (VI.2.) MvM rendelet mellékletének 5. pontja tartalmazza.

Az alföldi fekvésnek köszönhetően a vízfolyásokon kívül jelentős akadályozótényezője (pl. domborzat) nincs a közlekedési hálózatnak. Ennél fogva a kisebb lélekszámú települések közötti elérhetőség is megfelelő. Ezt az alacsonyabb rendű közutak teremtik meg, melyek alacsony forgalmuknál fogva egyben a mindennapi kerékpáros közlekedés és kerékpáros turizmus számára is relevánsak. Azt is ki kell azonban emelnünk, hogy az ezek útminősége gyakran nem megfelelő a kényelmes és biztonságos közlekedés biztosításához.

Ha az elérhetőséget idő alapon nézzük, az alapvetően jó közúti kapcsolatoknak és az épülő M44-es autópálynak köszönhetően a térség személygépjárművel Budapestről két és fél óra alatt elérhető. A szintén releváns turistakibocsátó közeli vármegyeszékhelyek közül Debrecenből két óra, Szegedről, Kecskemétről és Szolnokról egyaránt másfél óra alatt közelíthető meg a térség.

A térség tömegközlekedéssel való megközelítését vonatok és távolsági buszok teszik lehetővé. Mivel a térségben a kerékpáros turizmus adottságai erősek, ezért fontos a megfelelő szállítóeszközök rendelkezésre állása a tömegközlekedésben, amelyek képesek biztosítani a kényelmes eszközszállítást. Ezek a lehetőségek folyamatosan bővülnek, alapvetően a MÁV személyszállító eszközeinek nagy részén (különböző számban és minőségben) van lehetőség kerékpárok szállítására. A VOLÁN buszok esetében ez egyelőre még kezdeti fázisban van. Általánosan elmondható, hogy a kerékpáros szezonban elsősorban a nagyobb tókerülő kerékpáros körök kiszolgálása fejlett. A Körösök völgyéhez hasonló periférikus térségekben gyengébb minőségűek a közösségi közlekedés aktív turizmust kiszolgáló szolgáltatásai.

13

100a vonalról ágazik le a Cegléd, Kecskemét és Szeged között futó 140-es vonal, melynek leágazásai segítenek a térség nyugati részének elérésében. A 146-os Kunszentmárton a 147-es Csongrádot és Szenteset összekötve éri el Orosházát, ahol lehetőséget teremt a 125-ös és a 135-ös vonalakra való átszállásra, melyek a térség középső és keleti részét kötik össze.

A vasút mellett távolsági buszközlekedés is rendelkezésre áll a turista kibocsátópontok és a térség központjai között. Két vonal biztosítja az elérést az 1085 és az 1087-es. Hétvégén összesen tizenkét járatpár gondoskodik a térségközpont Békéscsaba elérhetőségéről, amelyekből mindössze két járatpár érhető el átszállás nélküli közvetlen járatként. További kilenc esetben egy átszállás szükséges Kecskeméten, míg egy esetben Szarvason és Orosházán is át kell szállni. A térség autóbusszal legjobban elérhető belépési pontja Szarvas, hét közvetlen, átszállásmentes járatpárral a főváros és a település között. A kisebb települések bekapcsolását a közösségi közlekedésbe a helyközi menetrend szerinti autóbussz-közlekedés biztosítja.

	Csongrád	Mezőtúr	Szentes	Szarvas	Békéscsaba	Békés	Gyula
Utazási idő közúton (óra:perc)	1:44	2:08	1:58	2:15	2:37	2:42	2:51
Távolság közúton (km)	143	151	156	162	212	219	228
Leggyorsabb utazási idő autóbusszal (óra:perc)	1:38	4:30	1:54	3:00	3:48	4:28	4:10
Közvetlen járatpár (db)	14	0	14	7	2	0	1
Átszállással járatpár (db)	3	8	4	5	10	8	8
Leggyorsabb utazási idő vasúton (óra:perc)	2:26	1:48	2:43	2:18	2:29	-	2:49
Közvetlen, járatpár (db)	0	15	0	0	16	-	0
Átszállással járatpár (db)	8	1	18	7	1	-	12

8. Ábra A térség központi településeinek elérhetősége Budapestről egy átlagos szombati napon.

Az autóbuszok és a vonatok menetidejében elég komoly differencia figyelhető meg. Vonattal a térségközpont Békéscsaba elérése a közúti közlekedés menetidejével azonos. Ezt fenntarthatóság szempontjából mindenképpen ki kell emelnünk.

II.5. Szolgáltatások

A Körösök völgyében a nagy befogadóképességű színvonalas szálláshelyek, **szállodák** száma alacsony és a térbeli eloszlásuk is erős egyenlőtlenségekről árulkodik. A lakosság számra vetített négy csillagos férőhelyek száma magas, de megyén belül alacsony az igénybevétel. 9 db 4 csillagos szálloda található a térségben, melyből 5 van Gyulán, 2 Békéscsabán, valamint Szarvason és Szentesen is található 1-1. Ennél magasabb besorolással rendelkező szállás nem található. A vendégek jelentős arányban fürdő- és gyógyturizmus kapcsán veszik igénybe a szálláshelyeket, az azonban jól látszik a szálláshelyek számából, hogy a turizmus ezen típusa csak pontszerűen településspecifikusan releváns. Erős koncentráció figyelhető meg a Békéscsaba-Gyula kiemelt turisztikai térségben. Az MTÜ adatai alapján az elmúlt években Gyulán történt a legnagyobb szállás-éjszaka növekedés a térségben. A magas színvonalú szálláshelyek kifejezetten törekszenek arra, hogy a vendégeiket minél inkább a szálloda intézményén belül tartsák, ott kínáljanak szolgáltatásokat. Az általuk összeállított élménycsomag ajánlatok is azt célozzák, hogy az attrakciókat a szálloda által nyújtott szolgáltatások keretében látogassák meg és a költség a szállodáknál realizálódjon.

A **panziók** száma jóval nagyobb a térségben. Koncentrációjukat tekintve itt már nemcsak a Békéscsaba-Gyula térség a domináns és más települések is megjelennek ebben a kategóriában, mint Szarvas, Békésszentandrás, Csongrád, Gyomaendrőd, Szeghalom. Többségében elmondható, hogy a térség ezen szálláshelyei között alacsony a felújított/új építésű épületben működő szolgáltatás, többnyire jó állapotúak, de többségük 5 éven belül – figyelembe véve a kor elvárásait – felújításra szorul. A panziók nagyrészt étkezési lehetőségek is vannak, ezek ár érték színvonala vegyes képet fest, nagyban függ az elhelyezkedéstől is.

A **kempingek** és üdülők két csoportba sorolhatóak. Egyik csoportjuk főként a Körösök mentén található ingatlanokból, szállásadókból áll. Területi elhelyezkedésük alapján nem a települések, sokkal inkább a Körösök ideális parszakaszai a mérvadóak és a víziturizmus résztvevőinek kedvelt szálláshelyei közé tartoznak. A másik csoportosulás elsősorban a holtágak mellé épült üdülőterületekből áll. Korábban jellemző volt ezeknek az üdülőknek a leépülése, de a jelenleg működők átvészelve a hasonló szálláshelyek megszűnését, ma már fenntartható szálláshelyként működnek. Az ingatlanok többsége azonban jelentősen elavult, leromlott állapotú és felújításra szorul. A kor követelményeinek kevés felel meg közülük az alacsonyabb komfortú szálláshelyek dominálnak. A kempingek sok esetben önkormányzati tulajdonban vannak, korábban ifjúsági/gyerektáborok voltak. Elhelyezkedésük jellemzően nagyon jó az aktív turizmus szempontból.

Kiemelten magas a **magánszálláshelyek** (vendégházak, apartmanok) száma a térségben főként Gyulán, Szarvason, Békésszentandrás és Gyomaendrődön. A teljes térség teljes szálláshelyeinek 2/3-a ebbe a kategóriába esik. Előbbi esetén a Várfürdő, míg utóbbi települések esetén a Holtágakra épülő turizmus teremti meg a keresletet ezekre a szálláshelyekre. Többségük önellátásra készíti a turistát, de vannak olyanok is, ahol a helyi vállalkozásokkal együttműködve felpanziós ellátás is rendelhető a szállás mellé. Így az alap szálláshely adáson túl egy plusz szolgáltatással igyekeznek magukhoz vonzani a térségbe érkező turistákat a szállásadók. Mindezek mellett, amíg a nagyobb szállodák arra törekednek, hogy helyben tartsák – akár a szállodán belül – a vendéget, addig ezen szálláshelyek esetében könnyebb együttműködést elérni az aktív turisztikai szolgáltatások kijánlására.

Az **éttermek, vendéglátóhelyek** a Körösök völgye gasztrókultúrájára támaszkodnak, amely igen sokszínű. A házas konyha mellett jelen van a nemzetiségi konyha is. Ugyanakkor ez kevésbé ismert az átlagos vendég körében és maga a térség is ritkán kommunikálja a nemzetiségi ételeit (pl. Szarvas). Jelenleg azonban nem ezekről a helyi, hanem elsősorban a disznótoros ételekről, a kolbászról ismerik a térséget. Ez főként annak köszönhető, hogy a helyi vendéglátósok – építve a helyi Kolbászfesztivál hagyományaira – kevésbé tartották prioritásnak ezen sokszínűség megmutatását. Az elmúlt pár évben ez a tendencia kezd megfordulni és egyre sokszínűbb kínálattal találkozhatunk a helyi éttermekben. Mindemellett a minőségi előrelépés is megmutatkozik, hiszen a szállodák éttermei mellett már önálló vendéglátóhelyek is magas elismeréseket kapnak országos megmérettetéseken (Vendéglő a Hargitához - Békéscsaba; Patrióta Étterem - Gyula). E mellett a kézműves sörök (Békésszentandrás) és magas minőségű Pálinka házak is működnek elsősorban a Békéscsaba-Békés-Gyula tengelyen. A borászat a Csongrádi borvidék révén 3 családi vállalkozással képviselteti magát. Komoly problémát jelent azonban, hogy ez a magas gasztronómiai szolgáltatás a vendéglátóhelyek kis részére jellemző. Sokkal inkább a megszokott, 20-30 évvel ezelőtti, már-már menza jellegű étkeztetés jellemezi az önálló vállalkozások jelentős részét. Mindezek mellett a szektor nagyon komoly humánerőforrás hiánnyal küzd, illetve az alkalmazottak egy jelentős része sem nyújt megfelelő minőségű szolgáltatást a vendégek irányába. Ezt a helyzetet a COVID 19 járvány tovább rontotta. Ennek megoldása országos szintű probléma és komoly gátat állíthat a térségek turisztikai fejlődése elé.

Kulcsos- és turistaházak nem találhatóak a Körösök völgyében. Alföldi jellegéből adódóan egy teljesen másfajta szálláshely a falusi/tanyasi szálláshelyek jelentenek kuriózumot az ide látogató vendégek számára. Elsősorban Szarvas, Békéscsaba, Békés és Gyula térségében a korábbi lakóhelyként funkcionáló tanyák egy része szálláshellyé alakult, valamint a kistelepüléseken több falusi szálláshely is létrejött az elmúlt évtizedekben. A nagyvárosból vidékre érkezők számára a vidéki idillt megtestesítő és egyben a falusi vendégasztal keretében helyi termék kóstolót biztosító szálláshelyek igazi élményt jelentenek az idelátogatók számára.

A Körösök völgyében a DALERD Zrt. Körösvidéki Erdészet folytat erdőgazdálkodó tevékenységet, melynek **Erdei Iskolája** Gyula-Városerdőn található. A Körösök volt árterein kialakult tölgy-kőris-szil ligeterdők nagy, egybefüggő erdőségében helyezkedik el. A 130 férőhelyes erdei iskola egész esztendőben működik. A **Sarkad-Remetei vadászház** Gyuláról Sarkad felé haladva a Kettős-Körös hídja után balra fordulva érhető el, 6 km-re Gyula várostól, egy tradicionális vadaskert közepén. A vadászházat az út szélén elhelyezett fatábla jelzi. A vadászházban található ebédlő és külön tárgyaló (a vadászati szezonon kívül) lehetővé teszi kisebb családi rendezvények, üzleti megbeszélések, egy vagy több napos továbbképzések lebonyolítását, igény szerint. Lehetőség van erdei fogatozásra, kerékpározásra, illetve túrázásra és fotosafari szervezésére.

Békéscsabán a Körösök Völgye Natúrpark Egyesület üzemelteti a **Körösök Völgye Látogatóközpontot**. Az épület 2007 óta központja lett a különböző környezet- és természetvédelmi kezdeményezéseknek, kulturális megmozdulásoknak és turisztika programoknak. A Látogatóközpont a Körös-völgyi termelők és kézművesek vásárának, a Ligeti vásárnak a helyszíne, e mellett a térség egyetlen bevásárló közösségének, a Köröskosárnak is helyet ad. Szintén megemlítendő a *Sterbetz István Tűzokvédelmi Látogatóközpont Dévaványán* és a *Ködvirág Erdei Iskola*, melyeket a Nemzeti Park üzemeltet.

Túratípus specifikus szolgáltatások (szervizek, túraszervezők, eszközbérlés, lovas szálláshely stb.)

A túraspecifikus szolgáltatások tekintetében komoly hiányosságokkal küzd a térség. Igaz ugyan, hogy országos túraszervezéssel foglalkozó vállalkozások több csomagba szervezett utazást is kínálnak az érdeklődőknek, de helyi szolgáltatóból nagyon kevés található. A túrázáshoz kapcsolódó helyi szolgáltatások nem hálózatszerűen működnek, jelentős részük nem piaci alapon végzi tevékenységét, ami az előrelépést, a fejlesztést nem segíti, sőt inkább hátráltatja. Jelentős részük a könnyebb üzemeltetési formához alkalmazkodik és nem a valódi vendégigényt szolgálják ki. Számos eszköz kölcsönző (főként kerékpár) önkormányzati tulajdonban van, a Tourinform irodához tartozik. A nyitvatartásuk pedig az átlag munkaidőhöz és nem a vendégek igényekhez alkalmazkodik.

Kerékpáros túratípus esetében igazi túra szervezéssel foglalkozó szolgáltató nincs. Civil szervezetek, országos túrszervező szervezetekkel együttműködve időnként hirdettek különböző túrákat. Ezekhez csatlakozni többnyire ingyenesen vagy jelképes regisztrációs díj fejében lehetett. A szervező elsősorban a helyi lakosságot szólította meg, turisztikai értékkel kevésbé bírt. A későbbi költségtérítéses szolgáltatásokba hiába volt kedvezménye a helyieknek a korábbi ingyenes túrák miatt nem mutatkozott érdeklődés a szolgáltatások iránt. A térségbe látogató vendégeket a célzott promóció ellenére sem lehetett bevonni. Az elmúlt két évben megfigyelhető, hogy országos túraszervező szervezetek 1-2 alkalommal szerveznek kerékpáros és/vagy vízi túrákat, azonban ezek száma elenyésző, ahhoz, hogy hosszútávú következményeket vonjunk le.

Vízi túrák esetében az egész folyószakasz mentén 1 piaci szolgáltató nyújt eszközbérlést, túraszervezést és vállalja az ehhez kapcsolódó logisztikai túratípus-specifikus szolgáltatásokat. Összességében az eszközbérlési lehetőségek dominálnak – a kerékpárbérléshez hasonlóan – ami azonban rövidebb távok és első sorban csillagtúrák megtételét teszi lehetővé. Hosszabb, vonalas túrák megtételére a szolgáltatások nem megfelelőek. Mivel piaci szolgáltatás kevésbé elérhető, ezért önkormányzatok és egyesületek igyekeznek kiegészíteni a kölcsönzési igényeket. (pl. Gyulán, Sarkadon, Békésen, Gyomaendrődön, Doboz-Szanazugban, Kunszentmártonban és Szarvason)

Bakancsos túrázásra az Alföld maga kevésbé attraktív, mint középhegységeink, ugyanakkor az itt található egyedi értékek (vizes élőhelyek, ártéri erdők) kedvezőek ezen túratípus kedvelői számára is. Ezek többnyire túravezető nélkül teljesíthetőek, de szervezett túrákkal, túranaptárral a túratípus népszerűsége növelhető és a rendszeres túrázók mellett megszólíthatóak a nem aktív turisztikai céllal térségbe érkezők is. Az utak karbantartásával vannak problémák, amelyek szintén nehezítik a túratípus népszerűségének további növekedését.

Lovas turizmusra a térség kiválóan alkalmas lehet, figyelembe véve azt is, hogy számos lovarda, lovas egyesület működik. Kiemelt nehézséget jelent azonban, hogy a szolgáltatók elsősorban a lovagoltatásra, sétakocsikázásra fókuszálnak kevésbé vállalnak tereplovaglást. Egy szervezet esetében tudott, hogy lovastúrák szervezését vállalja. A szolgáltatások hiánya mellett ezen túratípus esetében figyelembe kell venni azt is, hogy a szolgáltatók szigorú feltételek mellett biztosítanak lovakat a túrákra és előnyben részesítik a saját lóval való túrázást, sőt ezt támogatják is igény szerint.

A hiányos szolgáltatások ellenére nem lehet azt mondani, hogy nincs aktív turizmus a térségben. Az ide látogató vendégek önálló szervezéssel részt vesznek túrákon,

megkeresik a potenciális – pontszerűen megtalálható – szolgáltatókat. Ennek értelmében tudatos hálózatosodás nem figyelhető meg, noha ismeretség, kapcsolat részben van a szolgáltatók között. Önmagában egy szolgáltatás hálózatfejlesztés és ennek kommunikációja hatalmas előre lépés lenne a desztináció fejlesztésben.

II.6. Kommunikáció, információ, promóció

A Körösök völgye, mint térség az ide látogató vendégek számára nem, vagy csak minimálisan ismert. Nincs olyan jól kialakult márkája, mint például az Őrségnek vagy a Mátrának. Ez komoly kommunikációs és marketing kihívásokat jelent a jövőre nézve. A probléma az, hogy a legtöbb kommunikációs platformon és tartalomban nem is jelenik meg az erre való törekvés.

Mindez több okra vezethető vissza. Egyrészt a helyi lakosság, a vendégeket fogadó kisebb szálláshelyek (panziók, apartmanok) és helyi vállalkozók számára a „Körösök völgye” nem, vagy csak részben jelenik meg az identitásukban. Sokkal előrébb helyezkedik el a nemzetiségi hovatartozás (szlovákok, németek stb.) illetve a vármegyei és a lakhely szerinti identitás (szarvasi, gyomai, csabai, gyulai vagyok stb.). Másrészt a turizmus helyi kulcsszereplői számára a Körösök völgye, mint turisztikai fogalom létezik, azonban minden esetben egy-egy adott településre módosult formában használják: Gyomaendrőd, a Körösök ölelése; „Körösök vidéke téged is vár” szlogennel, Szarvas a Szarvas-Békésszentandrás-holtágot hirdeti, Körös-Holtág néven, miközben a Hármaskörös valójában 10 percre van Szarvastól autóval. A „Körös-körül” túrák egy térséget átölelő túracsomag ajánlatként indult végül csak gyulai és békéscsabai túrákat tartalmaz. Ez a változó névhasználat a valódi marketingérték szétforgácsolásához vezet. A településkommunikációban ugyanakkor csak néhány, a turizmusban érdekelt nagyobb település esetében figyelhető meg ez a kisebb településekre egyáltalán nem jellemző, hogy a Körösök völgyéhez való tartozás szerepel az önkormányzat törekvéseiben. A Köröstorkolathoz közeledve ráadásul a Tiszához való kötődés is egyre dominánsabban jelenik meg a Körösökkel szemben.

A térség marketing képét tovább árnyalja Gyula meghatározó súlya. Gyulának saját márkája van, ami elnyom bármilyen kisebb márkát a térségben. Ilyen erővel egy további település sem rendelkezik, ami a térségi gondolkodás szempontjából problémákat vet fel. Meg kell tehát találni, azt a hierarchikus rendszert, amiben a Gyula és a Körösök völgye márka képes egymást erősítve kiterjedt turisztikai térséggé kovácsolni a települések halmazát.

Mindezek azt mutatják, hogy noha teljesen megállja a helyét az a cél, hogy a Körösök völgye egy aktív turisztikai térségként jelenjen meg a hazai turisztikai térképen és akként definiálja saját magát is, de ez jelenleg nem így van. Szinte az alapokról kell elkezdni felépíteni ezt a térségi márkát. Ehhez mindenképpen egy átgondolt a térségi szereplők által elfogadott kommunikációs tervre van szükség, hogy ezek a belső/külső ellenmondások feloldásra kerüljenek és egységes térségként jelenjen meg a Körösök völgye.

Ha a turista a térségről szeretne információhoz jutni aprólékos utána járás során kaphat csak teljes képet, amennyiben erre hajlandó időt áldozni. Ez versenyképesség szempontjából erősen negatívan hat. Sem online, sem offline formában nem találkozhatunk kiadványokkal, térséget bemutató leírásokkal, program ajánlatokkal. Egyedül a Körösök Völgye Natúrpark Egyesület törekedett arra, hogy a térség turisztikai szolgáltatóit, attrakcióit és látnivalóit egy 11 témát feldolgozó kiadványsorozatban bemutassa a vendégek számára. E mellett 2*6 lapszámos

kiadvány készült a gondozásukban Körösök Völgye Élménymagazin címen. Azonban ezen kiadványok sem a teljes térségre gyűjtötték össze az információkat, hanem a Békéscsaba-Békés-Gyula városok és vonzáskörzetükre vonatkozóan.

Az első tényleges kiadvány egy térkép volt, amely a Körösök völgyéről készült. Ez a mai napig elérhető a Körösök Völgye Látogatóközpontban Békéscsabán, illetve 2021-ben jelent meg az első, térséget feldolgozó aktív turisztikai túraajánló kiadvány az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ támogatásával.

Mindezeket figyelembe véve a térség promócióját a nagyobb települések (Békéscsaba, Gyula, Békés, Gyomaendrőd, Szarvas, Békésszentandrás, Csongrád, Szentés) adják/látják el. Az elmúlt 2 évben – a járvány okozta kihívásokra is reagálva – törekedtek arra, hogy új teret adjanak az aktív turizmus számára. A meglévő csatornáikon keresztül (Tourinform irodák, 1-1 civil szervezet oldala) számos aktív programot ajánlottak a térségbe látogatók számára, amelyek pozitív fogadtatásban részesültek.

A legátfogóbb online turisztikai oldal Békés vármegye átfogó weboldala (<http://www.visitbekes.hu/>), azonban ezen a honlapon az aktív turizmus nem szerepel. Fontosabb gyűjtőhonlapok például a Körösök Völgye Natúrpark honlapja és a városi Tourinform irodák weboldalai. Olyan oldal, mely egy komplex 4-5 napos térségi, aktív turisztikai tartózkodást segítene jelenleg nincs.

Ez alapján azt lehet elmondani, noha a Körösök völgye aktív turizmusa nem feltétlenül térségi szemléletben jelent meg a promóciós csatornákon, ennek ellenére sikereket tudott elérni, tehát a térségi promócióban nagy potenciál rejlik. A nagy promócióval bíró rendezvények nem kiemelten aktív turisztikához kapcsolódó alkalmak, azonban erős turista vonzó események, megérné tehát ezek promóciójába belefűzni az aktív turizmust is.

II.7.Értékelés az egyes túratípusokra való alkalmasság szempontjából

A Körösök völgyének adottságai elsősorban a vízi turizmusnak és a kerékpáros turizmusnak kedveznek. Fekvéséből fakadóan kisebb turisztikai értelemben vett vonzerővel és potenciállal, de megjelenik a térségben a gyalogos és a lovas turizmus is. A vitorlás turizmushoz kapcsolódó tevékenységeket megfelelő vízfelület hiányában csak a nem védett holtágakon, horgásztavakon és kizárólag kishajókkal lehetne végezni. A térségben erre kereslet nem mutatkozik, hagyományai nincsenek és a holtágakon természetvédelmi szempontból is aggályos lehet a vitorlázás, így jelen stratégia szempontjából ez a túratípus nem releváns. A síturizmus hasonló helyzetben van a domborzati adottságok miatt, így e két túratípussal a továbbiakban nem foglalkozunk. A következőkben a releváns túratípusok meglévő vonzerői, infrastruktúra és szolgáltatás készlete kerül kifejtésre.

II.7.1. Gyalogos természetjárás

A Körösök völgye a gyalogos természetjárás szempontjából nem tartozik a legkeresettebb célpontok közé. Ennek elsődleges oka a domborzat alföldi jellege, az alacsony relief. A kijelölt turistaútvonalak az adottságokhoz alkalmazkodva Békéscsaba és Gyula környékén összesen 120 km-es hálózattal állnak rendelkezésre. A hosszabb távú gyalogos túrák erre az említett területre, az Országos Kékkör áthaladó szakaszára és a Körösök élővilágát bemutató tanösvényekre koncentrálódnak. A túrautak, tanösvények kijelölése és hosszútávú fenntartása sok esetben szabályozási hiányosságok miatt kérdéseket vetnek fel, amelynek

megoldására az országos szintű vizsgálat az MTSZ-szel közösen már folyamatban van.

Vonzerők

A gyalogos természetjárásban résztvevő célcsoportok számára a legvonzóbb tájak a változatos domborzatú, különleges felszínformákkal, kilátópontokkal, egyedi növény- és állatvilággal rendelkező területek. Térségi szinten azokat keresik fel elsősorban, amelyek képesek az átlagos és a kihívást kereső turistáknak is megfelelő élményeket nyújtani. A Körösök völgye alföldi fekvéséből fakadóan, domborzat, kilátás és geológiai képződmények szempontjából nem tartozik attraktív tájaink közé. A mezőgazdasági tevékenységek miatt kiterjedt erdőségek sem növelik a vonzerőt. Éppen ezért nem ezek, hanem az ártéri és vizes élőhelyek sokszínűsége tekinthető a térség fő vonzerejének. A rendelkezésre álló kínálat az egyes célcsoportok megcélózhatóságát is befolyásolja.

Az átlag túrázók számára attraktív területeket viszonylag szűk helyre (a folyóvizek közvetlen környezetébe) korlátozza az erőteljes mezőgazdasági tevékenység. A kiterjedt szántóföldek, árnyékmentes síkságok kevésbé tartoznak a kedvelt útvonalak közé. A klasszikus természetjárás szemszögéből értelmezhető területek a Békéscsaba – Gyula környéki erdőségek-erdősávok, például a Mályvádi-erdő. Az Alföldi Kéktúra áthaladó szakaszára annak környezetére szintén jellemző, hogy elsősorban a szántóföldeken kevésbé attraktív területeken halad át és a vonzerőket inkább a települések épített értékei biztosítják.

Egyes gyalogos célcsoportoknak ugyanis a természet mellett pont ezek a kulturális, történelmi, ipari, egyházi és néprajzi örökségek és azok gyalogos megközelítése jelenti a vonzerőt. A Körösök völgye településeinek alapvetően jó adottságai vannak ezen a területen, nem csak a Kéktúra, de a többi útvonal mentén is. A köztük lévő távolság és a túrautak rendelkezésre állása miatt a túrázás ezen fajtája is inkább a térség keleti területén lévő települések között releváns. A többi területen a kerékpárral kényelmesebben túrázható távolságok jellemzőek.

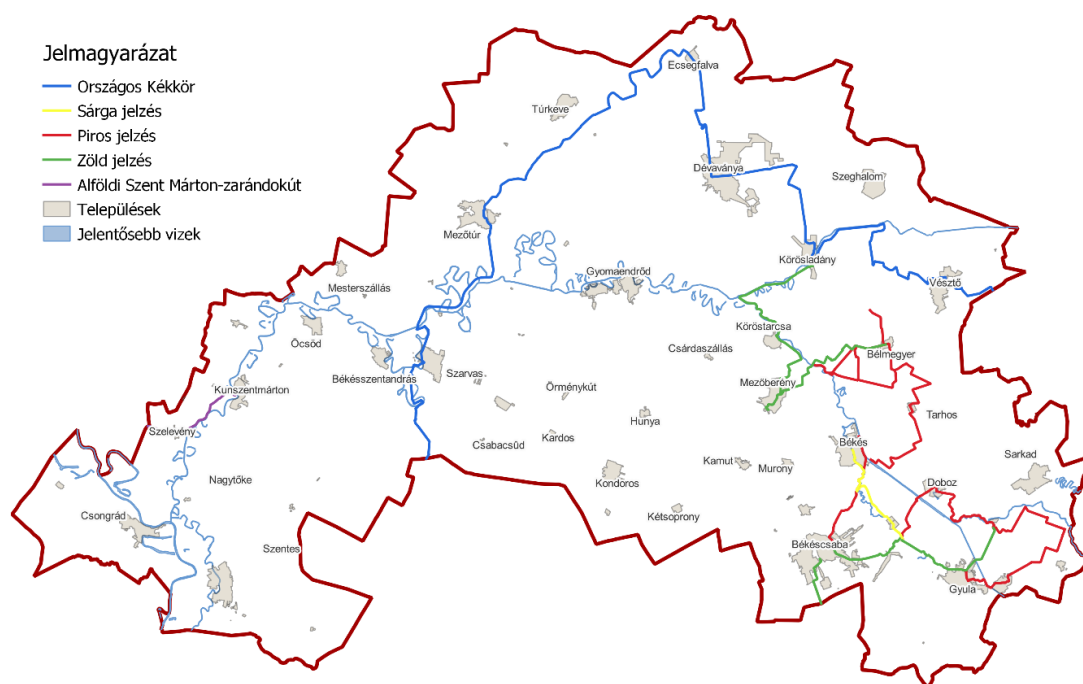
Az átlagos turistától eltérő igényekkel rendelkezők közül a kifejezetten kihívást kereső turisták, terepfutók elsősorban az egy nap megtett távolsággal tudják kielégíteni igényeiket a sík domborzat miatt, vagy a Körösök Völgye Turista Egyesület által szervezett teljesítmény túrákon való részvétellel. A mozgásukban akadályozottak és az egészségügyi okokból túrázók számára éppen emiatt kínál ideális túralehetőségeket a térség a kevésbé megerőltető alapvetően akadályoktól mentes túrautakon. A vizes élőhelyek madárvilágát gyakran kifejezetten fotózási céllal látogató célcsoportok számára a térség szintén megfelelő adottságokat kínál.

Útvonalak

A térség jelzett turistaújtjai az előző fejezetben kifejtett vonzerőkhöz alkalmazkodva, azok környezetében futnak, elsősorban a térség keleti felében. A jelölésrendszer a Magyar Természetjáró Szövetség egységes turistajelzései alapján történik és az útvonalak teljeskörű felülvizsgálata folyamatban van országsszerte. A keleti területeken számos jelzett turistaút fut, melyek attraktív, többségében folyóvízhez közeli útvonalakon kötik össze a környék településeit. A Körösök Völgye Turista Egyesület a 90-es évek közepén a Békéscsaba - Békés - Gyula környéki turistaúthálózatot felújította, és bővítette. Országos szinten rendezetlen azonban a jogi helyzetük ezeknek az utaknak, amelynek megoldására a Nemzeti Aktív

Turisztikai Stratégiában külön intézkedés épül, így ennek megoldása folyamatban van. A teljes hálózat hossza a térségben 200 km fölött van. Érdemes megjegyezni, hogy a helyi egyesület honlapján feltüntetett túraútvonalak szerint a túrázók nem csak a kijelölt útvonalakat használják, hanem a kapcsolódó jelzés nélküli földutakat, mellékutakat is.

Az országos útvonalak közül az Országos Kékkörhöz tartozó Alföldi Kéktúra három szakasza halad át a térségen (Mindszent-Szarvas, Szarvas- Dévaványa, Dévaványa-Vésztő). Az első két szakasz a nyári időszakban kevés árnyékot biztosít a túrázóknak, alapvetően szántóföldeken és gátakon halad. A harmadik szakasz a Sebes-Körös, majd a Holt-Sebes-Körös menti területeket tárja fel egy jóval változatosabb környezetben.

9. Ábra A térség jelölt turistaútjai és zarándokútja

A túrautak nehézségi foka domborzati szempontból egységesen a könnyű kategóriába sorolható. A nyári időszakban azonban a szántóföldek szomszédságában futó kevés árnyékkal rendelkező túrautak megterhelőek lehetnek bármely célcsoport számára. Törekedni kell arra, hogy nyáron az erdősebb részekben haladó túraútvonalak legyenek kialakítva. Egyes területeket (Mályvádi-erdő) októbertől-márciusig lezár a helyi erdészet vadászat és egyéb tevékenységek miatt. Mindemelllett a szelíd adottságoknak köszönhetően a térség egyes részei egész évben túrázható. Mivel a Körösök völgye egésze a gyalogos turizmus szempontjából kevésbé népszerű, mint hegyvidéki tájaink, így a zsúfoltság sem jellemző.

Az élővilág, valamint a természeti és kulturális környezet bemutatására 9 db tanösvény áll rendelkezésre. Ezek a **tanösvények** alapvetően rövidek többségük 1-2 km hosszú, amelyek nem a klasszikus erdei tanösvények közé sorolandók. Van azonban néhány ide sorolható tanösvény is, amelyek jóval kiterjedtebbek, vagy kifejezetten az ártéri erdők élővilágára fókuszálnak.

Tanösvény neve	Legközelebbi település	Hossz
Anna ligeti tanösvény	Szarvas	1,5 km
Békési ökoturisztikai tanösvény	Békés	<1km
Csabai körtúra interaktív tanösvény	Békéscsaba	28 km
Halásztelki tanösvény	Szarvas	4 km
Lischka Lipót tanösvény	Békéscsaba	0,8 km
Mágor pusztai tanösvény	Vésztő	0,5 km
Réhelyi tanösvény	Dévaványa	1,7 km
Wenckheim-Széchenyi tanösvény	Békéscsaba	<1km
Tündérerdő Tanösvény	Gyula	<1km
Jégmadár Vízi Tanösvény	Szarvas, Nemzeti Park	1 km
Kányabanglita Tanösvény	Póstelek	1,6 km
Tanyák a Körösök Körül tanösvény	Szarvas-Tarhos	egyedi

10. Ábra A térségben található gyalogosan bejárható tanösvények

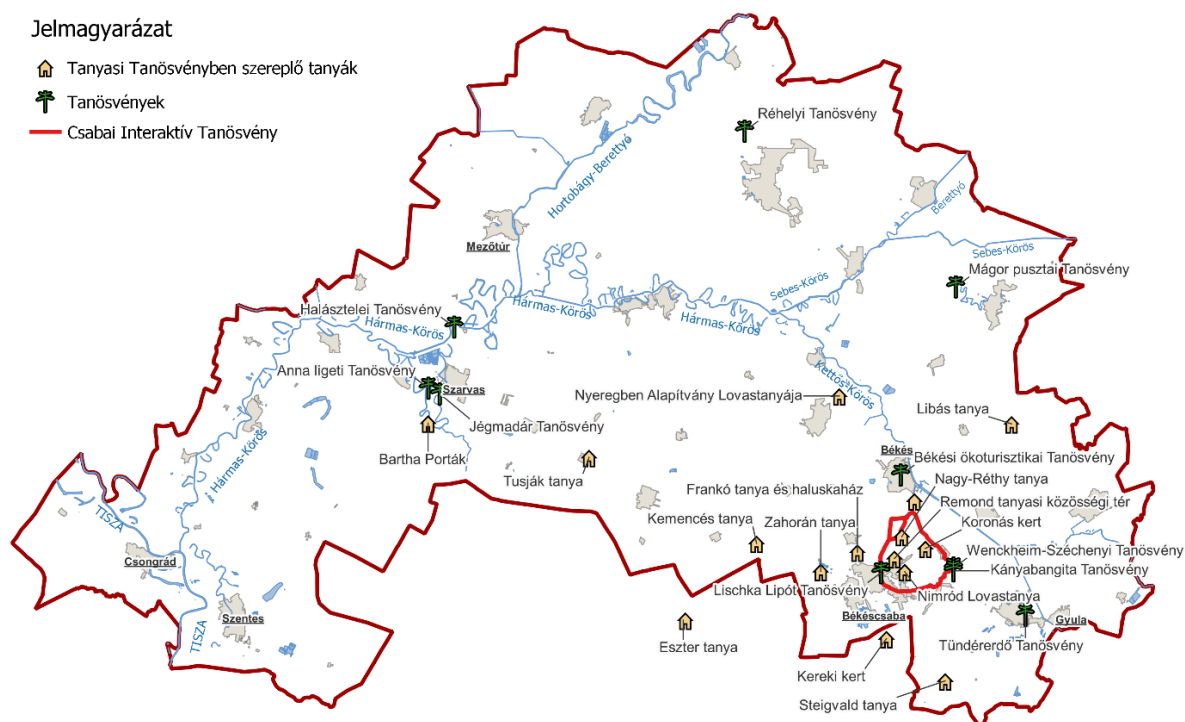
Az Anna liget tanösvény a Szarvason található Anna-ligetben került kialakításra. A Körös közelében található tájképi kertben érintetlen puhafa-ligeterdő látható óriás, fehér nyárfákkal, fűzekkel, valamint a keményfa-ligeterdő gazdag növényvilágával. Itt található a Csáki-Bolza-kastély is, mint kulturális örökség. A Békési ökoturisztikai tanösvény Békésen az Erzsébet ligetben található. A tanösvény települési zöld környezetben mutatja be a helyi mesterségeket, a folyók szabályozását és egyéb helyi jellemző értékeket. A Csabai körtúra kissé eltér a térségre jellemző tanösvényektől és bár a megnevezése tanösvény mégis inkább túraútnak minősíthető és csak a megnevezése miatt tüntetjük fel itt. 28 km-en keresztül fut a Gyula-Békéscsaba-Békés városait összekötő élővíz csatornát érintve, amit informatív táblákkal mutat be. A Halásztelki tanösvény a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósága alá tartozó, kifejezetten a helyi természeti értékeket, a Hármaskörös állat és növényvilágát bemutató tanösvény. A Lischka Lipót tanösvény Békéscsabán található városi zöld környezetben. A tanösvény 2013-ban újult meg tematikája a Széchenyi liget és környékének története, az alföldi parkerdők növény és állatvilága, illetve a városi közparkok élőhelymegővő szerepe köré épült. A Mágor pusztai tanösvény a Vésztő-Mágori Történelmi Emlékhely bejáratához vezető út mellett indul. Az útvonal bejárásával megismerhetők a védett terület természeti és kultúrtörténeti értékei. A Réhelyi tanösvény a Dévaványai-Ecsegi puszták jellegzetes élőhelyeit, fontosabb növény- és állatfajait mutatja be. Egyedisége, hogy a tanösvény lehetőséget nyújt Európa legnagyobb tömegű röpképes madarának a tűzoknak a megfigyelésére. A Wenckheim-Széchenyi tanösvény Pósteleken a helyi kastélyparkjában valósult meg 2014-ben. A fejlesztés keretében egész évben látogatható tanösvény került kialakításra információs táblákkal, pihenőhelyekkel, hulladékgyűjtőkkel.

A Tanyasi tanösvény nevében ugyan a tanösvény szerepel, de jóval több annál. Klasszikus körtúrában nehéz leírni, hisz a résztvevő tanyák szétszórta helyezkednek el a térségben és bármely pontról elkezdhető a bejárás. A fejlesztés 2017-ben valósult meg a natúrpark kezdeményezésére és a Tanyák a Körösök Körül hálózat szerves részét képezi. A tanösvény Szarvastól Tarhosig mutatja be a térség tanyavilágát. A megállópontokon 15 tanyát járhat végig a túrázó. A Tanyasi tanösvényt, a Wenckheim-Széchenyi tanösvényt és a Lischka Lipót tanösvényt a

natúrpark hozta létre, míg a Halászteleki és a Réhelyi tanösvények a Nemzeti Park Igazgatósága alá tartoznak.

Jelmagyarázat

- Tanyasi Tanösvényben szereplő tanyák
- Tanösvények
- Csabai Interaktív Tanösvény

11. Ábra A térség tanösvényeinek és a Tanyasi tanösvényben résztvevő tanyák térbeli elhelyezkedése

A gyalogos turizmus belépési pontjain és a települések belterületén alapvetően jól kiépült **pihenőhelyek** találhatóak. Azonban a települések messze vannak egymástól és a túrautak mentén is szükség lenne néhány pihenőre. Ezen a téren már kevésbé jó a helyzet a külterületi ellátottság javításra szorul. A túrázóközönség számára a hegyi, erdei környezetben futó turistautaktól eltérő jellegű pihenőkre van szükség a nyári napsütés okozta hőség elkerülése érdekében. Ezek azonban kevésbé állnak rendelkezésre az útvonalakon, árnyékmentes gátakon, a megoldás ezeken a területeken a jelenleg szintén hiányzó, de kiépítendő kerékpáros és vízi pihenőhelyek használatával a több túratípust is kiszolgáló pihenők létrehozása a releváns helyszíneken.

A nyári melegben fontos a vízvételi lehetőség. A területen ilyen célra források nem állnak rendelkezésre, ezért a közkutak jelenthetnek megoldást. Ezek viszont sok esetben csak településeken kerültek kialakításra, ami okozhat a túrázók számára kellemetlenségeket. Szintén problémás a nyilvános illemhelyekkel való ellátottság kérdése, e téren országos szinten sem jó a helyzet. Némiképp javulást mutat ugyanakkor a hazai túrázóközönség hulladékkezelése. A különböző kommunikációs kampányoknak köszönhetően országosan kezd elterjedni a környezettudatos túrázás.

Szolgáltatások

A gyalogos turisták szálláshely és szolgáltatás igényei egy átlagos turistáéval egyenértékűek, mivel a túrázás jellegéből fakadóan nincs szükségük túratípus-specifikus szolgáltatásokra (eszközzállítás, szervizelés stb.). Ennél fogva a gyalogos turista a hagyományos belföldi turistával egyenértékű szolgáltatásokat használ

(szállás, étkezés, élményszerzés). Vannak kiemelt térségek, ahol a bakancsos turisták magas számából fakadóan egyes szolgáltatók kifejezetten ennek a célcsoportnak az igényeit kívánják kielégíteni. A Körösök völgyében azonban a szolgáltatók elsősorban nem a gyalogos természetjárókra specializálódtak. A térség adottságaiból fakadó alacsony gyalogos turistaszám megnehezíti az ilyen jellegű vállalkozások fenntartását, ezért inkább a térségben népszerű fürdő és tömegturizmus felé nyitnak, ha pedig az aktív turizmuson belül keresnek lehetőségeket akkor a kerékpáros, vagy a vízi túrázókat igyekeznek megszólítani.

A térségbe nagy számú turista érkezik wellness, illetve egészségturizmus céljából. Ezek a célcsoportok általában kikapcsolódnak érkeznek ezért, ha túráznak is maximum fél egy napos túrákat bonyolítanak le jellemzően nem gyalogosan. A túrákat sok esetben a helyi szolgáltató szervezi és igyekszik a saját berkein belül tartani a turistát, hogy a költség helyben realizálódjon ne pedig más szolgáltatóknál. Ennek érdekében számos nagyobb szolgáltató szervez ilyen belső gyalogos, kerékpáros vagy vízi túrákat. Ugyan ezek a szolgáltatók a turisták egy jelentős részét megkötik, de a térségben így is számos vendéglátóhely működik, amelyek a gyalogos turisták igényeit képesek kielégíteni.

Információ, események

A Körösök völgyének természetjárást érintő nyomtatott és online információs felületei sokáig hiányoztak. A térségről ilyen témájú kiadvány 1984-ben született meg először Körös-Sárréti Útikalauz című könyv formájában. A könyv a helyi érdekeltek véleménye alapján mindmáig a térség egyik legjobb kiadványa és a későbbi információs anyagok alapja. Nyomtatott kiadványok tekintetében klasszikus turistatérkép nem áll rendelkezésre, tájékozódásra a Körös-Maros Nemzeti Park térképe (Paulus kiadó). A legismertebb turistatérképkiadó (Cartographia) kínálatában nem szerepel a térség.

A közelmúltból megemlítenedőek a Körösök Völgye Natúrpark Egyesület gondozásában megjelenő Körösök völgye kisfüzetek című tematikus kiadványok. Ezek mindegyike elérhető nyomtatott és online formában is a natúrpark látogatóközpontjában és honlapján (<https://www.korosoknaturpark.hu/kvne-kiadvanyok/>). Az összesen tizenegy részes kiadvány között van kifejezetten a természetjárással, ökoturizmussal foglalkozó is. A benne szereplő túraleírások többségében a Körös-Sárréti Útikalauz és a Körösök Völgye Turista Egyesület honlapján (<http://www.kvte.hu/>) fellelhető információk kivonata. Szintén érdemes megemlíteni a Natúrpark egyéb kiadványait kiemelten a Körösök Völgye Élménymagazin ingyenes kiadványt (<https://www.korosoknaturpark.hu/korosok-volgye-elmanymagazin-lapszamok/>), illetve az egyéb szemléletformáló füzeteket. A natúrpark mellett a Körös-Maros Nemzeti Park is szolgáltat információt a térség programjairól, adottságairól melyek a gyalogos turisták számára hasznosak lehetnek (<https://www.kmnp.hu/>).

A teljesítménytúrákról egyrészt a Körösök Völgye Turista Egyesület honlapján, másrészt a Teljesítménytúrázók Társaságának honlapján lehet tájékozódni, ahol a teljesítménytúra szervezőire, az útvonalakra és egyéb hasznos információkra is keresni lehet. A térség főbb teljesítménytúráit a meglévő és potenciális útvonalak fejezetben már korábban megneveztük.

II.7.2. Kerékpáros turizmus

A térségben hagyományosan magas a kerékpározás részaránya a mindennapi közlekedésben (hivatásforgalom), ezért sok esetben az infrastruktúra is fejlettebb, mint az ország hegyvidéki területein. A településeken belül jobban odafigyelnek a kerékpárosokra, mivel az utcakép és a gondolkodás szerves részét képezi ez a közlekedési eszköz.

A Körösök által körülölelt térség ugyanakkor nem kiemelt kerékpáros turisztikai desztináció, de domborzati adottságai miatt kiváló lehetőséget tartogat a könnyed, lankás útvonalakat kereső, szabadidős céllal érkező kerékpárosok számára. A térségben elhelyezkedő települések a domborzati viszonyoknak és a kevésbé forgalmas alacsonyabb rendű közút-hálózatnak köszönhetően könnyen megközelíthetők kerékpárral. A terület kerékpáros bejárhatóságát a gátkoronán futó kerékpározásra ajánlott burkolt és stabilizált üzemi utak is segítik. A térségben változatos szelíd útvonalakat lehet kialakítani, melyek a vizes élőhelyeket és a településeket felfűzve kínálnak élményeket az idelátogatóknak. A kerékpáros turizmus a vízi turizmussal is jól kombinálható, ami egyedi csomagajánlatok létrehozására ad lehetőségeket. A rendelkezésre álló infrastruktúrán tehát nagyrészt már le lehet bonyolítani túrákat, azonban a kényelmes és biztonságos közlekedés biztosítása és a térségi hálózati hiányok betöltése érdekében elengedhetetlen a kerékpárút-hálózat fejlesztése.

Vonzerők

A Körösök völgye – domborzati adottságaiból fakadóan – nem tartozik a kiemelt hazai kerékpáros turisztikai desztinációk közé. Az alacsony reliefű területek azonban kedvező terepek a szabadidős céllal, családdal érkező turisták számára, akik könnyen teljesíthető, mégis élvezetes kerékpártúrákon vennének részt. A térségben elsősorban aszfaltos, a gátkoronákon helyenként murvás utak állnak rendelkezésre, ami a trekking típusú túrakerékpárral túrázók számára a legalkalmasabb. A jó minőségű aszfalt burkolat az országúti kerékpárosoknak alapfeltétel, így a kis forgalmú közutak további fejlesztése emiatt a továbbiakban is fontos cél. A terepkerékpárosok számára a térség nem releváns.

A térség kifejezetten alkalmas a szelíd kerékpáros turizmusra, azon célcsoportok megszólítására, bevonására, akik a kihívást jelentő tevékenységek helyett a kulturális, történelmi, ipari, egyházi és néprajzi örökségek iránt érdeklődnek és ezen – többségében pontszerűen elhelyezkedő – attrakciók kerékpáros megközelítése, vagy akár ezek összekötése jelenti a vonzerőt.

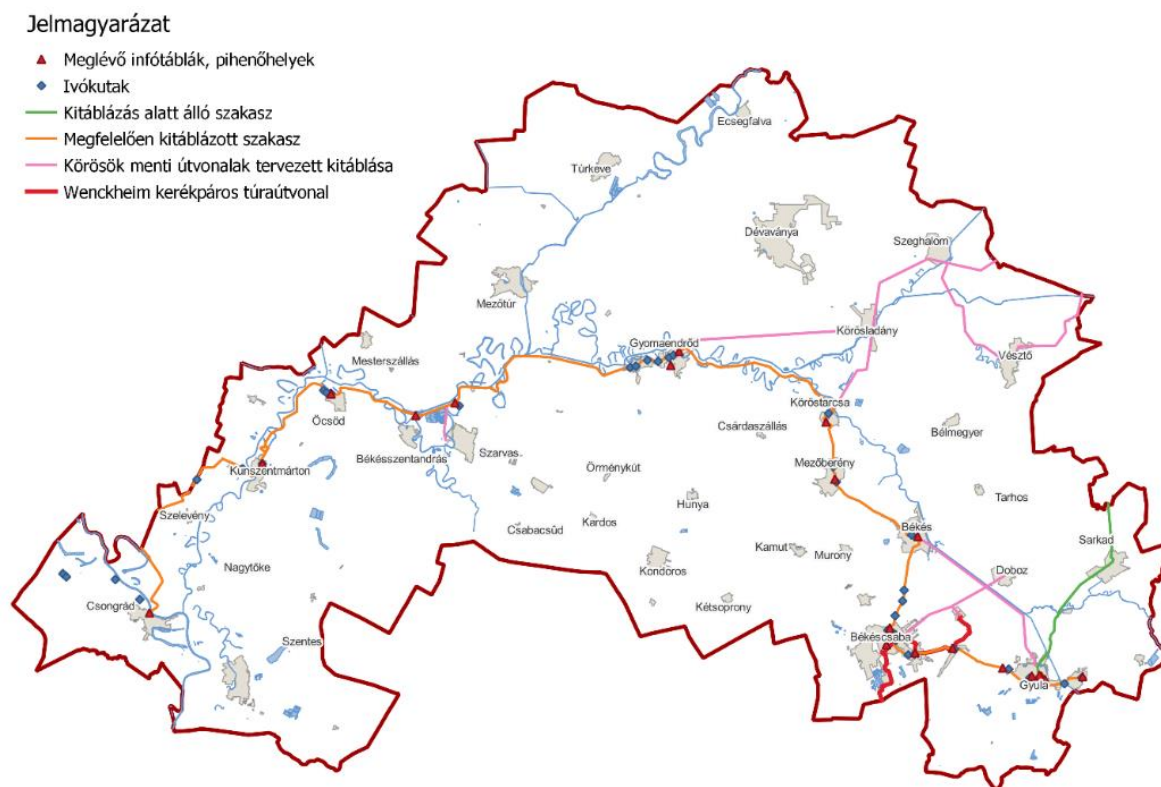
A természeti kincsek tekintetében gazdag tájon a kerékpáros turista útja gyakran a folyók mentén vagy azok gátrendszerén vezet. Ezek a túrák a vizes élőhelyek iránt érdeklődők minden korcsoportjának tartogatnak élményeket, legyen szó madarak, halak, a vizek közelében élő emlősök megfigyeléséről, vagy fotózásáról. A térség elsősorban táji jellegű komplex vonzerővel rendelkezik, pontszerűen természeti értékek ritkábban fordulnak elő, ami szintén a kerékpáros turizmusnak kedvez, hisz a turista a tevékenység végzése közben folyamatosan csodálhatja a Körök Völgyére jellemző síkvidéki tájat.

Útvonalak

A legtöbb és legjobb közlekedési eszközzel elérhető belépési pontok Békéscsaba és Szarvas, így a jelentősebb kerékpáros útvonalak is ezek köré a települések köré

a 4234-es jelzésű út, Békés-Tarhos és a Mezőkovácsháza–Medgyesegyháza közötti kerékpárutak fejlesztése. Utóbbi két útvonalat az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ gondozza, míg a többi nyomvonalat a Magyar Közút kezeli. Ezek előkészítése a források rendelkezésre állásakor azonnal megindulhat.

Az EuroVelo 11 útvonala Csongrád város belterületén, a 4513-as út tiszai hídjánál lép be a térségbe. Az útvonal a Tisza vonalát követve halad át a városon, majd Csongrád déli oldalán, a 451-es utat keresztezve hagyja el a térséget. Negatívumként felhozható, hogy ez a meghatározó nemzetközi útvonal csupán a térség nyugati részének peremét érinti, így az Eurovelot célzó hosszútávú túrák nagyrészt elkerülik a térséget. Az ilyen túrákat kedvelő célcsoportoknak biztosít alternatív útvonalat az alacsony forgalmú közúthálózat, vagy a gátkoronán futó kerékpározásra alkalmas útszakaszok. Jó példa, hogy a térség DNY-i irányból – Csongrád várostól kiindulva – közutak és kerékpáros utak kombinálásával, a Körös vonala mentén egészen Gyuláig bejárható. Ez a szakasz egyben a térségi hálózat gerincszakasza is lehet, mely rákapcsolódik az Eurovelo 11-re, így teremtve összeköttetést a nemzetközi útvonal által felfűzött többi térséggel.

13. Ábra Kerékpáros kitáblázás és egyéb kerékpározást segítő létesítmények

A **pihenőhelyek** és a **kitáblázás** egyelőre nem követi az infrastruktúra fejlődését. Megfelelő kitáblázással a Wenckheim tematikus kerékpáros túraútvonal és a Csongrád-Gyula között futó kijelölt túraútvonalon találkozhatunk. Ez Csongrádból indulva Kunszentmárton térségében tér rá a Körösök gátkoronájára és egészen Köröstarcsáig követi a folyót. Innen Mezőberényen keresztül Békést és Békéscsabát érintve érkezik meg Gyulára. A kitáblázás ugyan megtörtént, de a pihenők száma egyelőre még nem megfelelő, ez mindenképpen fejlesztendő. A pihenők alacsony száma nem csak erre a túraútvonalra, hanem a térség egészére jellemző.

Szolgáltatások

A térség tömegközlekedéssel való megközelítése vasúton és távolsági buszokkal lehetséges, de a járműveken való kerékpárszállítási lehetőségek ugyan fejlődtek, de jelenleg még korlátozottak. A MÁV által működtetett járatok nagy részén mára megoldott ugyan a kerékpárok kényelmes szállítása, azonban a VOLÁN buszjáratain ez a legtöbb esetben még nem lehetséges. A kerékpáros szezonban országosan bővül ugyan a kerékpárszállításra alkalmas járatok száma, de ezek útvonala jellemzően a népszerűbb kerékpáros turisztikai desztinációkra (Budapest környéki hegyvidékek és a nagyobb tavak környéke) korlátozódnak, így az olyan, periférián elhelyezkedő térségekben, mint a Körösök völgye, ezek a szolgáltatások alacsonyabb minőségben jelennek meg, ami csökkenti a térség vonzerejét is.

Szálláshelyek tekintetében viszonylag kezdetleges a szolgáltatási színvonal, Békés vármegye hivatalos turisztikai oldalán (<http://www.visitbekes.hu/>) mindössze két kerékpáros szálláshely kapott helyet: a szarvasi Halász Vendégház és a szintén szarvasi Liget Wellness és Konferencia Hotel****.

Említésre méltó szolgáltatásfejlesztés a Wenckheim turista- és kerékpárút projekt, melynek keretében Békéscsaba környéki kerékpárutak kényelmi szolgáltatásai bővültek a Modern Városok Program támogatásával. A fejlesztés keretében komplex és egyszerű kerékpáros pihenőpontok kerültek kialakításra, ezen kívül információs táblák és ivókutak is kihelyezésre kerültek a városban és annak közvetlen környezetében. A kerékpárút 2023-ban elnyerte az év kerékpárútja címet is. Mindenképpen szükség volna egy kerékpárbérlő hálózatra, melyre jó alapot biztosíthatnak a nagyobb települések frekvenciált szállásai, szolgáltatói, a helyi Natúrpark és a Nemzeti Park.

A kerékpáros szervizek elsősorban helyi szervizek, amelyek rövid nyitvatartási idővel biztosítják a szolgáltatást a kerékpáros túrázók számára, azonban ezek sem kifejezetten a túrázók számára, hanem a helyi igényekre épültek.

Információk, események

Az aktív turizmus tekintetében a gyalogos turizmushoz mérten a kerékpározáshoz kapcsolódó információ-ellátottság fejlettebb. Több helyi szervezet (így a Körösök Völgye Natúrpark Egyesület, a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság) és helyi szolgáltatók is kínálnak vezetett vagy ajánlott, hagyományos és elektromos kerékpárral teljesíthető túrákat, mely nagyban segíti a térségbe turisztikai céllal látogató kerékpárosok tájékozottságát.

A térség legjelentősebb turisztikai információs központja a békéscsabai Körösök Völgye Látogatóközpont, ahol a látogatók turisztikai információkról, túraajánlatokról érdeklődhetnek, ezen felül kölcsönözhető eszközöket és zöld foglalkozásokat vehetnek igénybe.

II.7.3. Vízi turizmus

Vonzerők

Hazánkban számos olyan vízitúrázásra alkalmas helyszín van, amelyek jelenleg még eldugott kevésbé frekvenciált célpontok, nagyon kevesen ismerik igazán és eldugott mivoltát féltve őrzik. Ilyen helyszínnak számít a Körösök vidékének nyugodt környezete is, mely kitűnő adottságaiból fakadóan képes természetközeli

élményeket biztosítani a kenuval vagy kajakkal érkezők számára. A térség elsődleges vízituristicai vonzereje tehát az érintetlen vízközei táj. A vízfelületek (Fehér-Körös, Fekete-Körös, Kettős-Körös, Hármaskörös, Sebes-Körös, Hortobágy-Berettyó, Berettyó) magyarországi szakaszai a nyári vízitúrázásra legalkalmasabb időszakban lassú folyásúak elsősorban a szelíd vízitúrázásra alkalmasak.

A térség egyedi vonzereje a jelenleg még teljes hosszában nem hajózható Gyula-Békéscsaba-Békés városait összekötő Élővíz-csatorna, mely a Kettős-Körösbe torkollik. A vízi turizmus általában a településektől távol, vagy azok peremén zajlik a természeti környezetben. Ez a csatorna egy különleges városi környezetben történő túrázást is lehetővé tesz. Ezen városok gazdag kulturális folk- és gasztronómiai kínálata pedig tovább erősítheti ezt az egyedi vonzerőt.

Útvonalak

A térség vízitúrázásra alkalmas vizei a Fehér-Körös, a Fekete-Körös, a Kettős-Körös, a Sebes-Körös, a Hármaskörös, a Tisza a Berettyó, a Hortobágy-Berettyó és a Gyula-Békéscsaba-Békés városait összekötő Élővíz-csatorna. A legnépszerűbb útvonalak alapvetően 1-2 napos és több nap alatt teljesíthető csoportokba foglalhatóak. Előbbi túrák Békés - Köröstarcsa - Gyomaendrőd, míg utóbbiak a Békés - Köröstarcsa - Gyomaendrőd - Szarvas - Kunszentmárton - Csongrád útvonalon haladnak. A folyók közül a Berettyó és a Hortobágy-Berettyó kevésbé kiépültek és vízitúrázásra sem a legalkalmasabban, mivel lassú folyásúak.

A Fehér-Körös Gyulánál lép be Románia felől az országba, itt érdemes megkezdeni a túrát. Kényelmes vízre szállási lehetőség áll rendelkezésre, ahonnan Gyulát elhagyva szűk hullámtérben könnyen le lehet evezni a torkolat közelében található üdülőtelepig, Szanazugig. Gyulán és Doboz-Szanazugban is elérhető korábbi GINOP forrásból fejlesztett vízitúra megállóhely. Szanazug üdülőtelepen strand, kemping és egyéb alapszolgáltatások is rendelkezésre állnak.

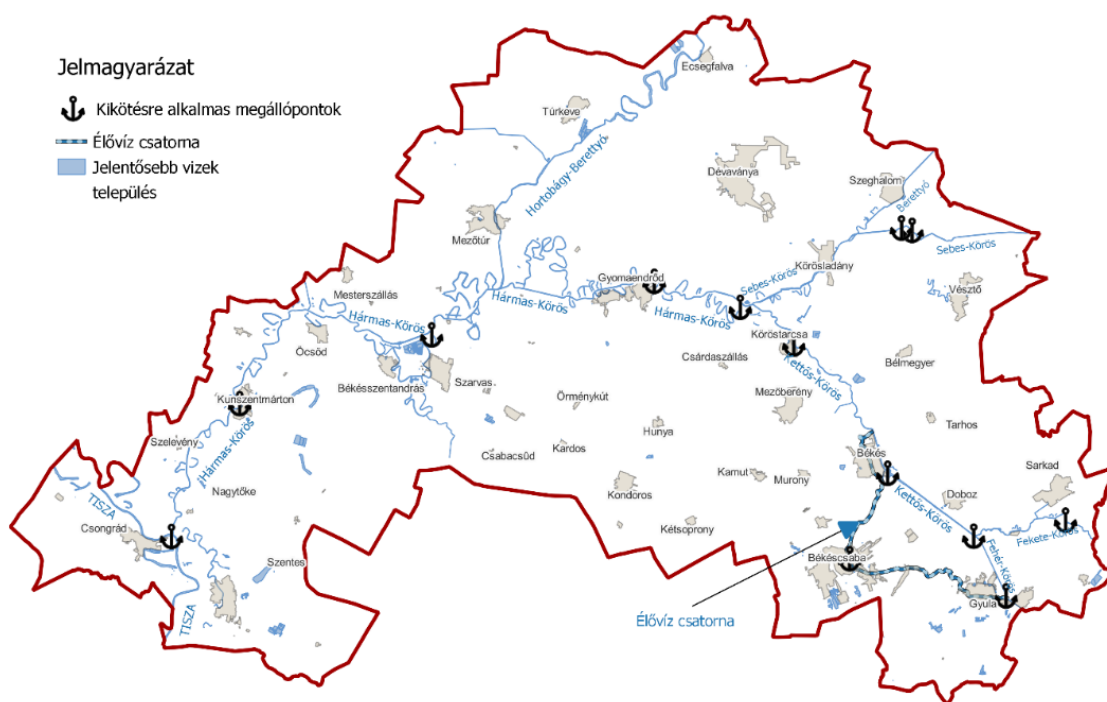
A Fekete-Körös belépő szakaszán még határfolyó, ezért erre a szakaszra a túrázóknak előre be kell jelentkezni a határőrizetnél. A malomfoki szivattyú- és gátörteleptől erre már nincs szükség. A meder nem szabályozott, kanyarokkal tarkított változatos nyomvonalon fut, mely érinti a Gyula-Városerdő üdülőterületet, ahol strand, szállás, étkezés és homokos parti kikötési lehetőség is van. A Fehér-Körös és a Fekete-Körös Szanazugnál torkollik a 37 km hosszú Kettős-Körösbe. Egykor a Szanazug volt a Csongrádig tartó Nemzetközi Körös Túra kiindulópontja. Itt szükséges lenne szállás fejlesztés (a régi ifjúsági tábor erre megfelelő helyszínt adna), továbbá a táblázás is hiányos.

Az egykori Fehér-Körös holtágából épült ki a Gyula-Békéscsaba-Békés városait összekötő Élővíz-csatorna, mely 38,8 km hosszú. Teljes hosszában még nem hajózható, összesen hat alkalommal szükség van a zsilipeknél a hajó ki- és beemelésére. A három város együtt munkálkodik, hogy az egyedi látványosság egy új élményközpontjává váljon a területnek. A szakaszon egyre népszerűbb a SUP-ozás a nyugodt, kiszámítható víznek köszönhetően.

A Kettős-Körös összefolyásánál kötélpályás komp biztosítja az átkelést, innen pedig szabályozottan egyenesen halad a békési duzzasztóműig. Itt jól felszerelt kishajó kikötő van. A Dánfok Kishajó Kikötő és a Dánfoki Üdülőközpont kiváló adottságokkal rendelkezik, a kerékpáros és vízi túrázást illetően. A megállóhely a zuhanyzó kapacitás bővítésével és az átemelő fejlesztésével (csörlős sólyapálya) esetleg zsiliépítésével segíthetné a túrázók dolgát. Ezt követően változatosabb, kanyarokkal

tarkított szakasz következik. Újabb megállásra a Bodoki Károly Vízügyi Múzeumnál van lehetőség egy mobilstég segítségével. A mezőberényi közúti (Kereki) híd melletti Százszorszép pihenőhely sajnos a COVID 19 járvány okozta gazdasági, fenntarthatósági problémák miatt jelenleg nem működik, így a köröstarcsai közúti híd melletti hajókikötőben van a következő megállási lehetőség. Ez a Körösök első zárt öblözetű hajózásfelügyeleti engedéllyel rendelkező őrzött kikötője 130 férőhellyel. A pihenő tiszta, igényes környezetet biztosít a sátorozni, pihenni, kajakozni és kerékpározni vágyók számára. Partrendezésre és információs pontok kialakítására azonban szükség lenne. A Kettős-Körös végül a jobbról betorkolló Sebes-Körössel kiegészülve a Hármaskörös medrében folyik tovább.

A Sebes-Körös Körösnagyharsány térségében lép be Magyarországra evezhetősége a biharugrai fenékgáttól a Fokközi hídig vízállásfüggő. A Sebes-Körösnél lévő hidak alatti áthaladás általánosan veszélyes, a vízállás és a korábban leomlott hidak folyóban maradt részei miatt. Táborozásra, pihenésre, megállásra a Körösújfalú térségében lévő homokpadok, a Szeghalomnál található szabadstrand, a Várhelyi Ifjúsági Tábor, valamint a fokközi közúti hídnál a Vidra-tanya ad lehetőséget. Ezt követően a körösladányi duzzasztónál az eszközök kézi átemelése szükséges, ahonnan holtágakkal tarkított erdős-ligetes partokkal a folyó végül beletorkollik a Hármaskörösbe.

14. Ábra A térség vízitúra megállópontjai

A Hármaskörös 91,3 km után éri el a Tiszát. Az összefolyás mellett a Félhalmi-Holtágban található az első megállási lehetőség, ahol különböző alapszolgáltatások is rendelkezésre állnak. Ezt követően jó ideig csupán természetes, vízállástól függő homokpadok adnak lehetőséget a kikötésre, pihenésre. A következő kiépített vízitúra megállópont Gyomaendrődön van, itt is szükséges lenne szállásfejlesztés, valamint vízitúra eszköz-kölcsönző kapacitás bővítés. A megállópontot elhagyva számos holtág, szabadstrand és természetes kikötési lehetőség áll a túrázók rendelkezésére, amelyekhez többségében alapszolgáltatások is kapcsolódnak. Kiemelendő holtágak a Szarvas-Békésszentandrás-Holtág vagy másnéven a szarvasi Holt-Körös, melyek

a műtárgyon való átemelést követően szintén hajózhatóak. Szarvason szükség volna az Ökör-Örmény partszakasz rendezésére, szállás és kölcsönző rendszer, vízibázis fejlesztésére. A Holt-Körösről Békésszentandrásnál egy nehezebb átemeléssel lehet visszatérni a Hármaskörösre. Amennyiben a túrázók nem érintik a holtágat, úgy a szarvas-mezőtúri köteles kompot követően a békésszentandrasi zsilipet, ahol átemelésre, vagy (korlátozott időszakban) zsilipelésre van szükség. A duzzasztót elhagyva a sodrás gyorsabb a partok meredekebbek, a természetes kikötési lehetőségek száma jelentősen csökken. A korábbi bökényi vízlépcső ezt volt hivatott megakadályozni. Romjai előtt Kunszentmártonban és Szelevényben van még pihenési lehetőség, majd a folyó a Tiszába torkollik a csongrádi szabadstrand közelében. Csongrádban megállóhely is található, mely a világítás, a faházak elektromos hálózata korszerűsítésére szorul. Megoldatlan továbbá a Körös-Tisza felülete között az átemelés, ezt sólyapálya kialakításával lehetne orvosolni.

Kiemelendő még, hogy 2018-ban Szarvason létrejött egy 8 állomásból álló vízi tanösvény a Szarvas-Békésszentandrasi-holtágat Bikazugi-ágán, amely a Jégmadár vízi tanösvény nevet kapta.

A túrákhoz szükséges infrastruktúra és szükséges megállóhelyek, szervizek hiányosan állnak rendelkezésre. A Körösökön 2021-ben több mobil stég is felállításra kerül (Doboz-Szanazug, Kunszentmárton, Gyomaendrőd)³, azonban ezek elsősorban rövid távon jelentenek megoldást, hosszú távon stabil, lehetőség szerint állandó stégek felállítása szükséges.

Szolgáltatások

A térség szálláshelyekben gazdag, ugyanakkor ezeknek a szállásoknak a nagyrésze nem az aktív turizmus köré épült ki, hanem elsősorban Gyula, Szarvas és Békéscsaba fürdő és kulturális turizmus köré. A megállóhelyek jelentős részén nincs sem elegendő mennyiségű, sem a magasabb vendégigények kielégítésére alkalmas minőségi szálláshely. A prémium szállások hiányoznak, a tömeg, vagy csoportos szállások a legtöbb esetben felújításra szorulnak a térségben (pl. Szanazug).

A vízi turizmusra specializálódott szolgáltatók a kereslethez alkalmazkodva rendelkezésre állnak, igaz ezek többsége országos szinten más helyszínekre is szervez túrát és nem kifejezetten helyi szolgáltató. Ezek a szolgáltatók szállás, étkezés, kölcsönzés és túraszervezés területén egyaránt tevékenykednek. Hiányoznak ugyanakkor a csomagba foglalt ajánlatok. A legtöbb szolgáltató kizárólag a saját szolgáltatását kínálja, kevés az együttműködés, valószínűleg annak is köszönhetően, hogy nem helyi szolgáltatókról beszélhetünk elsősorban. Pedig például a térségben szintén erős kerékpáros turisztikai értékekre építve a túratípusok közötti együttműködésekben, közös csomagok kidolgozásában és azok értékesítésében nagy potenciál van.

Az viszont kiemelendő, hogy a vízieszköz kölcsönzők többége a kor követelményeihez alkalmazkodva rendelkezik szállítási szolgáltatással, tehát a túrázóknak lehetőségük van egyik pontból egy másikra való eljutásra és onnan való visszautazásra, az eszközök visszaszállítását megoldják a kölcsönző szolgáltatók.

³ GINOP forrásból fejlesztettek

Információ, események

A vízi turizmusra általánosan elmondható, hogy nyomtatott kiadványok kevésbé állnak rendelkezésre. A térségben ezt a hiányosságot a natúrpark gondozásában megjelent Körösök völgye kislevelek közül, a Vízitúrák a Körösök völgyében című kiadvány orvosolja, mely online formában is elérhető a natúrpark honlapján (<https://korosoknaturpark.hu/kiadvanyok>). A kiadványban folyókra bontva részletes leírást kap a turista a vízitúrázás térségi adottságairól, a várható akadályokról, pihenőkről, szolgáltatásokról. A kiadvány 2016-os kiadású, így az újabb fejlesztések még nem szerepelnek benne. Emellett online és nyomtatott formában is elérhető a térség információs térképe (http://www.korosok-vizitúra.hu/documents/k.v_terkep2014.jpg).

A térség városainak turinform irodáiban személyes segítséget is kaphat a túrázó, valamint a különböző térségi kiadványokból is tájékozódhat. Emellett a honlapokon (<https://visitbekescsaba.com/>; <https://www.visitgyula.com/>) konkrét vízitúrákat is hirdetnek szolgáltatók honlapjainak linkjeivel, illetve saját egyéni túra szervezéshez is iránymutatást adnak (<https://evezzitthon.hu/korosok>). A szolgáltatók elsősorban országos kínálatukban tüntetik fel a Körösöket, mint választható úti cél (<https://www.túra-baratok.hu/>; <http://www.kalandor-vizitúra.hu/>; <https://eventus-vizitúra.com/>; <https://vizitúra.com/>). Van kifejezetten a térségre koncentráló szolgáltató is (<http://www.korosok-vizitúra.hu/>).

A térség vízitúráit keresőinek olyan folyamatosan bővülő országos weboldalak is rendelkezésre állnak, mint az Aktív Magyarország honlap (<https://aktivmagyarorszag.hu/tajegysegek-kirandulasok/alfold/koros-videk/>).

Események terén bár a Magyar Kajak-Kenu Szövetség több folyón is szervez szabadidős versenyeket a Körösökön még nincs ilyen. Van viszont a szervezésükben Vándortábor a Körösök völgyében. Ez a túraprogram a Magyar Kerékpáros Turisztikai Szövetséggel karöltve kerül megszervezésre, amely ezáltal kétfajta túranemben járja be a Körösök völgyét, kerékpárral és természetesen kenuban evezve. A túrakerékpárokat, a túrakenukat a kiegészítő felszereléseket, valamint a helyi túravezetőket a szervezők biztosítják⁴. Kiemelendő a Százlábú Egyesület által évente megrendezett Határtalan Pünkösdi Vándortúra. A többnapos határon átvágó vízi vándortúra Romániából a Bihari-hegységből indul és a Borzi-szorost érintve, a Béli-hegyeken keresztül haladva, a Fekete-Köröst követve érkezik meg Békés városába. A részletes program minden évben felkerül a szervező honlapjára (<http://www.szazlabu.hu/>).

II.7.4. Lovas turizmus

Vonzerő

A lovas túrákat kedvelők általában a változatos dombokkal tarkított erdők és mezők váltakozásában gazdag tájakat kedvelik. A Körösök völgye elsősorban ezért nem tartozik a kiemelt és lovasturisztikai szempontból fejlesztendő célpontok közé. A Körösök völgyében a túratípust érintő helyi, természeti vonzerők közel azonosak a gyalogos turistákéval. A lovas turizmus számára itt elsősorban a pusztán történő tereplovaslás a fő vonzerő, ami kevés helyen valósítható meg a mezőgazdasági

⁴ <http://vizivandor.hu/vizivandor-túra-a-vadregenyek-korosok-menten/>

hasznosítás miatt. Ezek a helyek azonban nagy kiterjedésű általában védett nemzeti parki területek, melyek lóháton bejárhatóak és megfelelő élményeket biztosítanak.

Útvonalak

A térség keleti és nyugati felében Sarkad és Gyula mellett, valamint Túrkeve és Mezőtúr mellett áthalad az EUROHORSE 2 és 4-es számú útvonala. Az útvonal kijelölésének racionalizálására azonban mindenképpen szükség van. Emellett a lovaglás a turistautakon és a jelöletlen földutakon is engedélyezett, de ezeken a területeken sokkal inkább fennáll a más túratípusokkal, vagy a közúti forgalommal történő konfliktus lehetősége, ezért ez nem is jellemző.

Vannak jól lovagolható bejáratott túraútvonalai is a térségnek, de ezek elsősorban néhány órás, fél vagy egy napos programot kínálnak és a nemzeti parki területekre korlátozódnak. Békéscsaba környékén van lehetőség 10-15 km közötti túrákat lebonyolítani Békéscsaba lovas szolgáltatói és a Steigervald tanya, vagy Szabadkígyós között. A 10 km alatti túrákat előnyben részesítők számára Póstelek és Kondoros kiváló belépési pont lehet. Előbbi helyszínről jól elérhetőek a Gerla, Doboz, Gyula és Békéscsaba környéki bejáratott tereplovaglő útvonalak. Utóbbiról pedig olyan látnivalókhoz nyílik lehetőség lóval eljutni, mint a Batthyány-Geist kastély, a Geist Gáspár-vadászkastély, a Kondorostól északra lévő homokbánya tó, a keleti irányba található téglagyári tó, vagy a terület élénk mezőgazdasági múltjára utaló kizárólag kívülről megtekinthető Bakulya-féle szélmalom. Szintén rövidebb túrákra van lehetőség Szarvason körtúrára keretében a Hármaskörös mentén, valamint kifejezetten a természetre koncentráló túra is lebonyolítható, Kerekzug, Bikazug, Motyó-zug, Szappanos-zug, Maczó-zug érintésével.

A nagyobb, hosszabb (több napos) túrák szervezése szempontjából gátat szab, hogy bár sok szolgáltató van a térségben, ezek erősen koncentrálódnak. A lovas turisztikailag releváns területek között nincsenek, vagy nem megfelelő minőségű szolgáltatók vannak a két terület közötti átmeneti zónában (PL. Békéscsaba és Szarvas közötti terület), így nem biztosíthatóak a túrázás feltételei. Sok esetben a szolgáltatók, pihenők hálózati hiányai miatt a kényelmes távolságon túl találni csak olyan helyszínt, amely a túra közben megállót, pihenőt tud biztosítani és a lovak is elláthatók. A hosszú távú lovas túrázáshoz a szükséges megállóhelyek, pihenő helyek jelenleg nem állnak rendelkezésre. Sok esetben átjárhatatlanok a forgalmas közutak. A potenciálisan kijelölhető útvonalak pedig általában mezőgazdasági területeken futnak, aminek az attraktivitása nagyon alacsony. A térség potenciális lovas turisztikai fókuszpontjai ezért elsősorban a természetes gyepterületekre (Szabadkígyós és környéke, Szarvas és környéke) koncentrálódnak.

Szolgáltatások

A térségben számos szolgáltató foglalkozik lótartással, lovas oktatással. Általánosságban elmondható, hogy ezek a szolgáltatók elsősorban nem a lovas túrázásra épülnek fekvésükből fakadóan (mezőgazdasági területek, forgalmas közutak szomszédsága) nem is releváns ez a szolgáltatás számukra. Sokkal inkább a sportlovaglásra, a díjugratásra és a tereplovaglást nem igénylő egyéb karámban művelhető tevékenységekre, terápiás lovaglásra stb. koncentrálnak. A térség keleti felében patkós minősítéssel rendelkező istállók várják a lovaglókát. Békésen, Békéscsabán, Gyulán, Dobozon van a legtöbb szolgáltató és lovas szervezet. Érdemes még megemlíteni Szarvast, illetve Szentes térségét, ahol a Tisza ártéri erdeiben a tereplovaglásra is van lehetőség.

Név	Település	Patkós minősítés
Békési Szabadidős Lovasklub Egyesület	Békés	3
Békéscsabai Nimród Lovasegyesület	Békéscsaba	3
Pegazus Lovasiskola	Békéscsaba	4
Horseland Lovasklub KHE	Békéscsaba	-
REMONDA Szabadidős, Lovas és Sportegyesület	Békéscsaba	-
Logi-Store Kft.	Csongrád	3
Galopp Kft.	Gyula	3
Gál Imre	Gyula	4
Sióréti Szabadidőközpont és Lovas Egyesület	Gyula	5
Körösölgyi Póni Klub Egyesület	Köröstarcsa	3
Nyeregben Alapítvány	Mezőberény	3
Napra-Forgó Egyesület	Szarvas	3
Szárnyaló Lovastanya	Szarvas	-
Szent László Lovas Sport Klub	Szentes	3
Hermann Ottó Természetvédő Kör	Túrkeve	3

15. Ábra A térségi szolgáltatók listája, a 2019-es patkós minősítéseket is tartalmazva.

A minősített szolgáltatók mellett a Körösök Völgye Natúrpark által összegyűjtött lovas turisztikai szolgáltatókról is érdemes szót ejteni. Békéscsabán több olyan potenciális szolgáltató és egyesület is van, ahol van lehetőség lovas túrázásra, amennyiben a túrázó előzetesen jelzi erre való igényét. A legtöbb helyen a túralovaglás mellett egy kevésbé aktív formában, túrakocsizásra is van lehetőség. Gyomaendrődön lévő szolgáltatók (Makra-lovastanya, Munor Lovasbaráti Kör, Szarka Zsolt-lovastanya) a Hármaskörös gátjára vezetnek kisebb túrákat. Kiemelendő még Szarvas, ahol hosszabb tematikus túrákra is van lehetőség.

II.8. Szervezeti háttér

II.8.1. Állami- és önkormányzati szereplők

A térség fontos szereplői a helyi önkormányzatok és a Békés vármegyei önkormányzat. Részvételük az aktív turizmus fejlesztéséhez nélkülözhetetlen. Az önkormányzatok jellemzően a saját területüket érintően gondolkoznak turizmusban. Azon fejlesztéseket végzik el, melyek a saját területükhöz tartoznak. Ugyanez igaz a megközelíthetőséget biztosító úthálózat fejlesztésére, karbantartására is. Az önkormányzatok között nincs turisztikai célú szakmai együttműködés. Ez alól kivétel a Zöld Folyosó projekt, mely Békéscsaba, Békés és Gyula együttműködésével jön létre. Célja a három várost összekötő Élővíz csatorna turisztikai célú fejlesztése. A projekt régóta szerepel a térség kulcs fejlesztései között és több tervezésen is átesett már. A jelenlegi komplex fejlesztési elképzelés jelentős forrásigénnyel bír, amelynek biztosítása kihívást jelent.

Meg kell említeni a határon átnyúló kapcsolatokat is. A Körösök völgye természeti-táji kapcsolataiban valójában szorosan összefonódik a romániai, Bihar megyei területekkel. Jelenleg az EU-s pályázati projektek és egyéb határon átnyúló pályázatok miatt számos élő együttműködés van a Békés vármegyei és Bihar megyei települések között – ezek jellemzően nem aktív turizmus területére fókuszálnak, potenciál azonban az ilyen témájú határon átnyúló együttműködésekben is benne van.

Az aktív turisztikai szempontból a térségben működő állami szervezetek a következők:

A Körös-Maros Nemzeti Parkot 1997-ben alapították szarvasi központtal, melynek feladata a dél-alföldi területek egységes természetvédelmi kezelésének ellátása. Az igazgatóság működési területe Békés vármegye és Csongrád-Csanád vármegye Tiszától keletre eső területeit, valamint a Dévaványai-Ecsegi puszták és a Körös-ártér Jász-Nagykun-Szolnok megyébe eső részeit foglalja magában. Az igazgatóság a térségben lebonyolít többek között E-bike túrákat és gyalogos túrákat különböző tematikákban (pl. madármegfigyelés). Emellett részt vesz az érettségi bizonyítvány megszerzéséhez szükséges iskolai közösségi szolgálat szervezésében is. A nemzeti parknak van turisztikai referense. A szervezet proaktív az aktív turizmus több területén és az AÖFK e-bike programjában is aktívan és jó eredménnyel vesznek részt.

A Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság a dél-alföldi régióban a Sebes-Körös bal parti, a Berettyó és Hortobágy-Berettyó közötti, valamint a Fehér-, Fekete-, Kettős- és Hármaskörös menti területeken 4108 km² működési területen látja el az állami vízgazdálkodási feladatokat. Az alapfeladatokat a területi vízgazdálkodás összhangjának felelőssége határozza meg, melynek érvényesítése elsősorban az állami tulajdonú vízellátási létesítmények működtetésével, a területi jelenléttel, és a szakismeretek átadásával történik. Az igazgatóság gondoskodik a térség árvízvédelmi és belvízvédelmi biztonságáról, a környezeti és vízminőségi kárelhárítási feladatok ellátásáról. Üzemelteti, fenntartja és fejleszti a kezelésében lévő vízgazdálkodási létesítményeket. Ellátja az ivóvízbázisok védelmével, a vízrajzi tevékenységgel, a vizek szabályozásával, a vízi- és hajóutakkal kapcsolatos feladatokat. Működteti a kezelői feladatok ellátásához szükséges laboratóriumokat és információs rendszereket. Közreműködik a határvízi feladatokban, a települési ivóvízminőség javításával és szennyvizek tisztításával kapcsolatos programokban, valamint a környezetvédelmi és vízügyi ismeretterjesztési tevékenységben.⁵ Az igazgatóság igyekszik támogatni az aktív turisztikai törekvéseket. Megoldásaikkal, a szabályozásokhoz való kompromisszumkész viszonyukkal igyekeznek pozitív szemléletben gondolkodni. A Vízgazdálkodásról⁶ szóló törvény és a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről⁷ szóló kormányrendelet 2021-től ezt kötelező feladatok formájában is rögzíti. A továbbiakban a vízügy feladata ellátni a területét érintő vízi- és kerékpáros turizmus biztosításához kapcsolódó feladatokat. Az ezen feladatok ellátásához szükséges források a viszonylag új szabályozás miatt még nem tisztázottak, ennek rendezése folyamatban van.

⁵ Forrás: <http://www.kovizig.hu/01-rolunk/04-tevekenyseguink/tevekenyseguink.php>

⁶ 1995. évi LVII. törvény

⁷ 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet

A **DALERD Délalföldi Erdészeti Zrt.** Csongrád és Békés vármegye állami erdőinek kezelése mellett több erdei szálláshelyen (Sarkad-Remetei Vendégház, Szanazug) is várja erdő- és természetszerető vendégeit.

A **Gyulai Erdészet** 12 község határában, elsősorban a Fekete- és Fehér-Körös völgyében, mintegy 7100 hektáron folytat hagyományos erdőgazdálkodási tevékenységet. A **Körösvidéki Erdészet** 16 község határában, Békés vármegye észak-keleti felében, a Kettős-, a Hármas- és a Sebes Körös, valamint a Berettyó valamikori árterületén 5800 hektáron gazdálkodik.

II.8.2. Civil- és piaci szereplők

A térségben működnek olyan civil- és sportszervezetek, amelyek az aktív turisztikai szolgáltatások területén végzik tevékenységüket. Itt lehet akár a kerékpáros, a gyalogos, a vízi vagy akár a lovas túratípust is említeni. Ezen civil szervezetek egy része szolgáltatásként az adott túra szervezését, lebonyolítását és eszközök – amennyiben szükséges – bérletét is biztosítja. Elsősorban itt helyi szervezetekről beszélünk, amelyek nemcsak a térségbe, de az ország más részeire is szerveznek túrákat, alkalmanként akár a Körösök völgye határon túli részeire is. A szervezetek közötti együttműködés jelenleg alacsony szintű, vagy nincs. Azonban az általuk képviselt tudással és jártassággal összeállítható lehet a térség túracsomag ajánlatának jelentős része.

A Körösök völgyében a legnagyobb – aktív- és ökoturisztikai szerepet is vállaló – térségi szereplő a *Körösök Völgye Natúrpark Egyesület*, amely 2002-ben jött létre. Jelenleg 10 önkormányzat, 6 civil szervezet 3 fő magánszemély alkotja a tagságot. Hivatalosan 2015 áprilisa óta viseli a natúrpark minősítést. Célja az általános értékvédelem, amibe beletartozik a természet- és környezetvédelem, a táj és a kulturális értékek védelme. Az értékvédelem mellett a tájhoz kötődő település- és vidékfejlesztés, a társadalmi-gazdasági folyamatok pozitív irányba való elmozdítása és a turizmus fejlesztése is megjelenik a tevékenységek között. A célokat a környezeti nevelés, a tudásközlés és a kooperációk számának, az együttműködéseknek a növelésével, ösztönzésével kívánják elérni. Mindezek érdekében a natúrpark feladata, hogy a hozzá tartozó létesítményeket üzemeltesse, a célokat érintő stratégiai tervezési feladatokban részt vegyen és mindezeket kommunikálja a célcsoportok és az érintettek felé.

Az Egyesület a tagönkormányzatok támogatása, az uniós források hatékony felhasználása és a rendelkezésre álló kompetenciák miatt megkerülhetetlen tényezője lett a térség fejlesztésnek, az aktív – és ökoturizmus fejlesztésének és a környezettudatos életmód szemléletformálásának.

Helyi civil- és sport szervezetek
Körösök Völgye Natúrpark Egyesület
Magyar Kajak-Kenu Szövetséget
Százlábú Egyesület
Békési Kajak Kenu Klub
Körös Klub
Zöld Csütörtök Természetvédő Kör

Túrázz Velem Turista Egyesület
Körösök Völgye Turista Egyesület
Nyeregben Alapítvány Lovastanyája
Remonda Szabadidős, Lovas- és Sportegyesület
Fenntartható Térségért Alapítvány
Gyomaendrődi Üdültetési Szövetség Turisztikai Egyesület
Békés Vármegyei Lovas Szövetség
Békéscsabai Turisztikai Egyesület
Körösvidéki Horgász Egyesületek Szövetsége
Tiszazug Szíve
St. Jupát Sportegyesület

16. Ábra Helyi civil- és sport szervezetek

Aktív turizmussal 3 civil szervezet foglalkozik tudatosan. A *Százlábú Egyesület*, mely a Körösök menti Vándortáborok szervezésében, lebonyolításában is jelentős szerepet vállal, ezen kívül rendelkeznek olyan komplex szolgáltatással, mint eszközbérlet, szállítás és túravezetés. Kommunikációjuk következetes és széleskörű (<https://www.szazlabu.hu/>). A *Körösök Völgye Turista Egyesület* évek óta nem kap számottevő külső támogatást. Hangsúlyosan a saját bevételekből és a részvételi díjakból folytatják tevékenységüket, Honlapjuk nem kommunikál naprakészen (<http://www.kvte.hu/kvte/index.xml>), ehelyett elsősorban a közösségi médiára támaszkodva kommunikálnak tagjaikkal, követőikkel. A *Túrabarátok* ma már országos spektrummal rendelkező szervezet, mely tevékenységét a Körösök völgyében kezdte. Szintén komplex szolgáltatási ajánlattal rendelkeznek. (<https://www.tura-baratok.hu/>)

A helyi civil szervezetek mellett olyan országos és térségi szakmai szervezetek is szerepet vállalnak tevékenységükkel a térség aktív turizmusának fellendítésében, mint a Magyar Természetjáró Szövetség, a Magyar Kajak-Kenu Szövetség, a Magyar Kerékpáros Turisztikai Szövetség, a Kerékpárosbarát Települések Országos Szövetsége és a Magyar Lovasturisztikai Közhasznú Szövetség.

A térség piaci szereplői között a nagyobb szállásadók mellett a kis létszámú helyi túraszervező és aktív turisztikai szolgáltató jöhet szóba. Vízi túrák esetében egy konkrét piaci szereplő működik, és a lovasturizmus terén sem jobb a helyzet a számokat tekintve. A kerékpáros szolgáltatás esetében az eszközbérlet egy része civilek kezében van, míg több esetben a szállásadók a közvetlen bérbe adók, így itt konkrét piaci szolgáltatóról nem beszélhetünk. A vendéglátóhelyek nem kifejezetten az aktív turisztikai vendégekre jöttek létre, de a szolgáltatást igénybe veszik. A Körösökön található vízitúra megállóhelyek, azok büféi piaci alapon működő szolgáltatások, amelyek ide sorolhatóak (Szanazug, Békés, Köröstarcsa, Gyomaendrőd, Szarvas-Békésszentandrás-holtág, Szentés).

III. HELYZETÉRTÉKELÉS

III.1. SWOT

	S Erősség	W Gyengeség	O Lehetőség	T Veszély
Elérhetőség, megközelíthetőség	- Közvetlen vasúti elérhetőség, mely időben azonos a közúti elérhetőséggel - M44-es autópálya részben megépült - Határon túli városok felől jó a megközelíthetőség - Széleskörű és szerteágazó közúti kerékpárutak	- Periférikus helyzet, elérhetőség szempontjából kevésbé versenyképes a kibocsátóhoz (főleg Budapesthez) közelebbi térségekkel szemben - Busszal való elérhetőség nem megfelelő - A települések közötti közlekedés nehézkes, gyenge az ilyen irányú közösségi közlekedés - Az alacsonyrendű közúthálózat további javításra szorul.	- A küldőterület és a Körösök Völgye közötti fejlesztések pozitívan hatnak a térségre is, miközben elsősorban nem azt célozzák. - A kerékpárszállítás vasúton, buszokon támogatása irányelveként jelenik meg az országos támogatási rendszerben.	- A határ túloldala felé javuló elérhetőség külföldre vonzza a turistákat - Túlturizmus megjelenik a térségben - Válságok hatására a szükséges fejlesztések elmaradnak
Természeti adottságok, vonzóerők, attrakciók	- Természetes vizes élőhelyek, ártéri erdők - Nyugodt, zsúfoltságmentes környezet - Kulturális és történelmi értékekben gazdag településhálózat - Országos ismertségű, tradíciókkal bíró rendezvények - Térségre jellemző tanyavilág - Lassú folyású, lankás parttal rendelkező folyók	- Alacsony relief, attraktív domborzat, nagy kiterjedésű erdők hiánya - Sok a kevésbé attraktív mezőgazdasági terület	- Más turisztikai desztinációk fejlődése pozitívan hat a térségre. - Klímaváltozás pozitív hatásai (szezoni bővülés)	- A térség felértékelődésével megszűnik a nyugodt, eldugott karakter - A közeli romániai hegyvidékekkel szembeni versenyhátrány - Klímaváltozás negatív hatásai (pl. aszályok, árvizek)

	S Erősség	W Gyengeség	O Lehetőség	T Veszély
Szolgáltatások	- Jó kapcsolhatóság más turisztikai ágazatokhoz - A folyók mentén kifejezetten aktív turistákat célzó szállások, szolgáltatások - Megfelelő számú eszköz	- Minőségi szálláshelyek korlátozott számban és helyszínen állnak rendelkezésre - Kifejezetten aktív turistáknak szóló szálláshelyek hiánya. 4 évszakos szolgáltatások hiánya - Hálózatosság teljes hiánya - Eszközök sokszor kihasználatlanok a kezelők motivátlansága, munkaerőhiánya miatt.	- Külső behatásra (pl. állami beavatkozás, Európai Unió támogatási feltételek) a szereplők közötti együttműködés erősödik, keresztpromóciók köre bővül. - Piacbővülés	- Képzett munkaerő hiánya - A helyi nagyobb szállásadók saját szolgáltatásaik használatára ösztönzéssel kisajátítják a turisták költségeit - A meglévő nagy vendég éjszaka számmal rendelkező települések dominanciája tovább nő, tovább nőnek az egyenlőtlenségek - Válságok
Szervezeti rendszer	- Erős szereplő a Körös-Maros Nemzeti Park - Körösök Völgye Natúrpark - Motivált önkormányzatok	- Források kiszámíthatatlansága - A térségi koordináló szervezetek területi lefedettség nem megfelelő, koncentrálnak a nagyobb turistacélpontok köré. - Szakmai összefogás kezdetleges	- Döntéshozói elköteleződés - Jó lobbizási pozíció	- Képzett munkaerő hiánya - A Körösök völgye márka és arculat teremtésben a helyi szereplők elköteleződése nem marad fenn hosszútávon - Forráshiány
Gyalogos természetjárás Bakancsos turizmus	- Szelíd domborzat, könnyen túrázható, minden évszakban - Évtizedek óta kialakult turistaút hálózat Békéscsaba és Gyula környékén - Az Országos Kékkör (Alföldi Kéktúra) érinti a térséget - Könnyen kapcsolható más turisztikai tevékenységekhez	- Kevés a gyalogos turistáknak eladható attrakció. - Kevés az árnyék, az erdő - Túrautak, tanösvények, karbantartása nem megfelelő - Attraktív domborzat hiányában néhány célcsoport és túratípus elérhetetlen	- Más túratípusokkal, turisztikai szegmensekkel való összekapcsolódás. - Klímaváltozás pozitív hatásai miatt szezonbővülés	- Az Erdélyi-középhegység viszonylagos közelsége, attraktivitása miatt elvonzza a gyalogos túrázókat - Klímaváltozás negatív hatásai

	S Erősség	W Gyengeség	O Lehetőség	T Veszély
Kerékpáros turizmus	- Megfelelő szolgáltatók esetén könnyen kapcsolható más turisztikai tevékenységekhez - Szelíd domborzat, könnyen túrázható - Jó kerékpáros infrastruktúra alapok a térségi hálózat továbbfejlesztéséhez - Vízparthoz közel futó útvonalak. - Hivatásforgalmi infrastruktúra jól kiépült, kapcsolható a turisztikaihoz	- Az áthaladó nemzetközi útvonal (Eurovelo 11) a térség szélén fut - Kevés a kerékpáros szolgáltató, a megfelelő pihenőhely - Attraktív domborzat hiányában néhány célcsoport és túratípus elérhetetlen - Nyári időszakban árnyékmentes útvonalak	Klíímaváltozás pozitív hatásai miatt szezonbővülés	- Kerékpározható kisforgalmú utak minősége romlik, ellehetetlenül a biztonságos kerékpáros túrázás - Képzett munkaerő hiánya
Vízi turizmus	- Többségében jól túrázható folyószakaszok, nagy túraválaszték - Élővíz csatorna, mint egyedi térségi attrakció - Könnyen kapcsolható más turisztikai tevékenységekhez	- Szezonális - Kevés megállóhely a Körösök és az Élővíz-csatorna mentén egyaránt, szolgáltatáshiánnyal	Klíímaváltozás pozitív hatásai miatt szezonbővülés, a vízhez való közelség felértékelődik a nyári időszakban	- Nagyberuházások (vízlépcső, élővíz csatorna újragondolása) elvihat a forrásokat - Kisebberuházások kevesebb forráshoz jutnak, ezért területileg kiegyenlítetlenebbé válik a fejlődés. - Képzett munkaerő hiánya
Lovas turizmus	- Szelíd domborzat, könnyen túrázható - Rövid pár órás túrákra alkalmas útvonalak	- Jelöletlen túraútvonalak - Az áthaladó országos útvonal (Eurohorse 2) a térség szélén fut - Hosszútávú többnapos túrák ritkán érintik a térséget - Lovaszolgáltatók hajlandósága alacsony a lovak magas értéke alapján - Nehezen átjárható közutak	Klíímaváltozás pozitív hatásai miatt szezonbővülés	- A lótarthatás és lovas túráztatás piaci fenntarthatóságának feltételei romlanak (pl. takarmánydrágulás) - Képzett munkaerő hiánya

III.2. Térség profilja

A korábban leírtakból már körvonalazódtak azok a tényezők, melyek aktív turisztikailag potenciálisan fejlesztendő térséggé emelik a Körösök völgyét. Látható, hogy már jelenleg is van olyan attrakció és szolgáltatáskínálat, esetleg csomagajánlat, mely mérsékelten vonzza a turistákat. Ugyanakkor még jelentős potenciál rejtőzik a térségben és az aktív turisztikai vonzerőt biztosító tényezők hálózatba szervezése terén is vannak még fejlődési lehetőségek. Mivel a terület alapvetően távol helyezkedik el a legfőbb hazai kibocsájtótól, Budapesttől, ezért a belföldi turisták bevonása valamivel nehezebb feladat, mint a közelebbi célpontokon. Ennek ellenére elsődlegesen a belföldi turizmus számára releváns a térség és a javuló elérhetőség nagyban hozzájárul ennek a problémának az elhárításához.

Sok külföldi turista is megfordul például Gyulán, de elsősorban nem aktív turisztikai célzattal, megszólításukkal elérhető, hogy az itt töltött idejükben megjelenjen az aktív turizmus is. A határhoz közeli fekvés ugyan hátrány, ha a magyarországi belföldi turizmusról van szó, de előny, ha a határ túloldalán potenciális aktív turista kibocsájtó középvárosok vannak (esetünkben Nagyvárad és Arad). A külföldi turisták becsatornázását segítheti a nemzetközileg is versenyképes hazai vízi turizmus, melynek a térségben a Körösök révén erős képviselője van. A síelésen és a vitorlázáson kívül a Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia által tárgyalt túratípusok közül, minden más elérhető különböző adottságokkal és potenciállal a térségben.

	Nem releváns	Helyi/Térségi	Regionális	Országos	Nemzetköz i szinten is releváns
Gyalogos természetjárás		+	+		
Kerékpáros turizmus			+	+	(+)
Vízi turizmus			+	(+)	+
Lovas turizmus		+	+		

+ jelenlegi állapot

+ elérni kívánt állapot

A turistautak hálózatára tekintve egyértelműen kirajzolódik, hogy a **gyalogos természetjárás** mindössze helyi szinten a térség keleti felében releváns. A terület ilyen irányú vonzerejét keretek közé szorítják a természeti adottságok. Ennél fogva nehéz még a regionális szintű jelentőséget is elérni. Az alföldi régió tiszántúli részén azonban elérhető mindez, hisz a hasonló domborzati területeken kevés a turistaút (Szolnok és Debrecen környékén figyelhető meg hasonló mennyiségű turistaút). Amennyiben kialakításra kerülnek például a Körösökre tematizált hosszútávú regionális útvonalak, melyek az Országos Kékkör leágazásaként kínálnak regionális több napos túrát, a hosszútávú túrázókat, hosszútávú futókat célcsoportja is megszólítható.

A **kerékpáros turizmus** tekintetében jelenleg elsősorban regionális vonzerőről beszélhetünk. Ez a regionális vonzerő azonban a vízi turizmussal és a térség településeinek kulturális értékeire épített, tematikus helyi kerékpárúthálózattal könnyen országos szintű vonzerővé válhat. Ez elsősorban a hazai országúti és túrakerékpárosok számára releváns. A helyi hálózat fejlettsége miatt tudatos

fejlesztéssel akár középtávon elérhető ez a szint, amennyiben az említett összefonódások létrejönnek az egyéb turisztikai szereplőkkel. Az országos vonzerővel rendelkező hálózat ezt követően már a nemzetközi szintet is megcélozhatja, tekintettel arra, hogy a környék természeti értékei, élővilága vonzerőt jelent a külföldi célcsoportok számára is. Ez az áthaladó Eurovelo útvonal kihasználásával, az azon túrázó turisták Gyula irányába való eltérítésével jöhet létre.

A **vízi turizmus** a térség legerősebb potenciállal rendelkező túratípusa. Azonban egyelőre elsősorban regionális szintű vonzereje van és elmarad az olyan országos jelentőségű víziturisztikai desztinációktól, mint például a Szigetköz, vagy a Tisza-tó. Vannak olyan részei a térségnek, ahol országos jelentőségről beszélhetünk, de ezek egyelőre arányaiban kisebb területekre koncentrálódnak. A Körösök akkor válhatnak teljes hosszukban országos szintű vonzerővel rendelkező folyókká, ha minden célcsoport megtalálja a számára megfelelő minőségű szálláshelyet, szolgáltatást. A vonzerőn nagyot lendíthet az Élővíz csatorna rendbetétele. Ez olyan egyedi attrakciót jelentene, mely az országos szint mellett nemzetközileg is versenyképesé tenné a térséget. Három olyan települést fűz fel, melyek kulturális és egyéb turisztikai értékekben is gazdagok. A vízi turizmus erősítésében kulcsszerepe van a kerékpáros turizmussal való összekötésnek is.

A **lovas turizmus** jelenlegi fejlettségére országos szinten jellemző, hogy a korábbi nemzetközi vonzerő a rossz kommunikáció miatt elsikkadt, így amíg ez országos szinten nem javul térségi szinten is nehéz előre lépni. Jelenleg a lovas turizmus a Körösök völgyében helyi vonzerővel bír. A lovas szolgáltatók elsősorban nem a túrázásra koncentrálnak. A térségben nem beszélhetünk jól kiépült lovastúrahálózatokról, csupán lokális túrákról. Ezen kívül az adottságok sem kedveznek a lovas turizmusnak. Az alföldi régióban más túratípusokkal összekötve megközelíthető a regionális vonzerő. Azt azonban meg kell jegyezni, hogy a szomszédos tájegységekben a Hortobágyon, a Kiskunságban történelmileg erősebb szerepe van a lovaglásnak, így versenyelőnyben vannak.

III.3. Konklúzió, célcsoportok, versenyképesség várható alakulása

A Körösök völgyében két turisztikai magterület különíthető el. Az egyik a legnagyobb vendégéjszaka számmal rendelkező város Gyula, valamint a vármegyeszékhely Békéscsaba térsége. A 2019-ben kirobban COVID19 járvány adat torzító hatása miatt érdemes korábbra visszatekinteni és a 2018-19-es vendégéjszaka adatokat megvizsgálni.

Időszak	Vendégek (fő)	Vendégéjszakák (db)	Belföldi vendégek (fő)	Belföldi vendégéjszakák (db)	Külföldi vendégek (fő)	Külföldi vendégéjszakák (db)
2018.	208424	615226	177295	523429	31129	91797
2019.	211746	613039	178850	520584	32896	92455
Változás	1,6%	-0,4%	0,9%	-0,5%	5,7%	0,7%

17. Ábra Gyula turisztikai térség (Gyula és Békéscsaba együtt) vendég és vendégéjszaka adatok, 2018-2019.

A térség másik turisztikai súlypontja Szarvas és környéke, de az itt lévő települések sokkal szerényebb számokat produkálnak egyenként a KSH adatai szerint⁸.

⁸ A KSH Tájékoztatói adatbázisa az egyéb üzleti célú szálláshelyek alacsony számára való tekintettel azok adatvédelmét segítő szabályai miatt az alábbi településekre nem ad közre teljes körű adatokat: Csárdaszállás,

Szarvason 125 ezer vendégéjszakát töltöttek el 2019-ben a turisták, a környező települések adataival összegezve pedig összességében 200 ezer fölötti ez a szám. Amíg korábban jellemzően 2-3 napot töltöttek a környéken a turisták, 2019-ben a tavasztól ősziig tartó járvány előtti szezonban már gyakran 4-7 napra növekedett ez a szám. A térség egyre jobb körülményeket biztosít az aktív kikapcsolódáshoz is, így a turisták keresik és meg is találják a tartalmas programokat és az új attrakciókat az aktív kikapcsolódáshoz. A visszatérő vendégek száma is növekedett, ami azt igazolja, hogy a vendégek elégedettek a szolgáltatások színvonalával.

Szarvas környékén az aktív turizmus szervezettebb részét képezi a helyi turizmusnak, mint az elsősorban fürdőturizmusra építő Gyulán. Ezt jól mutatja például Békésszentandrás, ahol az egyéb nem üzleti célú szálláshelyek vendégéjszaka száma közel 40 ezer, kifejezetten kereskedelmi szálláshely pedig nincs. Az aktív turisták elsősorban nem a kereskedelmi szálláshelyeket keresik, sokkal inkább a kulcsosházakat a falusi turizmusban résztvevő szállásokat és a vendégházakat, így következtethetünk arra, hogy Békésszentandrás és Szarvas környékén több az aktív turista.

Ha a térségbe érkező turisták **motivációját** vizsgáljuk, kevésbé az aktív kikapcsolódási formák miatt érkeznek a térségbe a látogatók. A fő motivációt a fürdő- és gasztroturizmus, a kulturális programok, adják.

A fürdőturizmus elsőszámú célpontja a Gyulai Várfürdő, ahol 2019-ben 630 ezer látogató járt. Jelentősebb fürdők még a Gyomaendrődi Liget Gyógyfürdő, a Szarvasi Szent Klára Gyógyfürdő, a Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő, a Csongrád Városi Gyógy- és Strandfürdő és Békéscsabán az Árpád Gyógy- és Strandfürdő. A térség fürdőit gyógyászati célokból is gyakran látogatják az idősebb korosztályok.

A gasztroturizmus sok esetben összefonódik a helyi programturizmussal, mivel több település valamilyen helyi különlegesség köré építette fel éves rendszerességgel megrendezett programját. Ezek közül a leghíresebb a Csabai Kolbászfesztivál, melyen átlagosan 60-70 ezer látogató fordul meg évente és a Csabai Sörfesztivál (melyet egy ideje már Gyulán rendeznek) és Csülökparádé, valamint a Gyulai pálinkafesztivál, mely szintén nagy számú, átlagosan 50-60 ezer látogatót vonz évente. Ezeken kívül a térség településein kisebb rendezvények szerveződnek a töltöttkáposzta, a sajt és a túró, a szilva, a pálinka és a mézeskalács köré is, melyek inkább helyi jelentőséggel bírnak.

Ezen felül számos olyan ajánlat is szerepel a települések promócióiban, amelyek vonzóvá teszik a térséget a turisták számára. Ki kell emelni a halászházhoz kapcsolódó rendezvényeket: különböző versenyeket, amelyek akár havi 2 alkalommal is megrendezésre kerülnek egy-egy településen és potenciálisan magas költségi hajlandóságú csoportot mozgatnak meg, valamint a fesztiválokat: Tisza-Parti Halászlé-főző verseny - Szentés; Nemzetközi Halfőző verseny, Gyomaendrőd (több, mint 20 alkalommal rendezték már meg). E mellett a kondoros Betyár Napok, a gyulai Körösvölgyi Sokadalom, a békéscsabai Bioritmus Fesztivál vagy a békési Madzagfalvi Napok is kiemelhető, azonban ezen rendezvények még tovább fejleszthetőek, potenciális turista célpontokká válhatnak. Kevésbé mozgatja meg jelenleg a turistákat, viszont aktív turisztikai elemeket is tartalmaz a Muzsikál az erdő a Körösök völgyében elnevezésű rendezvénysorozat, melynek ezen megállója a gyulai

Kondoros, Köröstarcsa, Mezőberény, Öcsöd, Sarkad, Szelevény, Tarhos. A településeken lévő alacsony számú szálláshely kínálat miatt azonban ezek az adathiányok nem okoznak gondot a térség egészére megállapított képet illetően.

Városerdőn van. A Fekete-Körös partján megtartásra kerülő rendezvényre nemcsak a klasszikus módon, de akár kerékpárral és hajóval is ki lehet látogatni, szervezett túra keretében.

A vízi turizmus az a túratípus, mely jelenleg komolyabb vonzerőt képes produkálni és meg tudja szólítani olyan vendégeket, akik tapasztalt vízitúrázóknak számítanak, bejárják, bejárták már hazánk más folyóit. A többi túratípus elsősorban kiegészítő tevékenységként szerepel jelenleg az ide látogatók programjában. A hazai tendenciákból azonban arra lehet következtetni, hogy a térség aktív turizmusának népszerűsége is növekedni fog, köszönhetően a fejlesztéseknek és az egészséges, környezettudatos életmód trendivé válásának, ami komolyan motiválja a lakosságot. Egyre többen gondolják úgy, hogy a természetben eltöltött aktív kikapcsolódás hozzájárul a fizikai és szellemi egészség megtartásához. A COVID 19 okozta bizonytalanság általánoságban káros, de az aktív turizmusra nézve szintén kedvező, hisz túra közben kevés a kontaktus a túrázók között és a tevékenységek sem zárt terekben végezhetőek.

Célcsoportok szempontjából pontosan azok a turisták az egyik fő célcsoport, **akik nem aktív túrázás céljából érkeznek** a Körösök völgyébe. Ugyanis ők potenciálisan bekapcsolhatóak főként a kerékpáros, a lovas és a gyalogos túrázáson keresztül, melyeket elsősorban fél-egy napos kiegészítő tevékenységként űzhetnek az egyéb célú kikapcsolódásuk mellett. A tevékenységekkel pontosan azokat a kulturális és egyéb értékeket kapcsolhatják össze, amelyek motivációjuk fő pillérei.

Másik fontos célcsoport a **vízitúrázók** közössége és az **újonnan belépő vízi túrázók**. Az elmúlt években elsősorban a csoportos túrázók voltak jellemzőek e téren a térségben. Elsősorban a közepes árfekvésű és praktikus szolgáltatásokat keresik és többnyire tapasztalt túrázókról beszélhetünk. Itt is meg kell említeni, hogy a vízitúrázásba is potenciálisan bevonhatóak a más célból érkező turisták, különösen akkor, ha megfelelő infrastruktúra és szolgáltatási hálózat áll rendelkezésre a Körösök mentén. A szolgáltatások hozzáférhetősége a kényelem fontos szempont az alapvetően fürdeni, kikapcsolódni érkező turisták bevonásánál.

A Covid-19 okozta utazási szokás változások hatása megjelenik a térségben is, 2020-ban feltűnően megnövekedett a **családi utazók és kisebb baráti társaságok** száma. Ők részben keresik a magasabb színvonalú szállásokat, színesebb szolgáltatás csomagokat. Tudatos fejlesztésekkel ezen csoport részaránya a vírus-időszak elmúltával is megtartható és emelhető. A családi utazások során minden korosztály megjelenik a legfiatalabbtól az egyre mobilisabb időséig. A célcsoportra való specializálódás ezért egyre több kihívást tartogat az aktív turizmusban is. Minden korosztály számára biztosítani kell a tevékenységek biztonságos és kényelmes űzéséhez szükséges infrastruktúrát és szolgáltatásokat.

Fontos megszólítani a **fiatal gyermekeket** is. A folyókapcsolattal rendelkező településeken a vízbarátság kialakítása, a vízi túrázásba való bevezetés fontos elemét kell, hogy képezze a helyi oktatásnak. Természetesen nagy hangsúlyt kell fektetni arra is, hogy más túratípusokkal is megismerkedjenek, hogy közel kerüljenek a természethez és megismerjék, megszeressék annak értékeit. Mindezzel nem csak az aktív életmódra, de a környezettudatosságra is nevelhetjük a gyermekeket és egy időre kiszakíthatjuk őket abból a digitális világból, mely egyre inkább kezd a mindennapjaik részévé válni.

Szintén kiemelten kell kezelni az **idősebb korosztályokat**. A magyar társadalom jelenleg öregszik, ami azt jelenti, hogy többen halnak meg évente, mint ahányan születnek. Ennél fogva az idősebb korosztályok aránya egyre nagyobb a társadalom

összességét tekintve, tehát az idősebb turisták aránya is fokozatosan növekedni fog. Az egészség megőrzése lehetővé teszi a mobilitást, a turizmusban való részvételt. A térségbe előszeretettel látogatnak az idősebb korosztályok is, elsősorban a fürdőturizmus, a kulturális értékek miatt. Az aktív turizmus az egészség megőrzéséhez képes nagyban hozzájárulni, így az ide látogató időseket rájuk szabott könnyű (pl. elektromos kerékpáros) túrákkal meg kell szólítani. Az egészségben eltöltött évek számának növelése országos szinten cél, így a térségben is meg kell jelennie. Mivel a turisztikai szempontból mobilis idősök anyagi háttere stabil, ezért várható, hogy a piac is reagálni fog és egyre több ajánlat szól majd ennek a korosztálynak. Az aktív turizmusnak is csatlakoznia kell ehhez, az egészségmegőrző hatását, az aktivitás közbeni élményszerzést előtérbe állítva.

A térség minden itt megemlített célcsoport számára releváns élményeket képes nyújtani, ezért a Körösök völgye aktív turisztikai fejlesztése komoly potenciállal bír.

IV. TÉRSÉGI AKTÍV TURISZTIKAI JÖVŐKÉP ÉS CÉLRENDSZER

IV.1. Jövőkép

2034-re a Körösök völgye az aktív egészségmegőrző pihenés legkedveltebb célpontja az Alföldön. A térség szereplői egységesen a szelíd aktív turizmusra koncentrálnak a nyugalom szigeteként hirdetik magukat, melyhez mottójuk: „Körösök völgye az Alföld rejtett kincse”

A Körösök völgye nyugodt, pihenésre alkalmas környezete kora tavasztól késő őszig nagy számban vonzza az aktív kikapcsolódást, gyalogos, vízi, kerékpáros vagy lovas túrázást kereső idősebb és fiatalabb korosztályokat egyaránt. A szelíd aktív turizmus kiegészítő tevékenységévé válik a térségben nagy népszerűségnek örvendő fürdő- és gyógyturizmusnak. Budapest mellett a nagy lélekszámú és jó vásárlóerővel rendelkező Kecskemét és Debrecen is küldőterületté válik a térségnek és az innen érkező turisták száma növekszik a Körösök völgyében.

A szolgáltatók beemelik az aktív turisztikai tevékenységeket a kínálatukba. Ennek köszönhetően az egészségmegőrzési céllal ide érkezők számára a Körösök völgye több lehetőséget biztosít mindegyikre, a fizikai aktivitáson keresztül történő élményszerzéssel erősítve. Mindennek köszönhetően az egyének által egy huzamban itt eltöltött vendégéjszakák száma növekszik. Gyula-Békéscsaba turisztikai térsége továbbra is a Körösök völgye turisztikai súlypontja, Szarvas-Gyomaendrőd térsége pedig egy lassú ütemben felzárkózó új aktív turisztikai célpontot testesít meg. Az aktív turisztikai fejlesztéseknek köszönhetően az ide érkezők egyre gyakrabban keresik fel elsősorban a vízi és kerékpáros túratípusokon keresztül, a kisebb települések kulturális értékeit is. Mindemellett természetesen a kifejezetten aktív turisztikai céllal érkezők is megtalálják azokat a szolgáltatókat, amelyek hálózatba szerveződve elégítik ki igényeiket.

A térség önkormányzatai és érdekelt felei tudatosan és hatékonyan, közösen együttműködve fejlesztik a Körösök völgye turisztikai márkát, aminek köszönhetően a térség marketingje országosan ismert és elismert. A települések önálló aktív turisztikai marketingje helyett az együttműködés válik dominánssá a térségi gondolkodás jegyében.

2034-re a Körösök völgye országosan megkerülhetetlen szereplője a hazai kiemelt élményeket biztosító víziturisztikai célpontoknak és a nemzetközi térképre is felkerül. Országos jelentőséggel rendelkezik a kerékpáros túratípusban, a gyalogos természetjárás és a lovas turizmust tekintve pedig az alföldi régió belül kiemelt és kedvelt célpont.

A tervezett aktív turisztikai fejlesztések komplex módon az egész térségre kiterjedően végbe mennek. A térség szolgáltatói bekapcsolódnak az országos minősítési rendszerekbe a minőségi kínálatot biztosító hálózatokba, mely számukra is minőségbiztosítást és növekvő vendégforgalmat generál.

A Körösök völgye folyói a színvonalas infrastruktúrának, a jól hajózható megfelelő sűrűségű pihenőkkel ellátott folyószakaszoknak köszönhetően a hazai vízitúrák kihagyhatatlan célpontja. A Körösök teljes hosszukban közel azonos infrastruktúrális és szolgáltatási feltételek mellett túrázhatóvá válnak, ehhez a szükséges folyó szabályozó műtárgyak rendelkezésre állnak. A műtárgyaknál szükséges

átemelésekhez minden esetben megvannak a megfelelő infrastrukturális adottságok, melyek megerősítés mentesen lehetővé teszik az eszközök átemelését. Az idelátogatók az érintetlen vizes élőhelyek mellett a nyugalmat a természetközelséget, fenntartható fejlesztéseknek köszönhetően továbbra is meglik. A megújult Élővíz csatorna és a rá települő szolgáltatók egyedülálló attrakciót teremtenek a települési környezetben is, aminek köszönhetően nemzetközileg is versenyképpessé válik, az aktív turisták számára is a Békés-Békéscsaba-Gyula tengely. A Körösök mentén megvalósuló víziturisztikai pihenők egy része eszközváltó csomópontokként is működhet, melyek lehetővé teszik a túratípusok közötti átjárást, elérhetőek olyan szolgáltatások, mint a kerékpárkölcsönzés és tárolás, akár automata rendszerek segítségével.

Kiépül a térségi kerékpáros úthálózat a Szarvast Békéscsabával összekötő gerincútról több leágazással az egész Körösök völgye bejárható, a gátkoronán újabb gerincutak jönnek létre. A ma még kevésbé látogatott településeken is megjelennek a kerékpáros aktív turisták, aminek köszönhetően az önkormányzatok, szolgáltatók egyre nagyobb figyelmet fordítanak igényeik kielégítésére. A térséget behálózó magas minőségű kerékpárutak és az alacsony forgalmú közutak lehetőséget biztosítanak a teljes bejárhatóságra. A megfelelő szolgáltatások, az infrastruktúra, a természeti környezet, a kunhalmok, a tanyavilág és a kulturális értékek komplex szemléletű összekapcsolása komolyabb vonzerőt generálnak. Mindezzel az EUROVELO 11-en tekerő hosszútávútrázók is megszólításra kerülnek, bevonzódnak. A fejlesztéseknek köszönhetően a helyiek is gyakrabban túráznak a környéken kerékpárral és a fejlesztések közvetett hatásai miatt, a hivatásforgalmi használat is növekszik. Az ide látogató mozgásukban akadályozott célcsoportokat e-bike kölcsönző hálózat ösztönzi a kerékpározásra.

Elsősorban a szomszédos alföldi területekről egyre nagyobb számban érkeznek gyalogos túrázók a Békéscsaba és Gyula környéki erdők, erdősávokban bejáratott túraútvonalakra. A Gyula-Szeghalom tengelyen futó turistautak rendezése megtörténik és bekapcsolódik a népszerűbb utak hálózatába. A gyalogos természetjárás a térségben a gyógyturizmus egyik kiegészítőjévé válik. A térségben létesült tanösvényeket a helyiek mellett a nem kifejezetten aktív turisztikai célzattal érkezők is rendszeresen látogatják. A Gyulára, Békéscsabára érkezők a városi sétákat kiterjesztik a természeti környezetbe is. Póstelket kedvelt kirándulóhelyszínné teszik kiépült szolgáltatásai, az innen induló útvonalak, a helyiek és az idelátogatók körében egyaránt népszerűvé válnak. A kéktúra útvonalán nagyobb számban jelennek meg a hosszútávútrázók, akik a térség településein szállnak meg az egyes szakaszok teljesítései között.

A térségben lovagolni vágyók egyre inkább megtalálják a túrázáshoz szükséges feltételeket. A szolgáltatók közül egyre többen foglalkoznak túrázással, tereplovaglással. Ehhez túravezetőket bocsátanak a lovasok rendelkezésére, akikkel bejárhatják a Körösök völgyében tapasztalható igények szerint megfelelően kialakított lovasturisztikai útvonalakat.

A térség népszerűsége a fiatalok és a gyermekek körében is megnő. A célzott programok és az iskolai oktatásba beépített vízbarátságra nevelés miatt egyre több gyermekcsoport és család túrázik a helyiek közül is iskolai kirándulás vagy szabadidős tevékenység keretében. A szelíd, lassú folyású folyóknak köszönhetően egyre több fiatal és gyermek itt ismeri meg először a vízitúrázást, a térség a túratípus belépő térségévé válik.

2034-re a közösségi közlekedési szolgáltatások lehetővé teszik, hogy a térségbe irányuló aktív turisztikai utazások fele környezetbarát módon történjen. Békéscsaba és Szarvas a kerékpáros szezonban több kerékpárszállításra alkalmas közösségi közlekedési eszközzel is megközelíthető és a térség kerékpáros turizmusának fő belépési pontjaivá válnak. A menetrendekben minden túrázó megtalálja a számára ideális utazási lehetőséget, mivel ezek a túraszezonban igazodnak az utazói igényekhez. A nagyobb kibocsátópontoktól így kényelmes környezetbarát és fenntartható elérési módok állnak rendelkezésre a térség megközelítésére. A térségen belüli tömegközlekedés, a kiindulópontokra való visszajutási lehetőségek révén lehetővé teszi, hogy ne csak körtúrákat bonyolítsanak le az ide érkezők, hanem bátran tervezzenek egyéni útvonalakat.

Az egyes túratípusok fő területhasználata egyre inkább letisztázódik, a szolgáltatók is ezek alapján települnek az útvonalakra. A térségben jól elkülönülnek azok a turisztikai gócpontok, belépőpontok, ahonnan a túrák elindulnak, ahol a legmagasabb a vendégéjszakaszám. Ezek a pontok egyben aktív turisztikai szempontból elosztópontokként is realizálódnak, amelyeken a legjobb lehetőségek nyílnak a túratípusok közötti váltásra.

A Körösök völgye ismertsége jelentősen megnő, a tudatos fejlesztésnek köszönhetően mégis megmaradnak a nyugodt, zsúfoltságtól mentes természetközeli területek. A turisták nagyobb létszámban elsősorban a belépési pontokon koncentrálódnak, amely itt a hegyvidéki térségektől eltérően elsősorban a nagyobb városokat jelenti. Megfelelő szállások és szolgáltatások állnak rendelkezésre az ide utazók igényeinek kielégítésére szerte a térségben. A szálláshelyek, vendéglátóhelyek többségének arculata, kínálata igyekszik megjeleníteni a térség hagyományos ételeit, építészetét, egyéb értékét. Növekszik azon vendéglátóhelyek száma is, amelyek a helyi és a térségben jelen lévő nemzetiségi konyhák kínálatát próbálják nagyobb arányban étlapjukra tűzni. A szolgáltatások minősége a bemutatóhelyeken is növekszik, a digitalizáció és az interaktív élmények révén megújulnak és XXI. századi élményt nyújtanak.

A kifejezetten aktív turistákat célzó szálláshelyek száma és minősége növekszik. A szolgáltatók törekednek az egyedi élmények biztosítására, így egyre többen specializálódnak, vagy rendelkeznek különböző karakterrel, mely kiemeli őket az átlagos szálláshelyek, vendéglátóhelyek közül.

A megnövekedett keresletnek köszönhetően több aktív turizmussal foglalkozó helyi vállalkozás képes biztosítani a működéséhez szükséges forrásokat. Ezek a vállalkozások együttműködnek a szállasadókkal, vendéglátókkal és olyan csomagajánlatokat kínálnak, amelyek képesek megszólítani minden a térség adottságaihoz igazítható célcsoportot. Több a vízitúrázással, a kerékpáros túrázással, vagy a kettő kombinálásával működő túravezetés. Az újonnan létrejött munkahelyek, vállalkozások új életpályamodellt kínálnak a térségben élők számára, ami hozzájárul a települések megtartókéességéhez és erősíti a helyi identitást is. A minőségileg és mennyiségileg is jobb szolgáltatások képesek megszólítani a nem aktív turisztikai céllal érkező turistákat (gyulai várfürdő, wellness és gyógyturizmus, gasztroturizmus, rendezvényturizmus pl. kolbászfesztivál, a térségbe érkező autós turisták stb.), akik egyre erőteljesebb érdeklődést mutatnak és keresik az aktív turizmus által kínált csomagokat.

Az újonnan mutatkozó keresletben nagy szerepe van a térségi és országos kommunikációnak, mely minőségi, nagy elérést generáló felületeken hirdeti a Körösök völgye csomagajánlatait, attrakcióit. A helyi település és térségmarketing a

Körösök völgyében érdekelt felek közös egységes promócióján keresztül zajlik, ami képes elérni valamennyi potenciális aktív turistát. Az érdekelt felek továbbá megfelelően képesek tájékozódni a pályázati lehetőségekről, adatokról és a várhatóan megvalósuló fejlesztésekről, melyek segítenek a csomagokat naprakészen tartani és jövőbeni elképzeléseiket megtervezni.

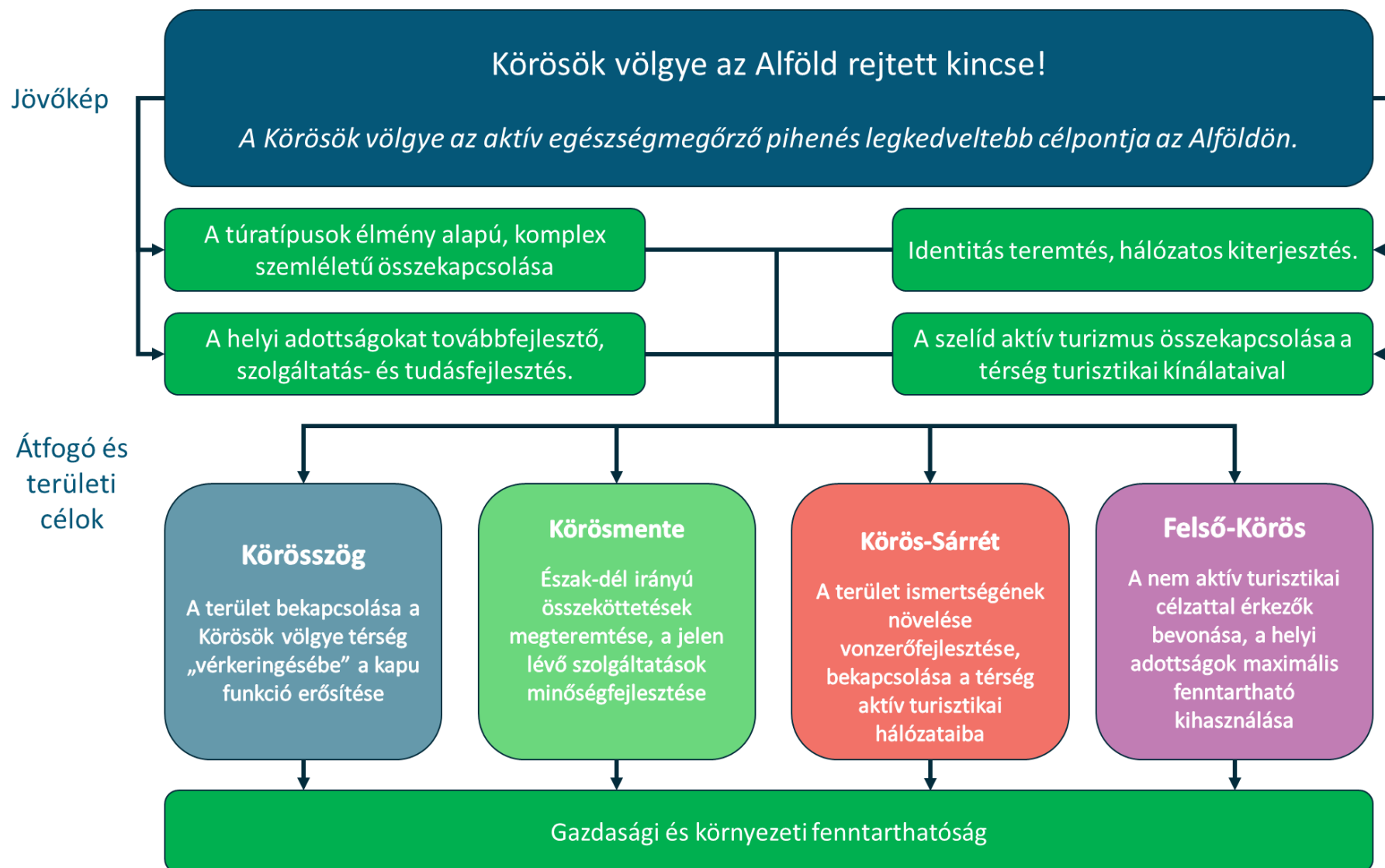
A térség aktív turisztikai szervezeti rendszerében a szerepek tisztázottak. A Körösök völgye identitás széles körben elterjed az érintett önkormányzatok és a lakosság körében, amittől hatékonyabb a promóció és az együttműködés. A közös cél ösztönzi és összeköti a településeket a közös fejlődés érdekében. A monitoringhoz szükséges adatok rendelkezésre állnak, a szereplők megosztják egymással azokat és ezek kiértékelése alapján együtt tervezik tovább a térségben szükséges további intézkedéseket. A szolgáltatók és a szakmai szervezetek számára rendelkezésre állnak a humán erőforrás fejlesztéshez szükséges eszközök, tanfolyamok, oktatások, amelyek segítségével képzett szakembereket tudnak kinevelni. Ennek köszönhetően a képzett munkaerő hiánya csökken.

IV.2. Célszisztem

A célokat a jövőképpen megfogalmazott állapot eléréséhez igazítottuk. Kidolgozásukkor megalkottunk átfogó hosszútávú célokat, az adottságokhoz kapcsolódó területi célokat és a konkrét szükséges középtávon megvalósítható fejlesztéseket magukba foglaló fejlesztési célokat.

A célok kidolgozása a Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégiában is hangsúlyozott alapelvek mentén folyt, melyek közül az alábbiakat emeljük ki a térséggel kapcsolatban:

- A természeti környezet, a térség fő vonzerejét jelentő, egyedülálló vizes élőhelyek megóvásával, történő fenntartható fejlesztés. A fenntarthatóságba a közösségi közlekedés feltételeinek javítása is beletartozik. A kerékpáros fejlesztéseknek a térség adottságai révén a turizmus mellett a hivatásforgalmat is ki kell, hogy szolgálják.
- A helyi értékek tiszteletben tartása, a fejlesztések térségi arculatba való beágyazása. A meglévő értékekre és erőforrásokra alapozott fejlesztés, melynek segítségével a helyben élők elköteleződése az aktív turizmus iránt is erősödik. Növelhető a népességmegtartó képesség és a turizmusban dolgozók száma.
- A térségi gondolkodás jegyében a szolgáltatások és az attrakciók láncolatba szervezése, amelynek segítségével létrejön a megszakítás nélküli élmény biztosításához szükséges feltételrendszer. Közös egységes térségi kommunikáció, promóció és identitásfejlesztés. A különböző szereplők partnerségi kapcsolatainak kiterjesztése, hálózatba szervezése, a feladatok és felelőségek tisztázása.

18. Ábra A Körösök völgye aktív turisztikai jövőképe és stratégiai célrendszere

IV.2.1. Átfogó célok

A jövőképben megfogalmazott állapot eléréséhez a stratégia öt átfogó célt határoz meg, melyek kapcsolódnak egymáshoz. A helyzetfeltárásban és helyzetértékelésben megjelenő fő problémákra adandó válaszok, a hosszútávú gondolkodás irányait ezen célok jelölik ki.

Gazdasági és környezeti fenntarthatóság

Jelen cél kulcsmondanivalója, hogy a térség aktív turizmusának fejlesztése csak fenntartható módon elképzelhető. A fenntarthatóságnak két aspektusa is megjelenik a célban.

A gazdasági szempont arra irányul, hogy a megvalósuló fejlesztések a kivitelezést követően, a fenntartás időszakában se okozzanak gazdasági, esztétikai (tönkrement, alulhasznosított, elhanyagolt ingatlanok) károkat a térségnek. Egy fejlesztés minden esetben igényli szabályos időközönkénti karbantartást, vagy szolgáltatás esetén a folyamatos fenntartást. A megvalósult beruházások hosszútávon működőképesek, minőségi problémáktól mentesek kell, hogy maradjanak és a fenntartójuk minden esetben tisztázott kell, hogy legyen. Cél az is, hogy az önálló működési időszakban termeljen annyit az adott szolgáltatás, beruházás, hogy a következő minőségfejlesztést már önerőből el tudja végezni, tehát állami forrás, támogatás maximum az induláshoz kelljen.

A környezeti szempont a környezet- és tájvédelmi szempontokat, helyezi előtérbe. A Körösök völgye fő attrakcióinak számító vizes élőhelyeket, az ártéri erdőket és az ott élő állat és növényfajok életét legkevésbé befolyásoló fejlesztéseket szabad csak végrehajtani. Emellett meg kell őrizni mindazt a nyugalmat és természetközelséget, amely a vonzerőt jelentősen befolyásolja és aminek megmaradása kulcsfontosságú az ide érkező, pihenni vágyó turisták megtartásában, számuk fenntartható növelésében. A fejlesztéseknek ennek érdekében csak és kizárólag ezeket a fenntarthatósági szempontokat figyelembe véve szabad megvalósulniuk. El kell kerülni a túlturizmust, területileg ki kell egyenlíteni a fejlesztéseket és láncba kell kapcsolni azokat. A fejlesztéseknek helyet adó épített környezet lehetőség szerint ne vonjon be új területeket a fejlesztendő helyszíneken, hanem a meglévő alulhasznosított területeket revitalizálja és csak akkor épüljenek új létesítmények, ha az valóban indokolt.

A túratípusok élmény alapú, komplex szemléletű összekapcsolása

A túratípusok infrastruktúra fejlesztése önmagában is fontos, de amennyiben ezeket komplex szemléletben valósítjuk meg jelentős többlet hasznót generálhatunk az egész Körösök völgyének. A térségben releváns négy túratípus közül három (a gyalogos természetjárás, a kerékpározás és a vízi túrázás) esetében megállapíthatóak azok a kapcsolódási pontok, amelyek viszonylag sok helyen teremtenek átszállási lehetőséget egymás között. A lovas túrázás sokkal kevésbé mobilis túratípus, az átszállásokat illetően. A lovagláshoz egyrészt képzettség szükséges (tudni kell lovagolni), másrészt csak a lovardák, vagy jól kiépült a lovakat elkülönítő pihenők jöhetnek szóba váltópontként. Az állatok ellátása és szállítása erőforrás igényes és más túratípusokkal sokkal könnyebben kerülnek konfliktusba a ló bizalmatlan, prédaállat természetéből fakadóan.

Előbbi három túratípus esetében viszont az összekapcsolás egyértelmű cél kell, hogy legyen, hisz más térségekből tudjuk, hogy ennek jótékony hatásai vannak. Egyrészt a fejlesztések sokkal fenntarthatóbbak, ha több túratípus által használhatóak,

többeknek nyújtanak belépési pontot, így az esetlegesen mellé települő szolgáltató is fenntarthatóbban működnek. Másrészt az összekapcsolás lehetőséget teremt arra, hogy az egyes túratípusokat csomagokban ajánlják a szolgáltatók. Ezáltal a turisták sokkal több élményt kapnak egy túra alatt, ami plusz vonzerőt generál. Mivel a közeg is változik, ezért területileg is sokkal kiegyenlítettebbé tehető a turisták koncentrálódása, ami a kisebb településekre is jótékonyan hat, az ott működő szolgáltatókat is bevételhez juttatja. Ez az élmény alapú fejlesztés az infrastruktúrára önmagában is igaz, hisz sokkal élvezhetőbb egy kerékpárút, ha a vízhez közel fut, mint ha egy négy sávos autópálya szomszédságában.

Körösök völgye identitás teremtés, hálózatos kiterjesztés.

A térség egységes megjelenése, fejlesztése és az, hogy ezt minden érdekelt szereplő közösen elfogadja kulcsfontosságú a valódi térségben való gondolkodáshoz. Gyula márkája jelenleg domináns a térségben, azonban ez csak a városra koncentrálódik. A Körösök lehetne területi márka, de sok önkormányzat sokféleképpen próbálja saját marketing céljaira formálni. A Körösök név ezért elaprózódik a benne rejlő potenciál elvesz. A turisták újabb és újabb márkákkal találkoznak, amelyekben a Körös mindig más szöveggörnyezetben szerepel. Mindezek pontszerűvé redukálják a nagy kiterjedésű folyók marketingerejét.

Ezért fontos, hogy a Körösök, a Körösök völgye márkába épülve térségi szintre emelkedjenek, amely területi marketinget képes generálni. A Körösök völgye legyen az egységes fogalom, márka, amelyet a térség települései aktív turisztikai promócióra használnak. A sikerhez arra is szükség van, hogy ne versengjen a Gyula-Békéscsaba kiemelt turisztikai térség marketing erejével, hanem építse be azt. Ebben kulcsszerep hárul a Gyula-Békéscsaba kiemelt turisztikai térségre és az ottani szereplők motiváltságára, mivel a már jól működő márka mellé az azt használók részvételével újat építeni csak megfelelő motivációval lehetséges. Ki kell tehát hangsúlyozni, hogy a Körösök völgye márka képes tovább erősíteni a Gyula-Békéscsaba térséget is és nem ellene irányul, hanem érte.

Arra is szükség van, hogy a térség településein élők és a helyi szolgáltatók is magukénak érezzék az új márkát. Legyenek büszkéek arra, hogy a Körösök völgyében élnek. Ha a helyiek idegennek érzik ezeket a marketingeszközöket, nem lehet sikeres ez a promóciós eszköz. Fontos tehát, hogy elfogadják és segítsék azt, hogy az egész térségben hálózatosan, minden településre és azok önkormányzati gondolkodására kiterjedően elmélyüljön a Körösök völgye márka. Az új fogalom minden szereplő által elfogadásra és használatra kerüljön.

A helyi adottságokat továbbfejlesztő, szolgáltatás- és tudásfejlesztés.

A szolgáltatások mennyiségének, minőségének és választékának térbelileg is egyenletes fejlődése szempontjából nagyon fontos, hogy a turisztikában képzett munkaerő megfelelő számban és minőségben rendelkezésre álljon. Ennek érdekében a szolgáltatásfejlesztéssel párhuzamosan szükség van a folyamatos humán erőforrás fejlesztésre is. A képzett munkaerőre és a helyi adottságokra, infrastruktúrára együttesen építve lehet professzionális szolgáltatásokat létrehozni. Ha mindezek rendelkezésre állnak, célcsoportokra szabottan végre lehet hajtani őket, túratípus specifikus szolgáltatásokat lehet létrehozni, továbbfejlesztani. Mivel ezen szolgáltatások megléte kulcsfontosságú a helyi aktív turizmus fejlődése szempontjából, ezért átfogó célként kell megjelölnünk, az ehhez szükséges feltételek megteremtését, legyen szó a munkaerőről vagy az infrastrukturális adottságokról.

A szelíd aktív turizmus összekapcsolása a térség turisztikai kínálataival

A helyzetfeltárásból már kiderült, hogy a Körösök völgye legnagyobb vonzerővel bíró turisztikai célpontjai Gyula-Békéscsaba térsége és az ennél szerényebb adatokkal rendelkező Szarvas térsége. Az ide utazók nagyrésze nem aktív turisztikai céllal érkezik, de potenciálisan megszólítható és bevonható az aktív turizmusba, erre épül jelen átfogó célunk.

Bevonásukkal nem csak az aktív turizmust népszerűsíthetők, hanem a teljes térség turisztikai adataira is jótékonyan hat. Az aktív turisztikai tevékenységek, túrák plusz napokat képesek hozzáadni az itt eltöltött időhöz. Más jellegű élményeket nyújtanak, mint a térségben megszokott turisztikai vonzerők. Mindemellett az ide utazók nem egy településen, egy szállodában töltik el az idejüket, hanem több települést is meglátogatnak, akár kerékpárral, akár a Körösök mentén kajakkal, kenuval. Az aktív turizmuson keresztül sokkal részletesebben és közelebbről ismerhetők meg a helyi értékek és a költség is jobban eloszlik, többeknek ad megélhetést. Mivel a helyi aktív turisztikai kínálat az extremitástól mentes élmények nyújtására alkalmas, így az ide látogatók képzettség, kor és nemre való tekintet nélkül részt vehetnek a túrákon. Mindez lehetővé teszi, hogy az idelátogatók aktívan töltsék pihenésüket, új élményekkel gazdagodjanak, amiket megoszthatnak elutazásuk után. Ezt követően a következő alkalommal akár többed magukkal térhetnek vissza, több időre a Körösök völgyébe.

IV.2.2. Fejlesztési célok

Vonzerőfejlesztés

A Körösök völgye elsődleges vonzereje a névadó folyókban rejlik, emellett számos egyéb olyan attrakció van a térségben, mely aktív turisztikai szempontból vonzerőt generál, de ezek ismertsége jelenleg nem megfelelő. A vonzerők területi kiterjesztéséhez szükség van új attrakciókra és a meglévők minőség fejlesztésére hálózatba szervezésére. Természetesen mindezt az alapelvekben lefektetett gondolatok mentén a fenntarthatóság jegyében. A vonzerőfejlesztés legfőbb feladatai a térségben a következők:

- Új vonzerők, attrakciók generálása elsősorban az alulhasznosított, használaton kívüli épített környezet átalakításával. Mindezt időtállóan, kreatívan, a jelen kor és a közösségi média által vezérelt utazások követelményeinek megfelelően.
- A meglévő attrakciók színvonalának javítása, attraktivitásának növelése.
- A helyi táji, természeti, kulturális és épített látnivalók attraktív látványos bekapcsolása az aktív turisztikai attrakció kínálatba.

Infrastruktúra fejlesztés

Az aktív turizmus útvonalhálózat nélkül nem képes fejlődni. Ennek fejlesztése elengedhetetlen az attrakciók összekötése és a nagyobb túra választék érdekében. Szintén az infrastruktúrához tartoznak a pihenők, a szolgáltatásokat nem nyújtó megállóhelyek, ahol a turista túrája közben meg tud pihenni. A térségben az alábbiak a legfőbb megvalósítandó infrastruktúrafejlesztési feladatok:

- Összefüggő, jó minőségű, kitáblázott és túratípusokra szabott térségi útvonalhálózatok kialakítása, melyek térségi gerincútvonalakkal kapcsolódnak az országos és nemzetközi aktív turisztikai útvonalakhoz.

- A meglévő útvonalak járhatóságának biztosítása, minőségfejlesztése és karbantartása.
- Megfelelő számú minőségű és sűrűségű pihenőhelyek biztosítása minden túratípus számára, ahol lehetséges közös használat kialakítása a releváns túratípusokra.

Szolgáltatásfejlesztés

A térségben szükség van magas minőségű szolgáltatásra ahhoz, hogy megfelelő vonzereje legyen az aktív turizmusnak. A legfontosabbak az alap szolgáltatások, melyeket turisztikai specifikáció nélkül minden turista használ, ilyenek a szálláshelyek, a vendéglátás és a közösségi közlekedés. Ezek mellett a túratípusok igényeinek kiszolgálására a túratípus specifikus szolgáltatásoknak is jelen kell lenniük, melybe beleértjük például az eszközkölcsonzést, szervizelést és szállítást (beleértve a közösségi közlekedésen történő szállítást is). Ezen szempontok fényében a szolgáltatásfejlesztésre az alábbi feladatok megvalósításai hárulnak:

- Környezetbarát megközelíthetőség biztosítása a közösségi közlekedés térségen belüli és térségen kívüli javításával, a menetrendek racionalizálásával, eszközszállításra alkalmas járművek számának növelésével a fő szezonban.
- Jó minőségű szálláshelyek és vendéglátóhelyek megteremtése a szálláshelyhiányos területeken és minőségfejlesztés a jól ellátott területeken
- Túratípus-specifikus szolgáltatók számának és sűrűségének növelése, hálózatba szervezése és támogatása, az alap szolgáltatókkal közösen csomagajánlatok kidolgozására ösztönzése.

Marketing, információ és promóció fejlesztése

A Körösök völgye marketing szempontból Békés vármegye központjának mondható, mely Békés-Gyula-Békéscsaba térségre fókuszál. Kulcsfontosságú, hogy a folyók által generált vonzerőt a marketingben is hasznosítsuk és olyan márkát építsünk, amely képes Csongrádtól-Gyuláig térségi szintű promócióra a Körösöket felhasználva. Ehhez az érdekelt feleknek egységes álláspontot kell képviselniük és a meglévő elaprózódott települési marketing eszközök helyett a Körösök völgye márkát kell előtérbe helyezniük. Ennek érdekében ennek a célnak az alábbi megvalósítandó feladatokat állapítottuk meg:

- Egységes aktív turisztikai márka és arculat kialakítása a Körösök völgye égisze alatt, Gyula-Békéscsaba kiemelt turisztikai térség marketing értékét becsatornázva és nem elnyomva.
- A térség érdekelt feleinek bevonásával, közös kommunikációs platformok megteremtése az egységes térségi promóció érdekében.
- A térség hagyományos rendezvényein az aktív turizmus hangsúlyos megjelenítése. A nem aktív turisztikai céllal érkező turisták megszólítása a szálláshelyeken, vendéglátókban, ennek kölcsönös működtetése az aktív turisztikai szolgáltatók részéről az alapszolgáltatók felé.

Szervezetfejlesztés – koordináció és menedzsment

A Körösök völgyében több erős önkormányzat és számos egyéb releváns szervezet működik, amelyek elkötelezettek az aktív turizmus fejlesztése iránt. Mivel sok különböző érdekű szereplőről beszélünk elengedhetetlen, hogy külső

beavatkozásokkal egy irányba állítsuk az érdekeket és versengés helyett partnerséget teremtsünk a szereplők között. A térség versenyképességének növelése a szereplők együttműködése mellett még számos koordinációs és menedzsment feladaton múlik. A szervezetfejlesztés magában foglalja a humán erőforrás fejlesztését is. Így a cél megvalósítandó feladatainak az alábbiakat foglalmaztuk meg:

- A térség aktív turizmusának menedzselésére alkalmas szervezet kiválasztása a felelőségek és hatókörök tisztázása a térségi szereplők egyetértésével.
- A humán erőforrás fejlesztése
- A monitoring rendszer működéséhez szükséges feltételek kidolgozása és biztosítása

IV.2.3. Területi célok

A Körösök völgye legnagyobb vonzerejét a Körösök adják, de ennek kihasználása, természeti, gazdasági és aktív turisztikai szempontból is kiegyenlített, ezért célszerű volt területi célokat meghatározni. Ezek igyekeznek specifikusan kezelni az eltérő adottságokat és külön-külön releváns célokat foglalmaznak meg. Négy területet különítettünk el, a Körösszöget, Körösmentét, Körös-Sárrétet és a Felső-Köröst.

Jelmagyarázat

Lehetséges turatípus váltó pontok

Élővíz csatorna

Jó kapcsolatok

Fejlesztendő kapcsolatok

Jó vízi kapcsolatok

Fejlesztendő vízi kapcsolatok

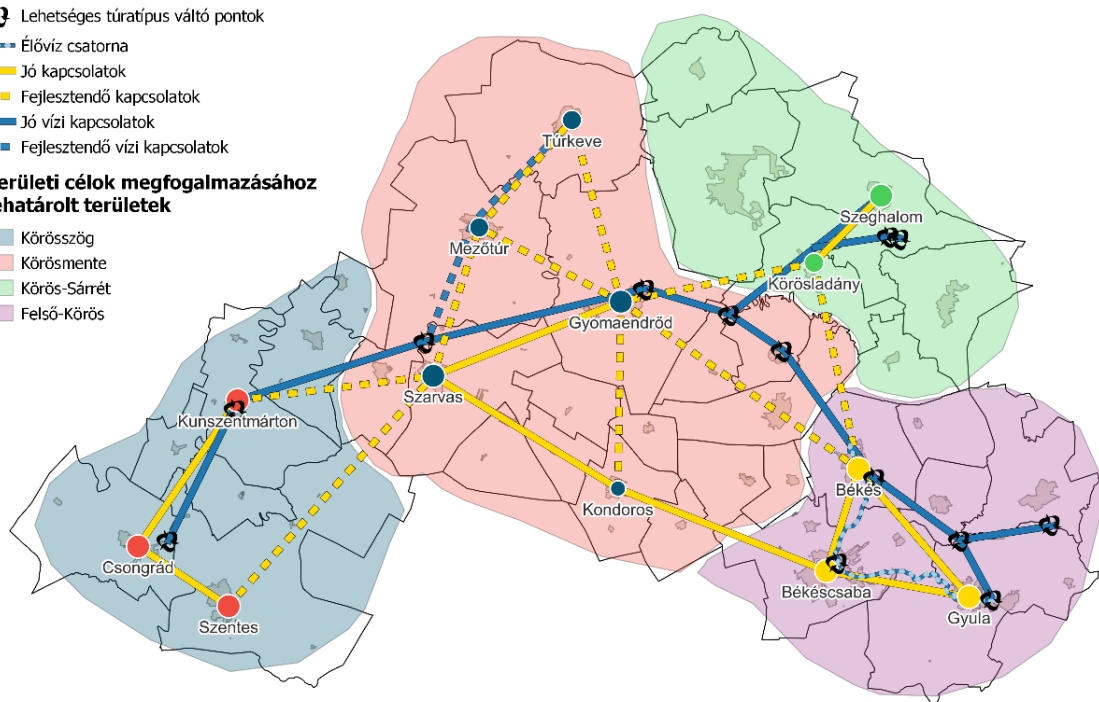
**Területi célok megfogalmazásához
lehatárolt területek**

Körösszög

Körösmente

Körös-Sárrét

Felső-Körös

19. Ábra A Körösök völgye területi céljainak lehatárolása

A következőkben ennek a négy területnek a céljait járjuk körbe:

Körösszög – A terület bekapcsolása a Körösök völgye térség „vérkeringésébe” a kapu funkció erősítése

Bár természetföldrajzilag a Körösszög egy sokkal kisebb terület, de a lehatárolás leghangsúlyosabb területét ez jelenti, így ezt most nem vettük figyelembe. Jelen stratégiában a Körösszög a Körösök völgye nyugati kapuja, itt lép be a térségbe a Tisza, az M44-es gyorsforgalmi út és az EUROVELO 11 nemzetközi kerékpáros túraútvonal is. Vízi úton, közúton és kerékpárúton egyaránt csatlakozási pont. Ennek ellenére jelenleg mégsem képezi szerves részét a térségnek. Kulcsfontosságú pozíciója miatt elengedhetetlen a megfelelő aktív turisztikai infrastruktúra összeköttetés megteremtése, valamint a terület önkormányzatainak érdekelt feleinek jelenléte a Körösök völgyét érintő fejlesztésekben. Csongrád, Szentes és Kunszentmárton között nagyrészt jól kiépült kerékpárút áll rendelkezésre, hiányzik azonban a folytatás Szarvas térsége felé. Az EUROVELO 11 és a Szarvas-Kondoros-Békéscsaba közötti gerincútvonal összekötésének feladata tehát erre a területre hárul. Ennek kivitelezése a gátkoronán létesíthető kerékpárúttal (jelenleg kitáblázott murvás kerékpárút áll rendelkezésre) könnyen megteremthető.

Fontos feladata a térségnek, hogy a Körösök felől érkező vízitúrázók számára lehetőséget biztosítson a kiindulópontra való visszajutáshoz, a térségből való hazautazáshoz, a térség keleti felében működő szolgáltatókkal együttműködve az eszközök visszaszállításához.

A szarvasi duzzasztótól a Hármas-Körös jellege megváltozik, ami a folyószakaszra irányuló vízitúrák számában is megjelenik. Ugyanakkor hosszútávon a bökényi duzzasztó újraépítésével biztosíthatóvá válnának a folyó felsőbb szakaszaira jellemző adottságok. Ez természetvédelmi szempontból és gazdaságossági szempontból is kérdéseket vet fel, így megépítése valóban csak hosszútávon fenntartható formában releváns, de itt mindenképpen meg kell említenünk. A duzzasztó nélkül a területnek más értékekre kell fókuszálnia. Szentes közigazgatási határán belül számos Natura 2000-es terület került kijelölésre, amelyek a környezeti fenntarthatóságot előtérbe helyezve vonzerővé alakíthatóak, például a gyalogos természetjárás, az aktív turizmussal összekötött ökoturizmus számára.

Körösmente – Észak-dél irányú összeköttetések megteremtése, a jelen lévő szolgáltatások minőségfejlesztése

A Körösmentén az elsődleges cél, hogy Szarvas Mezőtúr Túrkeve és Gyomaendrőd együttműködésével létrejöjjön a térség központjában az az aktív turisztikai szolgáltatói és infrastruktúra hálózat, amelyen a megfelelő szolgáltatások rendelkezésre állnak az ide érkező turisták számára. Mezőtúr és Túrkeve felé jelenleg nem megfelelő a kerékpáros elérhetőség, ennek fejlesztése indokolt a térség északi részének, a Hortobágy-Berettyó nyújtotta attrakciók bekapcsolása céljából. Ehhez szükség van a már jelenlévő szolgáltatások minőségfejlesztésére, a kerékpáros útvonalak, Szarvastól északfelé és a gátkoronán történő kiépítésére, a Körösön és a Hortobágy-Berettyón a megfelelő vízi turisztikai beruházásokra, megállópontokra. Mivel Szarvas a duzzasztó miatt szintén egyfajta végpontja a túráknak, ezért az eszközszállítás itt is releváns és kiépítendő, valamint bekapcsolandó a szomszédos területek hasonló szolgáltatáskínálatába.

Ezt a szolgáltatást láncba, hálózatba kapcsolva is lehet végezni, a Csongrád felől érkező eszközök szarvasi, gyomaendrődi köztes állomásról kerülnek tovább szállításra, ezzel csökkentve az egyes szállítók által megtett utat, növelve a

fenntarthatóságot. Amennyiben megfelelő számú eszköz áll rendelkezésre a szolgáltatóknak, nem kell minden eszközt egyenként szállítani. Megvárhatják míg felgyülemlik a gazdaságosan szállítható eszközszám a végpontokon és ezt követően költségtakarékosan és kevésbé környezetszennyező módon valósulhat meg a visszaszállítás. Ennek legfenntarthatóbb módja, ha hosszú távon zero emissziós járműveket használnak a szolgáltatók. Az ilyen hálózatok kiépítéséhez mindenképpen külső ösztönzőre van szükség, mivel piaci körülmények között hosszú idő is eltelhet, míg a vállalkozók felismerik az ebben rejlő lehetőségeket. Szarvas térsége egy ilyen hálózatnak kulcsfontosságú szereplője lehet, ezért a terület szempontjából fontos cél, egy ilyen ösztönző rendszer közös kidolgozása előtt a területi feltételek megteremtése (eszköz bérlő és leadó helyszínek).

További fontos cél, hogy Kondoros térségét is bekapcsoljuk, a Szarvast Békéscsabával összekötő kerékpárutat attraktívabbá tegyünk soft beavatkozásokkal. A rendelkezésre álló kapcsolatot így élővé tegyük. Mint már korábban jeleztük ezt a kerékpárutat a térség egyik gerincútvonalának tekintünk. Szarvas és Békéscsaba között körülbelül kettő és fél óra az út kerékpárral. Kondoros szinte pont félúton helyezkedik el, ami egy kerékpáros szolgáltatópont számára kiváló feltételeket teremt. A gerincút észak felé irányuló leágazásainak fejlesztése a Körösöket elérve kiváló lehetőségeket biztosíthatnak a túratípusok közötti váltásra is. Kondoros jelenti jelenleg a legjobb összeköttetést a Felső-Körös területtel, ugyanilyen összeköttetésekre van szükség Gyomaendrőd, Körösladány és Békés között is, amire Mezőberény a legalkalmasabb, hisz közúton is itt ágazik ketté a két terület felé vezető út.

Körös-Sárrét – A terület ismertségének növelése vonzerőfejlesztése, bekapcsolása a térség aktív turisztikai hálózataiba

A lehatárolt terület nagyrészt kistelepüléseket, kisvárosokat foglal magában. Többségük attrakció és vonzerő hiányos, így kulcsfontosságú, hogy az áthaladó túrák során a túraélmény megszakadását megakadályozzuk új attrakciók létrehozásával. Meg kell teremteni azokat a belépési pontokat, melyek lehetővé teszik a Sebes-Körösről és a Berettyóról induló túrákat. Mivel alapvetően kiinduló terület a vízi túrázóknak, elsősorban a gyalogos és kerékpáros túrázókra érdemes koncentrálni, mint többnapot eltöltő vendégek. A terület amellett, hogy belépőpontja a vízitúrázóknak egyben kilépő kapuja is a Körös-Maros Nemzeti Park biharugrai központja felé. Fontos tehát a szomszédos területekkel való együttműködés is.

A terület két frekvenciált turisztikai góc peremén helyezkedik el, ami jó lehetőségeket teremt a fejlesztésre. Hiányoznak viszont az összeköttetések, az együttműködések, a többi területtel. Ennek javítása szintén célunk kell, hogy legyen.

A Körösöktől távolodva egyre nehezebb vonzerőt generálni, ezért itt is érdemes fenntartható módon kiaknázni a Natura 2000-es területek által kínált vonzerőket, a tűzokok költőhelyeit, a tanyákat, a kunhalmokat. Emellett kreatív megoldásokkal például közúttól távoli, de kerékpárral, gyalogosan jól megközelíthető land art-tal, a digitális vándorhoz hasonló felfedezésre ösztönző alkalmazásokkal el kell érniünk, hogy a túrák kiterjedjenek erre a területre is a két szomszédos frekvenciált területről. Megemlítendő még, hogy a Körös-Sárrét keleti, az országhatárhoz közeli része felé vezet a tervek szerint az EUROHORSE túraútvonal, ami további lovas turisztikai fejlesztési lehetőségeket rejt magában a térség keleti felében, elsősorban a gerincútról leágazó térségi útvonal tekintetében Gyula és Békéscsaba irányába, ahol a szolgáltatók leginkább koncentrálnának.

Felső-Körös– A nem aktív turisztikai célzattal érkezők bevonása, a helyi adottságok maximális kihasználása

Ez a terület turisztikai szempontból a leginkább frekvenciált és leginkább fejlett a szolgáltatásokat tekintve. Ugyanakkor elsősorban a fürdőturizmusra koncentrál és az aktív turizmus sokkal kevésbé jelenik meg. A jelen lévő aktív turisztikai szolgáltatások és infrastruktúra minőségfejlesztésével, új aktív turisztikai szolgáltatók megjelenésével megszólíthatók a nem aktív turisztikai célzattal ideérkező látogatók is. A területen a stratégiában relevánssként megjelölt túratípusok közül mind a négy jelen van kisebb nagyobb hangsúllyal.

Békés jelentős erőforrásokat fordít arra, hogy aktív turisztikailag fontos szereplője legyen a Körösök völgyének. Fekvéséből és kisvárosi, pihenésre alkalmas jellegéből adódóan erre alkalmas is és további fejlesztése valódi aktív turisztikai központtá teheti. Dánfok aktív turisztikai belépőponttá fejlesztése még inkább ráerősíthet erre. Fejlesztése azért is indokolt, mivel jelenleg is az egyik legfrekvenciáltabb és legjobb helyzeti energiákkal rendelkező népszerű célpont.

Bár Gyula a legerősebb szereplő turisztikai szempontból, de infrastruktúrája és az ott szervezett túrák sok esetben nem mennek túl a város közigazgatási határain. Jól kiépült kerékpáros kapcsolatok jellemzik viszont a terület többi települését és a turistautak hálózata is kiterjedt és változatos. Békéscsaba a kerékpáros és a lovas turizmus számára is központi jelentőségű lehet, hisz innen indul például a Wenckheim kerékpáros körút és a lovas szolgáltatók jelentős része is itt működik. Hosszútávú cél kell, hogy legyen, hogy ezen lovas szolgáltatókat arra ösztönözzük, hogy szervezzenek rövidebb és hosszabb túrákat egyaránt a területen és ne csak a lovardákban belül legyen aktív a lovas élet. Jelenleg kevesen ajánlanak ilyen szolgáltatásokat a lovardák közül. Az EUROHORSE útvonal kiépülése ezen némiképp segíthet és térségi szinten relevánssá válhatnak a túráztatások.

Nagy potenciál rejlik az Élővíz csatorna fejlesztésében, mivel egyedülálló attrakciót teremthetne és összeköttetést biztosít Gyula, Békéscsaba és Békés között. Ez azonban költséges és átgondolandó fejlesztés. Érdemesebb több ütemben minden szereplő érdekeit figyelembe tartva fejleszteni. Amennyiben Békés valódi aktív turisztikai központtá képes válni ez az összeköttetés kulcsfontosságú a Gyulára és Békéscsabára nem aktív turisztikai célzattal érkezők bevonására. Hosszútávú cél kell, hogy legyen tehát ennek a kiaknázása. Az Élővíz csatorna és a rá települő szolgáltatások fejlesztése egyes szakaszokon, akár nemzetközileg is versenyképes célponttá tehetné a területet.

IV.3. Élménycsomagok – turisztikai termék és marketing stratégia

A stratégia kifejezetten az aktív turizmusra koncentrál egy jóval kiterjedtebb területen, mint a Magyar Turisztikai Ügynökség által kijelölt Gyula és térsége turisztikai térség. Ugyanakkor tiszteletben tartva Gyula térségének egyedi turisztikai pozícióját. Gyula és Békéscsaba aktív turisztikai fejlesztéseinek kijelölésekor éppen ezért nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy illeszkedjenek a Gyula térségére vonatkozó turizmusfejlesztési elképzelésekhez. A térségi marketing során is szem előtt tartjuk Gyula térségét, így párhuzamosan, együttműködve van szükség a Körösök völgyének arculati kialakítására az érdekek sérülése nélkül.

A térség aktív turisztikai fejlesztéséhez a stratégia tematikus aktív turisztikai élménycsomagokat fogalmaz meg, amelyek célcsoportonként és túratípusonként is képesek látogatókat vonzani. A csomagajánlatokban azokat a lehetséges útvonalakat jelöljük meg, amelyek potenciálisan eladhatóvá tehetők megfelelő fejlesztésekkel (a csomagok egyben ezekre a szükséges fejlesztésekre is rávilágítanak) a térségbe érkező turisták számára. Fontos azonban, hogy ezek a csomagok nem készek a piaci bevezetésre, csupán útmutatóként szolgálnak a térség szolgáltatói számára. Eladható, kidolgozott csomagajánlatok létrehozása az aktív turizmus helyi érdekeltjeinek a feladata.

A célcsoportok életkor, motiváció és attitűd alapján kerültek meghatározásra. Ahogy az már a helyzetértékelésben is megjelent fő célcsoportjaink a diákok, a fiatal felnőttek, a középkorú gyermekes családok és az aktív nyugdíjasok. Külön figyelmet szentelünk a vízitúrázóknak, akik számára a térség belépőpontot jelenthet a túratípus kipróbálásához és megszeretéséhez.

Ugyan kibocsátópontokra specializálódva elsősorban a belföldi turistákat célozzák az élménycsomagok, de mivel jó pozícióban helyezkedik el a térség, megszólíthatóak a határon túli aktív turisták is, főként a vízi turizmus által. Ezt a lehetőséget már csak azért is figyelembe kell venni, mivel Gyulára egyre több külföldi vendég érkezik a fürdőturizmus miatt. A stratégia egyik célkitűzése a nem aktív turisztikai célzattal a térségbe érkezők bevonása, megszólítása, ami akár belföldi akár külföldi turisták esetén is szóba jöhet. Ehhez természetesen olyan turisztikai termékekre, csomagokra van szükség, amelyek az alapszolgáltatások mellett képesek aktív turisztikai szolgáltatások biztosítására is.

Amennyiben az időbeliség alapján kell meghatározni az egyes csomagokat, úgy elmondható, hogy a stratégia a néhány órás tevékenységektől az 1-2 napos elfoglaltságokon át a több napot felölelő komplex, élménycsomagokkal bezárólag, igyekszik mindenre alternatívát biztosítani. Egyes élménycsomagokban lehetőség nyílik a túratípusok kombinálására, ezáltal az élmények még színesebbé tételére is.

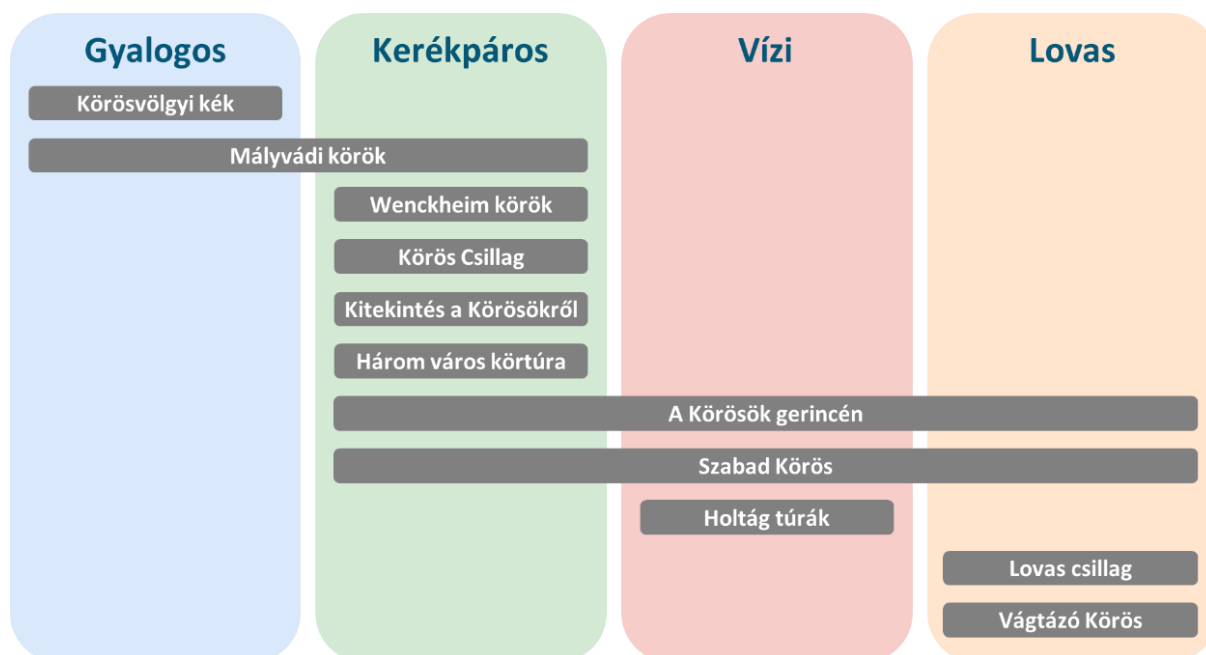
Az élménycsomagokat úgy alakítottuk ki, hogy az intézkedések által támogatott elemekre, célcsoportokra szabottan kiterjedjenek. Célunk, hogy a csomagajánlatok ösztönözzék a helyi szereplőket a saját kiajánlható csomagajánlataik kialakításában akár a stratégiában itt megállapított útvonalakra akár általuk hasonló szemléletmódban kijelölt új útvonalakra. A csomagajánlatokat egymással együttműködve dolgozzák ki, aminek köszönhetően komplexebb hálózatok alakulhatnak ki a szolgáltatók és az önkormányzatok között. Így több együttműködés jöjjön létre a helyi szereplők között és becsatornázásra kerüljenek a helyi alulról jövő kezdeményezések is.

A stratégiában megfogalmazott élménycsomagok célja, hogy megágyazzon a fejlesztéseknek és a szolgáltatók által készített élménycsomagoknak. A komplex

élménycsomagok kidolgozásának feladata a helyi szereplők érdeke, ezért a jelen fejezetben szereplő élménycsomagok igyekeznek utat mutatni a későbbi élménycsomagok kidolgozásához is. Mindezt úgy alakítottuk ki őket, hogy illeszkedjenek a térség nyújtotta adottságokhoz és a helyzetértékelésben megfogalmazott turisztikai trendekhez, a túratípusokban rejlő potenciálhoz. Minden esetben kiemelt jelentőségű, hogy jól meghatározott célcsoportokat célozzon az adott élménycsomag.

A Körösök völgyében nagy a túrák variálhatósága, ezért egyes csomagokat tematizáltunk, hogy a turisták könnyebben tájékozódjanak és rendelkezésre álljanak már jól kigondolt útvonalak, ahol nem szükséges nekik tervezni. Más csomagokban csak az alapterületet, alapszakaszt adtuk meg, amin belül a turista szabadon variálhatja túrájának hosszát és az érintendő településeket. Minden túratípus esetében igyekeztünk a teljes térségre (vagy legalábbis a túratípus szempontjából releváns területekre) kidolgozni az élménycsomagokat. Több túrát úgy alakítottunk ki, hogy a csomagok értékesítéséhez szükséges beruházások a túratípusokat összekötve komplex fejlesztések keretében valósulhassanak meg. A Körösök mentén a kerékpáros, a vízi és a lovas túratípusok összekapcsolhatósága a pihenőhelyek szintjén erős relevanciát mutat, amit az élménycsomagok kidolgozása során igyekeztünk figyelembe venni.

Az élménycsomagok célja, hogy minél több időt a térségben töltsenek a turisták. Ugyanakkor a kidolgozás során az egy és több napos aktivitások megjelenítését is fontosnak tartottuk, mivel a stratégia egyik célja, hogy a nem kifejezetten aktív turisztikai célzattal érkezőket is bevonja az aktív turizmusba, egyfajta kiegészítőtevékenységként. A csomagok hozzájárulnak, hogy a térségbe érkezők változatos és rugalmasan változtatható túrákon vehessenek részt, ezáltal megfelelő élményekkel térjenek haza a Körösök völgyéből. A csomagok túratípus szerinti megoszlását az alábbi ábra mutatja:

V.INTÉZKEDÉSEK

Vonzerőfejlesztés	Infrastruktúra fejlesztése	Szolgáltatásfejlesztés	Marketing, promóció, információ	Koordináció és menedzsment	Kapcsolódó intézkedések
V.1 Meglévő látogatóközpontok minőségfejlesztése, funkciók racionalizálása V.2 Ökoturisztikai értékek aktív turisztikai becsatornázása és fejlesztése V.3 Kreatív attrakciófejlesztés a történetmesélés eszközével, land artok, szelfipontok kialakításával V.4 Vonzerőhiányos útvonalak attrakciófejlesztése V.5 Történelmi értékek feltárása és bemutatása V.6 Tanyák, tájházak megújítása, mezőgazdasági hagyományok aktív turisztikai hasznosítása V.7 Kulturális értékek aktív turisztikai hasznosítása	I.1 A meglévő turistautak minőségfejlesztése I.2 Térségi kerékpáros útvonalhálózat kialakítása I.3 Vízitúra útvonalak kitáblázása, akadálymentesítése pihenőhelyek, beszállópontok fejlesztése I.4 Lovas turisztikai lehetőségek fejlesztése	SZ.1 Aktív turisztikai szállások fejlesztése SZ.2 Ifjúsági táborok, erdei iskolák fejlesztése SZ.3 Komplex több túratípus által is hasznosítható, szolgáltatásokkal egybekötött aktív turisztikai központ fejlesztés SZ.4 Eszközökölcsönző hálózatok kialakítása, a meglévők hálózatba szervezése SZ.5 Térségi kerékpárosbarát szolgáltatói hálózat kialakítása	M.1 Körösök völgye márka és arculat építése M.2 Offline marketing, információ és promóció M.3 Online jelenlét és kommunikáció M.4 Egyéb marketingelemek	K.1 Térségi aktív turisztikai és márka menedzsment szervezet kijelölése/létrehozása K.2 Fenntartó szervezetek kijelölése, feladatok letisztázása K.3 Monitoringrendszer kialakítása K.4 Aktív turisztikai tudás fejlesztés, oktatás és képzés	KI.1 Vízi műtárgyak építése, módosítása KI.2 Kerékpárszállítás feltételeinek javítása a közösségi közlekedésben

20. Ábra A fejlesztési célok és intézkedések összefoglalása

A célrendszerhez illeszkedve, az élménycsomagok létrehozását, fejlesztését, megalapozását segítve kerülnek meghatározásra az intézkedések, amelyek két nagy csoportra oszthatók:

Közvetlen aktív turisztikai intézkedések: azok az intézkedések, amelyeknek a fő indoka az aktív turizmus fejlesztése

Kapcsolódó intézkedések: azon intézkedések, amelyek szükségesek a sikeres aktív turisztikai térség létrehozásához, de az indokoltságuk nagyobb részt nem az aktív turizmushoz kapcsolódik

Az intézkedések alá tartozó feladatok ütemezései három kategóriában kerültek meghatározásra, rövid, közép és hosszútávon. Rövid táv alatt a kis költségvetésből viszonylag gyorsan megvalósítható feladatok szerepelnek (elfogadását követő 2-3 év), középtávon a kisebb beruházás jellegű feladatok (4-7 év), míg hosszútávon a komplexebb elsősorban nagyobb beruházások (8-10 év) szerepelnek. Negyedik kategóriaként több helyen szerepel a folyamatos, mint ütemezés. Ez a kategória azt jelzi, hogy a stratégia elfogadását követően az adott feladat végét nem lehet meghatározni.

Az érintett szervezetek esetében mivel jelenleg még nem áll rendelkezésre egy térségi koordináló szervezet, ezért nem került feltüntetésre, ugyanakkor ki kell emelni, hogy a felsorol intézkedések megvalósításában kulcsszerepet kell játszjon egy ilyen szervezet.

V.1. Vonzerőfejlesztés

A térség vonzerejének fejlesztése közvetlen és közvetett módon lehetséges. Az itt lévő hét intézkedés célja, hogy meghatározza az ehhez szükséges irányokat.

A Körösök völgyének térségében számos látogatóközpont üzemel, kihasználtságuk azonban még bőven tartogat magában potenciált. A **(V1) Meglévő látogatóközpontok minőségfejlesztése, funkciók racionalizálása** intézkedés ezeknek a meglévő értékeknek a további fejlesztésére irányul, valamint arra, hogy a jelenleg nem megfelelően működő létesítményeket funkcióracionalizálással revitalizálja. Emellett megvizsgálja, hogy a térségben van-e keresleti oldalról igény és megfelelő adottság új tematikus látogatóközpont kialakítására. Mindez amennyiben ökoturisztikai értékek bemutatásához kapcsolódik, összefügghet a **(V2) Ökoturisztikai értékek aktív turisztikai becsatornázása és fejlesztése** intézkedéssel. Ennek az intézkedésnek azonban elsősorban az a célja, hogy a már jelenleg meglévő ökoturisztikai attrakciókat becsatornázza az aktív turisztikai csomagajánlatokba, a kihasználatlan potenciális helyszíneken pedig új ökoturisztikai és aktív turisztikai szempontból is hasznosítható vonzerőt generáljon.

A vonzerőfejlesztésnél nagy hangsúlyt kapnak a jelenlegi fő sodorba tartozó elemek is, melyeket a **(V3) Kreatív attrakciófejlesztés a történetmesélés eszközével, land artok, szelfipontok kialakításával** intézkedés foglal össze. Egyes térségek vonzerejét jelentősen megdobhatja a történetmesélés eszköze. Esetünkben az Alföld, mint a betyárok földje erre számos lehetőséget kínál. A vonzerőgenerálásban nagy szerepe van a közösségi média megjelenésnek, ezért az egyedi innovatív és kreatív megoldások is nagy hangsúlyt kapnak az attrakciófejlesztésben. Napjainkban tapasztalható trend, hogy egy jól fotózható, egyedi téma nagy számú új látogatót képes megszólítani. Az intézkedés célja, hogy mindezt úgy tegye, hogy az új attrakciók megközelítéséhez aktív turisztikai tevékenységeken keresztül vezessen az út. Elkerülendő, hogy lehetővé tegyünk az egyszerű gépjárművel történő megközelítést. Az ilyen jellegű fejlesztéseket éppen ezért az aktív turisztikai útvonalhálózatok mentén célszerű létrehozni, melyek a túratípusok igényeihez és nem a gépjárművel való megközelítéshez alkalmazkodnak. Ide kapcsolódik és a két intézkedés valamelyest össze is fonódik a **(V4) Vonzerőhiányos útvonalak attrakciófejlesztése** intézkedés. Az intézkedés célja, hogy a jelenleg elsősorban az attraktivitás miatt kihasználatlan útvonalakon új vonzerőt teremtsen, amivel hozzájárul a fenntarthatósághoz is, hisz széthúzza a turisták koncentrálódását.

A térség számos olyan vonzerővel rendelkezik, amelyek külön-külön ritkán képesek tömegeket megmozgatni, de egybefűzve és bemutatva új vonzerőt képesek generálni. A következő intézkedések (a korábban már említett ökoturisztikai értékek bevonása mellett) erre irányulnak. A **(V5) Történelmi értékek feltárása és bemutatása** intézkedés a térség múltjában keresi a vonzerőt. Legyen szó akár a kunhalmokról, akár a folyószabályozásról, ezek mind-mind olyan történelmi korokba képesek a turistákat elrepíteni, amelyek egy jól összeállított történelmi tematikus csomagban vonzerőt jelenthetnek a térség számára.

Ugyanez elmondható a néprajzi értékekről is, amelyek a térségben a nemzetiségek miatt is színes kínálatot nyújtanak. Ehhez persze szükség van fejlesztésekre is, amelyeket a **(V6) Tanyák, tájházak megújítása, mezőgazdasági hagyományok aktív turisztikai hasznosítása** intézkedés céloz. A térség gazdag tanyavilágát már ma is igyekeznek kihasználni, de az ebben lévő potenciál és ezeknek a kezdeményezéseknek az ismertsége további lépéseket igényel a turistákhoz történő eljuttatáshoz. A korábbi mezőgazdasági építmények, malmok és vízi malmok szintén

érdekes látnivalót szolgáltathatnak, amennyiben megfelelő állapotban kerülnek bemutatásra.

A térségben számos kastély és kastélyrom is található, amelyek jó ízelítőt adnak a gazdag kulturális érték kínálatból. Természetesen ezek fejlesztését aktív turisztikai hasznosítását (a vonzerőgenerálás terén) is meg kell, hogy célozzuk egy intézkedéssel, amely a **(V7) Kulturális értékek aktív turisztikai hasznosítása** nevű intézkedés feladata.

INTÉZKEDÉS	V.1. Meglévő látogatóközpontok minőségfejlesztése, funkciók racionalizálása
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
Az intézkedés célja, felülvizsgálni a látogatóközpontok jelenlegi állapotát, gazdasági és környezeti fenntarthatóságát, működési modelljét. A cél elsősorban soft beavatkozásokkal a gazdasági fenntarthatóság, a látogatószám és a vonzerő növelése. Eszközei a látogatóközpontok új funkciókkal való megtöltése, a muzeológiai és kiállítási modernizáció, a szakmai tartalommal való feltöltés, valamint az interaktív elemek használata. Kisebbségi hangsúllyal, de szintén célként jelennek meg a hard beavatkozások, melyek nagyobb költségekkel bírnak. Ennek eszközei a meglévő épületek energetikai korszerűsítése a környezeti fenntarthatóságot szem előtt tartva és a digitális és egyéb eszközök beszerzése az interaktív funkciók bővítéséhez. Új látogatóközpontok építése nem kifejezetten cél. Amennyiben új látogatóközpont létrehozására valós igény mutatkozik új épület helyett már meglévő ingatlanok vizsgálata és újra felhasználása az elsődleges cél. Új épület építése csak erős érvekkel alátámasztott fejlesztési igény esetén célja az intézkedésnek, amely a térség határain túlmutató vonzerőt létrehozó attrakció esetén releváns.	
INDIKÁTOR	
• Modernizáláson, energetikai korszerűsítésen átesett látogatóközpontok száma (db) • Újonnan épült látogatóközpontok száma (db) • Beszerzett eszközök száma (db) • Látogatóközpontok látogatóinak száma (fő) • Látogatóközpontok szolgáltatásait igénybe vevők száma (fő) • Fenntartási, működési költségek (Ft)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
• Meglévő látogatóközpontok korszerűségének vizsgálata, fejlesztésre szoruló központok prioritizálása – (rövidtáv) • Soft tevékenységek végrehajtása, folyamatos felügyelete igény szerint megújítása – (folyamatos) • Komolyabb felújítást, bővítést igénylő látogatóközpontok és újonnan létrehozandó látogatóközpontok tervezése – (rövid és középtáv) • Kivitelezési munkák – (középtáv) • Fenntartás és üzemeltetés – (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
Illetékes Nemzeti Park, Körösök Völgye Natúrpark, Vármegyei és települési önkormányzatok	

INTÉZKEDÉS	V.2. Ökoturisztikai értékek aktív turisztikai becsatornázása és fejlesztése
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
A Körösök völgyében a természeti értékek kiváló lehetőséget nyújtanak az ökoturisták számára az élményszerzéshez, az élővilág megfigyeléséhez. Számos olyan rejtett kincs vár még a környezetileg fenntartható feltárássra, amely képes lenne a vízparti élővilágot közelebb hozni az emberekhez, ezzel újabb vonzerőt teremtve a térségben. Ezek a sok esetben védett területek általában a lakott területektől elszigetelten találhatók. Az intézkedés célja, hogy olyan környezetileg is fenntartható attrakciókat hozzon létre, melyek lehetővé teszik az ökoturizmus becsatornázását az aktív turizmusba és hozzájárulnak a környezeti neveléshez, a Körösök völgye élővilágának tapasztalaton alapuló megismeréséhez. Az intézkedés kiemelt hangsúlyt fektet a létrehozandó attrakciók fizikai aktivitást igénylő (gyalogosan, kerékpárral, vízi úton) megközelítéséhez szükséges feltételek megteremtésére és a gépkocsik távoltartására az attrakciók közvetlen környezetétől. Erre a sérülékeny területek túlturizmusának elkerülése érdekében van szükség, mely a környezeti fenntarthatóság egyik fontos pillére. A pontszerű attrakciók elkerülése érdekében az attrakciók hálózatos összekötése is cél. Tehát fontos, hogy az attrakciók a frekvenciált aktív turisztikai útvonalakról akár közvetlenül, akár kisebb kitérővel megközelíthetők legyenek. Az attrakciók tekintetében a rejtett madármegfigyelő pontok, az indokolt élmény értékkel rendelkező tanösvények, a természetfotózásra alkalmas pontok, magaslesek és egyéb kreatív megoldások fejlesztése a cél.	
INDIKÁTOR	
• Ökoturisztikai bemutatópontok száma (db) • attrakciók megközelítéséhez szükséges útvonalak hossza (km), száma (db) • Ökoturisztikai szolgáltatásokat igénybe vevők száma a Nemzeti park adatai alapján (fő)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
• Ökoturisztikai szempontból fontos területek vizsgálata, hazai és nemzetközi jó példák felkutatása, helyben hasznosítható megoldások osztályozása. (rövidtáv) • Kivitelezés (középtáv) • Fenntartás és üzemeltetés (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
Illetékes Nemzeti Park, Illetékes vízügyi igazgatóságok, Körösök Völgye Natúrpark, Magyar Természettudományi Múzeum, fotózással vagy ökoturizmussal foglalkozó civil szervezetek, Vármegyei és települési Önkormányzatok, Kapcsolódó vállalkozások	

INTÉZKEDÉS	V.3. Kreatív attrakciófejlesztés a történetmesélés eszközével, land artok, szelfipontok kialakításával
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
A XXI. század egyik legerősebb marketingfelületei a közösségi média felületek. A turisták megosztják az egyes térségekben készült fényképeket, aminek hatására ismerőseik, követőik is kedvet kaphatnak egy-egy térség, vagy nevezetesség meglátogatásához. A kilátópontokban és egyéb attrakciókban szegény térségekben meg kell teremteni azokat a látványosságokat, amelyek a közösségi média felületeken aktív, különleges fotóshelyszíneket keresőket célozzák. Az intézkedés két célja közül az egyik az egyedi kreatív, akár művészeti értékkel is rendelkező tájba illeszkedő alkotások, úgynevezett land artok létrehozásának támogatása.	

A másik cél szelfipontok kijelölése és létrehozása térség szerte a közösségi média megosztásokból fakadó marketingérték növelésére és kiaknázására. Az intézkedés kiemelt hangsúlyt fektet a létrehozandó attrakciók fizikai aktivitást igénylő (gyalogosan, kerékpárral, vízi úton) megközelítéséhez szükséges feltételek megteremtésére és a gépkocsik távoltartására az attrakciók közvetlen környezetétől. Erre a sérülékeny területek túlturizmusának elkerülése érdekében van szükség. A pontszerű attrakciók elkerülése érdekében az összekötés is cél. Tehát fontos, hogy az attrakciók a frekvenciált aktív turisztikai útvonalakról akár közvetlenül, akár kisebb kitérővel megközelíthetőek legyenek.	
INDIKÁTOR	
• Megvalósult land artok, szelfipontok száma (db) • Közösségimédia helyszínmegjelölések száma (db) • Látogatószám (fő)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
• Mondák és valós történelmi események felgyűjtése (rövidtáv) • Lehetséges fejlesztési pontok meghatározása az attrakcióhiányos területek feltárása a helyi szereplők együttműködésében (rövidtáv) • Land artok, Selfiepontok kivitelezése (középtáv) • Fenntartás és üzemeltetés (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
Illetékes Nemzeti Park, Körösök Völgye Natúrpark, Illetékes vízügyi igazgatóságok, Vármegyei és települési önkormányzatok	

INTÉZKEDÉS	V.4. Vonzerőhiányos útvonalak attrakciófejlesztése
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
Az intézkedés célja, hogy ezeken az útvonalakon hozzon létre olyan alacsony költséggel rendelkező attrakciókat, melyek hozzájárulnak ahhoz, hogy a nagyobb attrakciók közötti élményszerzés ne szakadjon meg. Ennek eszközei különböző kreatív megoldások, például pontgyűjtésre, digitális versengésre készített alkalmazások. A pontgyűjtés családok és gyermekek számára is izgalmas például, ha az út mentén izgalmas feladatok vagy nyomozás várják őket. Az alapvetően digitális térben folyó verseny pedig az egyedül túrázók számára is tartogat izgalmat. Mindezt túratípusoktól függetlenül lehet alkalmazni olyan szakaszokon, ahol más attrakció létrehozása költséges, vagy értelmetlen lenne.	
INDIKÁTOR	
• Kreatív megoldásokkal attraktívra tett útvonalak hossza (km) • Kihelyezett QR kódok, egyéb eszközök, táblák száma (db) • Lebonyolításhoz szükséges alkalmazás megléte (igen/nem) • Alkalmazáshasználók száma (fő) • QR kód beolvasások száma (db)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
• attrakcióhiányos útvonalak felmérése és osztályozása (rövidtáv) • Nemzetközi jó gyakorlatok felkutatása (rövidtáv) • Kivitelezés (középtáv) • Fenntartás, üzemeltetés (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
Illetékes Nemzeti Park, Körösök Völgye Natúrpark, Illetékes vízügyi igazgatóságok, Vármegyei és települési önkormányzatok, kapcsolódó civil szervezetek	

INTÉZKEDÉS	V.5. Történelmi értékek feltárása és bemutatása
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
A térség számos érdekes történelmi értékkel rendelkezik, melyek jelenleg részben vannak csak bekötve az aktív turisztikai útvonalhálózatokba. Ilyen történelmi emlékek például a kunhalmok, vagy a térség kastélyai. Nemzetközi szinten gyakori, hogy az egészen kisjelentőségű emlékek is nagy figyelmet kapnak (pl. római kori útjelző), ami hazánkban kevésbé bevett gyakorlat, ezért sok turista nem is értesül arról, hogy milyen értékekkel találkozhatna egy-egy térségben. A történetmesélés eszközével az egészen degradálódott helyszíneket is újra izgalmassá lehet tenni. Az intézkedés célja, hogy a történelmi attrakciók bekötése megtörténjen és táblázással jelölésre kerüljenek az egyes értékek az útvonalak mentén. Az intézkedés szorosan kapcsolható a V.3. intézkedés történetmeséléséhez.	
INDIKÁTOR	
• Kitáblázások száma (db) • Bekapcsolt történelmi értékek száma (db) • Kapcsolódó fejlesztések közösségimédia megjelölése (db) • Eladott jegyek száma (db)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
• Történelmi értékek azonosítása, adatbázisba rendezése (rövidtáv) • Táblázás, figyelemfelhívás céljából az útvonalak mentén (rövidtáv) • Fenntartás, üzemeltetés (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
Vármegyei és települési önkormányzatok, múzeumok, kiállítóhelyek	

INTÉZKEDÉS	V.6. Tanyák, tájházak megújítása, mezőgazdasági hagyományok aktív turisztikai hasznosítása
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
A Körösök völgyében az alföldre jellemző tanyasi gazdálkodás számos helyen megjelenik aktív és passzív formában egyaránt. Az aktívan működő tanyák egy része látogatható is, melyeket a térségben létrehozott tanyasi tanösvény szervez hálózatba. Az intézkedés célja, hogy ezeket a működő tanyákat, a már nem működő, de bemutatható tanyákat, a malmokat és különböző egyéb mezőgazdasághoz köthető attrakciókat bekösse a térségi aktív turisztikai útvonalhálózatok attrakciókínálatába. Ahol szükséges ezek felújítását, turisztikai célú hasznosítását is célul tűzi ki az intézkedés, mivel jelenleg vannak olyan attrakciók, amelyek állapotuk miatt nem képesek vonzerőt generálni (pl. Bakulya sori szélmalom - Örménykút). Amennyiben az adott attrakciók látogathatóvá és akár gyakorlatban is kipróbálhatóvá válnak a korábbi mezőgazdasági tevékenységek szervezett rendezvényeken, sokat javíthatna a térség vonzerején.	
INDIKÁTOR	
• Aktív turisztikai útvonalhálózatba bekapcsolt mezőgazdasági jellegű attrakciók száma (db) • Felújított, funkcióval megtöltött mezőgazdasági létesítmények száma (db) • Mezőgazdasági jellegű bemutatóhelyek látogatószáma (fő) • Eladott jegyek száma (db) • Kapcsolódó fejlesztések közösségimédia megjelölése (db)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
• Mezőgazdasági jellegű attrakciók felmérése, aktív turisztikai szempontú hasznosításának értékelése (rövidtáv)	

• Rekonstrukciós tervek elkészítése (középtáv) • Felújításra szánt attrakciók kivitelezése (közép és hosszútáv) • Fenntartás és üzemeltetés (folyamatos)
ÉRINTETTEK
Aktívan működő tanyák tulajdonosi köre, Vármegyei és települési önkormányzatok, leromlott állapotú mezőgazdasági ingatlanok tulajdonosai

INTÉZKEDÉS	V.7. Kulturális értékek aktív turisztikai hasznosítása
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
A térségben számos olyan kulturális érték van mely jelenleg nem kerül a turisták figyelmének középpontjába, vagy felújításra szorul. A felújítás azonban nem az aktív turizmushoz köthető feladat. Az intézkedés célja így elsősorban az, hogy ezeket a kulturális attrakciókat informálással, táblázással becsatornázza az aktív turizmusba, ezáltal a turisztikai értékük növekedésnek induljon és a későbbiekben megjelenjen az igény a megújításra, hasznosításra.	
INDIKÁTOR	
• Aktív turizmusba szervesen integrált kulturális attrakciók száma (db) • Múzeumok látogatószáma (fő) • Eladott jegyek száma (db) • Kapcsolódó fejlesztések közösségimédia megjelölése (db)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
• Kulturális jellegű attrakciók felmérése, aktív turisztikai szempontú hasznosításának értékelése (rövidtáv) • Táblázás az aktív turisztikai úthálózatok mentén (rövidtáv) • Fenntartás, üzemeltetés (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
Múzeumok, kulturális ingatlanok, értékek vagyongazdálkodói, Vármegyei és települési önkormányzatok	

V.2. Infrastruktúra fejlesztése

A Körösök völgyében a vízi utak többségében jól járhatóak, a ki-, és beszállás, a műtárgyak kikerülése okozhat olykor problémát. A kerékpáros infrastruktúra szintén fejlettebb, mint az ország más részein. A gyalogos infrastruktúra jogi helyzete és karbantartója kérdéses, míg a lovas útvonalak kijelöletlenek és többnyire szintén karbantartóra szorulnak. Ezen helyzetkép alapján foglalmaztuk meg azt a négy intézkedést, amelyek a térségben található aktív turisztikai infrastruktúrával kapcsolatos feladatok irányait jelölik ki.

A turistautakkal kapcsolatos feladatokat az **(I1) A meglévő turistautak minőségfejlesztése** intézkedés hivatott kezelni. Az intézkedés célja, hogy a családi kikapcsolódásra, sütögetésre alkalmas erdei pihenők, az útvonalak táblázását, a hálózat minőségfejlesztési kérdéseit kezelje.

A helyi kerékpárút hálózatban több fontos kapcsolat is hiányzik. A folyókkal párhuzamosan haladó gátkorona ezt sok esetben képes kezelni, amennyiben megfelelő kitáblázással és burkolattal van ellátva. Vannak persze olyan hiányosságok is, ahol a gátkoronán vezetett kerékpárút nem adhat megoldást és amennyiben a közúti forgalom a megengedett értéket meghaladja az érintett hálózati hiány kitöltésére alkalmas közutakon, úgy csak kerékpárút építésével lehetséges a hálózat bővítése. A kerékpáros infrastruktúra fejlesztése során felmerülő feladatokat az **(I2) Térségi kerékpáros útvonalhálózat kialakítása** intézkedés fogja össze.

A térség vízitúra útvonalait jól megadják a Körösök, illetve a Hortobágy-Berettyó és a kisebb holtágak, csatornák. A vízitúrázás alapfeltétele, hogy a vízitúra útvonalak járhatóak legyenek, a bedőlt fák és egyéb tényezők ne akadályozzák a haladást. A turisták élményét az is nagyban befolyásolja, hogy egy-egy műtárgyon való áthaladásra milyen lehetőségei vannak, mennyire okoz kellemetlenséget annak megkerülése, az eszközök kiemelése stb. Ezért van szükség az **(I3) Vízitúra útvonalak kitáblázása, akadálymentesítése pihenőhelyek, beszállópontok fejlesztése intézkedésre**, mely a víziturisztikai útvonalakkal kapcsolatos feladatokat jelöli ki.

A lovas turisztikai útvonalhálózat a térségben fejletlen és nehezen fejleszthető. A szolgáltatók elszórtan egymástól távol vannak. Csak olyan szolgáltatók foglalkoznak túralovagoltatással, akiknek megfelelő terület áll ehhez rendelkezésre (Nemzeti Park területek, természetes gyepek). A térség nagy részére azonban a hosszú kilométereken át kevésbé attraktív mezőgazdasági területeken haladó földutak jellemzőek, amelyek nem képesek tartósan fenntartani a lovastúrázók érdeklődését, így ezek az útvonalak a szolgáltatókat sem képesek túrázásra ösztönözni. A Körösök mentén A **(I4) Lovas turisztikai lehetőségek fejlesztése** című intézkedés éppen ezért azoknak a területeknek a kihasználására fókuszál, amelyek releváns élményeket biztosíthatnak a tereplovaglóknak, a szabadon belovagolható természetes gyepeken, Nemzeti Parki területeken, a fenntarthatóság jegyében ezeken a területeken érdemes útvonalakat kijelölni és a lovasok számára attrakciókat fejleszteni.

INTÉZKEDÉS	I.1. A meglévő turistautak minőségfejlesztése
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
A jelölések, útelágazásokban felállított útjelzők megújítása. A gyalogos természetjárást akadályozó, vagy megnehezítő infrastrukturális viszonyok megszüntetése, javítása. Cél továbbá a térség gyalogos természetjáróinak szóló pihenők, sütőgetőhelyek minőségének fejlesztése, az igények szerint új pihenőhelyek kialakítása. Szintén cél a vadászati korlátozások felülvizsgálása és racionalizálása annak érdekében, hogy a gyalogos turisták a túratípus nyári szezonjában is biztonságosan használhassák az erdei útvonalakat. Ehhez a vadgazdálkodással foglalkozó szervezetek és a túrázóközönég részéről is kompromisszumokra van szükség.	
INDIKÁTOR	
- Felújított, vagy újonnan létrehozott erdei pihenők száma - Erdő- és vadgazdaságokkal kidolgozott megoldási javaslat a vadgazdálkodásra is használt erdők túrázhatósága érdekében kidolgozásra kerül (igen/nem) - A vadászat miatti korlátozások intervalluma (dátum) - Vadászati korlátozások vonatkozó területe (Ha)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
- A túrázási korlátozásokból fakadó problémák közös megoldása az erdő- és vadgazdálkodásokkal közösen elfogadott szabályzat kidolgozása (rövidtáv) - Igény és állapotfelmérés a pihenőket tekintve (rövidtáv) - Jelzés és útkarbantartás, fenntartás, üzemeltetés (folyamatos) - Pihenők felújítása, új pihenők kiépítése (középtáv)	
ÉRINTETTEK	
Magyar Természetjáró Szövetség és tagszervezetei, Illetékes Nemzeti Park, Körösök Völgye Naturpark, Illetékes erdő- és vadgazdaságok	

INTÉZKEDÉS	I.2. Térségi kerékpáros útvonalhálózat kialakítása
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
Az intézkedés célja, hogy kialakuljon az a térségi kerékpárút hálózat, amely különböző hosszúságú, nehézségű és minőségű túrák kialakítására alkalmas, e mellett megfelelő számban és sűrűségben tartalmaz fedett, komfortos pihenőhelyeket. Egyúttal valósuljon meg egy olyan gerincút kijelölése és kiépítése, amelyen keresztül a térségi kerékpárúthálózat minőségi biztonságos és élményekben gazdag összeköttetést kap az EUROVELO 11 nemzetközi útvonallal, és amelyről a térségi hálózat leágazásai bekötik a teljes térséget.	
INDIKÁTOR	
- Kialakított kerékpáros útvonalak hossza (km) - Kiépült pihenők száma (db) - Mérőpontokon mért kerékpáros forgalom (fő/időszak)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
- Kerékpárutak gördülő tervezése (folyamatos) - Kerékpárutak és kerékpározásra alkalmas üzemi utak építése (középtáv) - Útvonalak kitáblázása, kerékpáros pihenők kialakítása (középtáv) - Fenntartás, üzemeltetés (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
Magyar Kerékpáros Turisztikai Szövetség, Helyi civil szervezetek, Illetékes minisztériumok, Vármegyei és települési önkormányzatok, AÖFK, Magyar Közút Nzt., Illetékes vízügyi igazgatóságok	

INTÉZKEDÉS	I.3. Vízitúra útvonalak kitáblázása, akadálymentesítése pihenőhelyek, beszállópontok fejlesztése
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
Az intézkedés célja, hogy a Körösök völgyében található vízitúrázás szempontjából legalkalmasabb és legforgalmasabb folyószakaszokat és állóvizeket (elsősorban holtágak), biztonságosan túrázhatóvá tegye Megfelelő mennyiségben megteremtse a biztonságos be és kiszállópontokat (sólya vagy mobil stég formájában), esőbeállóval, padokkal ellátott pihenőket, továbbá lehetővé tegye a pihenőhelyek más túratípusokkal való összekötését. Cél továbbá a meglévő pihenőhelyek, be- és kiszállópontok minőségfejlesztése, szükség esetén felújítása, funkcióval való megtöltése.	
INDIKÁTOR	
- Biztonságossá tett túrázható folyószakaszok hossza (km) - Felújított, vagy megépült pihenők, be- és kiszállópontok száma (db) - Vízitúra eszköz bérleti adatok, vezetett túrák száma (db)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
- Folyószakaszok, pihenők felmérése, értékelése (rövidtáv) - A vízitúrázást akadályozó tényezők felszámolása (közép és hosszútáv) - Meglévő pihenők, be- és kiszállópontok felmérése és felújítása (középtáv) - Új pihenők, be- és kiszállópontok tippsterveinek megalkotása (rövidtáv) - Új pihenők, be- és kiszállópontok kivitelezése (középtáv) - Fenntartás Üzemeltetés (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
Magyar Kajak-Kenu Szövetség, Illetékes Nemzeti Park, Körösök Völgye Natúrpark, Illetékes vízügyi igazgatóságok, Vármegyei és települési önkormányzatok	

INTÉZKEDÉS	I.4. Lovasturisztikai lehetőségek fejlesztése
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
Az intézkedés célja a potenciálisan túrázható attraktív területeken rövidebb túraútvonalak kijelölése és a térségen áthaladó EUROHORSE útvonalak pontos futásának racionalizálása úgy, hogy felfűzze a természetes attraktív területeket a Körösök futását követve a mezőgazdasági területeket lehetőség szerint elkerülve. Cél továbbá, hogy a Körösök mentén más túratípusokkal közösen épülő aktív turisztikai megállóponatok, a lovas túrázók fogadására is alkalmasak legyenek pihenési lehetőségeket biztosítsanak.	
INDIKÁTOR	
- Kijelölt lovastúraútvonalak hossza (km) - Létrejövő megállóponatok száma (db) - Vezetett lovastúrák száma (db)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
- Lehetséges útvonalak felmérése, a meglévő elképzelések finomítása (rövidtáv) - Útvonalak kijelölése, táblázás, jelzésfelfestés (középtáv) - Fenntartás, üzemeltetés (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Szövetség, Illetékes Nemzeti Park, Körösök Völgye Natúrpark, Kapcsolódó lovardák, lovas szolgáltatók	

V.3. Szolgáltatásfejlesztés

A térség szolgáltatásai mind alap, mind aktív turisztikai minőségükben fejlesztésre szorulnak. Az itt megnevezett öt intézkedés hivatott ezek számára kijelölni a megfelelő irányokat.

A következő időszakban a jelenleg látható forráslehetőségek alapján EU-s forrásból szálláshelyfejlesztés a Vidékfejlesztési Program kivételével nem várható, a szálláshelyfejlesztésre fordítható eddigi hazai források is mérsékeltebbek. Ettől függetlenül az országos és a térségi aktív turizmus fejlesztése szempontjából is hatalmas az igény a szálláshelyfejlesztésre, így elengedhetetlen feltüntetnünk külön intézkedésként, amelyet az **(SZ1) Aktív turisztikai szállások fejlesztése** intézkedés foglal össze. Az intézkedés elsősorban az aktív turisták számára alkalmas szállások fejlesztésére helyezi a hangsúlyt és nem a tömegturizmusra. Ennek oka, hogy ugyan vannak jó szálláshelyek a térségben, de kifejezetten az aktív turistákat célzó szállás kevés található.

Országos szinten fejlesztendőek a korábban nagy népszerűségnek örvendő, mára azonban jelentősen leromlott állapotúvá vált ifjúsági táborok és erdei iskolák. A térségben ugyan kevés van ezekből, de az aktív turizmus, a környezeti nevelés szempontjából fontos, hogy minden térségben rendelkezésre álljanak ezek a nagyobb kapacitású csoportok igényeit kielégítő szálláshelytípus. Ezek fejlesztését az **(SZ2) Ifjúsági táborok, erdei iskolák fejlesztése** intézkedés foglalja össze.

Az infrastruktúrafejlesztésnél már előjött a pihenőhelyek kérdése, amelyet itt a szolgáltatásfejlesztésnél is ki kell emelnünk. Azonban előbbi fejezetben említett intézkedéssel szemben az **(SZ3) Komplex több túratípus által is hasznosítható, szolgáltatásokkal egybekötött aktív turisztikai központ fejlesztés** című intézkedés kifejezetten azoknak a pihenőhelyeknek a fejlesztéséért felelős, amelyek több túratípus által használhatóak és valamilyen szolgáltatás is párosul a pihenő funkcióhoz. Ezek fejlesztése sokkal megfontoltabban kell, hogy történjen, a helyszínek kijelöléséhez részletesebb körütekintés szükséges. Fel kell kutatni azokat a csomópontokat, ahol a túratípusok találkoznak és ahol mindez akár egy belépőponttá tud alakulni, a környezetében meglévő adottságok miatt. Ezeken a helyszíneken a szolgáltatások között megjelenhet az eszközkölcsonzés is, amihez szorosan kapcsolódik a következő intézkedés témája is.

Az **(SZ4) Eszközkölcsonzó hálózatok kialakítása, a meglévők hálózatba szervezése** intézkedés feladata ugyanis pontosan az, hogy a létrejövő és meglévő kölcsönzőfunkciókat hálózatba szervezze. Megteremtse az együttműködést a jelenlegi szolgáltatók és eszközkölcsonzást biztosító önkormányzatok között. A tulajdonviszonyok, a különböző mértékű használat, az eszközök szállítása miatt ez jelentős feladat, melynek megoldása kulcsfontosságú az ide érkező turisták kényelme szempontjából.

A helyi aktív turizmus egyik kiemelt túratípusa a kerékpáros túrázás, amelyhez a stratégia szándékában áll megteremteni azokat az egyedi szolgáltatásokat, amelyek szükségesek a kerékpáros túrázók elégedettségéhez. A kerékpárosok számára szolgáltatást nyújtó vállalkozásokat az eszközkölcsonzéshez hasonlóan és azzal együtt hálózatba kell szervezni. Az **(SZ5) Térségi kerékpárosbarát szolgáltatói hálózat kialakítása** intézkedés feladata ennek megteremtése.

INTÉZKEDÉS	SZ.1. Aktív turisztikai szállások fejlesztése
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
Az aktív turisták igényeihez illeszkedő szállások létrehozása alulhasznosított, más funkcióval nem megtölthető állami, vagy önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanokból a Körösök mentén, illetve a releváns kerékpárutak mentén. A gátórházak hasznosítása aktív turisztikai szálláshely formájában.	
INDIKÁTOR	
- Létrehozott szállások száma (db) - Vendégéjszaka szám (db)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
- Alulhasznosított állami, önkormányzati ingatlanok felmérése, osztályozása (rövidtáv) - Tervezés (középtáv) - Kivitelezés, megvalósítás (közép és hosszútáv) - Működtetés üzemeltetés (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
Alulhasznosított állami ingatlanokat kezelő állami cégek (pl. MÁV, vízügyi igazgatóságok), Vármegyei és települési önkormányzatok	

INTÉZKEDÉS	SZ.2. Ifjúsági táborok, erdei iskolák fejlesztése
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
Az intézkedés célja igazodva a Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégiában foglalt ifjúsági táborok fejlesztésére vonatkozó intézkedéshez, hogy a térségben fellelhető ilyen célra használt létesítmények felújításra kerüljenek, bekerüljenek az országosan felújítandó létesítmények közé.	
INDIKÁTOR	
- Korszerűsített ifjúsági táborok száma (db) - korszerűsített erdei iskolák száma (db) - Táborok kihasználtságának adatai (vendégéjszakaszám) - Nyári táborok száma (db) - nyári táborokban résztvevők száma (fő/év)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
- Állapotfelmérés (rövidtáv) - Tervezés (középtáv) - Kivitelezés (közép és hosszútáv) - Működtetés üzemeltetés (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
Illetékes erdőgazdaságok, Illetékes Nemzeti Parkok, Ifjúsági táborok, erdei iskolák fenntartói, üzemeltetői,	

INTÉZKEDÉS	SZ.3. Komplex több túratípus által is hasznosítható, szolgáltatásokkal egybekötött aktív turisztikai központ fejlesztés
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
Az intézkedés célja, hogy a Körösök mentén olyan aktív turisztikai központok valósuljanak meg, ahol lehetőség nyílik a túratípusok közötti váltásra (pl. vízi és kerékpáros) és egyben különböző alap (pl. étkezés) és túratípus-specifikus szolgáltatások (pl. eszközkölcsonzés, javítás, csomagmegőrzés, szállítás) is elérhetőek. A szokványos pihenőhelyek, melyek csak esőbeállót, padokat és hasonló általános felszereltséget biztosítanak, a megállópont közvetlen szomszédságában olyan létesítményt is szükséges, amely szolgáltatások megtelepedésére is alkalmas. Ilyen jellegű megállópontok főként települési környezetben relevánsak, ahol a fenntartás könnyebben megoldható a szezonon kívül a lakók igényeinek kiszolgálása révén. Komplex több túratípust kiszolgáló helyszínen kell ezeket a megállópontokat létrehozni, ahol a szezonban elsősorban az aktív turisták igényeinek kiszolgálása a cél.	
INDIKÁTOR	
• Megvalósult komplex megállópontok száma (db) • Működő szolgáltatók száma (db)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
• Új megállópontok tervezése (rövid és középtáv) • Új megállópontok kivitelezése (középtáv) • Működtetés üzemeltetés (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
Kapcsolódó civil szervezetek, aktív turisztikai szolgáltatók, önkormányzatok	

INTÉZKEDÉS	SZ.4. Eszközkölcsonzó hálózatok kialakítása, a meglévők hálózatba szervezése
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
Az intézkedés célja, hogy olyan aktív turisztikai eszközkölcsonzó hálózat jöjjön létre a Körösök völgyében, mely gazdaságilag fenntartható módon üzemeltethető és minden tekintetben képes a turisták igényeinek megfelelni. Megoldott legyen az eszközök térségen belüli mozgatása, azaz, ha egy-egy kölcsönzőpontra nagy a forgalom más kevésbé forgalmas kölcsönzőpontokról megoldott legyen az átcsoportosítás, a szállítás, hogy mindig megfelelő számú eszköz álljon a túrázók rendelkezésére.	
INDIKÁTOR	
• Hálózathoz szükséges feltételek megteremtődnek (igen/nem) • Hálózatba belépett kölcsönzők száma (db) • Kerékpárosok száma (fő) • Vízi túrázók száma (fő)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
• Kölcsönzéssel foglalkozó szervezetek, vállalkozások azonosítása, egymással való megismertetése és a rendelkezésre álló eszközök leltára (rövidtáv) • A hálózat létrehozásához szükséges jogi, műszaki és humán feltételek megteremtése (rövidtáv) • Kölcsönzőhálózat létrehozása (középtáv) • Működtetés üzemeltetés (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
Bérbeadással foglalkozó szervezetek, vállalkozások, Körösök Völgye Natúrpark	

INTÉZKEDÉS	SZ.5. Térségi kerékpárosbarát szolgáltatói hálózat kialakítása
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
A térség turisztikai kínálatában fontos szerepet tölt be a kerékpározás. Az attraktív útvonalak és a biztonságos infrastruktúra mellett a kerékpárosbarát szolgáltatások fejlesztése is fontos a térség turisztikai vonzerejének növelése érdekében. Az intézkedés egyik célja, hogy a térségben már működő szolgáltatók (szálláshelyek, vendéglátóhelyek, attrakciók) a kerékpáros turisták speciális igényeit kielégítő szolgáltatásokat nyújtsanak. További cél, hogy ezen szolgáltatók egymással, illetve a kerékpár szervizekkel, kölcsönzőkkel, közösségi közlekedési szolgáltatókkal, más aktív túratípusok szolgáltatóival hálózatot alkossanak komplex élménycsomagok kialakítása érdekében. A szálláshelyek, vendéglátóhelyek, attrakciók minősítése a nemzetközi jó gyakorlaton alapuló kritérium rendszer szerint történik, a térségi szolgáltatók tevékenységeit egy koordinátor hangolja össze, tanácsadással segíti és részt vesz a térségi és országos szintű promóciós feladatok ellátásában. Az intézkedés eredményeként a szálláshelyek, vendéglátóhelyek, attrakciók a kerékpárosok igényeit magas szinten képesek kiszolgálni (biztonságos kerékpártárolók, információs- és szervízcsomagok, egyéjszakás tartózkodás, ebike töltés, vízvételi lehetőség stb.), valamint a térségben plusz szolgáltatások is létrejönnek (kerékpár- és csomagszállítás, műszaki segítségnyújtás, kölcsönzés stb.)	
INDIKÁTOR	
• Minősítést igénylő szolgáltatók száma (db) • Minősített szolgáltatók száma a térségben minősítési kategóriánként (db)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
• Érintett vállalkozások számbavétele (rövidtáv) • Szolgáltatói hálózat létrehozása és működtetése (középtáv) • Szolgáltatók ösztönzése a belépésre (folyamatos) • Fenntartás, üzemeltetés (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
Kerékpáros civil szervezetek, térségi vállalkozások, önkormányzatok	

V.4. Marketing, információ és promóció fejlesztése

A Körösök völgye egyik legnagyobb hiányossága a nem megfelelő kommunikáció. A térséget a legerősebb arculati elem a Körösök térségi jelentőségű márkává alakítása helyett a marketing érték elaprózódása jellemzi. Ezek kiküszöbölésére négy intézkedést hoztunk létre.

Az első az **(M1) Körösök völgye márka és arculat építése** mely konkrétan a márka létrehozására és elterjesztésére koncentrál. Kulcsfontosságú, hogy a helyi szereplők elfogadják szükségességét és közreműködjenek ennek kialakításában. A létrehozást követően a térségi kommunikációs feladatokat ellátó szereplők, szervezetek vagy csoportok a későbbiekben képesek ezzel összefogni a terület marketingjét és sokkal szélesebb közönséghez, több célcsoporthoz eljuttatni a Körösök völgye értékeit, vonzerejét, szolgáltatásait és csomagajánlatait. Mindebben kétféle kommunikációs eszköz lehet segítségére, melyekhez külön intézkedések kapcsolódnak.

Egyrészt az **(M2) Offline marketing, információs és promóció** intézkedés, amely kifejezetten az offline kommunikációt hivatott fejleszteni. Ugyan egyre erőteljesebben tevődik át az online világba a marketingtevékenység, de a következő tíz évben egyértelműen látszik, hogy az offline nyomtatott kommunikációnak is fontos szerepe lesz még, így elengedhetetlen ennek kezelése. Emellett nem elhanyagolható szerepe van a TV-nek, a rádióknak, amelyek műsoraikban való megjelenéssel képesek promotálni az adott térséget. Szintén az offline marketing alá tartoznak a különböző információs táblák a térségen belül, amelyek egy-egy attrakciótól egy másik felé irányíthatják az utazóközönséget.

Másrészt az **(M3) Online jelenlét és kommunikáció** intézkedés, amely pedig az online felületeken történő kommunikációs irányokat jelöli ki. Ebbe beletartozik a közösségi média, a véleményvezérekkel készített videóanyagok, a honlapok, hírlevelek és még sok más online felület, amelyek segítségével elérhetőek a potenciális túrázók.

Az utolsó intézkedés tartalmazza az olyan marketingelemeket, mint az értékesítést **(M4) Egyéb marketingelemek** név alatt. Magába foglalja a helyi termékek becsatornázását a kommunikációba, helyi kedvezménykártya, digitális kártya esetleges kialakítását, aktív turisztikai rendezvények és csomagajánlatok kidolgozását.

INTÉZKEDÉS	M.1. Körösök völgye márka és arculat építése
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
A térség egyik legnagyobb problémája, hogy nincs egységes márka és arculat, a Körösök völgye nem egy mindenki számára ismert és elismert turisztikai fogalom, mint az Őrség, a Balaton, a Tisza-tó. Jelen intézkedésnek éppen ezért ennek létrehozása és széleskörű kiterjesztése a célja. Fontos, hogy mindehhez szükség van a helyi szereplők egyetértésére és akaratára, hisz csak úgy lehet egy ilyen térségi léptékű turisztikai márkát fenntartani, ha annak helyi támogatottsága is van. Mindezt úgy, hogy a már meglévő működő nagyobb volumenű több turisztikai területre kiterjedő települési szintű márkákat megtartja és egy térségi aktív turisztikai ernyő alá szervezi azok aktív turisztikailag releváns tényezőit.	
INDIKÁTOR	
- Körösök völgye márka és arculat kidolgozásra kerül (igen/nem) - Márkastratégia elkészül (igen/nem) - Arculatot és márkát használó önkormányzatok és szervezetek száma (db) - Körösök völgye márkát használó weboldalak, közösségi oldalak elérése (fő)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
A Körösök völgye és a hozzá kapcsolódó almárkák fejlesztése arculati elemek megtervezése (rövidtáv)	
ÉRINTETTEK	
Az aktív turizmusban résztvevő állami, civil és piaci szervezetek, önkormányzatok	

INTÉZKEDÉS	M.2. Offline marketing, információ és promóció
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
A térségi nyomtatott kiadványok mellett folyamatos PR tevékenység létrehozása, amely televíziós, rádiós és nyomtatott magazinokban való megjelenést biztosít. Fontos, hogy az attrakcióknál, szolgáltatóknál a helyszínen is rendelkezésre álljanak az információs felületek, útjelző és információs táblák, amelyek képesek biztosítani a pozitív élményeket és segítik a tájékozódást, informálódást. Mivel a térségben jelentős munkaerőhiány van a túravezetőket tekintve, így alternatív megoldásként biztosítani kell az interaktivitást, az információhoz jutást hagyományos offline táblás és térképes felületeken a jelölt útvonalakon.	
INDIKÁTOR	
- Információs táblák száma (db) - Kiadványok, térképek száma (db) - Offline kampányok száma (db /év) - Eladott, vagy ingyenesen elfogyott kiadványok, térképek száma (db) - Műsorok nézőszáma, amelyekben megjelenik a térség (fő)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
- Információs táblák kihelyezése, infopontok kialakítása (rövid és középtáv) - Nyomtatott térképek, turisztikai kiadványok kiadása (rövid és középtáv) - Médiakampányok lefolytatása (folyamatos) - Tartalomgyártás (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
Körösök Völgye Natúrpark, Illetékes Nemzeti Park, A térség aktív turisztikai szolgáltatói, szállás- és vendéglátóhelyei, Kapcsolódó civil szervezetek	

INTÉZKEDÉS	M.3. Online jelenlét és kommunikáció és információ
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
Az online felületek elérési számai egyre jelentősebben növekednek a digitalizációnak köszönhetően. Éppen ezért az intézkedés célja, hogy a közösségi média felületeket és egyéb online felületeket kihasználva növelje a Körösök völgye iránt érdeklődők számát. Cél, hogy létrejöjjön a Körösök völgye értékeit és aktív turisztikai lehetőségeit bemutató egységes honlap, akár már egy most működő honlaphoz kapcsolódva, amely tartalmazza az új arculati elemeket és minden aktív turisztikailag releváns információt, köztük kiemelten a rendelkezésre álló csomagajánlatokat. Mivel a térségben jelentős munkaerőhiány van a túravezetőket tekintve, így biztosítani kell a digitális interaktivitást. Mindezt online QR kódos formában meg lehet oldani a kihelyezett információs táblákon, létre lehet hozni olyan interaktív játékokat, rejtvényeket kincskeresőket, melyek szintén QR kód vezérelt formában végezhetőek.	
INDIKÁTOR	
• Létrejött Körösök völgye honlap felület (igen/nem) • Online kampányok száma (db) • QR kódos információs táblák száma (db) • Aktív turisták száma automata számlálók és szolgáltatók adatai alapján (fő) • QR kódos beolvasások száma (db)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
• Honlap, közösségi média felületek létrehozása (rövidtáv) • Online kampányok lebonyolítása (folyamatos) • Tartalomgyártás (folyamatos) • Működtetés, üzemeltetés (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
Körösök Völgye Natúrpark, A térség aktív turisztikai szolgáltatói, szállás- és vendéglátóhelyei	

INTÉZKEDÉS	M.4. Egyéb marketingelemek
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
Az intézkedés célja a helyi szereplők ösztönzése csomagajánlatok létrehozására, melyek térségi turisztikai digitális kártya segítségével is értékesíthetőek. Egységes térségi turisztikai digitális kártya létrehozása, amely a térségbeérkezőknek, kedvezményeket ad a szolgáltatópontokon. A kártya alapvetően ingyenesen is biztosít minimális kedvezményt, de amennyiben a turista előfizet valamely csomagra nagyobb kedvezményekhez is juthat, pl. ingyenesen használhatja a közösségi közlekedést stb.	
INDIKÁTOR	
• Kidolgozott csomagajánlatok száma (db) • Létrehozott digitális kártyarendszer (igen/nem) • Csomagajánlatokra befizetők száma (fő) • Kártyahasználók/előfizetők száma (fő)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
• Csomagajánlatok kidolgozása és bevezetése (folyamatos) • Kártyarendszer kidolgozása (középtáv) • Fenntartás, üzemeltetés (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
Térség aktív turisztikai szolgáltatói	

V.5. Szervezetfejlesztés – Koordináció és menedzsment

Az intézkedések végrehajtásában nagy szerepet kapnak az állami szereplők mellett a térségi szereplők és a köztük kialakuló együttműködések egyaránt. A következő 10 évben előttünk álló koordináció és menedzsment feladatokat négy intézkedés alá rendeltük be.

Szükséges egy olyan szervezet kijelölése vagy létrehozása, amely kifejezetten a térség szereplőinek összefogására, a térségi kommunikációra és menedzsmentre fókuszál. Ezt szolgálja a **(K1) Térségi aktív turisztikai és márka menedzsment szervezet kijelölése/létrehozása** intézkedés. A térségben ma is vannak olyan szereplők, amelyek ezt képesek lehetnek ellátni. A stratégia feladatának tekinti, hogy ezek között a szereplők között letisztázódjanak a hatáskörök és feladatok és mindenképpen legyen egy központi szereplő, amely összetartja a rendszert.

A fejlesztések és meglévő reáliák karbantartása is le kell, hogy tisztázódjon a térségben a szereplők között, amire a **(K2) Fenntartó szervezetek kijelölése, feladatok letisztázása** intézkedés igyekszik megoldást találni.

A Fejlesztések nyomon követése kulcsfontosságú a jövőbeni tervezés szempontjából és az esetleges jó példákból, hibákból, való tanulás szempontjából egyaránt. Elengedhetetlen tehát, hogy egy olyan monitoring rendszer jöjjön létre, amely pontos adatokat szolgáltat az országos és a térségi koordinátorok számára is. Az adatokból később új fejlesztési irányok bontakozhatnak ki, ami segíti a térség aktív turizmusának fejlődését. Az erre irányuló intézkedés a **(K3) Monitoringrendszer kialakítása** címet viseli.

A menedzsment intézkedéseknek arra is reagálniuk kell, hogy a turizmus a munkaerő számára a COVID járványnak köszönhetően sajnos kevésbé vonzó, ezért a mostaninál is jelentősebb munkaerőhiány is kialakulhat. A szülők jelenleg igyekeznek lebeszélni gyermeküket a turisztikai irányú tanulásról. Ennek következményeit ma még nem érezzük, de 4-5 év múlva, mikor azoknak a diákoknak végezniük kellene, akik ma nem ezt az irányt választották jelentős problémákkal szembesülhetünk. Ennek kivédésére, a hatás csökkentésére már most fel kell készülni és promotálni kell a turisztikai irányú tanulmányokat, valamint átképzési lehetőségeket kell biztosítani a felnőttek számára. A **(K4) Aktív turisztikai tudás fejlesztés, oktatás és képzés** erre kíván reagálni és olyan feladatokat kitűzni, amelyek segíthetnek a turizmus irányába visszaterelni a munkaerőt.

INTÉZKEDÉS	K.1. Térségi aktív turisztikai és márka menedzsment szervezet kijelölése/létrehozása
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
Az intézkedés célja, hogy azonosításra kerüljön az a helyi szervezet, amely minden térségi partner számára releváns, elfogadott, elérhető és megfelelő megoldást nyújt a térségi marketing és a szereplők összefogásának koordinálására az aktív turizmus területén. A kiválasztott térségi szervezet a stratégia végrehajtásban kulcsszerepet kell, hogy vállaljon, ezért kiválasztása fontos pontja a teljes stratégia végrehajtásának szempontjából és az első lépések egyike kell, hogy legyen.	
INDIKÁTOR	
- Kiválasztott vagy létrehozott szervezet letisztázott hatáskörrel és feladatkörrel kijelölésre kerül (igen/nem) - Koordinált térségi kapcsolati hálózatban részt vevők száma (fő) - A szervezet által összefogott, térségi kommunikációban, aktív turisztikai közös gondolkodásban résztvevő partnerek száma (db)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
- Meglévő szervezetek kapacitásainak és kompetenciáinak feltárása, vizsgálata (rövidtáv) - Szervezet kiválasztása, vagy létrehozása (rövidtáv) - Szervezet feladatkörének letisztázása közösen a térség szereplőivel együttműködve (rövidtáv) - Szervezet fenntartása és működtetése (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
A térségi aktív turizmusban érintett összes szereplő	

INTÉZKEDÉS	K.2. Fenntartó szervezetek kijelölése, feladatok letisztázása
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
Az intézkedés célja, hogy minden a stratégiában megjelenő fejlesztésnek hosszú távon tisztázott legyen a működtetője, üzemeltetője, vagy kezelője. A stratégia végrehajtása szempontjából szintén kulcskérdés és az egyik legelső lépés ezen szereplők meghatározása.	
INDIKÁTOR	
- Fenntartó és üzemeltető szereplők száma (db) - Minden létrejövő fejlesztésnek tisztázott a fenntartója üzemeltetője (igen/nem)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
- Meglévő szervezetek kapacitásainak és kompetenciáinak feltárása, vizsgálata (rövidtáv) - Szervezet kiválasztása (rövidtáv) - Szervezet feladatkörének letisztázása (rövidtáv) - Szervezet fenntartása és működtetése (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
A térségi aktív turizmusának fejlesztésében projekt szinten érintett szereplői	

INTÉZKEDÉS	K.3. Monitoringrendszer kialakítása
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
Az intézkedés célja, hogy a megvalósult fejlesztések okozta hatások térségi szinten nyomon követhetőek legyenek. Ennek érdekében az útvonalak, szolgáltatók és attrakciók látogatószámának, forgalmának mérését, adatbázisok építését tűzi ki célul az intézkedés. Az adattal nem mérhető indikátorok kutatással való mérésének előkészítése, meghatározott időközönként.	
INDIKÁTOR	
• Új mérőeszközök száma (db) • Létrejött adatbázisok (db) • Mérőpontok száma (db) • Elérhető adatok típusai (db)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
• Mérési eszközök beszerzése (folyamatos a fejlesztésekhez kapcsolódva) • Adatbázis összeállítása, kezelése, az eredmények kommunikálása (rövidtáv)	
ÉRINTETTEK	
Térségi koordináló szervezet, országos monitoringfeladattal rendelkező szervezetek	

INTÉZKEDÉS	K.4. Aktív turisztikai tudás fejlesztés, oktatás és képzés
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
Az intézkedés célja, hogy megoldásokat fogalmazzon meg a jelentős turisztikai munkaerőhiány kezelésére. A COVID járvány miatti bizalomvesztés okán várhatóan kevesebb új tanuló jelenik meg a turisztikai képzési területeken. A várható létszámcsökkenéséből fakadó problémák kezelése szintén célja az intézkedésnek. Mindezt felnőttképzés és átképzés segítségével igyekszik orvosolni.	
INDIKÁTOR	
• Képzések száma (db) • Tanulók száma (fő) • Képzésen képesítést szerzettek száma (fő)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
• Jogi és egyéb feltételeinek megteremtése (rövidtáv) • Képzések tananyagának összeállítása (rövidtáv) • Képzések meghirdetése és promótálása (folyamatos) • Képzések végrehajtása (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
AÖFK, Térségi koordináló szervezet, MAKETUSZ (pl: kerékpáros túravezetőképzés), MKKSZ vízitúra vezetői képzés stb.	

V.6. Kapcsolódó intézkedések

Az intézkedéscsoport azokat az intézkedéseket foglalja magába, amelyek nem kifejezetten az aktív turizmushoz kötődnek, de komoly segítséget nyújthatnak az aktív turizmus fejlődéséhez. Ez leginkább az aktív turizmus által részben érintett nagyobb forrást igénylő infrastruktúra, vagy közlekedést érintő elemekre vonatkoznak. Ezek javítására két intézkedést foglalmaztunk meg.

A **(KI1) Vízi műtárgyak építése, módosítása** intézkedésbe azok a vízi turizmushoz is kapcsolható komolyabb víziműtárgyberuházásokat célozzák, amelyek megvalósulása kizárólag hosszútávon, komoly tervezési és kivitelezési költségekkel járó fejlesztések keretében valósulhatnak meg. Ha ezek a fejlesztések megvalósulnak a térség vízi turizmusára komoly hatást gyakorolhatnak az átjárhatóság, a hajózhatóság miatt.

A kerékpáros szolgáltatásokhoz hozzátartozik a közösségi közlekedésen történő eszközszállítás is, melyet két intézkedéssel is igyekszünk előre mozdítani. Egyrészt, mivel nagy távolságok vannak az egyes települések között előfordulhat, hogy körtúra helyett a túra végpontjából a kerékpáros haza, vagy a kezdőpontjára esetleg szállására szeretne visszajutni közösségi közlekedéssel. Az **(KI2) Kerékpárszállítás feltételeinek javítása a közösségi közlekedésben** intézkedés reagál ezekre a problémákra.

INTÉZKEDÉS	KI.1. Vízi műtárgyak építése, módosítása
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
Cél, hogy a Körösök és a hozzá szervesen kapcsolódó, aktív turisztikailag fontos egyéb vízfelületek (pl. Élővízcsatorna), egyéb holtágak teljes hosszukban bejárhatóak legyenek akadálymentesen és biztonságosan. Az ehhez szükséges műtárgyrekonstrukciók megvalósuljanak, ezzel új vonzerőt teremtve a térség aktív turizmusa számára.	
Cél továbbá, hogy Szarvas és a Tisza torkolata között a vízfelület szabályozhatóvá váljon.	
INDIKÁTOR	
- Újonnan épült műtárgyak száma (db) - Átalakított műtárgyak száma (db) - Kiszállásmentesen hajózható túraszakaszok hossza (km)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
- Műtárgyak felmérése, szükséges tanulmányok elkészítése (rövidtáv) - Tervezés (középtáv) - Kivitelezés (hosszútáv) - Működtetés üzemeltetés (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
Országos Vízügyi Főosztály, Illetékes Vízügyi Igazgatóság, MKKSZ, Vármegyei és települési önkormányzatok	

INTÉZKEDÉS	KI.2. Kerékpárszállítás feltételeinek javítása a közösségi közlekedésben
TEVÉKENYSÉGEK ÉS CÉLOK	
A közösségi közlekedési eszközökön, már jelenleg is számos frekventált térségbe (Balaton, Tisza-tó) indulnak kerékpárszállításra alkalmas járművek. A Körösök völgye irányába kisebb számban és elsősorban vasúti úton biztosított mindez. Buszon nem megoldott a kerékpárszállítás lehetősége, ennek javítás cél. Természetesen a vasúti kerékpárszállítás további javítása is megjelenik célként. Az intézkedés célja, hogy a vasút mellett a térségen belül közlekedő helyközi buszokra is beszerzésre kerüljenek kerékpártárolók. Ezzel az esetlegesen működésképtelenné vált kerékpárokat is szállíthatják a turisták, valamint a térségen belüli csomagajánlatok között is könnyebben választhatnak, hisz könnyen utazhatnak.	
INDIKÁTOR	
• Kerékpárszállításra alkalmas eszközök száma (db) • Eladott kerékpáros jegyek száma (db)	
FELADATOK, ÜTEMEZÉS	
• Eszközbeszerzés (folyamatos) • Fenntartás Üzemeltetés (folyamatos)	
ÉRINTETTEK	
Közösségi közlekedést biztosító vállalatok	

VI. MEGVALÓSÍTÁSBAN RÉSZTVEVŐK VÁRHATÓ KÖRE

A stratégia közvetlen megvalósítása elsősorban a helyi szereplők feladata. Ennek érdekében szükség van a sok esetben még hiányzó vagy nem megfelelő jogkörrel, hatáskörrel rendelkező térségi menedzsment-koordinátor szervezetek kijelölésére vagy létrehozására. Ezek elsődleges feladata a térségi aktív turizmus tervezése, fejlesztése és üzemeltetése legyen szó infrastruktúráról, szolgáltatásokról, látogató menedzsmentről, kommunikációról vagy marketingről.

A térségi koordinációt érdemes két szintre bontani:

- stratégiai szint: stratégiai döntések meghozatala, fejlesztési irányok kijelölése a térségben releváns döntéshozók, valamint az érintett szakmai- és civil szervezetek, minisztériumok, országos hatáskörű szervezetek, zónabiztosok bevonásával.
- operatív szint: stratégiai döntések operatív végrehajtása, fejlesztések és beruházások lebonyolítása, üzemeltetési feladatok ellátása, térségi marketing és kommunikációs tevékenység végzése.

A térségi stratégiák hatékony megvalósításához a Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégiában kijelölt országos szintű beavatkozásokat is végre kell hajtani, melyeket az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ koordinál. Az országos koordinátor a térségi stratégiák megvalósítását közvetetten módon segíti, a fejlesztésekhez szükséges szabályozási környezet megteremtésével, fejlesztési források feltérképezésével, finanszírozási programok kezdeményezésével, szakmai iránymutatással és támogatással. Ehhez együttműködik az érintett ágazatokért felelős minisztériumokkal, a gazdaságfejlesztési zónák kormánybiztosaival, az MTÜ-vel és az aktív turizmushoz kötődő országos civil- és szakmai szervezetekkel.

Stratégiai-irányító szervezet feladatai:

- Stratégiai döntések meghozatala, fejlesztési irányok kijelölése, operatív feladatok meghatározása
- Térségi érdekek és igények képviselete az országos szintű döntéshozatal felé (kormány, minisztériumok, AÖFK);
- Rendszeres ülések, beszámolók tartása (negyed- vagy félévente);
- Térségi szinten jelentkező problémák, felvetések megtárgyalása szükség szerint továbbítása, előterjesztése az országos szintű döntéshozatal felé;
- Forrásbevonás lehetőségeinek kiaknázása, lobbitevékenység;
- Operatív szervezetek munkájának felügyelete
- Stratégiai partnerek tájékoztatása
- Térséget érintő trendekről, folyamatokról, szabályozási változásokról való tájékozódás, valamint egymás tájékoztatása.

Nem biztos, hogy szükséges új szervezetet létrehozni, egy már meglévő szervezet hatáskörének bővítésével és szervezetfejlesztéssel alkalmas lehet a feladat ellátására (pl. Körösök Völgye Natúrpark). A költségek és erőforrások optimalizálása

érdekében regionális szinten is működhetnek a szervezetek, melyek több térség feladatait is elvégzik.

Operatív szervezet feladatai:

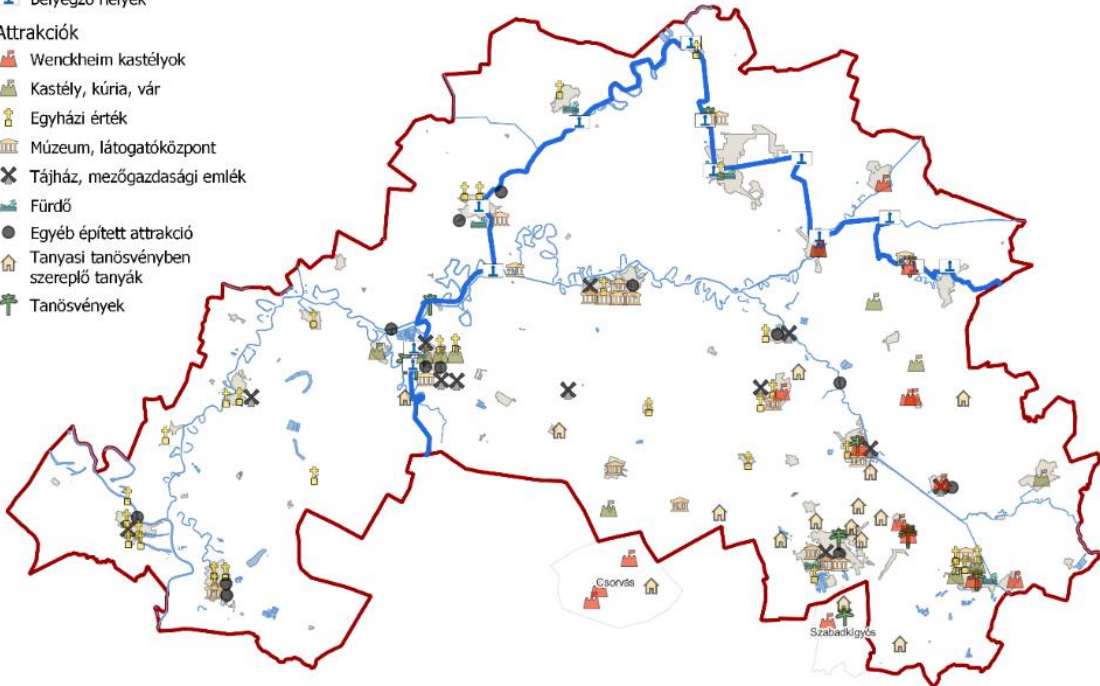
- Fejlesztések és beruházások lebonyolítása, projekt ötletek és javaslatok kidolgozása,
- Pályázás és pályáztatás
- Üzemeltetési és monitoring feladatok ellátása, turisztikai hálózat nyilvántartása,
- Térségi aktív turisztikai szereplők folyamatos tájékoztatása, nyilvántartása, új szereplők bevonása;
- Térségi szinten jelentkező problémák azonosítása, továbbítása a stratégiai-irányító szervezet felé;
- Szakmai tanácsadás, workshopok konferenciák, találkozók, tanulmányutak szervezése, szemléletformálás.
- Térségi szintű marketing és kommunikációs feladatok ellátása, brand építés, csomagajánlatok, túraajánlatok, turisztikai termékek kidolgozása és kijánlása;
- Látogatómenedzsment;

A térségi koordináció operatív szervezete az aktív turizmus térségi és helyi szereplőit, elsősorban az önkormányzatokat, szolgáltatókat, piaci szereplőket fogja össze és fejlesztéseket valósít meg. A vármegyei és települési önkormányzatok, amellett, hogy több esetben a szolgáltatói oldalt is képviselhetik (akár 100% önkormányzati tulajdonú társaságokon keresztül), biztosítják a szükséges környezetet és infrastruktúrát a piaci szereplők, az aktív turisztikai szolgáltatók és a helyi vállalkozások számára. A természetben található infrastruktúra fejlesztése, fenntartása és egyes szolgáltatások megjelenhetnek az illetékes nemzeti park igazgatóságoknál és vízügyi igazgatóságoknál, illetve erdőgazdaságoknál is. Fontos megemlíteni a közutak és kerékpárutak kezelését végző Magyar Közút Zrt-t, illetve a közösségi közlekedés lebonyolításában résztvevő szervezeteket. Bár szerepük közvetett az aktív turizmus egészére nézve, de a stratégiában számos olyan beavatkozás került megfogalmazásra, melyek megvalósításában fontos szerepük van.

Az olyan szervezetek, mint a natúrparkok, geoparkok és a desztinációmenedzsment-szervezetek a térségi látnivalók bemutatásán és népszerűsítésén felül az alulról jövő kezdeményezések felkarolásában, a tagszervezetek érdekeinek képviseletében is fontos szerepet játszanak. Az országos szakmai- és civil szervezetek (különösen a Chernel István Sí és Turisztikai Klaszter, a Magyar Kerékpáros Turisztikai Szövetség, a Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Szövetség, Magyar Víziturisztikai Szövetség és a Magyar Természetjáró Szövetség) valamint a helyi érdekelttségű civil szervezetek konkrét projekteket is képesek megvalósítani, vagy konzorciumi partnerként képesek segíteni a szakmai szempontok érvényesülését. Utóbbiak kisléptékű fejlesztésekben, a projektek fenntartásában, rendezvények szervezésében, marketing tevékenységekben és szemléletformálásban is fontos szerepet tölthetnek be.

I. MELLÉKLET – ÉLMÉNYCSOMAGOK

I.1. Körösvölgyi kék

Élménycsomag neve: Körösvölgyi kék
Érintett túratípus
gyalogos természetjárás
Teljesítés módja
egyéni vagy szervezett módon, jelvénytérítő túramozgalom keretében
Élménycsomag bővebb leírása
Az élménycsomag az Országos Kéktúra tartozó Alföldi Kéktúra térségen áthaladó szakaszait foglalja magában. Ez összesen három szakasz. (5-6-7. szakasz) Jelmagyarázat - Országos Kéktúra nyomvonala - Bélyegző helyek Attrakciók - Wendheim kastélyok - Kastély, kúria, vár - Egyházi érték - Múzeum, látogatóközpont - Tájház, mezőgazdasági emlék - Fürdő - Egyéb épített attrakció - Tanyai tanösvényben szereplő tanyák - Tanösvények
Vonzerők, egyediség
A kéktúra ide eső szakaszán a vonzerőt elsősorban maga a teljesítés generálja. Emellett természetesen megjelennek a kulturális vonzerők, valamint a hegyvidéki típusú túrautakhoz képest kisebb jelentőséggel a természeti vonzerők is.
Útvonalak
Az Országos Kéktúra (OKT) gyalogosan, tetszőleges irányban haladva, tetszőleges hosszúságú szakaszokra bontva, időtartam-korlát nélkül teljesíthető. Az útvonalon pecsétekkel ellátott ellenőrzőpontok találhatóak, amelyeknél az „Országos

Kéktúra útvonalvázlat és igazolófüzet" című kiadvány megfelelő helyére kell pecsételni. A területen áthaladó három szakasz 143 km turistaútból áll és a Dögös-Kákafoki-csatornánál, Békés és Csongrád-Csanád vármegye határán lépi át a térség határát.

Az első pecsételőpont Szarvason a Körösvölgyi Állatparkban található. Szarvasról indulva Mezőtúron keresztül körülbelül 55 km út vezet a Körös gátjain Ecsefalváig. Innen Réhely felé fordul az út és a Túzokrezervátum érintésével, Dévaványán ér véget a hatodik szakasz.

Dévaványáról Körösladányig mezei földutakon, majd a Sebes-Körös gátján folytatódik az út. Keresztezi a Holt-Sebes-Köröst, majd a Vésztő-Mágori Történelmi Emlékhely érintésével a Holt-Sebes-Körös partján érkezik Vésztőre, ahol a vasútállomásnál ér véget a szakasz.

A következő szakasz innen indulva Biharugra felé hagyja el a térséget.

Szükséges fejlesztések:

Fedett naptól és esőtől védő pihenőhelyek a hosszú ideig lakatlan területeken haladó szakaszokon. Jelzésfestés felülvizsgálata.

Célcsoport, nehézség

Alföldi sík jellegéből adódóan elsősorban nem a szintkülönbség, hanem a hossz az, ami próbára teheti a túrázókat. Egyes pihenést biztosító települések között komoly távolságok vannak, amelyek (különösen nyáron) megerőltetőek lehetnek a kezdő túrázók számára. Ugyanakkor mivel a szintkülönbség nem jelentős így, megfelelő felszereléssel és ütemezéssel bárki számára ajánlható a teljesítés.

I.2. Mályvádi körök

Élménycsomag neve: Mályvádi körök

Érintett túratípus

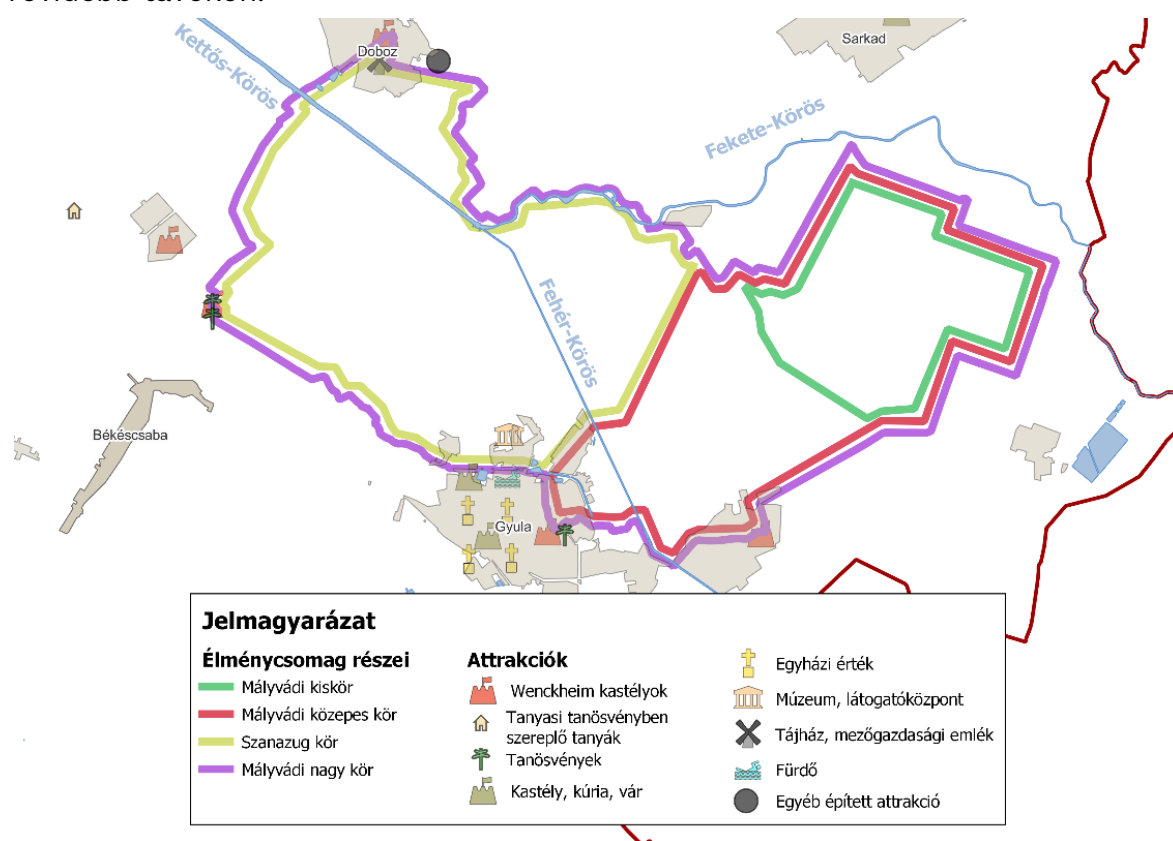
gyalogos, kerékpáros (elsősorban gravel bike vagy mountain bike)

Teljesítés módja

egyéni vagy szervezett módon, instant túra

Élménycsomag bővebb leírása

Az élménycsomag a mályvádi erdő, Szanazug és a Fekete-Körös, Fehér-Körös, Kettős-Körös természeti értékeit mutatja be. Emellett elkalauzol Gyula, Doboz és Békéscsaba-Póstelek épített értékeihez is. A körtúrák hossza 20 és 50 km közöttiek, de lehetőség van az útvonalakon szakaszos túrák lebonyolítására is rövidebb távokon.

Vonzerők, egyediség

Az őstölgyest is magába foglaló mályvádi erdő az Alföld második legnagyobb erdősége. Területéről tiszta időben a Bihari-hegyeket is látni. Keresztül folyik rajta a Fekete-Körös magyarországi szakasza, mely a leginkább szabályozatlanul hagyott folyóink egyike, így a Tiszántúl egyik legérzékenyebb tájává teszi a területet. Az ősi erdőszigetek, Keszi, Bányarét, Törökerdő, Mályvád, Sitka erdeiben megtalálhatóak a korábbi Körös medrek. Rendkívül gazdag vad- és növényállománya miatt vonzó aktív turisztikailag és ökoturisztikailag egyaránt. Az utak mind gyalogosan, mind kerékpárral jól járhatóak, így két túratípus számára is

megfelelő élményeket biztosít. A mályvádi erdő mellett érinti Doboz és Gyula településeket, valamint Békéscsaba kirándulóközpontjaként funkcionáló Póstelket és az azt körülvevő parkerdőt.

Útvonalak

Az élménycsomag egy nagyon rövid, egy rövid, két közepes és egy hosszú távú körtúrát kínál a túrázók számára a Mályvád 55 elnevezésű teljesítménytúra útvonalain.

- **Mályvádi ízelítő**

Az útvonal hossza 12 km. A nyomvonal a Városerdőtől Sitka területig halad a piros jelzésen, majd ugyanezen az úton vissza a kiindulóponthoz.

- **Mályvádi kis kör**

Az útvonal hossza 25 km. Az útvonal majdnem teljes hosszában a piros jelzésen halad. Solymostól az árvízi tározó jelöletlen kb. 5 km-es töltésén juthat vissza a túrázó a Városerdőhöz, vagy útját folytatva a piros jelzésen Gyula központjába is hasonló távon belül eljuthat amennyiben a kör megszakítása mellett dönt.

- **Szanazug kör**

Az útvonal hossza 35 km. Az útvonal Gyuláról a zöld jelzésen halad Póstelekig, majd a piros jelzésen folytatódik Doboz felé a Városerdőig. Innen ismét a zöld jelzésen juthat vissza Gyulára a túrázóközönség.

- **Mályvádi közepes kör**

Az útvonal hossza 35 km. Az útvonal a Gyula és Városerdő közötti szakasztól eltekintve, amely a zöld jelzésen fut végig a piros jelzésen halad és Városerdőtől egy hosszabb kört leírva, az őstölgyest is érintve ér vissza Gyulára.

- **Mályvádi nagy kör**

Az útvonal hossza 55 km. Az útvonal Gyuláról indulva Póstelekig a zöld jelzésen fut, majd a piros jelzésen Póstelektől Városerdőn át jut el a mályvádi erdő területére, ahonnan félkört leírva érkezik vissza Gyulára.

- **Szakasztúrák**

Póstelek, Doboz, Városerdő és Gyula között szabadon kombinálható rövid szakasztúrákat teljesíthetnek a túrázók. 5-15 km közötti távokon.

Szükséges fejlesztések: Erdei pihenőhelyek, vízvételi lehetőségek, útvonalkarbantartás.

Nem fejlesztés, de fontos, hogy a területen folyó vadászati tevékenységgel kompromisszum szülessen az erdő látogatási idejének korlátozását illetően.

Célcsoport, nehézség

A túrák alapvetően a hosszabb túrákat kedvelő gyalogostúrázóknak és a terepen is magabiztosan kerékpározóknak szólnak, hisz nagyobb köröket írnak le, sokszor vizenyős területeken. A hosszabb túrák a 16–50 év közötti korosztályoknak szólnak, míg a rövidebb szakasztúrák az idősebb korosztályoknak is megfelelőek lehetnek, főként ebike-al.

I.3. Wenckheim körök

Élménycsomag neve: Wenckheim körök

Érintett túratípus

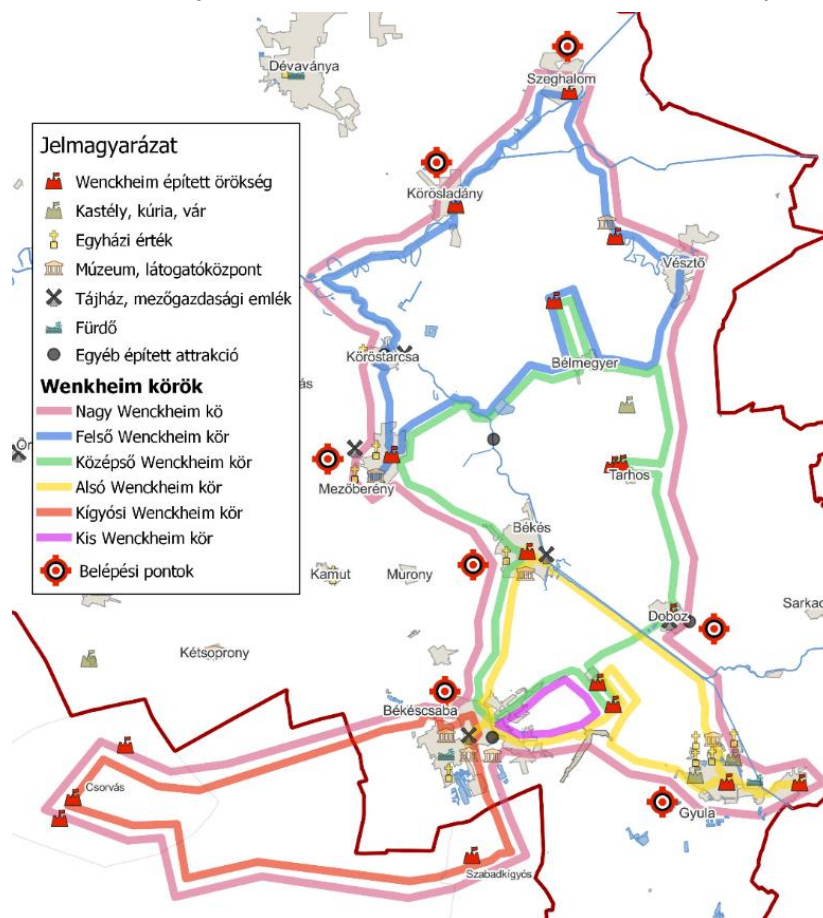
kerékpáros (országúti, trekking, e-bike, országúti kerékpárral elsősorban a gátkoronát nem érintő útvonalak javasoltak)

Teljesítés módja

egyéni vagy szervezett módon, instant túra, vándortábor

Élménycsomag bővebb leírása

Az élménycsomag kifejezetten a történelmi és kulturális értékek köré épül, a Wenckheim család kastélyait, korábbi birtokait kiemelve és kerékpárral körbejárva.

Vonzerők, egyediség

Turisztikai szempontból jelentős a Wenckheim család építészeti hagyatéka, mely Békés megyében 17 kastélyt foglal magában. Ezek nagyrésze a térségen belül vagy annak határában található. A kastélyok mellett olyan fontosabb helyszínek is találhatóak és beköthetőek, mint a Vésztő-Mágor Történelmi Emlékhely vagy a Körösök összefolyása. A Körösök önmagukban szintén egyedi vonzerőt generálnak, akár csak a kulturális értékekben gazdag települések, amelyeken áthaladnak a túrák.

Útvonalak

Az élménycsomag hosszabb és rövidebb túrákat is lehetővé tesz. A körtúrák kombinálhatóak és egymást követő több napon külön-külön is teljesíthetőek. Az útvonalakra általánosan elmondható, hogy síkvidéki területeken futnak, ezért teljesítésük csupán a hosszukból fakadóan igényel állóképességet.

- **Nagy Wenckheim kör**

A túraútvonal hossza kb. 200 km. Érinti a Wenckheim család építészeti hagyatékának nagyrészét. Gyakorlatlan kerékpáros túrázók számára minimum 2-3 nap a teljesítése.

- **Felső Wenckheim kör**

A túraútvonal hossza kb. 90 km. Egy nap alatt teljesíthető 6-9 órányi tekeréssel tempótól függően, kevésbé edzett túrázók számára könnyen szétbontható több napos túrára is, mivel sok kistelepülést érint, amelyekben kisebb apartman jellegű szállások elérhetőek. Az útvonal több mint fele (Szeghalom-Körösladány-Köröstarcsa-Mezőberény) gátkoronán és kerékpárutakon fut másik része alacsony vagy közepes forgalmú közúton.

- **Középső Wenckheim kör**

A túraútvonal hossza kb. 90 km. A Felső Wenckheim körrel megegyezők az útvonal jellemzői. Kiépült kerékpárúton fut Doboz-Békéscsaba-Békés-Mezőberény szakaszon, Doboz-Tarhos-Bélmegyer-Mezőberény szakaszon pedig alacsony forgalmú közúton halad a körtúra nyomvonala. Békésen és Békéscsabán színvonalasabb szállások is elérhetőek több napos szétbontás esetén.

- **Alsó Wenckheim kör**

A túraútvonal hossza kb. 60 km. 3-5 óra alatt teljesíthető a kör tempótól és edzettségtől függően. Jól kiépült kerékpárúton és murvás, földes gátkoronán, haladó utak jellemzik.

- **Kígyósi Wenckheim kör**

A túraútvonal hossza kb. 60 km. A körtúra elhagyja a lehatárolt térséget, azonban a Szabadkígyóson és Csorváson található kastélyok miatt mindenképpen szerepeltetni szükséges ebben az élménycsomagban. A túra nagy részén rendelkezésre áll kiépített kerékpárút. Ez alól a Szabadkígyós és Csorvás közötti rész kivétel, ahol alacsonyabb forgalmú közúton szükséges a haladás. 3-5 óra alatt teljesíthető a kör tempótól és edzettségtől függően.

- **Kis Wenckheim kör**

A túraútvonal hossza kb. 20 km. Nagyrészt már jelenleg is jól kiépült kerékpárúton halad az út, valamint gátkoronákon.

Szükséges fejlesztések:

Gátkoronán futó utak minőségfejlesztése, kitáblázás, kastélyoknál szolgáltatás nélküli egyszerű pihenőhely kialakítása

Kerékpárosbarát szálláshelyek, vendéglátóhelyek minősítése, fejlesztése, szolgáltatók bevonása, túravezetés szervezése, self service pontok kialakítása

Célcsoport, nehézség

A rövidebb túrák minden korosztály számára teljesíthetőek a domborzat szelídsége miatt, ugyanez igaz a közepes hosszúságú 60 km-es távokra is. Igaz itt már ajánlott az idősebbeknek e-bike használata. A leghosszabb kör kifejezetten többnapos túrázók számára, bikepackinget űzők és hosszútávkedvelő országúti kerékpárosok számára releváns.

I.4. Körös Csillag

Élménycsomag neve: Körös Csillag

Érintett túratípus

Kerékpáros

Teljesítés módja

Egy vagy több napos csillagtúra keretében teljesíthető túrák, egyénileg, csoportosan, vagy szervezeten. A túrák útvonala szabadon összeállítható a rendelkezésre álló kerékpárutakon és kerékpározható alacsony forgalmú közutakon a csillagtúrák kiindulótelepüléséről.

Élménycsomag bővebb leírása

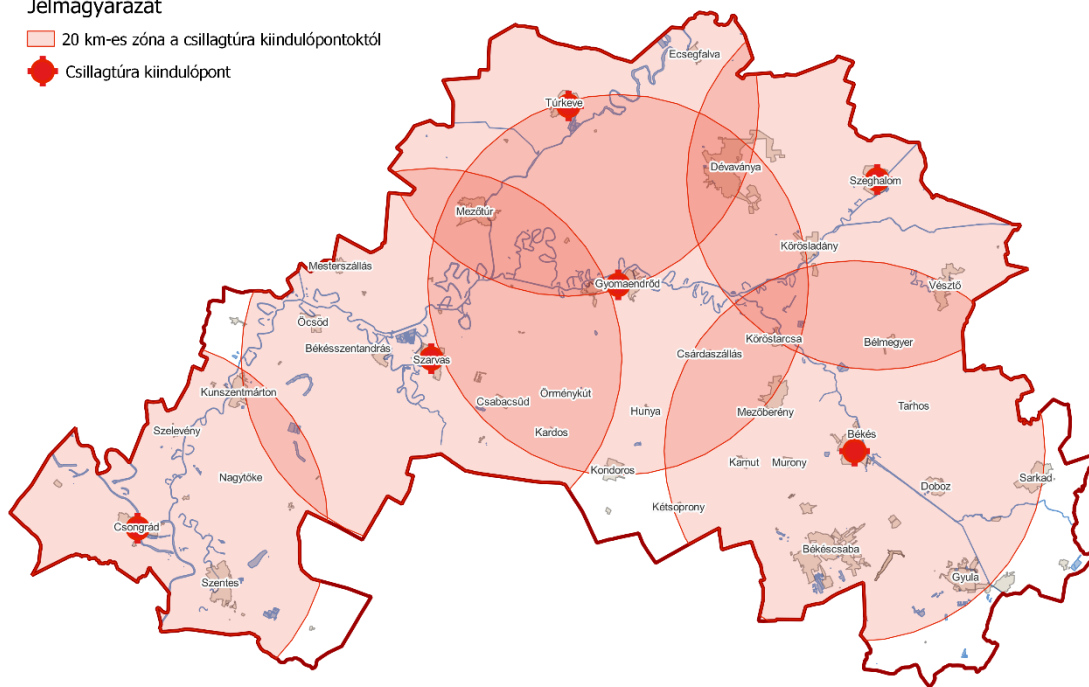
A Körösök völgyében számos település alkalmas a csillagtúrák kiindulópontjának. Jelen élménycsomag csillagtúra kiindulópontként azonosítja Csongrád, Szarvas, Gyomaendrőd, Békés, Szeghalom valamint Kunszentmárton, Mezőtúr, Köröstarcsa, Gyula városait. Elsősorban azért ezeket a településeket, mert mindegyik megfelelő vonzerővel rendelkező vízfolyás partján fekszik, körülbelül egyforma távolságra vannak egymástól és az ezekről indított 20 km körüli túrák képesek lefedni az egész térséget.

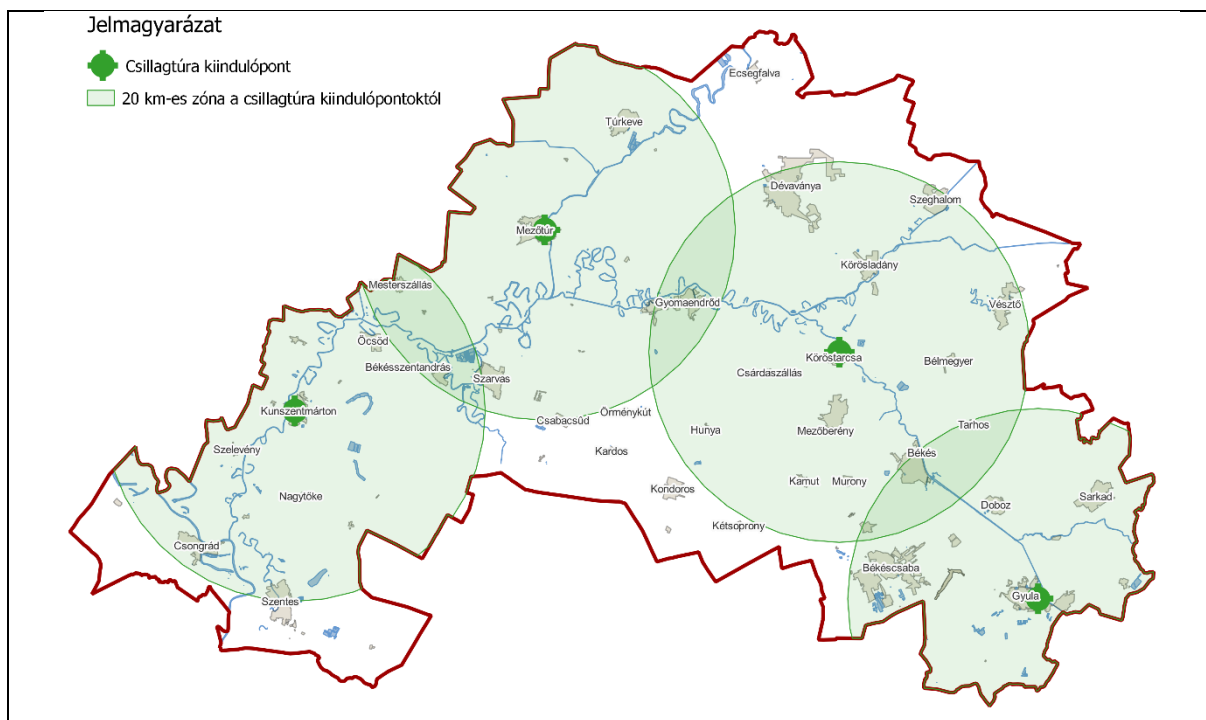
Jelmagyarázat

20 km-es zóna a csillagtúra kiindulópontoktól

Csillagtúra kiindulópont

Útvonalak

A térségi kerékpárúthálózat közepesen fejlettnak mondható, ami lehetővé teszi, a kötetlen csillagtúrázást a szélrózsa majd minden irányába az említett településekről. Természetesen további fejlesztésekre még szükség van annak érdekében, hogy minden irányba megfelelő minőségű és biztonságos útvonal álljon a túrázók rendelkezésére.

Szükséges fejlesztések:

Gátkoronán haladó utak fejlesztésével a folyómenti települések összekötése

Kunszentmárton-Békésszentandrás

Szentes-Szarvas

Szarvas-Gyomaendrőd

Gyomaendrőd-Mezőtúr

Gyomaendrőd-Csárdaszállás

Sarkad-Doboz

Doboz-Békéscsaba

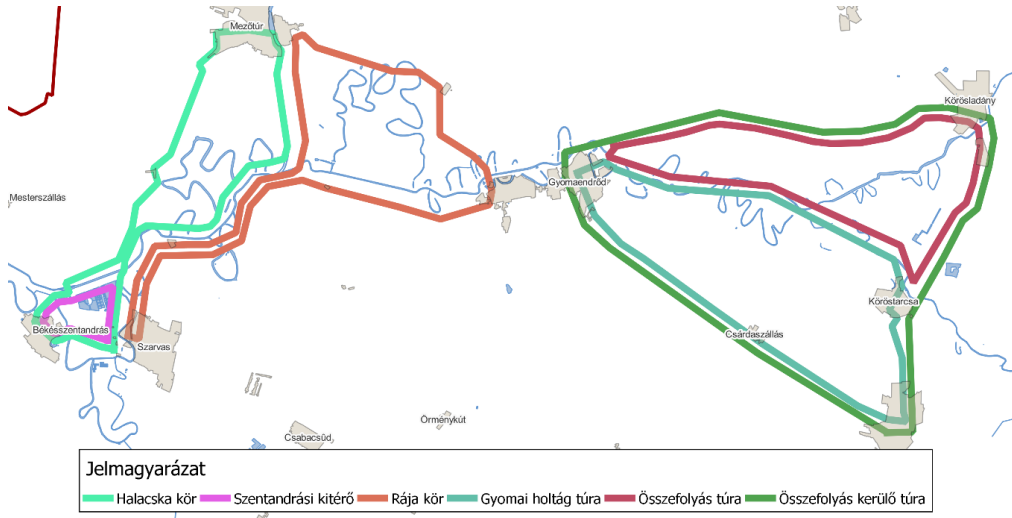
Doboz-Tarhos

Békés-Tarhos

Célcsoport, nehézség

Az élménycsomag könnyű szakaszokat foglal magában a domborzat miatt, így a kezdőktől a gyakorlott kerékpáros túrázóig, bármely célcsoport számára ideálisak. A túrák a kiindulópontoktól oda és vissza 1-1 nap alatt teljesíthetők és szabadon variálhatóak

I.5. Kitekintés a Körösökről

Élménycsomag neve: Kitekintés a Körösökről
Érintett túratípus
Kerékpáros turizmus
Teljesítés módja
Egyénileg, vagy szervezett keretek között kerékpárral (elsősorban trekking, gravel), e-kerékpárral, vándortábor
Élménycsomag bővebb leírása
A Körösök völgyének gerincét alkotó gátkorona íve kiváló alapját képezheti olyan egynapos kerékpártúráknak, melyek betekintést engednek a Körösök vízi világába, egyben kitekintést nyújtanak a folyótól távolabb lévő települések irányába is, így kulturális kikapcsolódásra is lehetőséget nyújtanak, mindezt aktívan, kerékpáron. Jelmagyarázat - Halacska kör - Szentandrási kitérő - Rája kör - Gyomai holtág túra - Összefolyás túra - Összefolyás kerülő túra
Vonzerők, egyediség
A Körösök térségében hirdetett kerékpártúrák választéka erősen lekorlátozódik a nagyobb települések közvetlen környezetére. A legtöbb túraajánló kiindulópontja Békéscsaba, pedig a gátkorona mentén számos olyan települést és természeti látnivalót találunk, amelyek érdemesek egy egynapos kerékpártúra keretében aktív kikapcsolódás beiktatására. Az élménycsomag különlegessége, hogy a körtúrák önmagukban is fél-egynapos programként funkcionálnak, azonban mivel a belépőpontok egymástól mért távolsága elenyésző, akár egymást követő napokon több ilyen túra is beépíthető az utazásba.
Útvonalak
A körtúrák központi települései nyugatról kelet felé haladva Békésszentandrás, Szarvas, Gyomaendrőd és Köröstarcsa. A köztük futó gátkorona adja a túrák gerincét, ahonnan a kitekintések megvalósulnak. 1. Halacska-kör Szarvas-Mezőtúr-Békésszentandrás-Szarvas (kb. 45 km) Kiindulópontunk a szarvasi Körösvölgyi Látogatóközpont és Állatpark. A túra közel 50 kilométer hosszú ezért, ha egy nap alatt szeretnénk teljesíteni, akkor a kerékpározásra kerül a hangsúly. Ha kulturális attrakciókat is szeretnénk beiktatni (szarvasi arborétum,

Körös-Maros Nemzeti Park Látogatóközpont, MiniMagyarország, Tessedik Sámuel Múzeum), akkor a túrát akár kétnaposra is tervezhetjük, mezőtúri megállóval. Ily módon akár a mezőtúri gyógyfürdőben is jut idő egy kis kikapcsolódásra. A túra átlagos kerékpártudással bárki elindulhat.

2. Tavas kör

Szarvas-Békésszentandrás-Szarvas (kb. 10 km)

A túra a Halacska kör rövidebb alternatívájaként a Szarvas és Mezőtúr között emelkedő gáton elkanyarodik nyugat felé, és a halastavak mellett Békésszentandrás felé veszi az irányt, ahonnan kiépített kerékpárúton tér vissza a kiindulóra.

3. Rája kör

Szarvas-Gyomaendrőd-Mezőtúr-Szarvas (kb. 57 km)

A túra nevét a rájára emlékeztető útvonalrajz után kapta. A túra a gátkoronán fut Szarvasról Gyomaendrődig, majd a Peres holtágat megkerülve Mezőtúrra ér, ahonnan szintén a gáton, ám ezúttal a Körös túloldalán kanyarodik vissza Szarvas felé.

4. Gyomai holtág túra

Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Mezőberény-Köröstarcsa-Gyomaendrőd (40 km)

A holtágairól híres Gyomaendrődön bármerre kalandozunk, nem érhet csalódás, de a Hantostéri holtágat mindenképp érdemes útba ejteni. A város keleti részén fekvő Gyoma és Csárdaszállás között békés mezőkön vezet az út. Csárdaszállás tanyavilágától folytassuk utunkat délkelet felé, majd Mezőberénynél kanyarodjunk rá a Köröstarcsa felé vezető kerékpárútra. A Hármaskörös hídján a túra egyik látványos pihenőpontja, innen kelet felé pedig a térség egyik legszebb, forgalomtól és a településektől távol eső szakasza következik a Félhalmi-holtág mentén. A gáton egyenes út vezet vissza Gyomaendrődre.

5. Összefolyás túra

Gyomaendrőd-Köröstarcsa-Körösladány-Gyomaendrőd (kb. 40 km)

A gyomai holtágtúrának gyakorlatilag a tükörképe mind hosszban, mind futásban ez a túra.

6. Összefolyás kerülő túra

Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Mezőberény-Köröstarcsa-Körösladány-Gyomaendrőd (kb. 60 km)

A Körösöktől kicsit távolabb haladva elsősorban a települések látnivalóira fókuszál a túra. Látnivalókban kevésbé gazdag, mivel nem a folyómentén fut, ugyanakkor kiváló lehetőségeket nyújt a térség településeinek felfedezésére.

A túrák több ponton is tartalmazzanak olyan szakaszokat, melyeken még nem, vagy nem végig vezet kerékpárút, illetve helyenként közutakon vezet.

A térség kerékpáros turisztikai potenciálját több helyen is erősítené a kerékpárúthálózat bővülése.

Szükséges fejlesztések:

Szarvas-Gyomaendrőd kerékpárút

Gyomaendrőd és Mezőtúr összekötése a Peresi-Holt-Körös mentén

Békéscsaba és Murony között előkészítési fázisban van a kerékpárút tervezése, de innen érdemes lenne a hálózatoság szempontját figyelembe véve nagyobb települések felé Békés vagy Mezőberény) folytatni azt.

Célcsoport, nehézség

A körtúrák minden korosztály számára teljesíthetőek általában egy napos program keretében. A domborzati viszonyok miatt egyáltalán nem megerőltetőek a túrák, de a kevésbé edzetteknek az e-bike megfelelő választás lehet a terhelés csökkentésére.

I.6. Három város körtúra

Élménycsomag neve: Három város körtúra

Érintett túratípus

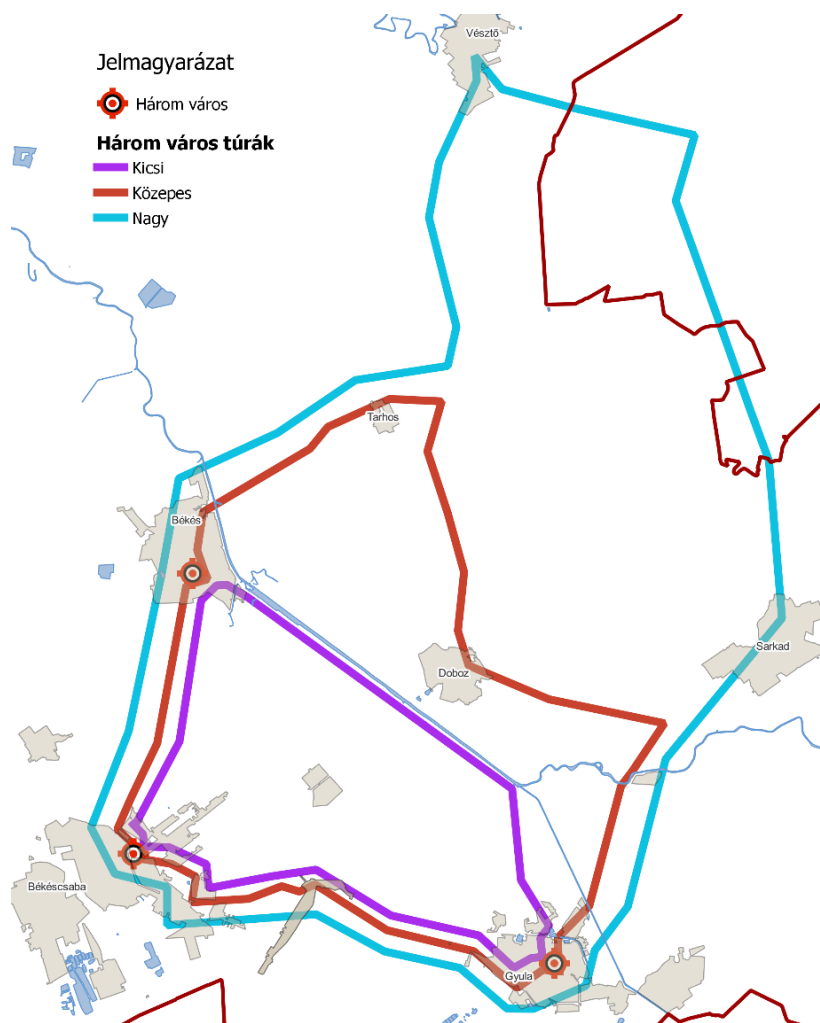
Kerékpáros

Teljesítés módja

A táv hossza miatt elsősorban egyénileg, vagy csoportosan akár önmagában, akár más turisztikai tevékenységet kiegészítő jelleggel teljesíthető túrák kerékpárral (elsősorban trekking, gravel), e-kerékpárral. Alkalmas vándortáborok . Alkalmas vándortáborok, osztálykirándulások útvonalaként is.

Élménycsomag bővebb leírása

Az élménycsomag a Békés-Békéscsaba-Gyula városhármas köré épül. Elsődleges célja olyan turisták bevonása a kerékpáros körtúrázásba, akik elsődlegesen nem aktív turisztikai célzattal érkeztek a három város térségébe. A túrák során a környék látnivalóit és a Körösöket érintve könnyed túrát tehetnek a túrázók, gyakorlottság és edzettség szerint válogatva a kicsi, közepes és nagy körök kínálatából.

Vonzerők, egyediség

A túrák vonzerejét elsősorban a három város által kínált kulturális, természeti és egyéb attrakciók adják. A fürdő- és egészségturizmusban résztvevők számára megfelelő plusz szabadidős elfoglaltságot nyújt, amennyiben ráuntak a hagyományos pihenésre és kipróbálnák a felfedezéssel egybekötött aktív pihenést is. A három városban folyó kulturális programoknak is megfelelő kiegészítője lehet, akár versenyek, is szervezhetőek párhuzamosan ezekkel a rendezvényekkel.

Útvonalak

Az útvonalak körülbelül 70-80%-a jól kiépített kerékpárutakon halad. A térségen belül a három város környéki kerékpárutak a leginkább fejlettek. Az útvonalak nehézsége alacsony szintű, bárki számára megfelelő aktív pihenést biztosítanak. Az útvonalak nagy része biztonságos a kiépült kerékpárútnak köszönhetően, így a kezdő túrázók számára is alkalmasak.

- **Kicsi kör**

A kicsi kör körülbelül 40 km-es megállásokkal 3-4 óra alatt kényelmes tempóban teljesíthető. A kicsi kör kizárólag a három várost érinti, így ez a nem aktív turisztikai célzattal érkezők számára a leginkább releváns túra.

- **Közepes kör**

A közepes kör bevonja Doboz és Tarhos településeket is, körülbelül 60 km-es kört ír le, mely már minimum fél napos program kényelmes tempóban.

- **Nagy kör**

A nagy kör a három város mellett Sarkad, Vésztő és Tarhos településeket is érinti, ezzel bevonva őket a turizmusba. Az összességében 90 km-es táv már egy egész napos túra, mely elsősorban a gyakorlottabb túrázóknak javasolt.

Szükséges fejlesztések:

A hiányzó szakaszokon kerékpárút építése és kitáblázás szükséges.

Kerékpárkölszönző hálózat létrehozása és üzemeltetése

Megfelelő számú esőbeálló és pihenő építése az útvonalak mentén.

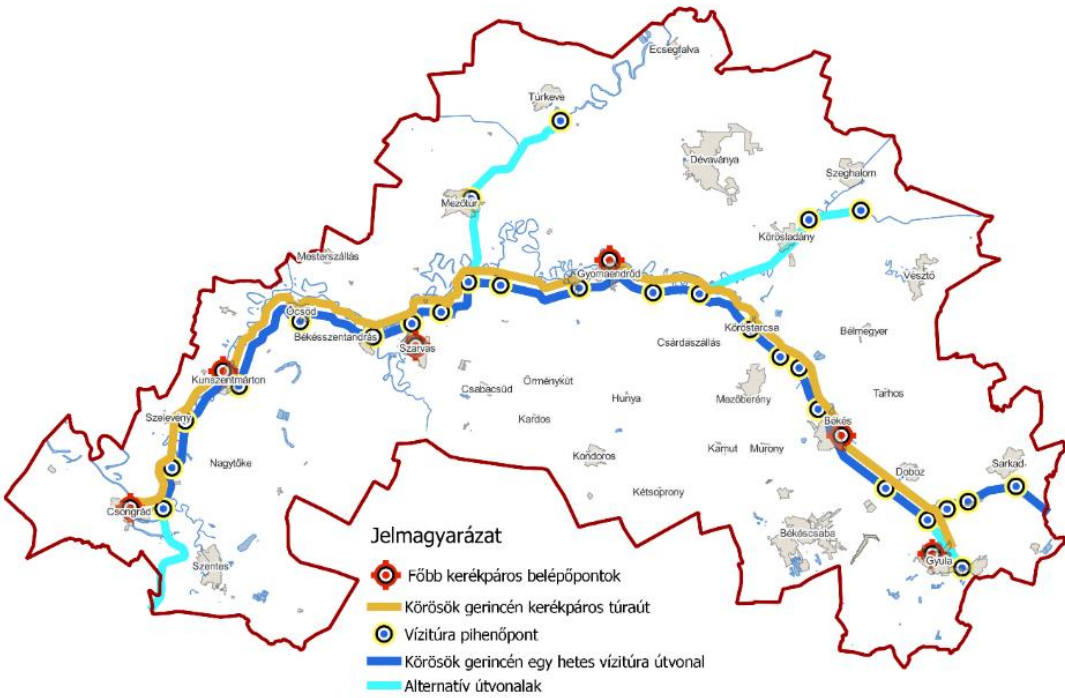
Kerékpáros barát szolgáltatói hálózathoz való csatlakozás ösztönzése az útvonalak mentén működő szolgáltatók körében.

Célcsoport, nehézség

Az élménycsomag minden korosztályú és edzettségi szintű túrázó számára megfelelő kínálatot nyújt a különböző hosszúságú távokkal. A nem aktív turisztikai céllal érkező idősebb korosztályokba tartozók számára e-bike-al is könnyedén teljesíthető akár a kicsi akár a közepes túra.

Mivel nagyrészt kerékpárutakon futnak az útvonalak a gyermekek számára is biztonságos túrázás biztosítható, ezért családok számára is megfelelő kikapcsolódást nyújt a három város körtúrákon való részvétel.

I.7. A Körösök gerincén

Élménycsomag neve: A Körösök gerincén
Érintett túratípus
Kerékpáros turizmus, vízi turizmus, lovas turizmus
Teljesítés módja
Kerékpárral (trekking, gravel), e-kerékpárral és lóháton a gátkoronán, vízi úton kajakokkal, kenuval a vízen evezve. A lovas túrázók számámra az útvonal releváns, ám szolgáltatók híján elsősorban saját ellátásról és logisztikáról gondoskodva egyénileg teljesíthető több napos nomád túra keretében.
Élménycsomag bővebb leírása
A Körösök gátkoronáján végigvezető útvonal a Körösök völgyének kerékpáros és víziturisztikai "gerince", mely számos természeti és épített örökséget fűz fel. Az útvonal mentén tömegközlekedéssel és autóval is könnyen megközelíthető városok láncolata helyezkedik el. Főbb belépési lehetőségek kerékpárral: Csongrád, Kunszentmárton, Szarvas, Gyomaendrőd, Békés, Gyula. Vízi úton mivel hosszútávú túráról van szó érdemes valamely főágba becsatlakozó folyó (Hortobágy-Berettyó, Sebes-Körös, Fehér-Körös, Fekete-Körös) felső szakaszáról indulni. A pihenőpontok sok esetben csak egy stéget/sólyát, padokat és asztalokat, esőbeállót takarnak, ahol a túrázó kicsit kinyújtóztathatja végtagjait, meghúzódhat az árnyékban. Nagyobb pihenőpontok a nagyobb településeken relevánsak, itt érdemes mérlegelni a szolgáltatópontra helyet adó épület, konténer kihelyezését, fejlesztését is.
 Jelmagyarázat - Főbb kerékpáros belépőpontok - Körösök gerincén kerékpáros túraút - Vízitúra pihenőpont - Körösök gerincén egy hetes vízitúra útvonal - Alternatív útvonalak

Vonzerők, egyediség

A Körösök és mellékfolyóik élővilága testközelből figyelhető meg az út során. A táj változatosságát a városi zsongást váltó tanyavilág nyugalma, a lakott településeken kívül pedig a természetközeli vizes élőhelyek közel érintetlensége és nyugalma adja. A természeti értékeken felül a Körösök városainak épített örökségei - templomai, középkori városrészei, kastélyai - is tartogatnak érdekes látnivalókat az ide érkezőknek.

Útvonalak

A kerékpáros útvonal nyugatról kelet felé haladva Csongrádnál érinti először a térséget, és a Kunszentmárton-Öcsöd-Gyomaendrőd-Köröstarcsa-Békés-Gyula tengelyen halad végig. A töltésen vezető döngölt útfelület trekking vagy gravel típusú kerékpárral ajánlott, de természetesen hegyikerékpárral is jól járható. Országúti kerékpár használata nem javasolt. A Csongrádtól Gyuláig tartó szakasz kb. 130 kilométer, ami kerékpáron ülve a hol döngölt, hol murvás-köves, hol aszfaltozott útnak köszönhetően többnek érződhet.

Vízi úton épp ellenkező irányból indulva Sarkadról, vagy Gyuláról evezhet le a turista egészen Csongrádig. Az út vízen sokkal lassabban járható, mint két keréken, ezért a térség felfedezésével körülbelül 7 napot vesz igénybe, ezért útközben szállásra van szükség.

Szükséges fejlesztések:

A kerékpáros és vízi megállóhelyek a teljes út során összefűzhetőek, releváns helyszíneken érdemes a lovasok számára is kialakítani a szükséges eszközöket.

Többségében nincs szükség nagy beruházásra, információs, és tájékozódásra alkalmas táblákat ki kell helyezni. A kiszállópontok nagy része mobil olcsó műanyagstéggel, vagy betonsólyával megoldható.

Nagyobb jobban felszerelt kiszállópontokra a nagyobb településeken van csak szükség, ahol a turisták elhagyhatják a hajót és körülnézhetnek a településen, szolgáltatásokat vehetnek igénybe.

A pihenőhelyeket időt álló, vandálbiztos paddal, asztallal és esőbeállóval szükséges ellátni. Az összefolyásoknál szigeteknél a pihenőket össze lehet kötni attrakciókkal, mint vízitanösvények, vagy az összefolyásoknál kilátó.

Célcsoport, nehézség

A Körösök gátkoronáján az egynapos kerékpáros végighaladás felkészültebb túrázók számára ajánlott a túra hossza miatt. Két-három napos teljesítése azonban akár családosoknak és az idősebb korosztály számára is tökéletes választás e-bikkel, vagy sima kerékpárral egyaránt. Mivel az út során megfelelő sűrűségben találhatóak szállá

A Sebes-Körös egyes szakaszainak kivételével a folyók teljes hossza szelíd vízi túrázásra ad lehetőséget, ami megfelelő lehet a családok, gyermekek számára, de minden korosztály megtalálhatja benne a maga számára releváns élményeket. A szállások elsősorban kempingeket takarnak, de magasabb színvonalúak is elérhetőek a parttól távolabb.

I.8. Szabad Körös

Élménycsomag neve: Napos Körös

Érintett túratípus

Vízi turizmus, kerékpáros turizmus, lovas turizmus

Teljesítés módja

Kerékpárral (trekking, gravel), e-kerékpárral és lóháton a gátkoronán, vízi úton kajakkal, kenuval a vízen evezve.

A lovas túrázók számámra az útvonal releváns, ám szolgáltatók híján elsősorban saját ellátásról és logisztikáról gondoskodva egyénileg teljesíthető egy, vagy több napos nomád túra keretében.

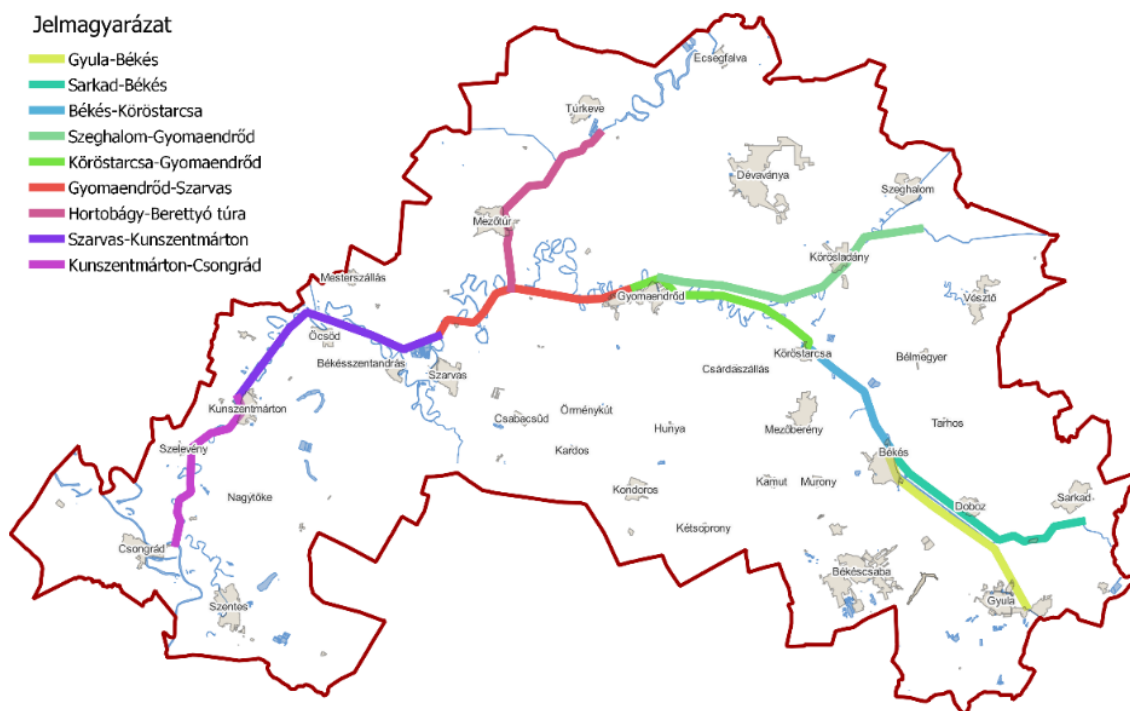
Élménycsomag bővebb leírása

Az élménycsomag a Körösök gerincének élménycsomag útvonalának feldarabolásával 1-1 napos túrákat kínál a Körösök gátkoronáján, valamint a vízen. Az egynapos túrákat összekapcsolva akár többnapos elfoglaltságra is alkalmasak a túraszakaszok. Ennek variálhatósága igen nagy, így külön élménycsomagban nem szükséges kifejtetni a több napos túrákat, hisz annak alapjai a tetszőlegesen összeállítható egynapos túrák, amelyeket ez az élménycsomag tartalmaz.

Főbb belépési lehetőségek Sarkad, Gyula, Békés, Szeghalom, Köröstarcsa, Gyomaendrőd, Túrkeve, Szarvas, Kunszentmárton

Jelmagyarázat

- Gyula-Békés
- Sarkad-Békés
- Békés-Köröstarcsa
- Szeghalom-Gyomaendrőd
- Köröstarcsa-Gyomaendrőd
- Gyomaendrőd-Szarvas
- Hortobágy-Berettyó túra
- Szarvas-Kunszentmárton
- Kunszentmárton-Csongrád

Vonzerők, egyediség

Ahogy az élménycsomag neve is mutatja, a legnagyobb vonzerő a szabadság, a szabadon variálható túrák, melyek az egy napos túrákból szabadon összeállíthatóak, akár 2-3, vagy akár ennél is több napos túrákká. A vonzerőhöz

emellett természetesen itt is a Körösök járulnak hozzá leginkább, valamint a Körösök mentén fekvő települések kulturális és épített értékei.

Útvonalak

Az útvonalak 15 és 30 km közötti távolságokat foglalnak magukba a következő települések között:

- Gyula-Békés
- Sarkad-Békés
- Békés-Köröstarcsa
- Szeghalom-Gyomaendrőd
- Köröstarcsa-Gyomaendrőd
- Gyomaendrőd-Szarvas
- Túrkeve-Szarvas
- Szarvas-Kunszentmárton
- Kunszentmárton-Csongrád

A szakaszok vízen és lóháton 1-1- nap alatt, míg kerékpárral fél nap alatt teljesíthetőek. Az egymás után lévő szakaszokat összekapcsolva szabadon növelhetőek a túrák időtartamai és hosszai.

Szükséges fejlesztések:

Táblázás, a vízen való tájékozódás könnyítése

Megállópontok a Körösök Gerincén élménycsomagban megfogalmazottakkal azonos szisztéma szerint.

Biztonsági kockázatot jelentő uszadékok, bedőlt fák eltávolítása

Célcsoport, nehézség

A Körösök gátkoronáján az élménycsomagban szereplő szakaszok bárki számára ajánlhatóak és könnyedén teljesíthetőek, emellett szabadon variálhatóak is. A vízitúrázásra és a lovas túrázásra ez ugyanígy igaz.

A lovasok közül a szolgáltatók hiánya miatt elsősorban a nomád lovas túrázást előnyben részesítők számára releváns, akiknek kevésbé fontos a megfelelő szállás és akár vadkempingezésre is hajlandóak a folyó mentén.

A Sebes-Körös egyes szakaszainak kivételével a folyók teljes hossza szelíd vízi túrázásra ad lehetőséget, ami megfelelő lehet a családok, gyermekek számára, de minden korosztály megtalálhatja benne a maga számára releváns élményeket.

I.9. Holtág túrák

Élménycsomag neve: Holtág túrák

Érintett túratípus

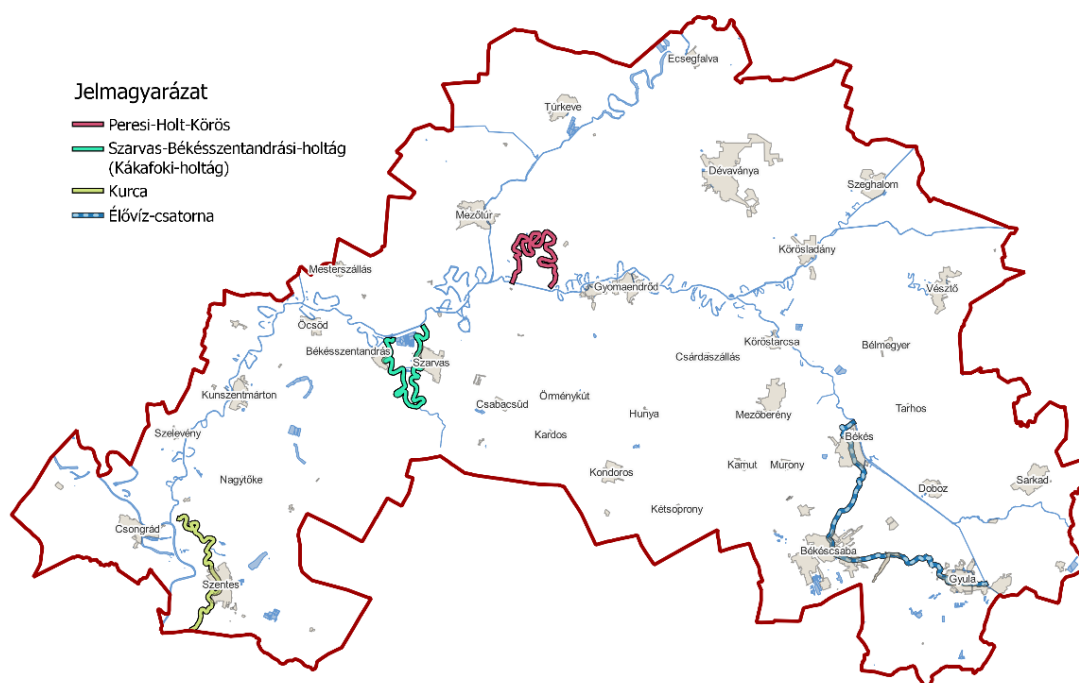
Vízi turizmus

Teljesítés módja

Szervezett vagy egyéni túrák keretében vízi úton evezve

Élménycsomag bővebb leírása

Az élménycsomag középpontjában a Körösök mentén lévő vízi turisztikai szempontból értékes holtágak állnak. A holtágak egynapos túrák keretében végig evezhetőek, amennyiben megfelelő a meder és az Élővíz-csatorna esetében a műtárgyak átjárhatósága.

Vonzerők, egyediség

A holtágak egyedi hangulattal rendelkeznek, mely nyugalmat áraszt magából. Mivel alapvetően álló, vagy nagyon lassú folyású vizekről beszélünk még a szelídségéről híres Körösök főágától is könnyebben evezhetőek és igazán természetközeli élményeket biztosítanak. A természetközeli helyek vízi úton való felfedezése egybeköthető a holtágakra gyakran jellemző horgászturizmussal, vagy a körösök menti kerékpározással is.

Az Élővíz-csatorna és a Kurca emellett településeket is érint, így egészen különleges szolgáltatásokat nyújthat az erre evezőknek (pl. vízi útról is megközelíthető vendéglátók stb.).

Útvonalak

Az élménycsomag négy potenciálisan nagy turisztikai értékkel bíró holtágra épül melyek jelenlegi állapotukban ugyanakkor nem minden esetben hajózhatóak akadálytalanul.

- **Peresi-Holt-Körös**

Gyomaendrőd és a Hortobágy-Berettyó torkolata között található. A holtág hossza kb. 27 km. A holtágot szinte teljes hosszában nyaralók és horgászati célú szabadidős házak szegélyezik. A vízfelület nem tartalmaz elágazásokat ezért a gyakorlatlan túrázóknak sem kell tartaniuk attól, hogy eltévednek.

- **Szarvas-Békésszentandrás-holtág**

A holtágot a köznyelv gyakran Kákafoki-holtágként említi. A túrázók előtt két lehetőség áll rendelkezésre egy rövidebb és egy hosszabb túra keretében. A Rövidebb túra kb. 15 km, a hosszabb kb. 30 km. A rövidebb túrán az Erzsébet liget és a Körösvölgyi Állatpark között van lehetőség levágni a hosszabb túra plusz 15 km-es kanyarulatát. Erre a holtágra is jellemző, hogy sok a nyaraló és horgászlat a partján, az eltévedés gyakorlatilag itt is lehetetlen.

- **Kurca**

A Kurca térségen belül futó szakasza kb. 22 km és Mindszent település mellett torkollik a Tiszába. Teljes hossza kb 38 km. Jelenleg sok a nehezen átjárható műtárgy (hidak), ami miatt elsősorban szakaszos túrákra és edzés jellegű tevékenységekre ajánlott. Ugyanakkor azok, akik számára nem jelent gondot a hajó kézzel átemelése a műtárgyaknál, teljes hosszában végig evezhetik.

- **Élővíz-csatorna**

Az Élővíz-csatorna Gyula-Békéscsaba és Békés városait köti össze kb. 38 km-es vízi úton. A Kurcához hasonlóan itt is számos műtárggyal kell számolniuk a túrázóknak és ezért többször van szükség átemelésekre. A csatorna mentén kerékpárút is fut így a túrák könnyen összekapcsolhatóak kerékpártúrákkal is.

Szükséges fejlesztések:

- Műtárgyak átjárhatóságának biztosítása
- Átemelők kiépítése
- Mederkotrás, vízellátás biztosítása a főágról.
- A főágról való behajózás biztosítása szűk, csak víziturisztikai eszközökkel átjárható csatornán keresztül.
- Úszó, vízen lebegő aktív turisztikai szállások kialakítása.

Célcsoport, nehézség

A holtágak jellemzően állóvizek, esetleg lassúfolyású vizek, így minden korosztálynak előképzettség nélkül ajánlott. Egyes holtágak esetében szinte végig lakott, vagy épített környezet mellett haladhatunk, ami a biztonságérzetét növeli a kezdő túrázóknak is. Ezt követően a kezdők élő vízfelületen is magabiztosabban ülnek hajóba.

A területek alapvetően védett területekre koncentrálódnak, ahol a mezőgazdasági tevékenység nem lehetséges. Ennél fogva szabadon belovagolhatóak, ahol erre külön nincs természetvédelmi szempontból korlátozás. Konkrét útvonalak kijelölése nem javasolt, mert a lovak megszabott útvonalra koncentrálásával a tiprásból fakadó degradáció is koncentrálódik, ami környezetileg kevésbé fenntartható a sérülékeny védett területeken fekvő természetes gyepeken. Elsősorban csillagtúrára alkalmasak a területek az ott található lovardákból kiindulva. Szarvas esetében hosszútávon a körtúra kialakítása is lehetséges lehet, amennyiben megfelelő átkelési lehetőségek vannak a közutakon és a különböző öntözőcsatornákon.

Szükséges fejlesztések:

- A területek ugyan rendelkezésre állnak, de kevés a szolgáltató és a túravezető, azok kihasználására.
- A helyi szolgáltatások ösztönzése és fejlesztése a lovastúrák érdekében szükséges.
- Hosszabb túrák esetében a tanyákkal együttműködve megállópontok, pihenőhelyek is létrehozhatóak, elsősorban a Szarvas-Szentes tengelyen
- A vadátjárók hasznosításának vizsgálata is indokolt lehet a közutakon való átkeléshez.

Célcsoport, nehézség

A lovas túrázás alapvetően jól meghatározott célcsoportot szólít meg, mivel a tereplovaglás csak gyakorlott lovasoknak engedélyezett, így jelentősen leszűkíti azoknak a körét, akik részt vehetnek ilyen jellegű túrákon. A célcsoport elsősorban a 15-60 éves, gyakorlott lovasok. A terep nehézségi szintje alacsony.

I.11. Vágtázó Körös

Élménycsomag neve: Vágtázó Körös

Érintett túratípus

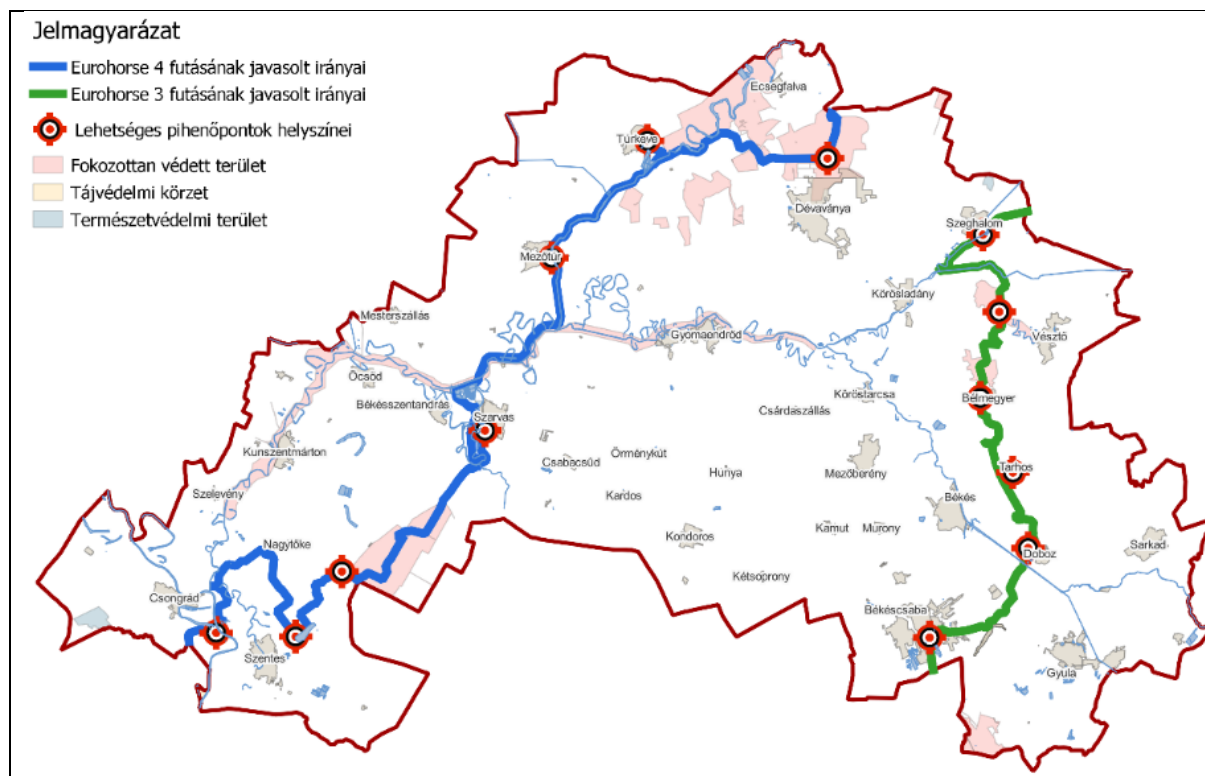
Lovas turizmus

Teljesítés módja

Elsősorban magas színvonalú lovas túraszolgáltató által szervezett több napos vezetett túrák keretében, de egyénileg is van lehetőség saját lóval, saját felelősségre, nomád túra keretében.

Élménycsomag bővebb leírása

Jelen élménycsomag hosszútávon lehet releváns, mivel jelenleg sem megfelelő szolgáltatói hálózat, sem megfelelő úthálózat nem áll rendelkezésre. A hosszútávú lovastúrázáshoz komoly előképzettség és felkészülés igényelt, mind a szolgáltató, mind a túrázó, mind a lovak számára, ezért bár az előzetesen térképen jelölt utak sok esetben védett területeken futnak a túrázók alacsony számából fakadó degradáció mértéke alacsonyan marad. A lovaglás fenntarthatóan végezhető ezeken a területeken.

Vonzerők, egyediség

A túrautak különlegességét a védett egyedi élővilággal rendelkező puszták és a Körösök adják, melyek szabadon belovagolhatóak.

Útvonalak

Az élménycsomagban jelölt útvonalak a javasolt futást jelölik. Pontos kijelölést megelőzően mindenképpen szükséges megvizsgálni a vízfelületek és a forgalmas közutak átjárhatóságának kérdéseit és ez alapján módosítani a térképen jelölt lehetséges útvonalakat. Az élménycsomag a már korábban előzetesen kijelölt EuroHorse útvonalak igazítását tűzte ki céljául.

A lehetséges pihenőpontok egyben kerékpáros vagy vízi pihenőpontok is, így külön fejlesztésre nincs szükség megtervezésükkor gondolni kell a lovas túratípus igényeire is, hogy

Szükséges fejlesztések:

Ki kell emelni, hogy az élménycsomagban szereplő útvonalaknak és pihenőpontoknak a fejlesztése soft formában megvalósítandó. Mivel legtöbb esetben a szükséges utak adottak, ezeket fejleszteni nem szükséges. A mezőgazdasági és egyéb földutak hálózata az egész térséget lefedi.

Vannak azonban olyan vízfolyások, melyeken a lovas átkelés nehézkes, ugyanez igaz a nagyforgalmú főutakra is. Ezeknél minden esetben meg kell vizsgálni az alternatívákat és az útvonalat ennek megfelelően igazítani szükséges.

Kevés a szolgáltató és a túravezető. Ösztönzésük nélkülözhetetlen az élménycsomag életképességéhez.

Külön lovas pihenőhely kialakítása csak a lovas szolgáltatópontokon indokolt. Egyéb esetben a kerékpáros megállóhelyekkel összeköthetőek, melyek

kialakításakor hosszútávon gondolni kell a lovas túrázók igényeire is (Lóitató vályú, széna rövidtávú tárolására alkalmas hely kialakítása, padok, árnyék). Ezek azért szükségesek, hogy a hosszútávú túrákat szervező szolgáltatók előre ki tudják helyezni a ló ellátásához szükséges szénát, vizet stb.

Célcsoport, nehézség

A lovas túrázás alapvetően jól meghatározott célcsoportot szólít meg, mivel a tereplovaglás csak gyakorlott lovasoknak engedélyezett, így jelentősen leszűkíti azoknak a körét, akik részt vehetnek ilyen jellegű túrákon. A célcsoport elsősorban a 15-60 éves, gyakorlott lovasok. A terep nehézségi szintje alacsony.

II. MELLÉKLET – AKCIÓTERÜLETEK, PROJEKTJAVASLATOK

A mellékletben szereplő projektek 2020-ban kerültek összegyűjtésre a térségi partnerektől és az akkor aktuális állapotokat, fejlesztési ötleteket tükrözik. A stratégia átdolgozása során a projekteket tartalmazó munkarész nem került átdolgozásra. Ugyanakkor az információvesztés elkerülése érdekében fontosnak tartjuk, hogy a stratégia mellékleteként, strukturáltan megjelenjenek, hisz a későbbiekben jó kiindulóalapot adhatnak a stratégia céljainak megvalósításához, megfelelő források rendelkezésre állása esetén.

A stratégia elsődleges feladata a térség fejlesztéséhez szükséges fejlesztési irányok meghatározása és a beavatkozási területek azonosítása, az ehhez kapcsolódó projektgenerálás a megvalósítás része. Ennek megfelelően a javasolt projektlista nem végleges, a későbbiekben generált projektek, fejlesztési igények ugyanakkora relevanciával bírnak, mint a stratégia mellékletében jelenleg szereplők, amennyiben illeszkednek a stratégia céljaihoz és intézkedéseihez.

A felvázolt projektek megvalósítása hazai és Európai Unió források felhasználásával történhet és sok esetben túlmutat az Európai Unió 2021-2027 közötti pénzügyi támogatási ciklusán, ezért a korábbi 2020-as ütemezés és költségbecslés nem került feltüntetésre. Megvalósítás esetén ezek újragondolására is szükség van.

A források elaprózódásának elkerülése érdekében a tervezés során felmerülő projektötletek szűrésre és csoportosításra kerültek. Ezek a szempontok az alábbiakat foglalták magukba:

- Fejlettség - (Projekt előkészítettsége)
- Relevancia – (Térségi adottságokhoz való illeszkedés)
- Illeszthetőség – (Más elsősorban aktív-, ökoturisztikai-, turisztikai fejlesztésekhez való kapcsolhatóság)
- Vonzerőképesség – (Turisták megszólításának hatékonysága)
- Üzemeltethetőség – (Gazdasági fenntarthatóság)
- Kreativitás – (Innovatív tartalom, egyedi elemek)
- Jelentőség – (A térség aktív és általános értelemben vett turizmusán belüli jelentőség)
- Fenntarthatóság – (Környezeti fenntarthatóság)
- Közösségi kohézió – (Társadalmi fenntarthatóság)
- Tematika – (A projektben felvázolt tartalom meghatározása, és ennek alapján a célcsoportok tematikus meghatározása)

A projektek a beérkezett adatlapok tartalma alapján értékelésre kerültek a fent bemutatott szempontok alapján. Ezalapján a nem kifejezetten aktív turisztikai célú fejlesztések, illetve a többségében általános települési és nem aktív turisztikai infrastruktúrához köthető elemeket tartalmazó projektötletek kiszűrésre kerültek. Ezek megvalósítása más, nem célzottan aktív turisztikai forrásokból javasolt, témájukat tekintve kevésbé illeszthetőek jelen stratégia keretei közé. A projektek értelésénél fontos szempont volt, hogy a fenntarthatósági problémákat tartalmazó projektek, a már létező alternatívával rendelkező projektek kikerültek a stratégia fókuszából.

A stratégia céljaihoz és intézkedéseihez illeszkedő és a pontozási szempontrendszernek minden téren megfelelő projektek további osztályozásra

kerültek. Ezek alól kivételt képeznek a Békés-Békéscsaba-Gyula városokat összekötő Élővíz csatorna nem tisztán aktív turisztikai fejlesztéseket tartalmazó projektjei, melyek egy kiemelt projektcsomagba kerültek. Az ebben a projektcsomagban szereplő projektek tovább gondolására akkor lesz lehetőség, ha projektcsomag megvalósíthatóságát vizsgáló részletes tanulmány elkészül. A projektcsomag megvalósulása komoly vonzerőt jelenthet a térség turizmusa, különösen az aktív turizmus szempontjából, ehhez azonban aktív turisztikai fejlesztések mellett olyan feladatok végrehajtására is szükség van, melyek a mederkarbantartáshoz és korrekciókhoz, esetleg hidak átalakításához kötődnek. Ennél fogva nem tisztán aktív turisztikai forrásból megvalósíthatóak, de fontosságuk miatt jelen stratégia is kiemelten kezeli és támogatja. Ezen programcsomag volumenében és forrásigényét tekintve olyan magas értéket képvisel, hogy szükséges annak ütemezése, prioritások mentén történő szakaszolása. Hasonló projektekről beszélhetünk a nagyobb műtárgyak esetében is, melyek fejlesztése szintén jelentős hatással lehet egyes folyószakaszokra, azok biztonságos és kényelmes túrázhatóságára.

Csoportosítási alapelvek

A szűrés után a stratégiába illeszkedő és a szempontrendszer szerint is releváns projektek területi bontásra kerültek. A területi bontás alapját a területi célok adták, melyek négy részre osztják a térséget. A négy területi egység mellett a térségi szintű hálózatos projektek, az élővízcsatorna, illetve a műtárgyak szerepelnek külön csoportban, ezek mellett egyes településekhez vagy akcióterülethez kapcsolódó, pontszerű projektek lettek összerendezve.

A négy területi egységen (Felső-Körös, Körös-Sárrét, Körös-mente, Körösszög) belüli csoportosítás során több szempont is figyelembe vettünk. A projektek egy részénél önálló projektekről beszélhetünk, melyek alapvetően pont szerűek, de megfelelő kommunikációval és infrastruktúrafejlesztéssel be lehet kötni őket a térségi aktív turisztikai hálózatokba. Ezek elsősorban attrakció, vagy szolgáltatásfejlesztést tartalmazó projektek.

A négy területi egységen belül az egymásra épülő, vagy egy jól lehatárolható helyszín (akár egy település) köré csoportosuló projektek egy csoportba, vagy akcióterület alá rendeződtek. A térség jellemzője, hogy a belépési pontok alapvetően a vízparton lévő üdülőövezetekhez vagy településrészekhez kapcsolódnak. Ezeket a településrészeket több projekt ötlet is a fókuszába helyezte, így az ilyen típusú akcióterületek kijelölése adta magát (Szanazug, Dánfok). Gyula vagy Gyomaendrőd esetében települési szinten került megállapításra az akcióterület, mivel az érintett projektek egymás energiáira épülnek, vagy egymást erősítik, amennyiben megvalósulnak. Itt jellemzően a projektelemek távolabb helyezkednek el egymástól, mint az üdülőövezetekre fókuszáló akcióterületeken, de a projektek közötti összefüggés indokolja az akcióterületi lehatárolást.

Nagyobb térségi léptékben megállapításra kerültek hálózatos projektek, amelyek több egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből állnak és a térség egészére vagy annak jelentős részére kiterjednek. Az ide sorolt projektek átnyúlnak a négy területi egységen, nem települési szinten, hanem térségi szinten gondolkodnak. Ezekben a projektelekben a projektelemek jellemzően önálló pontszerű fejlesztésként nem, vagy sokkal kevésbé lennének képesek megállni a helyüket, hálózatba szervezve azonban az egész térség meghatározó projektjeivé válnak. A projektelemek így jellemzően egy együttműködő rendszer elemeit képezik.

Hálózatos fejlesztések

Kerékpáros hálózat fejlesztése

- Megállópont fejlesztés a Wenckheim kerékpáros túraútvonalon
- Kerékpáros pihenőhelyek és gátórházak egészséges ivóvízzel való ellátása
- Kerékpáros túrávonalhálózat kialakítása – útvonaljelölés és pihenőpontok kialakítása a Körösök Völgyében

Vízi hálózat fejlesztése

- Multimodális pihenőpontok kialakítása a Körösök Völgyében
- Hajózási kitűzési jelek telepítése
- Körösök - a torkolatok és a kilátók folyója
- Vízi turizmus fejlesztése a Hortobágy-Berettyó mentén
- Békési Kishajó Kikötő aktív turisztikai fogadópontra való kiépítése
- Gyomaendrőd Sport- és Kishajókikötő
- Kunszentmárton Város aktív turisztikai projekt

Tanyák a Körös körül

- Élmény a vidéki élet! - Élmenygazdaságok kialakítása, fejlesztése

Szervezetfejlesztés

- Szervezetfejlesztés a Körösök Völgye Natúrparkban

Akcióterületek

1

Szanazug

- attrakció és komplex szolgáltatásfejlesztés a Körösök találkozásánál, Szanazug vonzerejének növelése
- Ökoturisztikai túraútvonal felújítása Doboz - Sámson vára - Szanazug túraútvonal mentén, új turisztikai attrakciók életrehozása
- Kerékpárút és infrastruktúrájának kiépítése Doboz - Szanazug között
- Bringás, vízi, és gyalogtúra pihenőhely és információs központ Doboz- Szanazugban

2

Dánfok

- Turistafogadás feltételeinek fejlesztése - Infrastruktúra fejlesztés

3

Gyula

- Erdei utak felújítása és túraútvonaljelölések frissítése, Nordic walking pontok kialakítása, útvonalak kialakítása a Mátyvadi és a Kisököri erdőben

4

Gyomaendrőd

- Gyomaendrőd komplex aktív turisztikai szolgáltatás és infrastruktúra fejlesztése (Multifunkciós kerékpáros kiszolgáló épület pihenőhely, horgászhely kialakítása a Fűzfás zug partján)
- Ifjúsági tábor fejlesztése
- Turisztikai kerékpárutak fejlesztése

5

Túrkeve

- Tematikus tanösvények bővítése
- Fekete István Oktatóközpont szolgáltatásainak fejlesztése
- Csejt-pusztai madárvárta kialakítása

6

Szentes

- Dózsá-ház túrabázis fejlesztése
- Magyartési Ifjúsági Tábor fejlesztése

7

Körös-torok

- Körös-toroki gyermektábor területén található épület és faházak felújítása, hajó és kerékpártároló létesítése
- Csongrádi gyalogtúraútvonalak kapcsolódása az Eurovelo 11 kerékpárhálózathoz mentén
- Víz a Tisza - turisztikai fejlesztés Csongrádon a Tisza és Holt-Tisza mentén
- Körös-menti Lombkorona sétány - Fűzön-Vízen át
- Körös-torok aktív turisztikai infrastruktúra és szolgáltatás fejlesztése

Élővíz csatorna fejlesztése

1. Élővíz csatorna megvalósíthatósági tanulmány készítése
2. Turistafogadás feltételeinek fejlesztése
 - Infrastruktúra fejlesztés-Dánfok II.
 - Infrastruktúra fejlesztés-Dánfok III.
3. Körös - csatorna aktív turisztikai fejlesztése
 - 1. szakasz - Családbarát, aktív turisztikai élmények egy alföldi város szívében
 - 2. szakasz - Családbarát, aktív turisztikai élmények egy alföldi városban
 - 3. szakasz - Vadregényes Körös-csatorna
4. Békéscsaba a hidak városa
5. Élővíz csatorna, egy Zöld folyosó három város között
6. Ó-Fehér-Körös gyulai szakaszának rehabilitációja
7. Ó-Fehér-Körös 4,8 km-es gyulai szakaszának hajózhatóvá tétele
8. Az Ó-Fehér-Körös Kisökörijárás és belváros közötti partszakaszán sétány kialakítása

Vízügyi projektek

1. A Bökényi duzzasztómű és hajószilip rekonstrukciója
2. A Szarvasi szivornyák mellé hajószilip és rávezető csatorna építése
3. Kajak-Kenu, és kishajó átemelő hely a Körösladányi Duzzasztónál

...

Egyéb projektek

1

Doboz

- Kerékpárút és infrastruktúrájának kiépítése Doboz Kettős Körös hídjától - Dobozig

2

Körösök Völgye Natúrpark Egyesület

- Wenckheim-Széchenyi tanösvény megújítása és fejlesztése Pósteleken
- Körösök Völgye Aktív- és Ökoturisztikai Regionális Információs Pont fejlesztése

3

Szeghalom

- Várhelyi tábor és környékének fejlesztése - Aktív turisztikai fejlesztések Szeghalom-Várhely területén
- Az önkormányzati tulajdonú rekultivált területen ökotó kialakítása

4

Körösladány

- Körösladányi szabadstrand és kishajókikötő - Körösladányi vizitúra táborhely és kajak kenu kikötő és csónaktároló öböl kialakítása

5

Köröstarcsa

- Köröstarcsa Kishajó- és csónakkikötő fejlesztése

6

Mezőberény

- Mezőberényi Medvefejes-tó rehabilitása

7

Mezőtúr

- Aquatúr- Mezőtúr
- Családi- és ifjúsági, Aktív- és Ökoturisztikai Centrum

II.1. Akcióterületek

II.1.1. Szanazug Akcióterület

PA1	Attrakció és komplex szolgáltatásfejlesztés a Körösök találkozásánál, Szanazug vonzerejének növelése
Projekt rövid ismertetése	A projekt célja Szanazug településrész és üdülőkörzet komplex szolgáltatásfejlesztése, amivel az ide érkező aktív turisták számára releváns környezetet, megfelelő szolgáltatásokat biztosítanak.
Tevékenység	• Strand eszközállományának bővítése és tereprendezés • Kamerarendszer kiépítése • Játsszótér és közösségi tér fejlesztése • Nyilvános illemhelyek mosdók felújítása • Térvilágítás kiépítése • Információstáblák kihelyezése és információs pont létrehozása
Közreműködő Partner	Doboz Nagyközség Önkormányzata
Helyszín	• Szanazug

PA2	Ökoturisztikai túraútvonal felújítása Doboz – Sámson vára – Szanazug túraútvonal mentén, új turisztikai attrakciók életre hívása
Projekt rövid ismertetése	A Sámson vár egy Árpád kori földvár, mely Doboz közigazgatási területén a Holt-Körös kanyarulatában található. A földvárat kijelölt túraútvonalon meg lehet közelíteni Szanazug és Doboz irányából is ártéri erdő jellegű természetes tájon keresztül. A túraút alkalmas a történelmi és a természeti környezet bemutatására is és gyalogosan elérhetővé teszi a Szanazugban található kölcsönzési pontot. Doboz településén belül a túraút egy kastélyparkhoz vezet, mely szintén attraktív eleme lehet ennek a szakasznak. A cél a már meglévő túraútvonal felújítása, attraktivitásának növelése. Sámson rönkvár felújítása, játékos tanösvény kialakítása Szanazugtól a várig. Természetfotós les kialakítása. A kastélyparkban található hidak (4db), felépítmények renoválása. Napelemes világítás kialakítása. Információs táblák telepítése 4 helyszínen. Pihenőpontokon padok, asztalok, esőbeálló, hulladékgyűjtők elhelyezése. Egységes arculat megtervezése.
Tevékenység	• 1 db tanösvény 6,2 km • Sámson várának felújítása • 2 ponton esőbeálló, 2 asztal, 4 pad, 2 szemetes, 10 db információs tábla, fotókunyhó 1 db, 4 híd felújítása a kastélyparkban, 8 db információs tábla, 10 db pad és szemetes a kastélyparkban • Kastélypark felújítása a Wenckheim család történetének bemutatását szolgáló elemekkel attraktivitásának növelése • Hobbifotózásra alkalmas helyszínek kialakítása
Közreműködő Partner	Doboz Nagyközség Önkormányzata
Helyszín	• Doboz nagyközség közigazgatási területe, Szanazug

PA3	Doboz – Szanazug közötti kerékpárút és infrastruktúrájának kiépítése
Projekt rövid ismertetése	A kerékpáros turizmus fejlesztése a Körösök völgyében, Békés vármegye turisztikai kerékpárhálózatának bővítése, további fejlesztéssel, a Wenckheim és a nemzetközi hálózatba való becsatlakozás lehetőségét adja. A Doboz — Szanazug közt elkészülő nyomvonal közvetlen kapcsolatot nyújt a turisták számára Doboz község épített és kulturális örökségének megtekintéséhez, illetve Szanazug természeti értékeinek feltárásához. A kerékpárút Gyula idegenforgalmába is bekapcsolódást jelent, új attrakciók elérhetőségét segítve az aktív turizmus kedvelőinek (pl: Gyula — Városerdő — Szanazug - Doboz - Szanazug - Kettős-Körös komp - Gyula). Az eszközváltás lehetősége is adott a turisták számára a Szanazugban működő Lapátos Vizi megállóhelyen (kajak, kenu bérlésének lehetősége).
Tevékenység	• Doboz — Szanazug közt 3000 méteren a települést és az üdülőfalut összekötő kerékpárút kialakítása. • Információs táblák kihelyezése. • Pihenőpont, esőbeálló, szervízpont kialakítása (Szanazug - Ibolya utca)
Közreműködő Partner	Doboz Nagyközség Önkormányzata
Helyszín	• Doboz Nagyközség külterülete, Szanazug

PA4	Bringás, vízi, és gyalogtúra pihenőhely és információs központ Doboz-Szanazugban.
Projekt rövid ismertetése	A szanazugi helyszín Gyulától 6 km-re, Békéstől 10 km-re, Békéscsabától 15 km-re található. Ez a három Közép-Békési település egészen egyedülálló módon közvetlen összeköttetésben áll egymással, és Szanazuggal is közúton, gyalogúton, kerékpárúton, és víziúton is. A fejlesztésre javasolt zöld övezeti ingatlan terület egyik vége az üdülő övezet szilárd burkolatú „főútja” mentén, a másik vége pedig közvetlenül a gát (árvízvédelmi töltés) tövében a bringás, vízitúrás és a gyalogtúrás útvonalak találkozási pontján helyezkedik el. Ezért az, szinte minden oldalról jól elérhető, és megközelíthető. Fontos, hogy a fejlesztendő telek, a folyó két partja között közlekedő komp átjárótól, is csupán csak kb. 70 m-re található! A meglévő telken már jelenleg is rendelkezésre áll: áramvételezési lehetőség, vezetékes ivóvíz, valamint 3 db kisebb faház-fürdőszobával, ágyakkal, amelyek akár éjjeli menedékhelyként is funkcionálhatnak a túrázók számára.
Tevékenység	• A Fehér és a Fekete-Körösök találkozásától, kb. 100 m-re, a népszerű Szanazugi Üdülőterületen egy, a gát mellett található nagyobb méretű ingatlanon információs és pihenő hely kialakítása. • 80 négyzetméter alapterületű szilárd burkolatra, épített könnyű faszervezetes, fedett, de az oldalain nyitott közösségi tér, kialakítása (esőbeálló, vagy árnyékoló funkcióval is), napelemmel a tetején. Benne elektromos töltő pontok kialakításával. Az alja térkővel vagy betonnal burkolva, fagerendás vázszerkezettel és könnyű tetővel ellátva. Berendezésként világítás kiépítés, lámpatestek, 12 garnitúra sörasztal, hozzávaló sörpadokkal. • 1 db fedett kültéri kerékpáros szerelő hely- és „pumpa-pont” szerszámokkal és kompresszorral ellátva. Mindez 20 négyzetméteren, szilárd burkolatra helyezett, rönkfából épített vázszerkezetű könnyű tetőzettel ellátva. • 1db szilárd burkolatra épített könnyűszerkezetes 24 négyzetméter alapterületű egyszerű faház egészségügyi, vagy (és) elsősegély nyújtó hely kialakításának céljából. Egészségügyi technikai eszközök, vérnyomás mérő,

	rögzítő sínek, + ágyak, polcok, kötszerek, alapvető gyógyszerek, és 1db defibrillátor beszerzése. • Könnyű szerkezetes szilárd burkolatú vizesblokk kialakítása 20 négyzetméteren. Rozsdamentes vázszerkezetre jó minőségű és igényes trapéz (lindab) lemezzel borított 3db zuhanyzó, 3db vízöblítéses W.C. 2db vízöblítéses pisoar, 2db kézmosó kialakítása, + 1db átfolyós rendszerű vízmelegítő. Tűzrakó hely, szabadtéri kemence, grillsütő hely kialakítása. • 20 férőhelyes kerékpártartó állványzat, burkolt területen (20m²) a bringás turisták részére • 2 X 8 férőhelyes kajak-kenu állvány a vízitúrázók részére, 3 db szelektálásra is alkalmas szemetes konténer. • 6db nagyobb méretű térképes, (lábakkal szerelt) információs tábla. Ebből 2db-ot a komphoz, (a folyó két oldalára) 1db-ot a szabadstrandhoz, 3 db-ot pedig a telken belüli infó pontnál helyeznénk ki. • 24db 3 sebességes túrakerékpár beszerzése, 20db fejtű sisakkal. 6db 4 személyes túrakenu és hozzávaló evezők, mentőmellények beszerzése. A körbekerített ingatlanon kerítés felújítása.
Közreműködő Partner	Körösök Völgyéért Alapítvány, Körösök Völgye Naturpark, Egyesület, Doboz község
Helyszín	• Doboz- Szanazug, Tölgyes u.2018/1

II.1.2. Dánfok Akcióterület

PA5	Turistafogadás feltételeinek fejlesztése - Infrastruktúra fejlesztés-Dánfok
Projekt rövid ismertetése	A békési szakasz egyik sajátossága, hogy az Ó Fehér-Körös egyik mellékága mellett épült fel gyönyörű természeti környezetben 60 évvel ezelőtt ifjúsági táborként a Dánfoki Üdülőközpont, közvetlenül a Kettős Körös mellett. A Dánfok melletti kishajó kikötőből indíthatók vízitúrák a Kettős – Körösön, illetve a központ “mögül” az Ó Fehér-Körösön egyaránt. A tábort évekkel ezelőtt bekapcsolták a kerékpáros útvonal rendszerbe is. Ennek köszönhetően 2018-tól a kerékpáros és vízi Vándortábor Program egyik központi állomáshelye Dánfok, a Körösök mentén megvalósuló vízi és kerékpáros túraútvonal kiinduló helyeként. Ahhoz, hogy a korábbiakban kialakított és a jelenleg folyamatban lévő turisztikai attrakciók, és egyéb lehetőségek megfelelően ki legyenek használva, szükséges a szálláshelyek, az infrastruktúra fejlesztése, épületek és kiegészítő létesítmények korszerűsítése, komfortosítása a látogatói elégedettség növelése érdekében. Így a térségben egyedülálló módon a Békési Kishajó Kikötővel karöltve egy helyszínen találhatnák meg a kerékpározás, a vízi és a gyalogos túra szerelmesei a pihenéshez, felfrissüléshez a lehetőséget, átszállási lehetőséget a túratípusok között, biztonságban tudva személyes tárgyaikat, eszközeiket. A Dánfoki Üdülőközpont és a gát túloldalán található Békési Kishajó Kikötő a túratípusok közötti váltások központja lehetne. Míg első a kerékpáros túratípus be- és kiszállási pontja, úgy a kikötő a vízi túratípus epicentruma lehetne. Jelenleg közel 50 kerékpár (vegyesen gyerek és felnőtt) bérelhető az üdülőközpontban. Szükséges a kerékpárkölcsonzés, -javítás és -szállítás szolgáltatások nyújtása: Békésen az üdülőközponton kívül nincs lehetőség kerékpárkölcsonzésre. A kerékpárkölcsonzésen túl elengedhetetlen a szállítás a minél szélesebb körű mobilitási lehetőségek kipróbálása és a turistatípusok közötti átjárhatóság érdekében. Hajóval, autóval érkezők, nyugodtan bejárhatják ezekkel az eszközökkel a környéket, bejuthatnak könnyedén a városközpontba, akár csillagpontoszerű túrákat tehetnek, és a nagyobb távolság áthidalása érdekében igénybe vehetik az ehhez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásokat.

Tevékenység	• Belépési pont kiépítése (csomagmegőrző kialakításával, közösségi térrel, tusolókkal, illemhelyiségekkel, tárolóhelyiségekkel, információkkal) • Informatikai rendszer kiépítése (hardware-software), Parkolók bővítése (napelemes fedése), • Fedett kerékpártároló kialakítása/bővítése 40 kerékpár részére. • Lakókocsiparkoló fejlesztése, bővítése, Elektromos kerékpár és autótöltő pontok kialakítása. • 1 db szelektív szemétsziget, 25 db pihenő pad, asztal beszerzése. • 20 db villamos csatlakozási pont kialakítása a tábor területén, • Eszközök: • e-bike: 20 db, túrakerékpár: 30 db, tandem biciklik 2-3 személyes 6 db • kerékpár szállító utánfutó 1 db, csomag, és személyszállító min. 9 személyes kisbusz 1 db
Közreműködő Partner	Békés Turisztikai Kft./ Békés Város Önkormányzata
Helyszín	• Békés-Dánfok

II.1.3. Gyula akcióterület

PA6	Erdei utak és túraútvonalak felújítása a Mályvádi erdőben és a Kisökörkjárási parkerdőben. Nordic Walking pontok kialakítása, aktív turisztikai fejlesztések a térségbe érkező speciális célcsoport részére.
Projekt rövid ismertetése	A gyógyhelyi státuszából adódóan a vendégkör egy része különböző speciális igényekkel rendelkezik, amihez igazodó aktív kikapcsolódási lehetőségeket is szerepeltetni kell a kínálatban. A cél a túrázás, kerékpározás és evezés élményét biztosító speciálisan kialakított eszközök elérhetővé tétele az ilyen csomagajánlatok létrehozása céljából. A gyalogos túratípus kedvelői számára a Kisökörkjárási és a Mályvádi erdő területén adódnak a legjobb lehetőségek a térségben. A gyalogosan bejárható túraútvonalak kijelölése a természetvédelmi szempontok, valamint a turisták biztonságának figyelembevételével – vadászati területektől elválasztva –, illetve azok megfelelő jelzéssel történő ellátása ezért fontos ezen a részen. Az erdőben kerékpározók és kirándulók földrajzi értelemben történő elválasztására is sor kerül a jelzések által, ami megelőzi a konfliktusokat. A gyógykezelések, rehabilitációs programok kiegészítését célzó sport, a nordic walking számára megfelelő terepet biztosítani. A jövőbeni NW-versenyek megrendezését lehetővé tevő infrastruktúra megteremtése. A belvárosból az Ó-Fehér-Körös/Élvíz-csatorna partján kijelölt NW-útvonal és az Ökoturisztikai Központ közötti összeköttetés a sportot kedvelők számára.
Tevékenység	• Meglévő nyomvonalak felmérése és újak kijelölése, kivitelezéshez műszaki tervdokumentáció • Meglévő túraútvonalak felújítása, új túraútvonalak kialakítása és kijelölése megfelelő színekkel • Kisökörkjárási parkerdőben pihenők, tűzrakóhelyek, esőbeállók és NW pontok kialakítása • QR kódos jelölés a helyszínen és elérhetőség biztosítása táblázással együtt • NW eszközök kölcsönzési lehetőségének biztosítása • Mályvádi erdőben pihenők kialakítása • Speciális akment. műszaki tervdokumentáció, • Speciális sporteszközök beszerzése - evezős és kerékpáros programokhoz • Stég megfelelő átalakítása a be- és kiszálláshoz, illetve a megközelítéshez • Kialakított turisztikai termék (túrák, bérleti lehetőségek stb.) speciális igényű csoportoknak - marketingkommunikációja

Közreműködő Partner	Gyula Város Önkormányzata, Gyulai Turisztikai Nonprofit Kft. aktív turisztikai kínálatban érintett vállalkozók, Körösök Völgye Natúrpark Egyesület
Helyszín	Mályvádi erdő, Kisököjárasi parkerdő, az Ó-Fehér-Körös/Élvíz-csatorna és az Ökoturisztikai Központ közötti összeköttetést biztosító erdei út

II.1.4. Gyomaendrőd akcióterület

PA7	Gyomaendrőd komplex aktív turisztikai szolgáltatás és infrastruktúra fejlesztése (Multifunkciós kerékpáros kiszolgáló épület pihenőhely, horgász hely kialakítása a Fűzfás zug partján)
Projekt rövid ismertetése	Az önkormányzati terület melyen a fejlesztést tervezik a Fűzfás zug mellett, közvetlenül az árvízvédelmi töltés tövében helyezkedik el, önkormányzati tulajdon. A fejlesztés eredményeként egy olyan multifunkciós pihenőhely valósulhat meg, mely alkalmas lehet ide látogató turisták sátoroztatására kulturált körülmények közt és kivételes természeti környezetben közvetlenül a helyi horgász helyek mellett. A helyszín alkalmas lesz aktív turisztikai és egyéb rendezvények lebonyolítására is.
Tevékenység	- Multifunkciós pihenő helyhez fogadóépület kialakítása a funkcióknak megfelelő belső térrel. - Vizesblokk 10 fő kiszolgálására, akadálymentes mosdóval. - Raktár, vízvételi lehetőség biztosítása. - Horgász hely létrehozása stéggel, bevezető híddal és hozzá vezető murvás gyalogúttal, elektromos áramellátás, és murvás autópályát kiépítése - Parkosítás, gyepesítés, faültetés, kerítésépítés - Közművek kiépítése (víz és elektromos áram)
Közreműködő Partner	Gyomaendrőd Város Önkormányzata
Helyszín	6765/3, 6765/5, 6765/7

PA8	Ifjúsági tábor fejlesztése – Gyomaendrőd
Projekt rövid ismertetése	Az önkormányzati terület, melyen a fejlesztést tervezik a meglévő vízitúra megálló helytől 800 méterre található a gyomaendrődi liget Fürdőtől mintegy 300 méterre. A tábor hosszú ideje szolgálja az ifjúságot, de felújítása, szolgáltatási színvonalának bővítése időszerű. Jól kiegészítené a vízitúra megálló által nyújtott szolgáltatásokat, és szálláslehetőséget is biztosítana a túrázóknak, amennyiben az ifjúsági tábor területén található faházak téliesítése, tetőcseréje megtörténne. Szükséges lenne parkolót építeni, parkosítani, egy multifunkciós gumiburkolatos sportpályát kialakítani, új ágyakat beszerezni, a konyhát teljesen felújítani, valamint a szükséges áramigényt napelemekkel biztosítani. Fontos lenne eszközfejlesztést is megvalósítani.
Tevékenység	- A költség kalkuláció szerint megújuló és átalakuló 88 férőhelyes (11 faház * 8 férőhely) szállás a jelenleginél magasabb színvonalú és komfortosabb szállás lehetőséget fog képviselni, ezáltal még a jelenleginél is szélesebb körből érkező vidéki csoportok és vendégek. - A kialakítandó 20*40 m-es sportpálya lehetőséget biztosít futball, kézilabda, röplabda és kosárlabda csapatok részére edző táborozásra. - A Gyomaendrődi Vízitúramegálló hely irányába létesítendő összekötő zúzottkőves úttal biztosítható a vízitúrázók számára a szálláshely közötti forgalomtól elkülönített megközelítése, ezáltal vonzóbb lehet a létesítmény a kajak-kenu edzőtáborok és csoportok számára is.

	Mivel a szálláshely közvetlenül a Hármas-Körös mellett helyezkedik el így kiváló induló, vagy cél állomása lehet a folyóhoz kapcsolódó vízi és szárazföldi túráknak, ugyanakkor a Liget Fürdő, az Erzsébet ligeti kilátó és tanösvény, a Körös Látogató Központ és a városközpont közelsége miatt az „urbánusabb” túrázók számára is ideális célpont.
Közreműködő Partner	Gyomaendrőd Város Önkormányzata
Helyszín	1100/2

PA9	Turisztikai kerékpárutak fejlesztése Gyomaendrőd térségében
Projekt rövid ismertetése	A megyében található turisztikai kerékpárutak jelenleg még nem kapcsolódnak a gyomaendrődi hálózathoz. Célkitűzések megvalósításához a Körösök-völgyébe látogatók számára meg kell teremteni a turisztikai célpontok fenntartható közlekedési módon történő megközelítési lehetőségét, ezért a város meglévő kerékpáros létesítményeinek bővítésével környező települések kerékpárút hálózatahoz kapcsolódhatunk. A tervezett kerékpáros létesítmények érintik a város épített és természeti örökségét. A fejlesztéssel kerékpárúton megközelíthető lesz a vízitúra megállóhely.
Tevékenység	- Gyomai vízitúra megállóhelytől 0,53 km kerékpárút építése a meglévő városi hálózathoz - A fejlesztések során szükség lenne megépíteni Gyomaendrőd közigazgatási határáról Szarvas határáig tartó, Szarvas irányából már elkészült kerékpárutat a 443-as közúttal párhuzamosan. (NIF tervezi) 700 m kerékpárút építésével teljes szakaszon, kerékpárúton megközelíthetővé válik a Templom-zugi szabadstrand 10,2 km kerékpárút Csárdaszállásig történő megépítésével csatlakozhatunk a Gyuláig kiterjedő kerékpárút hálózathoz.
Közreműködő Partner	Gyomaendrőd Város Önkormányzata
Helyszín	443 - Gyomaendrőd-Szarvas másodrendű főút 46 - Törökszentmiklós-Endrőd-Mezőberény másodr. főút (Mezőtúr irányába) 4232 - Körösladány-Gyomaendrőd összekötő út 4232 - Körösladány-Gyomaendrőd összekötő út (Csárdaszállás irányába)

II.1.5. Túrkeve akcióterület

PA10	Tematikus tanösvények bővítése Túrkevéen
Projekt rövid ismertetése	A Herman Ottó tematikus tanösvény, infrastruktúrája az elmúlt években jelentősen megromlott, felújítása, fejlesztése kiemelten indokolt lenne. A 16 állomásos tematikus tanösvény, amely egy közel 70 kilométeres kört tesz meg a város körül, számos megtekintésre érdemes helyet érintve, mint például a kunhalmok (Tere-halom, Vén-kerti kurgán stb.), a zártkertek (Lógó-kert, Bocskor-kert, Vén-kert), a gyepek (Pásztó, Bala, Csejt) az egykori tanyavilág és tanyasi iskolák (Túrkeddi-, Fehér-tavi) és sok minden más.
Tevékenység	Tanösvény infrastrukturális felújítása, 16 interaktív tájékoztató/iránymutató állomás létrehozása
Közreműködő Partner	Túrkeve Városi Önkormányzat, Herman Ottó Természetvédő Kör, Beklen a Nagykunsági Civil Társadalomért Alapítvány, Túrkeve Termál és Élmenyfürdő, Apartman, Szálló és Kemping - Gyógyfürdő Kft.
Helyszín	Túrkeve, külterület

PA11	Fekete István Oktatóközpont szolgáltatásainak fejlesztése
Projekt rövid ismertetése	Az 1995-ben megálmodott oktatóközpont 15 éven keresztül a térség meghatározó környezet- és természetvédelmi szemléletformálással foglalkozó bázisa volt. 2015-től az Oktatóközpont kormányzati támogatásai leálltak, Jelenleg a központ forráshiánnyal küzd, csak a minimális feladatokat tudja teljesíteni. Cél az oktatóközpont infrastruktúrájának felújítása, a turisztikai szolgáltatások bővítése, munkahelyteremtés, szolgáltatásbővítése.
Tevékenység	Fekete István Oktatóközpont szolgáltatásfejlesztése
Közreműködő Partner	Túrkeve Városi Önkormányzat, Herman Ottó Természetvédő Kör, Nimfea Természetvédelmi Egyesület
Helyszín	Túrkeve, Erdőszél utca 1.

PA12	Csejt-pusztai madárvárta kialakítása
Projekt rövid ismertetése	Térségünk legfontosabb madárfaj kincsei között meghatározó a túzok jelenléte, melynek dürgése a tavasz egyik legfontosabb természeti pompája. Csejt-pusztán állattartó gazdaság tervezi kilátópont építését a természetfigyeléshez, melyből zavartalanul lehetne figyelni az év különböző szakaszaiban a védett és fokozottan védett fajok mindennapi életét. Az un. „detektívüveges” kilátóból lehetőség nyílna közelben költő fajok (szalakóta, kékvércse, kuvik, gyöngybagoly stb.) megfigyelésére, és a térség legjelentősebb parlagi sas állományának figyelemmel kísérésére. A létrejövő fejlesztéssel 4 fős egyszerű napraforgó minősítéses pusztaszálláshely létrehozása a cél, madármegfigyelési célzattal, mely egyben alkalmas arra is, hogy lovaturisztikai állomásként működjön, hiszen a mellette lévő épület lótartásra is alkalmas.
Tevékenység	1 db madárlessel egybeépített szálláshely kialakítása, két személy elszállásolására alkalmas lakrész, mosdóval, fűt kutas víz és napelemes áramellátással.
Közreműködő Partner	Túrkeve Városi Önkormányzat, Alsó-Berettyó Melléki Tájgazdálkodási és Vidékfejlesztési Kft.
Helyszín	Túrkeve külterület, Csejt-puszta

II.1.6. Szentes akcióterület

PA13	Dózsa-ház túrabázis fejlesztése Szentesen
Projekt rövid ismertetése	A Sportközpont olyan önkormányzati intézmény, melynek fő feladataival az aktív turizmus felé nyit. A Sportközpont által üzemeltetett Dózsa-ház túrabázis a Pusztai László Sporttelepen található, ahol jelenleg az alábbi szolgáltatások érhetők el: kerékpárkölcsonzés, 20 fős szállás, kenukölcsonzés, szaktanácsadás, túraszervezés, kerékpárjavító műhely, A cél egy aktív turisztikai túravégpont kialakítása Szentesen, a Körösök Völgyében futó túraútvonal hálózat végpontjának szolgáltatás fejlesztése, a túrázással eltöltött napok számának növelése, eszközszállítás a kiinduló pontra.
Tevékenység	A szolgáltatások bővítéséhez az alábbi eszközökre van szükség: 8 személyes kisbusz - utánfutó, ami egyaránt alkalmas kerékpárok és túrakenek szállítására. 10 db kajak, 2 e-bike

	3 db fedett lemez kerékpártároló A szolgáltatás nem csak végpontként működtethető. A sportközpont a fejlesztésnek köszönhetően azt is biztosítani tudja, hogy az innen induló kerékpáros túrázóknak kerékpárt biztosít, majd azt a leadás helyszínén begyűjti és visszaszállítja a kiindulási pontra.
Közreműködő Partner	Szentes Sportközpont, Szentesi Spartacus SZSE
Helyszín	Szentes, Csongrádi út 2

PA14	Magyartési Ifjúsági Tábor fejlesztése
Projekt rövid ismertetése	A szentestől 13 km-re lévő, 300 lakosú kis falú közvetlenül a Körös bal partján, az egykori Bökényi Duzzasztó és a csongrádi torkolat között félúton található. A létesítmény több kisebb-nagyobb helyiségből áll, illetve konyhával, ebédlővel, irodákkal és előadóteremmel rendelkezik. A helyiségek állapota felújításra szorul. A projekt célja ennek helyreállítása. Elhelyezkedéséből fakadóan ideális kiindulási pont lehet a Körös árterének felfedezéséhez, állatok természetes környezetükben történő megfigyeléséhez, horgászathoz, vagy csak túrázáshoz. A Körös gátkoronáján futó aszfaltos úton kisebb, nagyobb kerékpártúrák is tehetők, amik összeköthetők kisebb vízitúrákkal a Körösön vagy a Kurcán.
Tevékenység	- A projekt során teljes mértékben átalakításra kerülne az épület belső szerkezete. A cél, hogy az épületbe minimum 20 fő elszállásolására alkalmas 2-3-4 ágyas szobák kerüljenek kialakításra, a kertben pedig további 20-25 fő elszállásolására alkalmas faházakat telepítsünk. - Az épület teljes gépészetének megújítása, beleértve napelemek elhelyezését, nyílászárók cseréjét. - A kertben fedett helyszínek kialakítása (jurták). 3 túraútvonal kialakítása: gyalogos a Körös árterében (4-5 km), kerékpáros a közeli Bökényi duzzasztóig, a Kurca zsilipjéig, majd gyalogos a Körös torkolatáig (20 km), kerékpáros túra Szentesre (25 km).
Közreműködő Partner	Szentes Város Önkormányzata, Sportközpont Szentes, Családsegítő Központ Szentes
Helyszín	Szentes, Magyartés

II.1.7. Körös torok akcióterület

PA15	Körös-toroki gyermektábor területén található épület és faházak felújítása, hajó és kerékpártároló létesítése
Projekt rövid ismertetése	Csongrád város egyik fő nevezetessége a Körös-torok, a Körös-toroki Strand és a környezet, mely a város ismertségét megalapozza természet közeli környezetével. A volt napközis gyermektábor és a nagycsaládosoknak biztosított sátorhely (Hrsz.6062/1,6062/2) az elmúlt években nem volt hasznosítva, tekintettel a leromlott állapotára. Ma már új ilyen típusú épületre hullámtéren építési engedélyt nem lehet kapni, de ezen meglévő épület felújítása megtehető. Cél új szálláshely és az épület udvarán tároló és kerekpáros szervízoszlop elhelyezése. A terület tereprendezése is szükséges, sátorozásra és sportolási lehetőségekre alkalmassá kell tenni. Az aktív turizmus szempontjából kevés kerékpárosbarát hely van a városban, így ezen fejlesztéssel ez is bővülne, a Körös-torokba kerékpárral érkező tárolni és megjavítani is tudja járművét a helyszínen.
Tevékenység	- A területen lévő 7 db faház felújítása, 3 db új telepítése - tereprendezés

	hajó és kerekékpártároló építése
Közreműködő Partner	Csongrád Városi Önkormányzat
Helyszín	Csongrád, Körös-torok üdülőtérület Hrsz.6062/1, 6062/2

PA16	Csongrádi gyalogtúraútvonalak kapcsolódása az Eurovelo 11 kerékpárhálózat mentén
Projekt rövid ismertetése	A projekt célja a Eurovelo 11 kerékpárhálózat és a gyalogtúra útvonal összekapcsolása, feltételrendszereinek bővítése, modernizálása. A Csongrádra érkező turisták részére többféle aktív turizmus lehetőség, többek között eszközbérlés biztosítása. A projekt célja, hogy kialakuljon egy kerékpárkölcsonzási rendszer, a Körös- torokban, mely telefonos applikáció segítségével működne. Az eszközök visszaszállításáról az üzemeltető gondoskodik.
Tevékenység	50 db kerékpár beszerzése - egy okos kerékpáros pihenőhely kialakítása, szervízponttal - játszótér kialakítása - gyalogtúra útvonal felújítása újra táblázása, tájékozási térkép készítése, szemetesek elhelyezése, a már meglévő pihenőhelyek, felújítása modernizálása, tereprendezéssel, valamint új rövidebb gyalogtúra útvonal kialakítása az Ellés monostor érintésével
Közreműködő Partner	Csongrád Városi Önkormányzat, Körös-menti települések önkormányzatai
Helyszín	Körös-torok, Eurovelo 11 kerékpárút, Köröszugi gyalogtúra útvonal

PA17	Visz a Tisza – turisztikai fejlesztés Csongrádon a Tisza és Holt-Tisza mentén
Projekt rövid ismertetése	A projekt egyedisége abban rejlik, hogy a Tisza és Holt-Tisza mente Csongrádon a kultúra és természeti értékek színes egyvelegét tárja a látogató elé, melyek mindegyike egyedülálló és egyenként is jelentős, azonban tematikus útként felfűzve gazdag, értékes többlet élményt ad. A projekt egy komplex turisztikai túraútvonalat takar a Tisza és Holt-Tisza mentén Csongrádon. Cél Csongrád természeti és kulturális értékeinek tematikus bemutatása, az infrastruktúra fejlesztés, a szinergia alapjainak megteremtése, erősítése, a turisztikai, sportturisztikai termékkínálat komplexitásának növelése, a turisztikai, sportturisztikai lehetőségekben rejlő potenciál kiaknázása, valamint közvetett cél a gazdaság élénkítése a vendégforgalom növekedése által
Tevékenység	- A már felújított kerékpárút hossza 2557,38 m - Újonnan kialakítandó turisztikai szolgáltatások száma: 3 db (Bokrosi kilátó, kerékpárút, tanösvény) - Megújuló energia alkalmazása (megállók napelemes megvilágítása) - Az útvonalról elérhető attrakciók száma: 8 (Körös-torok, Belváros, kikötő Fahíd, Alkotóház Vendégházak, Borozó, Bokrosi kilátó) A megvalósítási szakasz: - Bokrosi-kilátó felújítása - Pihenő, információs táblák kihelyezése az útvonal mentén 10 db - Mólók telepítése komposztáló WC-k telepítésével– 3db móló és 4 db WC - Marketing tevékenység, reklámok, információs anyagok

Közreműködő Partner	Csongrád Városi Önkormányzat
Helyszín	Bokrosi-kilátó, geodéziai torony, Körös-toroki üdülőterület, Köröszugi gyalogosútvonal,

PA18	KÖRÖS-menti Lombkorona sétány – FÜZÖN-VÍZEN ÁT
Projekt rövid ismertetése	A Körös-toroki üdülőterület végén lévő, jelenleg ártéri besorolású terület (HRSZ 6329/1) egy részének attrakcióként való hasznosítása – lombkorona sétány kialakításával. A többszintes induló torony kilátóként is funkcionálna, alsó szintjéből a gyermekek csúszdán érkehetnek le a játszótéri homokozóba, ráadásul a lombkorona ösvény behálózott középső szintjének szakasza is kipróbálható. A lombsétány alatti ösvény mentén a kisgyermekek állati lakhelyekre akadhatnak, méretükhöz igazított, mesterséges madárfészkekben, rókalyukban, és denevérbarangban kereshetik a kalandokat. Gyermek drótkötél- és akadálypálya kiépítése, kapcsolódva a lombkoronasétányhoz. A sétány részben akadálymentesített babakocsival is bejárható. A tájékozódás mobil applikációs túravezetés és játékos feladatok is társulnának. A projekt célja látogatókat vonzó attrakció kialakítása a területen, mely a strandi terület látogatottságának időintervallumát is növelné, azaz őszi és tavaszi aktív kikapcsolódási lehetőséget biztosítana az ide látogatók számára.
Tevékenység	- Kialakítandó lombkorona ösvény hossza: 70 méter csúszdával 10 méter hosszan - Információs táblák, kerékpártároló, 3 db kerti pavilon - Megújuló energia alkalmazása (ösvény napelemes megvilágítása) - Integrálás a Digitális vándor applikációba
Közreműködő Partner	Csongrád Városi Önkormányzat
Helyszín	HRSZ 6329/1

PA19	Körös-torok aktív turisztikai infrastruktúra és szolgáltatás fejlesztése
Projekt rövid ismertetése	A Körös-torok vízparti üdülésben és aktív turisztikai lehetőségekben betöltött szerepe hangsúlyos a térségben, egyben a Tiszával való összeköttetés egyik fontos eleme. Jelen projekttel az elmúlt években megvalósított fejlesztések – TOP-1.2.1-16-CS1-2017-00009; GINOP-7.1.2-15 – folytatódnak. A projekt célja az aktív turisztikai szolgáltatások és infrastruktúra bővítése, ezzel egy komplex turisztikai kínálat létrehozása.
Tevékenység	- aktív turisztikához kapcsolódó közösségi tér kialakítása 5947, 5948, 5949 hrsz. – meglévő játszótér felújítása; strandröplabda-, lábtenisz-, streetball-, gördeszkapálya kialakítása; parkosítás, sétány kialakítása, utcabútorok kihelyezése - aktív turisztikai pihenő- és kölcsönző pont kialakítása (6029 hrsz.) meglévő épület felújítása a következő funkciókkal: emeleten közösségi tér kialakítása, földszinten vízi sporteszköz kölcsönző tároló helyekkel, strandcikk árúsítására alkalmas helyiség - A megvalósítás helyszínei részben a Csongrád Városi Önkormányzat, részben, pedig az ATIVIZIG vagyonkezelésében állnak. Utóbbi esetben tulajdonosi hozzájárulás szükséges.
Közreműködő Partner	Csongrád Városi Önkormányzat
Helyszín	6640 Csongrád, Körös-torok hrsz. 5941, 5947, 5948, 5949, 6027, 6029

II.2. Egyéb projektek

II.2.1. Doboz

PE1	Doboz Kettős Körös hídjától – Dobozig kerékpárút és kapcsolódó infrastruktúra kiépítése
Projekt rövid ismertetése	A cél a kerékpáros turizmus fejlesztése a Körösök völgyében, Békés vármegye turisztikai kerékpárhálózatának bővítése, becsatlakozás a Wenckheim kerékpárút túraútvonalába és a Doboz, Sarkad, Méhkerék, Nagyszalonta, Madaras kiemelt projekt keretében megvalósuló nemzetközi kerékpárhálózatába. A jelenleg kiépített Békéscsaba irányából érkező kerékpárút és Doboz község belterületén lévő kerékpárút összekötése révén komplex kerékpárhálózat alakítható ki Békés vármegye délkeleti részén, mely a határon is átnyúlik és nagyszerű lehetőséget kínál az aktív turizmus résztvevői számára. A kerékpárút segítségével be tudunk kapcsolódni Békéscsaba, Gyula idegenforgalmába, új attrakciók elérhetőségét segítve az aktív turizmus kedvelőinek. Közvetlenül elérhetővé téve a Doboz - Szanazug között kiépülő (ugyancsak a stratégia projektjei között szereplő) szakaszt, mely a Kettős-Körös környezetébe vezeti el a turistát.
Tevékenység	- Hatástanulmány elkészítése, engedélyeztetés 810 méter új kerékpár nyomvonal kialakítása, 3 információs tábla elhelyezése, komplex pihenőhely kialakítása (szervízpont, esőbeálló) paddal, hulladékgyűjtővel.
Közreműködő Partner	Doboz Nagyközség Önkormányzata
Helyszín	Doboz község külterülete

II.2.2. Körösök Völgye Natúrpark Egyesület

PE2	Wenckheim-Széchenyi tanösvény megújítása és fejlesztése Pósteleken
Projekt rövid ismertetése	A Körösklub gondozásában működik a Kányabangita tanösvény Pósteleken, ahogy a Wenckheim-Széchenyi tanösvény a Körösök Völgye Natúrpark Egyesület gondozásában. Előbbi a Körösök Völgyének „növény géncentrumának” is köszönhető, míg utóbbi Kastélypark élővilágát mutatja be. Önállóan alacsony vonzerővel rendelkező tanösvények, azonban magas helyi tudást és értéket mutatnak meg. Cél, hogy ez az érték és tudás vonzó attrakcióvá alakuljon és magas színvonalat nyújtson a természetjárók, a természetet szeretők számára. A projekt során így cél egy magvalósíthatósági tanulmány keretében ezen vonzó attrakció kialakítása – összhangban a kastélyrekonstrukciós tervekkel – másrészt megfontolandó, hogy a Kányabangita tanösvény mentén egy Natúrparki iskola létrehozása – nyári bentlakásos táboroztatási lehetőséggel együtt –, amely a térség természeti értékeit mutatja be, a természeti értékek világába kalauzálja az ide látogatókat. A Magyar Natúrpark Szövetség által lefordításra került a Natúrparki Iskolák nomenklaturája – ezen projekt keretében ezen alapok letétele is megvalósulhatna országosan elsőként és egyedülként.
Tevékenység	1 komplex helyi értékeket és helyi tudást bemutató és átadó tanösvény kialakítása - Natúrparki iskola létrehozása 1 új attrakció 1 új Natúrparki iskola és szálláshely

Közreműködő Partner	Körösklub Egyesület együttműködésben a Körösök Völgye Natúrpark Egyesülettel
Helyszín	• Békéscsaba, Póstelek – Körösklub területe

PE3	Körösök Völgye Aktív- és Ökoturisztikai Regionális Információs Pont fejlesztése
Projekt rövid ismertetése	A Körösök Völgye Látogatóközpont azzal a céllal jött létre közel 15 évvel ezelőtt, hogy a Körösök Völgye turisztikai koordinációját ellátó bázisként működjön. Az idő előre haladtával mind a feladatok, mind a célok bővültek, illetve átalakultak. Egy magasabb színvonalú szolgáltatást és nagyobb teret igényelnek, kiemelten a térség jövőbeni aktív turisztikai fejlesztéseit figyelembe véve. A Körösök Völgye kijelölt aktív turisztikai térség területiségét figyelembe véve úgy véljük, hogy az aktív turisztikai koordinációja egy regionális központ, azaz a Körösök Völgye Aktív- és Ökoturisztikai Regionális Információs Ponton keresztül, több kisebb térségi központ együttműködésével lehetséges. Mindezek mellett a Körösök Völgye Natúrpark munkaszervezetei - mint potenciális koordináló szervek - ezen épület keretei között működnek, a Látogatóközpontot ezen idő alatt eredményesen működtették és fenntartják mai napig. Mindezek mellett mind Békéscsaba, mind Gyula kiemelt turisztikai térségként olyan vendéglétszámmal rendelkezik, amely várhatóan tovább nő majd az évek során, és mindebben rejlő lehetőségeket az aktív turizmusnak is célszerű kiaknáznia. A 14 éve működő Körösök Völgye Látogatóközpont minőségfejlesztése, a térségi aktív turizmus központi koordinációjának ellátását biztosító helyszín korszerűsítése, modernizálása.
Tevékenység	• A 21. századi feltételeknek megfelelő, a régiós aktív turizmus koordinációját ellátó és egyben reprezentáló Látogatóközpont minőségi fejlesztése.
Közreműködő Partner	Körösök Völgye Natúrpark Egyesület
Helyszín	• Békéscsaba

II.2.3. Szeghalom

PE5	Várhelyi tábor és környékének fejlesztése – Aktív turisztikai fejlesztések Szeghalom-Várhely területén
Projekt rövid ismertetése	Az érintett Sebes-Körös folyó partja mellett helyezkedik el a Várhelyi tábor, illetve a folyó érinti a vízi turizmusban szintén érdekelt Körösladány várost is, de kiemelten fontos a Vésztő tulajdonában lévő Mágor-Csoltmonostor emlékhely bevonása, ahol elindultak a fejlesztések. A vízi turizmus mellett a kerékpáros turizmus is fontos lehet, mivel Várhely is és Mágor-Csoltmonostor is az országos jelentőségű Tisza-tó és Kettős-Körös tervezett kerékpárút útvonal mellett található. A Várhelyi tábor már jelenleg is jól működik, jelentős bevétellel rendelkezik, így továbbfejlesztésével fenntarthatósága még stabilabbá válik. A szakképzett humán erőforrás rendelkezésre áll, illetve további humán erőforrás is bevonható. Cél a környező településekkel közös vízi attrakciók kialakítása.
Tevékenység	• Mobil stég elhelyezése Várhelynél, további egy darab stég az Újirázi hídnál ○ Eszközök: 3 db 4 személyes túrakenu + tartozékok, 3 db 3 személyes túrakenu + tartozékok, szállító utánfutó ○ gyalogútfejlesztés, tűzrakóhely, padok, asztalok, hulladékgyűjtők. ○ tájékoztató táblák, vizesblokk, kajaktároló, térfigyelő kamerák, világítás

	- Várhelyi tábor fejlesztése: - erdei tanösvény kialakítása előadótérrel és 5 db megállóhellyel Sebes-Körös horgászturizmusának fejlesztése, horgászhelyek kialakítása tábor területén 20-30 db sátor hely kialakítása
Közreműködő Partner	Szeghalom Város Önkormányzata, Békés Vármegyei Önkormányzati Hivatal (konzorciumi tag)
Helyszín	5520 Szeghalom, Várhelyi Tábor (01109/11 hrsz.) és környéke

PE6	Az önkormányzati tulajdonú rekultivált területen öko-tó kialakítás
Projekt rövid ismertetése	A terület jó adottságokkal rendelkezik, a Szeghalom-Füzesgyarmat közötti 4245 sz. közút mellett, nagy forgalmat lebonyolító kerékpárút található. A későbbiekben a Tisza-tó-Körösök országos jelentőségű kerékpárút részét képezheti az itt elhaladó szakasz. Megfelelő vízmennyiségnél a fejlesztés tárgyát képező tó nagy madárállománnyal rendelkezik, vízutánpótlása a Berettyó folyóból kis költséggel megoldható. A tó körül sétány kialakításával madár les túrák szervezése is megoldható, a rekultivált tó melletti dombon madárlesek, fotókunyhók kialakításával tovább növelhető a vonzerő.
Tevékenység	1,5-2 km sétány kialakítása. 5 db madár les 3-4 információs tábla elhelyezése. 3-4 db fotókunyhó telepítése. - Kerékpárparkoló 30 db, személygépkocsiparkoló 5 db, kisbusz parkoló 2 db kialakítása.
Közreműködő Partner	Szeghalom Város Önkormányzata, Békés Vármegyei Önkormányzati Hivatal (projektmenedzsment)
Helyszín	Szeghalom 0790 hrsz

II.2.4. Körösladány

PE7	Körösladányi szabadstrand és kishajókikötő - Körösladányi vízitúra táborhely és kajak kenu kikötő és csónaktároló öböl kialakítása.
Projekt rövid ismertetése	A Körösladány a Sebes-Körös mellett fekvő településként szeretné kihasználni a folyó adta lehetőségeit, ennek érdekében törekszik a vízi turizmust fellendítésére. Ennek segítésére szükség van egy kis hajó kikötő kiépítésére a korábbi szabad strand felújítására vagy egy új létesítésére, illetve szálláshelyfejlesztésre.
Tevékenység	40 férőhelyes kishajókikötő építése, szaniter, hulladékgyűjtő sólya, közúti kapcsolat kialakítása - Eszközbeszerzés: kajakok, kenuk, horgászkajakok, csónakok, és a hozzájuk tartozó eszközök. 20 férőhelyes szállás kiépítése 5-6 megállóhellyel rendelkező tanösvény létrehozása 2 információs tábla elhelyezése - szabadstrand felújítása, kialakítása infrastruktúrával
Közreműködő Partner	Körösladány Város Önkormányzat, Körös-menti Települések Fejlesztéséért Nonprofit Kft.
Helyszín	Körösladány Sebes-Körös part

II.2.5. Köröstarcsa

PE8	Köröstarcsa Kishajó- és csónakkikötő fejlesztése
Projekt rövid ismertetése	A Köröstarcsai Kishajó- és csónakkikötő (a projekt megvalósítási helyszíne) 70 hajó, csónak befogadására alkalmas, két öblözetű kikötő fejlesztését tűzte ki célul. Az önkormányzat 1998-ban építette meg a Kishajó- és csónakkikötőt a Kettős-Körös bal partján, a közúti híd közelében, akkor még egy medencével. A sikeres működés és a növekvő igények hatására 2002. évben újabb 1 medencével bővült a kikötő, melynek infrastrukturális fejlesztését 2007-ben végezték el. Az utóbbi években a kikötőhelyek száma nem bizonyult elégségesnek, ezért a kikötő további kapacitásbővítése vált szükségessé a vízitúrázók, horgászok igényeinek kiszolgálása érdekében. Ezenkívül az elavult kikötői infrastruktúra felújításával egy korszerűbb, mai igényeknek megfelelő egység létrehozása a cél.
Tevékenység	46 új kikötői férőhely kialakítása - szolgáltatások színvonalának növelése mind mennyiségileg, mind minőségileg
Közreműködő Partner	Köröstarcsa Község Önkormányzata, Körös-menti Települések Fejlesztéséért Nonprofit Kft.
Helyszín	Köröstarcsa, külterület 027/3, 027/4, 027/5 hrsz.

II.2.6. Mezőberény

PE9	Mezőberényi Medvefejes-tó rehabilitálása
Projekt rövid ismertetése	A Körös-Maros Nemzeti Park fennhatósága alá tartozó mezőberényi Medvefejes (szikes) tó a város fontos természeti értéke. A tó mellett ökoturisztikai ismeretterjesztő útvonal halad el, melyen a látogatók irányítottan haladnak. A tó attrakcióértékének növelése érdekében szükség van a növényzet eredeti állapotba történő visszaállítására, a nádas kordában tartására, melyet bivalyok betelepítésével könnyen meg lehet oldani. A tó kiinduló pontjául szolgálna egy postakocsi járatnak, két irányba Békéscsaba felé a „zöldfolyosón”, és a Körösök felé közúton és dűlőutakon. A környék különleges madárrezervátum számos védett madárfaj található itt időszakosan, vagy állandó jelleggel. Cél mindezek kiaknázása mellett, a kerékpárosok számára is új attrakciók teremtése.
Tevékenység	- Postakocsi megállók kialakítása Békéscsabáig: (a terület kerékpáron és gyalog is bejárható) Medvefejes-tó, Mezőberény Szarvasi út 4-es 5-ös km között, Kamut Csúcsdűlők megálló, Békéscsaba Felsőnyomási tavak. - Rejtett madármegfigyelő a Medvefejes-tónál, fényképész, videó megfigyelésre. - Bivalyszállás, téli pihenő istálló, kerítés és villanypásztor a tó körül, átjáró a mocsaras rész felett a tavon a déli oldalról az északira. - A tó északi oldalán extrém kerékpáros pálya kiépítése a sportágot kedvelők számára. Előzménye a „Tízváros Alapítvány” által üzemeltetett extrém pálya.
Közreműködő Partner	Mezőberény Város Önkormányzata
Helyszín	Mezőberény 2955, 2956, 2963, 2963/7, 2963/10, hrsz.

II.2.7. Mezőtúr

PE10	Aktív- és ökoturisztikai fejlesztések vízen- Mezőtúr
Projekt rövid ismertetése	A Hortobágy-Berettyó főcsatorna Mezőtúr belvárosi szakasza mindösszesen 6,5 kilométerre található a Körösöktől. A csatornán vízi úton Túrkeve, Gyomaendrőd és Szarvas is könnyen elérhető, tágabb értelemben a Körösök és a Tisza menti települések is. A jelenleg zajló települési fejlesztéseket kiegészítve aktív turisztikai fejlesztésekkel jelentősen növelhető lenne a település és a Hortobágy-Berettyó vonzereje.
Tevékenység	- A Hortobágy-Berettyó tervekben megjelölt helyen egy ökoturizmust kiszolgáló kilátó megtervezése, megépítése. - Logisztikai központ - Kikötőfejlesztés, kiszolgáló egységek, vízi eszközök tárolására, „teleltetésére” alkalmas hely kialakítása - Eszközbeszerzés: vízi járművek szállítására alkalmas, utánfutóval rendelkező jármű. Túra kajak-kenu 1 személyes 5-5 db; 2 személyes 5-5 db; 4 személyes 5-5 db; Azaz mindösszesen 30 db, továbbá Vízbicikli (6 db), Elektromos kishajó (15 személyes): 2 db, 1 db felfújható, ugráló vízi vár, 5 db SUP
Közreműködő Partner	Mezőtúr Város Önkormányzata
Helyszín	Mezőtúr, Hortobágy-Berettyó főcsatorna, József Attila utca 48. (Hrsz. 4369-1402)

PE11	Családi- és ifjúsági, Aktív- és Ökoturisztikai Centrum - Mezőtúr
Projekt rövid ismertetése	A Városi Oktatási Centrumnál található ifjúsági- és gyermek tábor megfelelő szálláshely- és kiindulópont az aktív- és ökoturisztikai tevékenységekre. Jelenleg 50 szobában, 140 férőhely található. Nagy igény van további szálláshelyekre is, valamint a meglévő szálláshelyek környezetének rendezésére, az aktív kikapcsolódást segítő infrastruktúra bővítésére. Jelenleg lehetőség van kerékpárkölcsonzésre, amely szintén fejlesztést igényel, elsősorban az eszközpark bővítése terén és az eszközszállítás megkönnyítése terén.
Tevékenység	- Mezőtúr-Túrkeve-Szarvas kerékpárút - 1 Mrd HUF - Szálláshelyfejlesztés, kültéri gördeszka és kézilabda pálya fejlesztése, családi, aktív kikapcsolódást segítő kaland- és wakeboard pálya létrehozására. recortan futópálya kialakítása, jegykiadó, büfé, tároló, és WC konténerek kihelyezése – 900 millió Ft - Ökoturisztikai kilátó, kiszolgálóegységekkel – 650 millió Ft. - Kerékpár tároló és kölcsönző pontok kijelölése, kialakítása (összesen 11 pont) - Eszközbeszerzés: 2 db 20 colos gyermekkerékpár; 30 db 24 colos ifjúsági kerékpár; 30 db: 26 colos 15 női/15 férfi; 10 L (19-20"); 10 M (17-18"); 10 S (15-16"); 5 db 29 colos terepbicikli; Kerekpáros gyermekülés 5db, személyszállító jármű, vonóhoroggal, utánfutóval. -
Közreműködő Partner	Mezőtúr Város Önkormányzata
Helyszín	Mezőtúr, Petőfi tér 1.; Erzsébet-Liget, Ligeti-tó, I. utca 29.; Túrkeve – Mezőtúr - Szarvas (Hortobágy-Berettyó főcsatorna és Hármaskörös gátkorona)

II.3. Hálózatos projektek

II.3.1. Kerékpáros turisztikai hálózat fejlesztése a Körösök völgyében

PH1	Megállópont fejlesztés a Wenckheim kerékpáros túraútvonalon
Projekt rövid ismertetése	A Fenntartható Térségért Alapítvány a térségi kerékpáros turizmus egyik meghatározó szereplője. A Csatorna utcában az alapítvány vásárolt 2021-ben egy zártkertet, amely jelenleg bemutató közösségi kertként működik. Cél a területen egy állandó, megbízható megállóhely létesítése. A pihenőhelyen sajnos az ivókút létesítése nem megoldható, mivel jelenleg vízi közművel még nem ellátott a terület. A beruházás eredményképpen a meglévő Wenckheim kerékpáros túraútvonal mellett (attól 300 méterre), két turisztikai attrakció között létrejönne egy kerékpáros pihenőhely. A ponton a megállóhoz közeli helyi termelők bevonásával gasztronómiai kínálat is megjeleníthető, ami várhatóan újabb turistákat vonhat be. Két, potenciális célcsoport azonosítható be: az 50 éven felüli, jellemzően kisebb csoportokban túrázó, a látnivalókra, különlegességekre, egészséges ételek iránt nyitott hazai vendégek, akik néhány napot töltenek el a térségben és az aktív programokat keresik, valamint a hazai gyermekcsoportok, akik szervezeten, előre megtervezett program szerint keresik az aktív programokat.
Tevékenység	• tereprendezés, • kerítés bontás és építés • zárt tároló építése • esővédő és árnyékoló tetővel fedett burkolt terület, padok asztalok, kerékpártámasz, napelemes telefontöltő, szemetesek, információs táblák, illemhely, kerékpár selfservice pont, gumibelső automata
Közreműködő Partner	Fenntartható Térségért Alapítvány
Helyszín	• Békéscsaba, Csatorna utca, hrsz 16055.

PH2	Kerékpáros pihenőhelyek és gátórházak egészséges ivóvízzel való ellátása
Projekt rövid ismertetése	Az igazgatóság Gyula-Városerdő területén található Erdőmenti gátórháza és a Gerlai Holtág melletti Veszei-csatorna őrháza egészséges ivóvízzel való ellátása jelenleg nem megoldott, de van lehetőség ivóvíz vezetékre való csatlakozásra, melynek megvalósításával együtt a közelben tervezett kerékpáros pihenőhelyeken ivóvízkutak kialakítása is megoldható. A fenti gátórházakon kívül vannak elképzelések más gátórházaknál is az ivóvíz ellátásra, melyeket jelen projekt még nem tartalmaz, azonban a 2034-ig tartó időszakban érdemes ezeket is megvizsgálni és fennmaradó forrás esetén a kijelölt fejlesztéseket elvégezni.
Tevékenység	• Ivóvízellátás kiépítése a Gerlai Holtág mellett a Veszei őrháznál, valamint az Erdőmenti gátórháznál
Közreműködő Partner	OVF / KÖVIZIG
Helyszín	• Veszei őrház, Erdőmenti gátórház

PH3	Kerékpáros túraútvonalhálózat kialakítása – útvonalkijelölés és pihenőpontok kialakítása a Körösök Völgyében
Projekt rövid ismertetése	A térségben kevés a kijelölt túraútvonal, nincs egységesen kijelölt kerékpáros útvonalhálózat, emellett a kerékpárosbarát szolgáltatók aránya is minimális. A projekt főbb elemei: túraútvonalak kijelölése, meglévők egységes rendszerbe rendezése, hálózat létrehozása. A szükséges pihenőpontok kijelölése és kiépítése. Együttműködésben a helyi kerékpáros túsákat szervező civil szervezetekkel, helyi önkormányzatokkal a megvalósítás helyszínei sorban felsorolt, engedélyes vízparti/szárazföldi pihenőhelyek, információs pontok, olyan helyszínekre történő tervezése, melyet a vízi, a gyalogos és a kerékpáros turizmus és/vagy gyalogos és kerékpáros résztvevői is egyaránt tudnak használni. Főbb feladatok: Partnerek felkutatása, útvonal kijelölése, leírás készítése látóvalókkal, szállás lehetőséggel stb., terület felosztása, területi gondnokok kijelölése, egységes táblarendszer kialakítása, az egységes online megjelenésbe integrálás, táblák engedélyeztetése, kihelyezése, túraútvonal bevezetése a köztudatba. Cél, hogy a kerékpáros túraútvonalhálózat létrejöjjön a térségben, egyben megteremtődjenek a kölcsönzöhálózat kiszolgálásához szükséges feltételek.
Tevékenység	• Túraútvonal kijelölése, kitáblázása • Megállópontok kiépítése asztallal padokkal és információs táblával
Közreműködő Partner	Körösök Völgye Natúrparc Egyesület – MAKETUSZ – Szentes Önkormányzat
Helyszín	• Körösök Völgye aktív turisztikai térség

II.3.2. Vízi turisztikai útvonalhálózat fejlesztése a Körösök völgyében

PH4	Multimodális pihenőpontok kialakítása a Körösök Völgyében
Projekt rövid ismertetése	Együttműködésben a Körösök Völgyéért Alapítvánnyal (KVA), KÖVIZIGgel, helyi önkormányzatokkal a megvalósítás helyszínei sorban felsorolt, engedélyes vízparti pihenőhelyek, információs pontok, olyan helyszínekre vannak tervezve, melyet a vízi, a gyalogos és a kerékpáros turizmus résztvevői is egyaránt tudnak használni. A projekt célja a térségi kölcsönzöhálózat kiszolgálásához szükséges infrastrukturális feltételek megteremtése, több túratípus által is használható pihenőhelyek kialakítása.
Tevékenység	• Vízi és kerékpáros megállópontként funkcionáló pontok kialakítása mobil stég, vagy betonsólya kivitelezéssel, asztallal, padokkal, kerékpárjavító állomással és információs táblákkal.
Közreműködő Partner	MKKSZ, Körösök Völgye Natúrparc Nonprofit Kft., Százlábú Egyesület, Érintett önkormányzatok
Helyszín	• Szanazug - Dobozi híd (Kettős-Körös 32,8fkm) • Dánfok – lsd. külön dánfoki fejlesztési tervek • Berényi (Kereki)-híd (Kettős-Körös 12.5fkm) • Samu-kanyar (Kettős-Körös 19,2fkm) • Bodoky Károly Vízügyi Múzeum (Kettős-Körös 15.5fkm) • Köröstarcsai Kikötő előtt a szabadstrandon (Kettős-Körös 7,2fkm) • Köröstarcsa - Kettős és a Sebes Körös összefolyása (Kettős-Körös 0 fkm) • Gyomaendrőd - „S” -kanyar (Hármas Körös 82.0fkm) • Endrődi híd kikötő (Hármas-Körös 72,84 fkm) • Peresi (kifolyó) bemutató-ház (Hármas-Körös 64,1fkm)

	• Kisörvetői gátórház (Hármas-Körös 60,8fkm) • Szarvas-halászlaki híd (Hármas-Körös 53,94fkm) • Szarvasi- (Kákafoki) Holtág befolyója /átemelő hely (Hármas-Körös 50.7 fkm) • Daru kanyar - Nagykunsági főcsatorna befolyása (Hármas-Körös 36,4 fkm) • Sebes Körös: • Bukógát – Körösnagyharsány és Körösújfalú között – Sebes-Körös-túra innen indul • Körösújfalú – kavicspad – • Vésztő-Mágor - Duzzasztó: 13,6 fmk • Szeghalom Vidra tanya – • Sebes-Körös - Hallépcső
--	---

PH5	Hajózási kitűzési jelek telepítése
Projekt rövid ismertetése	A Körösök II. osztályú hajózási útvonalai, melyeken azonban jelenleg a kishajó forgalom is minimális, a hajózási útvonal kitűzésére nincs lehetőség, a projekttel a hajózási útvonal kitűzése lehetővé válna, ezzel a II. osztályú hajóútnak megfelelő hajóméretek közlekedése is lehetővé válna, ami további látogatókat vonzhatna a térségbe.
Tevékenység	• A projekt során a hajózási jelzések kihelyezése a Körösökön
Közreműködő Partner	OVF / KÖVIZIG
Helyszín	• Köröstarcsa, Mezőberény, Békés, Doboz, Körösladány, Szeghalom, Vésztő, Újiráz, Mezőtúr, Túrkeve, Ecsefalva, Bucsa, Kunszentmárton, Öcsöd, Békésszentandrás, Gyomaendrőd, Csárdaszállás, Gyula, Sarkad

PH6	Körösök - a torkolatok és a kilátók folyója
Projekt rövid ismertetése	A helyszínek három túratípus számára: kerékpárral, gyalogosan, és vízi úton, több irányból megközelíthetőek. Nem csak a három irányból összefutó folyók, hanem a közelben található kisebb-nagyobb holtágak, csatornák, kubik gödrök és a mindig izgalmas ártéri liget-erdő területekben megbúvó növényi és állati fajritkaságok is megfigyelhetőek. A turizmuson kívül a vízrendészet, a halászati szolgáltatás és a Körös-Maros Nemzeti Park őrszolgálatának kollégái számára is hatalmas segítség lehet. A webkamera technikájához és a kilátó tetején elhelyezett éjszakai jelzőfény üzemeltetéséhez az áramellátást a tornyok tetejére szerelt napkollektorok biztosítják. Célja, hogy gazdagodjon a környéki turizmus attrakcióinak száma, valamint növekedjen az aktív turizmus a térségben.
Tevékenység	• 3 db, a Tisza-tavi vízi kilátókhoz hasonló kilátó a Fehér és Fekete-Körösök és a Sebes és Kettős- Körösök összefolyásánál, 3 db webkamera, pihenőhelyek kialakítása asztalokkal, padokkal, megfelelő minőségben.
Közreműködő Partner	MKKSZ
Helyszín	• Fehér és Fekete Körösök összefolyásánál (Szanazug, Kettős-Körös) - 37,3fkm • Sebes és Kettős- Körösök összefolyásánál (Hármas-Körös) - 91,3fkm • a Hortobágy-Berettyó – Hármas Körös összefolyása - 61,2 fkm

PH7	Vízi turizmus fejlesztése a Hortobágy-Berettyó mentén
Projekt rövid ismertetése	A Hortobágy-Berettyó szakaszainak jelentős része nemzeti parki tájegységként kiemelt védettséget élvez évtizedek óta. Ugyanakkor ez nem zárja ki, hogy a szelíd turizmus eszközeivel megvalósuló kismértékű terheléssel ne lehessen vízi túrázni ezen a területen. A Berettyó hazánk egyik leglassabb folyója, így alkalmas bármely célcsoport számára. Túrkeve Túrkedd nevű határrészén került felépítésre a város egyetlen csónakháza, ahol kenu bérletre jelenleg is lehetőség van.
Tevékenység	4 új, gépjárművel megközelíthető sólyázó hely és két csónakkikötő kialakítása a Hortobágy-Berettyó partján
Közreműködő Partner	Túrkeve Városi Önkormányzat, Túrkeve Termál és Élményfürdő, Apartman, Szálló és Kemping - Gyógyfürdő Kft., Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság, Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság, Mezőtúr Városi Önkormányzat
Helyszín	Túrkeve, külterület, Hortobágy-Berettyó partvonal

PH8	Békési Kishajó Kikötő aktív turisztikai fogadóponttá való kiépítése
Projekt rövid ismertetése	Az Békési Kishajó Kikötő kiváló természeti és területi adottságokkal rendelkező turisztikai attrakció, a Békési Duzzasztómű közvetlen szomszédságában az alsó és a felső vízszakasz közlekedésében játszik szerepet, a kikötő mindenki számára kellemes pihenőpontként is funkcionál. Kiemelt fontosságú fejlesztés az alsó kikötői vízrész partfalának átalakítása a folyamatosan ingadozó vízszint miatt, így kialakíthatóvá válhatna egy kiszállóhely, az öböl bővítésével lehetőség nyílna a nagyobb hajók kikötésére is. A projekt célja az eszközbeszerzés, új attrakciók fejlesztése, helyi látnivalók bekapcsolása az aktív turizmusba, pihenőhelyek kialakítása, az aktívan túrázók igényeinek kielégítése, a vendégek számának növelése érdekében. Az aktív turisztikai megállóponthoz fenntarthatóságához elengedhetetlen a bevételek diverzifikálása, az aktív turizmus mellett egyéb finanszírozási lehetőségek integrálása. A kikötők hubként szolgálhatnak a különböző túratípusok résztvevői számára (gyalogos, kerékpáros, evezős). A térségben jelentősen nő a sporthorgászok száma, akik hajóikat szeretnék kulturált körülmények között tárolni, illetve keresik a hajóbérlési (csónak, lakóhajó) lehetőségeket is. A kikötők jelenleg teltházzal üzemelnek. Ezek kapacitásbővítése stabilizálni tudja az egyéb bevételi lábát a létesítményeknek. Mindemellett nagy az átfedés a horgászok, azok családja és az aktív turisták között is.
Tevékenység	1 db Kikötő ház: árvíztűrő épület és kiszolgáló egységeinek, környezettudatos kialakítása (vízesblokk kiépítése, irodák, emelt terasz, büfé) - parkoló a felső kikötő részen, elektromos autók, kerékpárok, hajók töltési lehetőség kiépítése, külső vízcsatlakozási, víznyerési hely biztosítása - Tereprendezési feladatok: alsó kikötő rész vízszakaszának kotrása, alsó, felső partszakasz lépcsősítése és partfalburkolása - Szolgáltatásbővítés eszközei: 2 db személyszállító 9 személyes mikrobusz, 1 db kerékpár szállító utánfutó, 1 db hajó szállító utánfutó, 1 db PLATÓS TEREPIJÁRÓ - Vízi turisztikai eszközök: 20 db SUP deszka + lapát, 10 db RTM műanyag kenu + 40 db lapát, 2 db 20 fős sárkányhajó + 40 db lapát, 200 db mentőmellény
Közreműködő Partner	Békési Kajak-Kenu Club Közhasznú Egyesület, Békés Város Önkormányzata
Helyszín	5630 Békés külterület 0722 hrsz

PH9	Gyomaendrődi Sport- és Kishajó kikötő
Projekt rövid ismertetése	A projekt célja a Hármas-Körösön tapasztalható megnövekedett vízforgalom vízijármű tárolási igényeinek kielégítése és az ökoturisztikai közlekedési módok összekapcsolása.
Tevékenység	A projekt során egy megközelítőleg 100 vízijármű tárolására alkalmas kikötőmedence létesülne a hozzá kapcsolódó kiszolgáló létesítményekkel. A tervezett kikötő medencés kialakítású, a Hármas-Körössel egy csatorna köti össze. A kikötőmedence partján kikötőbakok kerülnek elhelyezésre. A kikötőmedencéhez burkolt utat terveznek. Az út úgy kerül kialakításra, hogy járműszerelvény is meg tudjon rajta fordulni. A létesítmény funkciói – a felhasználók szempontjából csoportosítva: • kajak egyesület: kísérő csónak vízre tétele tárolása, kajakok tárolása, öltöző, WC, zuhanyzó • horgászok igénye: sólyázás, utánfutó tárolás, esetleg téli tárolás mentett magasságban, tavaszi karbantartás helye (térburkolat), horgászcsónak bérlet, tisztálkodás, csali és engedély árusítás • nyári táborozók (esetleg fürdőzők): tűzrakási hely, árnyékos táborhely, zuhany, WC, főző helyek kialakítása • helyi sportolási lehetőségek: strandröplabda pálya, túrakenu bérlet, sárkányhajó tárolás, lerakás stb., kerékpár bérlet • büfé
Közreműködő Partner	Gyomaendrőd Város Önkormányzata
Helyszín	• 5500 Gyomaendrőd, 0822/5

PH10	Kunszentmárton Város aktív turisztikai projekt
Projekt rövid ismertetése	A projekt a meglévő turisztikai attrakciókra és szolgáltatásokra épül. Ez két fő területet jelent. Egyrészt a Körös partján már megépült túrakikötő továbbfejlesztése, a körülötte lévő infrastruktúra továbbfejlesztése. A másik terület a városi Helytörténeti Múzeum és a város látványosságainak a bemutatása a városi túrákon keresztül. Az integrálásnak köszönhetően növekszik a turisztikai aktivitás. Új tanösvény és jurtatábor létesül, mely lehetőségeket jelentősen bővíti. Ezek által a gazdaság fejlesztésére is pozitív hatást gyakorol. A turisztikai bevételek gyarapodhatnak, mely további alapot jelenthet a további fejlesztésekhez is.
Tevékenység	• Moduláris úszóstég telepítése. • Közösségi tér létrehozása, jurták telepítésével. • Helytörténeti tanösvény létesítése • Kun tanösvény létesítése • Kamerarendszer telepítése, közvilágítás bővítése • A Tamina major bővítésével a lovas túratípus számára új lehetőségek biztosítása.
Közreműködő Partner	Kunszentmárton Város Önkormányzata, Kunszentmártoni Általános Művelődési Központ, Kunszentmártoni Vízi Szabadidős Egyesület, Szent Márton Alapítvány, Tamina Lovasudvar
Helyszín	• Kunszentmárton, Körös part

II.3.3. Tanyák Körösök körül- élmény a vidéki élet! - Élménygazdaságok kialakítása, fejlesztése

PH11	Tanyák a Körösök Körül - élmény a vidéki élet! - Élménygazdaságok kialakítása, fejlesztése
Projekt rövid ismertetése	A Körösök Völgye Natúrpark Egyesület 2019-ben létrehozta a Tanyák a Körösök Körül Nyitott Tanyahálózatot, amelynek célja volt, hogy a térségben nagy múltra visszatekintő tanyavilágot és annak sokszínűségét bemutassa. Az akkori projektnek köszönhetően 17 tanya kapcsolódott be a hálózatba (Gyulától-Szarvasig). Kisebbségi fejlesztésekkel megállópontok és attrakcióként élménygazdaságok alakíthatók ki ezeken a helyszíneken. Az alap infrastruktúra és a szállás fejlesztésére nincs szükség. A hálózatfejlesztés 2 ütemre osztható, elsőként a hálózat és tagságának aktualizálása (a pandémia utáni állapotok felmérése) a hálózat új célokhoz történő megerősítése, együttműködések stabilizálása a szükséges fejlesztési igények felmérése. A második ütemben a felmért igények alapján infrastrukturális (megállópontok) és szolgáltatások (pl. Élménygazdaság képzés) megvalósítása. A projekt célja működő élménygazdaságok és minimum kerékpáros és gyalogos túrázók fogadására alkalmas tanyahálózat létrehozása a térségben – minimum 25 aktív taggal.
Tevékenység	- Kiegészítve a klasszikus túramegálló pontokat olyan megállópontok jöhetnek létre – hálózatba szervezve – amelyek egyben attrakciók is lehetnek, a vidéki élet élményeit bemutatva. - Működő élménygazdaságok és minimum kerékpáros és gyalogos túrázók fogadására alkalmas tanyahálózat létrehozása a térségben – minimum 25 aktív taggal.
Közreműködő Partner	Körösök Völgye Natúrpark Egyesület
Helyszín	Körösök völgye területi lehatárolása

II.4. Élővíz csatorna kiemelt projektcsomag

II.4.1. Megvalósíthatósági tanulmány

PV1	Élővíz csatorna megvalósíthatósági tanulmány elkészítése
Projekt rövid ismertetése	A Gyulát Békéscsabát és Békést összekötő Élővíz-csatorna egyedi vonzerőt jelentene a térségnek, mind turisztikai, aktív turisztikai, mind a városok lakossága számára. Mindezek érdekében szükség van arra, hogy a szükséges fejlesztésekhez elkészüljön egy teljeskörű tanulmány, amely lehetővé teszi a települések által megfogalmazott kapcsolódó projektek áttekintését, prioritizálását, az előkészítési és a megvalósítási feladatok, valamint a forrásbevonás ütemezését
Tevékenység	Az Élővíz csatorna hasznosításához szükséges intézkedéseket és költségeket vizsgáló tanulmány elkészítése
Közreműködő Partner	Körösök Völgye Natúrpark Egyesület, Gyula, Békéscsaba, Békés önkormányzatai
Helyszín	nem releváns

II.4.2. Dánfok I.

PV2	Turistafogadás feltételeinek fejlesztése - Infrastruktúra fejlesztés-Dánfok I.
Projekt rövid ismertetése	Az Élővíz- csatorna Békés, Békéscsaba és Gyula városok országos szintű aktív turisztikai vonzerejét képviselhetné. A szükségszerű vízügyi-ökológiai beavatkozásokkal és kiegészítő turisztikai fejlesztésekkel a település-együttes úgy válik Közép-Európa egyedülálló turisztikai attrakciójává, hogy közben az Élővíz-csatorna ökológiai funkciója is kiteljesedik. A békési szakasz jelenlegi állapota kedvezőtlenebb a többi településénél, ezért ennek felújítása szükséges. Miután a vízút út vonal természetközeli külterületeken és a városok belterületein is áthalad, ezért a turisztikai attrakciók is e kettőseget kell kövessék: a csónakos és kishajós túrák során a városok folyóra felfűzött, belterületi attrakciói nyújtanak turisztikai élményt, a külterületeken a kajakos-kenus felfedezések, madármegfigyelő programok és a horgászturizmus integrált formái kerülnek kialakításra. Ezzel párhuzamosan a kerékpáros és lovas turizmus számára is megteremtődnek a lehetőségek az élővízcsatorna mentén.
Tevékenység	• mederkotrás • partfal rekonstrukció: bontás, építés, magasítás, megerősítés, a természetes és mesterséges partszakasz rendezettségének, partvédelmének kialakítása többnyire természetes anyagok felhasználásával (akácoszlop, fűzfafonat stb.), a sokszínű változatos természeti értékek, a gazdag növényi- és állatvilág megvédésével, élőhelyük biztosításával, • környezet rendezése, sétányok felújítása, kialakítása, • horgász helyek, vízi pihenő helyek-megálló kialakítása
Közreműködő Partner	Békés Turisztikai Kft./ Békés Város Önkormányzata
Helyszín	• Békés-Dánfok

II.4.3. Dánfok II.

PV3	Turistafogadás feltételeinek fejlesztése - Infrastruktúra fejlesztés-Dánfok II.
Projekt rövid ismertetése	Dánfokról indíthatók vízitúrák a Kettős – Körösön, illetve az Ó Fehér-Körösön egyaránt. A tábor évekkel ezelőtt bekapcsolták a kerékpáros útvonal rendszerbe is. Dánfok aktív turisztikai belépőponttá fejlesztése azért is indokolt, mivel jelenleg is az egyik legfrekvenciáltabb népszerű célpont. Békés jelentős erőforrásokat fordít arra, hogy aktív turisztikailag fontos szereplője legyen a Körösök völgyének. Fekvéséből és kisvárosi, pihenésre alkalmas jellegéből adódóan erre alkalmas is és további fejlesztése valódi aktív turisztikai központtá teheti. Jól kiépült kerékpáros kapcsolatok jellemzik a Békés környéki többi települést és a turistautak hálózata is kiterjedt és változatos. Szükséges az infrastruktúra fejlesztése, épületek és kiegészítő létesítmények korszerűsítése.
Tevékenység	• Turisztikai információs központ-iroda kiépítése 1 db, informatikai rendszer kiépítése (hardware-software) 1 db • Parkolók bővítése (40 gépjármű+2 busz részére, napelembes fedés), fedett kerékpártároló kialakítása/bővítése 40 kerékpár részére, lakókocsiparkoló kialakítása, elektromos kerékpár és autótöltő pontok kialakítása, • Sétány kialakítása az épületek összekötésére, kandalló berekkel, rögzített padokkal asztalokkal, közösségi, szabadtéri mosdók, melegvízellátása napkollektoros rendszerrel, 1 db szelektív szemétsziget
Közreműködő Partner	Békés Turisztikai Kft./ Békés Város Önkormányzata
Helyszín	• Békés-Dánfok

II.4.4. Békéscsaba I.

PV4	Körös – csatorna aktív turisztikai fejlesztése 1. szakasz – Családbarát, aktív turisztikai élmények egy alföldi város szívében
Projekt rövid ismertetése	Jelen projekt mentén 3 szakaszra osztva olyan fenntartható turisztikai látványosság kerülne kialakításra, amely a városba érkező turistáknak aktív kikapcsolódási lehetőséget biztosít mindamellett látványosságot, vizuális élményt, pihenést, kikapcsolódást tesz lehetővé. A zöld felületek növelésével a belvárosi levegő tisztaságát és a Körös-csatorna biológia diverzitásának helyreállítását is elősegíti a projekt.
Tevékenység	• Partrendezése • Hajókikötők létesítése 4 db: Bajza utcai híd, Csabagyöngye környezetében (Munkácsy híd mindkét oldalán), Deák utcai híd, Csónakház és kikötőstég létesítése 1 db, Mózes sétányok – vízén közlekedést segítő felület - 30 m Munkácsy híd alatt, valamint a Bajza utcai volt vasúti híd alatt. • Integrált térvilágítás fejlesztése: lámpatest, oszloppal (térvilágítás) 25 db reflektor (víz és területmegvilágítás) 37 db, világító térburkolati elemek 600 db, sétány világítás (LED kültéri taposólámpa) 30 db • attrakciófejlesztés: Munkácsy Mihály festményt feldolgozó bronz dombormű 8 db, bronz szobor – partfal sétány, látványosság, Körösök Völgye értékei kerülnek bemutatásra - 8 db, Degré Ilosvai híd és Degré utcai szakasz sétány 513 m – Élővíz-csatorna történetét bemutató tanösvény
Közreműködő Partner	Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata
Helyszín	• Békéscsaba: a Széchenyi Liget, a Bajza utca és a Kiss Ernő utca közötti részen, illetve Degré utca és Ilosvai utca közötti részen

II.4.5. Békéscsaba II.

PV5	Körös – csatorna aktív turisztikai fejlesztése 2. szakasz – Családbarát, aktív turisztikai élmények egy alföldi városban
Projekt rövid ismertetése	A szakaszon megvalósítani tervezett projektelemek alapvetően a sport, szabadidő, rekreáció és aktív turizmus, illetve kikapcsolódás lehetőségének elérését szolgálják szárazföldön és vízfelületen egyaránt. Projekt célja a partrendezés, a természeti értékek megóvása, bemutatása és aktív turisztikai megállóponthoz létesítése.
Tevékenység	• Környezetrendezés, partfal rekonstrukció: partfal rekonstrukciók új, mesterséges partfal létesítése 5,2 km, pihenőhely kialakítása, interaktív túratérképpel 1 db, uszadékfogó létesítése (hajózható) 1 db, horgász helyek kialakítása 40 db, partvonal teljes szakaszán környezetrendezési munkák, Élővíz-csatorna jellegzetes növényállományának frissítése (KÖVIZIG folyamatos bevonásával) • Kikötők létesítése: Málnás utcai kikötő létesítése, Ilosvai utcai zsilib helyén kikötő létesítése, Körte sori kikötő, valamint csónakház és kölcsönzési pont biztosítása • attrakciófejlesztés: „Amatőrevevő vízi sport folyosó” kialakításához fényképezési lehetőséggel ellátott időmérő pont kiépítése (~500 m) - sárkányhajó., Bajza, Munkácsy híd, Penza lakótelep melletti sétány megújítása (250 m), Penza lakótelepi családi játszótér kialakítása, látványos tér- és közvilágítás kiépítése, utcabútorok telepítése 1 db, meglévő KRESZ park korszerűsítése, digitalizációja
Közreműködő Partner	Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata
Helyszín	• Bajza utcai hídtól a Körös belterületi szakaszának végéig

II.4.6. Békéscsaba III.

PV6	Körös-csatorna aktív turisztikai fejlesztése 3. szakasz - Vadregényes Körös-csatorna
Projekt rövid ismertetése	A Körös-csatorna Széchenyi Liget/Zsíros utcai csomóponttól a Körös-csatorna természeti értékét szeretnénk az aktív túrázók számára bemutatni. Így ezen a szakaszon a legfontosabb feladat a partrendezés. Fontos fejlesztési szempont az Élővíz-csatorna és ártere természetvédelmi területként történő megóvása, mellyel hozzájárul a település jobb levegőminőségének hosszútávú kialakításához. A Széchenyi Ligettől indulva, ez a szakasz a vízi és kerékpáros a „Csabai körtúrának” egy meghatározó szakasza, így ennek a rendezése mindenképpen szükséges. Mind két túratípus közös megállópontja a „Bandika fa” elnevezésű megálló pont. Ez a terület kiválóan alkalmas egy nagyobb pihenőhely kialakítására, ahonnan Gerla (Póstelek), Békéscsaba és Békés irányába is folytathatják útjukat a túrázók. A helyi élményszerzést segítené a szelfipontok/landartok telepítése. A megvalósítási helyszínei részben az Önkormányzat tulajdonában van.
Tevékenység	- Partrendezés (KÖVIZIG bevonásával) vesszőfonat elhelyezésével 2 km, sétány kialakítása világítással, utcabútorokkal 260 m, napelemes okos és szelfipontok/landartok 2 db, csatorna két partján cserje és vadhajtások irtása, nád visszavágása 21.000 m², horgászhelyek kialakítása 20 db - Megállópont létesítése: Bandika fa környezetének fejlesztése, multimodális csomópont kialakítása, Bandika fánál lévő híd felújítása, korszerűsítése, - Zsíros utcai híd felújítása, korszerűsítése
Közreműködő Partner	Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata
Helyszín	Zsíros utca– Békési zsilip – Bandika fa

II.4.7. Békéscsaba IV.

PV7	Békéscsaba a hidak városa
Projekt rövid ismertetése	Alapvető probléma, hogy a hidak alsó szerkezeti elemei és a vízszint közt kevés hely található, így a vízen történő közlekedés biztonságát veszélyezteti, esetenként jelentősen akadályozza a vasbeton szerkezet. A vízi turizmus fejlesztése érdekében a hidak átépítése szükséges. A hidak felújítása, korszerűsítése és bővítése. Új arculati elemek elhelyezése. Békéscsabán összesen 13 híd található, amely a lakossági közlekedést szolgálja. Ezek közt kisebb méretű gyalogos híd és nagyobb forgalmat lebonyolító közúti forgalmi híd is található. A 13 hídból más projektből (Modern Városok Program, Munkácsy negyed fejlesztése) 3 felújításra kerül, a projekt ezért csak 10 hidat érint. Ebből kizárólag gyalogosforgalmat 6 db híd bonyolít. Az Ábrahámffy utcánál egy új híd gyalogos híd kerülne kiépítésre kapacitásbővítő jelleggel.
Tevékenység	- Körte sori híd, Málnás utcai híd, Féja Géza tér felőli gyalogos híd, Ábrahámffy utcát és az Árpád sort összekötő „Sóhajok hídja” építése, felújítása, közvilágítással, vízjátékkal 1 db, Degré utcai közúti híd átépítése, látványos közvilágítással, vízjátékkal 1 db, Ilosvai utcai híd felújítása. Felújított közúti híd 5 db, felújított gyalogos híd 5 db, új gyalogos híd 1 db - Szerkezeti felújítása, esztétikai felújítás Vilim utcai gyalogos híd (fürdő téli bejárata) bontása, átépítése, látványos közvilágítással, vízjátékkal 1 db
Közreműködő Partner	Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata
Helyszín	Élővíz-csatorna Békéscsaba területén belül található szakaszán

II.4.8. Körösök Völgye Natúrpark

PV8	Élővíz csatorna, egy Zöld folyosó három város között
Projekt rövid ismertetése	Az Élővíz csatorna ma a mindennapok része, de mind a látogatók, mind a helyi lakosok napi szinten elmennek mellette. Nem ismerik és nem is tudják ismerethiányában megosztani senkivel azt a sok és izgalmas információt, ami ehhez a Zöld Folyósóhoz tartozik, pedig az életútjában a 1750-es évektől napjainkig benne van a térség élete/történelme. Akár az Élővíz csatorna békéscsabai szakaszán akár a Körösök Völgye Látogatóközpontban egy izgalmas kiállításon keresztül a Körös vidék, mind Vízország történetének bemutatása is megvalósulhat. Fontos, hogy a projekt megvalósítása során a KÖVIZIG-gel és a Zöldfolyó projekt terveivel egyeztetni szükséges. A cél egy interaktív, a csatorna szerepét, történetét bemutató tanösvény kialakítása a családok számára Békéscsaba belvárosában.
Tevékenység	- A Körös-csatorna kicsinyített modelljeként mesterséges csermely kialakítása Békéscsabán - Tanösvény kialakítása a csermely mentén
Közreműködő Partner	Körösök Völgye Natúrpark
Helyszín	Békéscsaba

II.4.9. Gyula I.

PV9	Ó-Fehér-Körös gyulai szakaszának rehabilitációja
Projekt rövid ismertetése	A Gyula belvárosát átszelő folyóvíznek és környékének rekreációs területté alakítása mind a helyi lakosság, mind az idelátogató turisták számára vonzó. Hosszú távon az Ó-Fehér-Körösön/Élővíz-csatornán beindulhat a hajózás Gyula-Békéscsaba-Békés között, aminek első lépcsője a városi szakasz rendezése: adott helyeken mederkotrással, a partok rendbetételével, megfelelő pontokon a műtárgyak megemelésével vagy kiszélesítésével.
Tevékenység	34+816 szelvénynél a híd átfolyónyílásának kiszélesítése, nyílásmagasság megnövelése a tervezett hajó méreteitől függően. - Mederkotrás, hínár rendszeres vágása, alacsonyan, a víz fölé benyúló ágak visszavágása
Közreműködő Partner	Gyula Város Önkormányzata
Helyszín	Ó-Fehér-Körös/Élővíz-csatorna 30+240 és 36+982 közötti szakasza

II.4.10. Gyula II.

PV10	Ó-Fehér-Körös 4,8 km-es gyulai szakaszának hajózhatóvá tétele
Projekt rövid ismertetése	A folyó gyulai szakaszán szabadidős célú hajókázás, kenuzás számára lehetőségének megteremtése és biztonságossá tétele. Különböző, a természeti környezetbe illő vízi járművekkel történő közlekedés, mint programlehetőség szervezése és értékesítése.
Tevékenység	Feltételezve, hogy a rehabilitáció keretében a mederkotrás és partrendezés megtörténik: - két zsilipnél mederszélesítés a hajók megfordítása miatt - stégek kikötésre alkalmassá tétele - hajótároló és kiegészítő felszerelések (mentőmellény), raktár építése

	• elektromos kishajóknak kikötő kialakítása • a két végponton parti kiszolgálóépület/faház kialakítása vizesblokkal, pihenővel, vendéglátóhellyel • információs és figyelmeztető táblák készítése és kihelyezése.
Közreműködő Partner	Gyula Város Önkormányzata, OVF / KÖVIZIG, hajós vállalkozó(k), túravezetők
Helyszín	• Ó-Fehér-Körös/Élővíz-csatorna 4,8 kilométeres szakasza

II.4.11. Gyula III.

PV11	Az Ó-Fehér-Körös Kisökörkörjárás és belváros közötti partszakaszán sétány kialakítása
Projekt rövid ismertetése	A három városra kiterjedő Zöldfolyosó-program keretében megújuló Ó-Fehér-Körös/Élővíz-csatorna, mint különleges természeti környezet bekapcsolása a szabadidős tevékenységek célterületei közé. A látogatóáramlási útvonalak bővülésének köszönhetően széthúzhatóvá válik a turistaforgalom. A folyóparton részben rekreációs, részben szórakozási célra kialakított sétány összeköti a Kisökörkörjárásban létrejövő fejlesztéseket a belvárossal.
Tevékenység	• jobb parti sétány gyalogos forgalomra alkalmas kialakítása • utcabútorok, vendéglátóhelyek és teraszok kialakítása • bal parti sétány egy részének rekortán borítása • a város és Kisökörkörjárás között kijelölt NW-útvonal kijelölése a bal parton legalább két tréningponttal
Közreműködő Partner	Gyula Város Önkormányzata, Vállalkozások
Helyszín	• Kisökörkörjárási parkerdő, az Ó-Fehér-Körös/Élővíz-csatorna és az Ökoturisztikai Központ közötti összeköttetést biztosító erdei út

II.5. Vízügyi projektek

PVÜ1	A Bökényi duzzasztómű és hajózsilip rekonstrukciója
Projekt rövid ismertetése	A Bökényi duzzasztó segítségével a Körösök alsó folyása is kiszámíthatóan hajózható lehetne. Cél a stabil vízi közlekedéshez szükséges feltételeinek biztosítása.
Tevékenység	• A Bökényi duzzasztómű és hajózsilip rekonstrukciója
Közreműködő Partner	OVF/KÖVIZIG
Helyszín	• A korábbi Bökényi duzzasztómű

PVÜ2	A Szarvasi szivornyák mellé hajózsilip és rávezető csatorna építése
Projekt rövid ismertetése	A meglévő Szarvasi szivornyák környezetében az árvízvédelmi töltésben hajózsilip és hozzá vezető csatorna építése tervezett, ezzel a hajózás feltételeinek javulása várható, hiszen a Hármas-Körösből a Szarvas-Békésszentandrás holtágba lehetővé válna a behajózás.
Tevékenység	• A meglévő Szarvasi szivornyák környezetében az árvízvédelmi töltésben hajózsilip és hozzá vezető csatorna építése

Közreműködő Partner	OVF/KÖVIZIG
Helyszín	Szarvas

PVÜ3	Kajak-Kenu, és kishajó átemelő hely a Körösladányi Duzzasztónál
Projekt rövid ismertetése	A Körösladányi Duzzasztóművet (Sebes-Körös) nem lehet a vízen megközelíteni. Ez jelenleg Szigorúan Tilos és Életveszélyes! Ezért ott, jóval a vízügyi műtárgyhoz vízen való érkezés előtt, kézi erővel történő átemelésre van szükség. Sajnos a helyszín rossz adottságai miatt ez rendkívül nehézkes és körülményes, valamint kifejezetten balesetveszélyes is. Nagy könnyebbség lenne az oda érkező evezősöknek, ha nem az igen meredek és sokszor nagyon sáros és csúszós meder-rézsűn kellene fel és lepakolniuk a hajót.
Tevékenység	Folyásirány szerinti jobb parton a Körösladányi Duzzasztó előtt (és utána is) 50m-re a mederébe épített, kb. 4-6m széles, és 8 lépcsőfok magas szilárd burkolatú lépcsősor kialakítása (2db) a kajakok, kenuk, kis csónakok vízből való biztonságos kivételéhez és vízbe való visszahelyezéséhez.
Közreműködő Partner	OVF / KÖVIZIG, Érintett önkormányzatok, vállalkozások
Helyszín	Körösladányi Duzzasztó

II.6. Szervezetfejlesztés Körösök Völgye Natúrpark

PS1	Körösök Völgye Natúrpark szervezetfejlesztés
Projekt rövid ismertetése	A Körösök Völgye stratégia megvalósításának a helyi koordinálását végző szervezet kijelölésére van szükség. A KVN egyik feladata, hogy a térségben működő az aktív- és ökoturisztikai fejlesztések megvalósításáért felelős helyi projektgazdákat felkutassa és a projektek kivitelezését végig kísérje, adott esetben szakmai közreműködőket bevonjon. Ez a szervezetfejlesztési munkaanyagban részletesen bemutatásra kerül.
Tevékenység	- A szervezet felállítása és a stratégiában lefektetett célok, projektek megvalósítását biztosítsa 5 fő alkalmazása 2025 végéig - Külsős szakértők bevonása
Közreműködő Partner	Körösök Völgye Natúrpark, Érintett önkormányzatok, vállalkozások
Helyszín	nem releváns